

Bilten 141

godina xiii. • listopad 2008.

tromjesečno izvješće

HRVATSKA NARODNA BANKA

Hrvatska narodna banka

BILTEN

IZDAVAČ Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4565-006
Telefaks: 4564-687

WEB-ADRESA <http://www.hnb.hr>

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web-stranicama Međunarodnoga monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

Tiskano u 600 primjeraka

ISSN 1331–6036

Hrvatska narodna banka

BILTEN

Zagreb, 2008.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Površina (u km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538,0	56.538
Broj stanovnika (u mil.)	4,554	4,381	4,437	4,443	4,442	4,439	4,442	4,440	4,436
BDP (u mil. HRK, tekuće cijene)	141.579	152.519	165.639	181.231	198.422	214.983	231.349	250.590	275.078
BDP (u mil. EUR, tekuće cijene) ^a	18.674	19.979	22.171	24.468	26.232	28.681	31.263	34.220	37.497
BDP po stanovniku (u EUR)	4.100	4.560	4.997	5.507	5.905	6.461	7.038	7.707	8.452
BDP – godišnja stopa rasta (u %, stalne cijene)	-0,9	2,9	4,4	5,6	5,3	4,3	4,3	4,8	5,6
Prosječna godišnja stopa inflacije ^b	4,0	4,6	3,8	1,7	1,8	2,1	3,3	3,2	2,9
Tekući račun platne bilance (u mil. EUR)	-1.429	-568	-821	-2.099	-1.889	-1.434	-1.976	-2.696	-3.230*
Tekući račun platne bilance (u % BDP-a)	-7,7	-2,8	-3,7	-8,6	-7,2	-5,0	-6,3	-7,9	-8,6
Izvoz robe i usluga (u % BDP-a)	41,0	47,1	48,8	45,5	50,1	49,7	48,9	49,7	49,0
Uvoz robe i usluga (u % BDP-a)	49,3	52,3	54,6	56,4	57,9	56,5	55,9	57,4	57,3
Inozemni dug (u mil. EUR, na kraju razdoblja) ^c	10.175	12.264	13.609	15.143	19.884	22.933	25.748	29.274	32.929
Inozemni dug (u % BDP-a)	54,5	61,4	61,4	61,9	75,8	80,0	82,4	85,5	87,8
Inozemni dug (u % izvoza robe i usluga)	133,0	130,2	125,9	136,1	151,3	161,0	168,6	172,2	179,5*
Otplaćeni inozemni dug (u % izvoza robe i usluga) ^{c,d}	24,6	26,2	28,2	29,8	21,3	22,5	25,0	35,8	33,3
Bruto međunarodne pričuve (u mil. EUR, na kraju razdoblja)	3.013	3.783	5.334	5.651	6.554	6.436	7.438	8.725	9.307
Bruto međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	3,9	4,3	5,3	4,9	5,2	4,8	5,1	5,3	5,2
Nacionalna valuta: kuna (HRK)									
Devizni tečaj za 31. prosinac (HRK : 1 EUR)	7,6790	7,5983	7,3700	7,4423	7,6469	7,6712	7,3756	7,3451	7,3251
Devizni tečaj za 31. prosinac (HRK : 1 USD)	7,6477	8,1553	8,3560	7,1457	6,1185	5,6369	6,2336	5,5784	4,9855
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 EUR)	7,5818	7,6339	7,4710	7,4070	7,5642	7,4957	7,4000	7,3228	7,3360
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	7,1220	8,2874	8,3392	7,8725	6,7044	6,0312	5,9500	5,8392	5,3660
Saldo proračuna konsolidirane opće države (u % BDP-a) ^e	-7,1	-7,5	-6,8	-4,9	-6,2	-4,8	-4,0	-3,0	-2,3
Javni dug (u % BDP-a) ^f	48,7	49,8	48,8	48,6	48,9	49,2	46,7	44,4
Stopa nezaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 god.)	13,6	16,1	15,8	14,8	14,3	13,8	12,7	11,2	9,6
Stopa zaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 god.)	44,8	42,6	41,8	43,3	43,1	43,5	43,3	43,6	44,2

^a Izveden iz kunske vrijednosti uz pomoć prosječnoga godišnjega deviznog tečaja HRK/1 EUR.

^b U podacima za razdoblje od 1996. do 1998. godine stopa inflacije mjerena je indeksom cijena na malo, a od 1999. nadalje mjerena je indeksom potrošačkih cijena.

^c U okviru preuzetih obveza u pretpristupnim pregovorima s Europskom komisijom, na početku 2008. godine stupile su na snagu promjene u pravnoj regulativi vezane za praćenje inozemnog zaduživanja. Prelaskom na novi sustav izvještavanja, koji se primjenjuje na sve nebankarske financijske institucije, javna i mješovita trgovačka društva te na odabrani uzorak ostalih nefinancijskih poduzeća, saldo inozemnog duga na kraju 2007. jednokratno je povećan za 295 mil. EUR te prema novom sustavu izvještavanja iznosi 33.224 mil. EUR.

^d Otplate inozemnog duga uključuju otplate glavnice s osnove obveznica, dugoročnih trgovinskih kredita i dugoročnih kredita te ukupne otplate kamata, bez otplate kamata s osnove izravnih ulaganja.

^e Ukupni saldo bez kapitalnih prihoda (GFS 1986) od 1999. do 2001. prikazan je na gotovinskom načelu, a nakon toga na modificiranome obračunskom načelu. HAC, HC, HFP i DAB uključeni su od 2001. godine.

^f Javni dug uključuje dug opće države i izdana državna jamstva.

Izvori: DZS; MF; HNB

Sadržaj

Tromjesečno izvješće

Sažetak / 3

Potražnja / 5

- Domaća potražnja / 5
 - Osobna potrošnja / 6
 - Investicijska potrošnja / 6
 - Državna potrošnja / 7
- Neto inozemna potražnja / 7

Proizvodnja / 8

- Industrija / 9
- Trgovina / 9
- Građevinarstvo / 10
- Ugostiteljstvo / 10
- Prijevoz i veze / 11

Tržište rada / 11

- Nezaposlenost i zapošljavanje / 11
- Zaposlenost / 12
- Plaće i troškovi rada / 13
- Okvir 1. Jedinični trošak rada u Hrvatskoj / 14

Cijene / 17

- Potrošačke cijene / 17
- Uvozne cijene / 19
- Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima / 20
- Međunarodna usporedba potrošačkih cijena / 20
- Cijene nekretnina / 21

Tečaj / 21

- Okvir 2. Pokazatelj troškovne konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva – indeks realnoga efektivnog tečaja kune deflaciran jediničnim troškom rada / 22

Monetarna politika i instrumenti / 25

- Monetarno okružje / 25
- Korištenje instrumenata monetarne politike / 25
- Primarni novac i međunarodne pričuve / 26
- Monetarna kretanja / 27
 - Ukupna likvidna sredstva / 27
 - Novčana masa / 28
 - Nemonetarni depoziti / 28
 - Plasmani / 29
 - Plasmani banaka središnjoj državi / 29
 - Inozemna aktiva i pasiva / 30

Tržište novca / 30

- Kamatne stope na novčanom tržištu / 30
- Kamatne stope poslovnih banaka / 32
- Okvir 3. Utjecaj promjene strukture kredita na porast vagane kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom / 33

Tržište kapitala / 36

- Tržište vlasničkih vrijednosnih papira / 37
- Tržište dužničkih vrijednosnih papira / 38

Međunarodne transakcije / 40

- Račun tekućih transakcija / 40
- Robna razmjena / 41
- Račun kapitalnih i financijskih transakcija / 43
- Inozemni dug / 44
- Likvidnost u međunarodnim plaćanjima / 45

Državne financije / 45

- Obilježja fiskalne politike u prvom polugodištu 2008. / 45
- Prihodi konsolidirane opće države / 46
- Rashodi konsolidirane opće države / 46
- Operativni saldo i transakcije u nefinancijskoj imovini te financijskoj imovini i obvezama / 47
- Saldo konsolidirane opće države na gotovinskom i modificiranome obračunskom načelu / 47
- Državni dug / 47

Statistički pregled

A. Monetarni i kreditni agregati

- Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati / 52

B. Monetarne institucije

- Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija / 53
- Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive / 54

C. Hrvatska narodna banka

- Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke / 55

D. Banke

- Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka / 57
- Tablica D2: Inozemna aktiva banaka / 58
- Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države / 59
- Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora / 59
- Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima / 60
- Tablica D6: Depozitni novac kod banaka / 60
- Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka / 61
- Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka / 61
- Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca / 62
- Tablica D10: Inozemna pasiva banaka / 62
- Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka / 63
- Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka / 63

E. Stambene štedionice

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica / 65

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 66

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 67

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka / 68

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka / 69

G. Financijska tržišta

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule / 70

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima / 71

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule / 72

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite / 73

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite / 74

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja / 75

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica / 76

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge / 77

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi / 78

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja / 79

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja / 80

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica / 81

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka / 82

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost / 83

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke / 85

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja / 86

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune / 87

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima / 88

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor / 90

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima / 91

Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora / 93

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica / 95

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja / 96

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja / 96

Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja / 97

I. Državne financije – izabrani podaci

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti / 98

Tablica I2: Operacije državnog proračuna / 99

Tablica I3: Dug središnje države / 100

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima / 101

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena / 102

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće / 102

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača / 103

Popis banaka i štedionica / 105

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke / 106

Kratice i znakovi / 107

Tromjesečno izvješće

Sažetak

Tijekom prvog polugodišta 2008. realni bruto domaći proizvod porastao je na godišnjoj razini za 3,8%, pri čemu je naglašenije usporavanje gospodarske aktivnosti zabilježeno u drugom tromjesečju, kad je ostvarena godišnja stopa rasta od 3,4% (u odnosu na 4,3% iz prvog tromjesečja). Navedena kretanja u prvom su redu rezultat realne kontrakcije osobne potrošnje u razdoblju od travnja do lipnja. Istodobno je došlo i do pogoršanja vanjske neravnoteže, s obzirom na to da je u promatranom razdoblju ostvaren snažan rast ukupnog uvoza, koji nije jednakim intenzitetom pratio porast izvoza robe i usluga. Na suprotan je način djelovalo jačanje investicija u fiksni kapital, potaknuto intenzivnim ulaganjima privatnog sektora u nestambene građevinske objekte. Tijekom drugog tromjesečja zamjetno se ubrzao i godišnji rast državne potrošnje zbog većih izdataka države za korištenje dobara i usluga. Obračun BDP-a s proizvodne strane također upućuje na usporavanje godišnjeg rasta bruto dodane vrijednosti gospodarstva. To je ponajviše posljedica slabljenja domaće potražnje za uslugama (poglavito u djelatnosti trgovine), a usporio se također godišnji rast industrijske proizvodnje. S druge strane, ubrzan rast dodane vrijednosti u drugom tromjesečju zabilježen je u djelatnostima građevinarstva i poljoprivrede.

Recentni mjesečni pokazatelji realnih kretanja upućuju na nastavak slabljenja gospodarske aktivnosti i na početku trećeg tromjesečja. To je ponajprije vidljivo iz pada industrijske proizvodnje i prometa od trgovine na malo na prijelazu iz prvog u drugo polugodište. Navedena kretanja posljedica su daljnjeg slabljenja potrošnje kućanstava. Primjetno je i smanjenje rasta investicijske potrošnje, što pokazuju prethodeći pokazatelji kretanja građevinske aktivnosti i opadanje potražnje za investicijskim dobrima.

Pozitivni trendovi na tržištu rada, na koje su početkom godine upućivali administrativni podaci, potvrđeni su i posljednjim rezultatima Ankete o radnoj snazi, a nastavili su se i tijekom drugog tromjesečja 2008. godine. Ipak, primjetno je slabljenje njihove dinamike, što se može povezati s usporavanjem rasta gospodarske aktivnosti. Na godišnjoj se razini prema administrativnim podacima HZZ-a nezaposlenost smanjuje, dok zaposlenost prema podacima DZS-a i HZMO-a blago raste. Osim toga, u razdoblju od travnja do lipnja usporio se godišnji rast nominalnih plaća, što je uz istodobno jačanje inflacije dovelo do pada realnih neto plaća isplaćenih tijekom drugog tromjesečja. Od 1. srpnja ove godine u primjeni je Zakon o izmjeni Zakona o porezu na dohodak, a od 1. kolovoza i Zakon o minimalnoj plaći, čije su se odredbe odrazile na kretanje plaća od tada.

Nastavak djelovanja pojačanih inozemnih, a manjom mjerom i domaćih inflatornih pritisaka, doveo je do daljnjeg ubrzanja rasta potrošačkih cijena u drugom i početkom trećeg tromjesečja 2008. Tako se godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena povećala s 5,7% u ožujku na 7,6% u lipnju 2008, a u srpnju je dosegla 8,4%. Na rast inflacije tijekom prvih sedam mjeseci 2008. utjecalo je poskupljenje sirovina na svjetskom tržištu i značajno ubrzanje realnoga godišnjeg rasta osobne potrošnje u 2007., tako da se odgođeni učinak jačanja domaće potražnje na inflaciju osjetio tijekom 2008.

godine. Od sredine srpnja počeli su se smanjivati uvezeni inflatorni pritisci, što se ogledalo u prekidu trenda rasta cijena prehrambenih sirovina i sirove nafte na svjetskom tržištu. To je, uz povoljan učinak baznog razdoblja, utjecalo na usporavanje godišnje stope inflacije u kolovozu na 7,4%. Posljednji dostupni podaci pokazuju da su se i inflatorni pritisci s potražne strane u domaćem gospodarstvu smanjili, što se u prvom redu odnosi na usporavanje rasta osobne potrošnje. Nasuprot tome, podaci o jediničnim troškovima rada upozoravaju na postojanje inflatornih pritisaka s troškovne strane. Naime, godišnji rast jediničnog troška rada u ukupnom gospodarstvu u prvoj polovini 2008. iznosio je 4,7%, zbog znatno bržeg rasta nominalnih naknada po zaposlenom u odnosu na rast proizvodnosti rada.

Na kretanje inflacije potrošačkih cijena u domaćem gospodarstvu povoljno je utjecala nešto izraženija aprecijacija tečaja kune prema euru, osobito vidljiva od lipnja ove godine. Tako je tijekom trećeg tromjesečja 2008. godine domaća valuta prema euru ojačala ukupno za 1,9%, pa se tečaj na kraju rujna spustio na 7,11 HRK/EUR. Za razliku od prethodnih godina, na uobičajeno pojačane aprecijacijske pritiske u jeku turističke sezone HNB nije reagirao otkupom deviza putem intervencija na deviznom tržištu, a to je u skladu s antiinflacijskim djelovanjem središnje banke i restriktivnijom politikom kreiranja kunske likvidnosti. Time što je dopustio da tečaj kune blago jača prema euru, HNB je pridonio stabiliziranju inflacijskih očekivanja i ublažavao pritiske koji proizlaze iz rasta cijena potrošačkih dobara i sirovina koji se uvoze iz zemalja eurozone. Aprecijacijski pritisci na tečaj domaće valute nastavili su se i nakon glavnog dijela turističke sezone, na što su utjecala i očekivanja vezana uz priljev inozemnoga kapitala namijenjenog kupnji dionica Ine.

Kao i u prvoj polovini godine, glavni instrument HNB-a za kreiranje kunske likvidnosti tijekom trećeg tromjesečja 2008. bile su redovite obratne repo operacije. S obzirom na sezonski porast potražnje za kunama tijekom ljetnih mjeseci na aukcijama je ostvareno povećanje prometa, no u usporedbi s istim razdobljem prošle godine središnja je banka kreirala znatno manje kunske likvidnosti. Unatoč većem prometu prosječan dnevni višak likvidnosti (uključujući i prekonocne depozite banaka kod HNB-a) upola se smanjio u odnosu na prvo polugodište. Osim što je restriktivnije upravljao ponudom novca, HNB je nastavio uspješno provoditi mjere za sporiji rast plasmana banaka, kojim se ograničava dodatni pritisak domaće potražnje na inflaciju.

Kako bi se osigurala stabilnost na domaćem novčanom i deviznom tržištu te istodobno izbjegli dodatni inflacijski pritisci, središnja banka neutralizirala je učinak priljeva kapitala iz inozemstva s osnove preuzimanja Ine u listopadu. U tu je svrhu Savjet Hrvatske narodne banke potkraj rujna donio odluku o promjeni instrumenta obvezne pričuve kojom se gotov novac u blagajni banaka od idućega obračunskog razdoblja isključuje iz održavanja obvezne pričuve. Banke će tako obveznu pričuvu nadalje održavati jedino na računima za namiru, dok će se blagajnom upravljati isključivo u skladu s potražnjom za gotovim novcem.

Restriktivnije upravljanje ponudom novca od strane središnje banke ogledalo se u usporavanju rasta svih monetarnih agregata. Tako je na kraju rujna 2008. primarni novac bio

manji za 2,3% u odnosu na kraj istog mjeseca 2007., godišnja stopa rasta novčane mase više je nego prepolovljena, a isto vrijedi i za ukupna likvidna sredstva, čija se godišnja stopa rasta smanjila s 18,3%, koliko je iznosila na kraju prošle godine, na 9,1% na kraju kolovoza 2008.

Kreditna aktivnost poslovnih banaka u 2008. također je bila umjerenija te se zadržala u okviru istaknutih ograničenja središnje banke. Tako su se u prvih osam mjeseci 2007. plasmani banaka nebankarskom sektoru povećali za 5,7%, dok je njihov godišnji rast iznosio 11,2%. Na nižu stopu rasta plasmana od propisanog ograničenja utjecali su aprecijacija tečaja kune u odnosu na euro i prilagodba banaka s kraja prošle i početka ove godine, zbog koje je došlo do naglog skoka i, nakon toga, podjednagog pada plasmana.

Od početka 2008. traje trend snažnog rasta štednih i oročenih depozita, za što je isključivo zaslužan sektor stanovništva. Izrazito snažan rast štednje tog sektora izravno je povezan s nepovoljnim događajima na tržištu kapitala, što se prije svega odnosi na pad cijena većine dionica uvrštenih na Zagrebačku burzu i posljedični pad vrijednosti CROBEX-a. Takva kretanja potaknula su stanovništvo da se u sve većoj mjeri odlučuje na sigurniji oblik štednje u poslovnim bankama. Iako banke povoljnijim uvjetima štednje potiču kunsku štednju, kudikamo najveći dio ukupnog povećanja depozita stanovništva odnosio se na devizne depozite. Osobito snažan rast zabilježen je tijekom ljetnih mjeseci, što je i uobičajeno zbog priljeva deviza od turizma. Za razliku od depozita stanovništva, štedni i oročeni depoziti poduzeća smanjivali su se od početka godine.

U uvjetima umjerenog rasta domaćih plasmana banke su iskoristile snažan rast domaćih depozita za smanjenje svojih obveza prema inozemstvu. Od početka godine do kraja kolovoza inozemna pasiva banaka smanjena je tako za 7,8 mlrd. kuna. S padom inozemne pasive banaka zabilježen je i pad njihove granične obvezne pričuve izdvojene kod središnje banke, što je utjecalo na pad bruto međunarodnih pričuva tijekom trećeg tromjesečja. Ipak, zahvaljujući nastavku rasta devizne obvezne pričuve i neto raspoloživih pričuva HNB-a, bruto međunarodne pričuve porasle su za 5,4% u odnosu na kraj 2007., čime su na kraju rujna 2008. godine dosegnule 9,8 mlrd. EUR.

Djelovanje mjera monetarne politike rezultiralo je i visokom razinom kapitaliziranosti poslovnih banaka te visokim operativnim deviznim pričuvama, čime je HNB osnažio stabilnost domaćega bankovnog sustava, što je iznimno važno u svjetlu najnovijih događaja vezanih uz krizu koja potresa svjetska financijska tržišta. Uz to, središnja je banka svojim mjerama koje je donosila u nekoliko proteklih godina spriječila razvoj sekuritizacije i financijskih izvedenica te tako također pridonijela smanjivanju izloženosti bankovnog sustava rizicima.

Tijekom drugog tromjesečja i prva dva mjeseca trećeg tromjesečja ove godine bankovni sustav zadržao je dobru likvidnost, što je bilo praćeno daljnjim smanjenjem kolebljivosti, ali i blagim porastom razina kamatnih stopa u prekonoćnoj trgovini novcem među bankama. Vagana mjesečna kamatna stopa na prekonoćne kredite u izravnoj međubankovnoj trgovini tako je porasla s 3,23% u ožujku na 3,60% u lipnju, odnosno 3,90% u kolovozu. Kamatne stope na aukcijama trezorskih

zapisa MF-a u drugom su tromjesečju 2008. također nastavile rasti i dosegnule najviše razine od početka 2005. godine.

U razdoblju od travnja do kolovoza 2008. bilježi se i nastavak rasta aktivnih kamatnih stopa banaka, u skladu s ubrzanjem rasta EURIBOR-a, koji doseže najviše vrijednosti u posljednjih sedam godina, kao i u skladu s jačanjem inflatornih očekivanja. Pritom su kamatne stope na dugoročne kredite i dalje prednjačile intenzitetom rasta, a blago su porasle i kamatne stope na kratkoročne kredite. Pasivne kamatne stope na oročene depozite uglavnom su pak blago smanjene.

U gospodarskim odnosima s inozemstvom u drugom tromjesečju 2008. došlo je do daljnjeg pogoršanja vanjske neravnoteže. Tako se manjak na tekućem računu platne bilance povećao gotovo za trećinu, ponajviše zbog vrlo nepovoljnih ostvarenja u robnoj razmjeni s inozemstvom. Osim toga, i na računu faktorskih dohodaka zabilježen je rast negativnog salda, što je djelomično rezultat porasta rashoda po plaćenim kamatama na akumulirani inozemni dug, a djelomično rezultat rasta rashoda s osnova zadržane dobiti i dividenda poduzeća u inozemnom vlasništvu. Spomenuta pogoršanja donekle su ublažena vrlo dobrim prihodima od usluga, što se osobito odnosi na snažan godišnji rast prihoda od turizma (15,8%). Uz to, na računu tekućih transfera, nakon pada u prvom tromjesečju, ponovno je zabilježen porast pozitivnog salda.

Prema posljednjim dostupnim podacima o robnoj razmjeni prvih su osam mjeseci 2008. obilježili izrazito ubrzanje rasta robnog uvoza i usporavanje rasta robnog izvoza. Ukupan robni uvoz (izražen u američkim dolarima prema stalnom tečaju) povećao se za 19,0% na godišnjoj razini, što je za 6,4 postotna boda više nego u istom razdoblju godinu prije. Značajan utjecaj na takva kretanja imali su nepovoljni vanjski šokovi, što se prvenstveno odnosi na cijene energenata, a posebice na snažan rast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Osim toga, u promatranom je razdoblju zabilježen iznimno snažan rast uvoza brodova, uvelike zbog primjene metodologije knjiženja njihove dorade koja rezultira velikim oscilacijama u registriranoj razmjeni brodova. Nasuprot tome, rast uvoza ostalih odsjeka SMTK, promatranih zajedno, u prvih se osam mjeseci 2008. usporio, a to se ponajviše može pripisati sporijem rastu uvoza odjeće, raznih gotovih proizvoda i obojenih metala. Ukupan robni izvoz u prvih je osam mjeseci 2008. rastao po godišnjoj stopi od 12,4%, što je za 1,3 postotna boda manje nego u istom razdoblju 2007. I dalje razmjerno visoka stopa rasta izvoza ostvarena je ponajviše na osnovi izvoza energenata (nafte i naftnih derivata te plina) te ostale transportne opreme. Isključuje li se spomenuta tri odsjeka, tada je usporavanje rasta izvoza bilo znatno izraženije, čemu je najviše pridonio pad izvoza žitarica i proizvoda od žitarica.

Na računu kapitalnih i financijskih transakcija u drugom tromjesečju 2008. ostvaren je veći neto priljev kapitala nego u istom razdoblju prethodne godine, i to isključivo zahvaljujući većim neto priljevima s osnove ostalih ulaganja (kredita, trgovinskih kredita te gotovine i depozita). To je s jedne strane posljedica smanjenja inozemne imovine banaka, a s druge strane porasta inozemnih obveza ostalih domaćih sektora. Neto priljevi s osnove izravnih ulaganja blago su smanjeni, dok je na računu portfeljnih ulaganja ostvaren neto odljev

sredstava, i to zbog otplata obveznica središnje države.

Za razliku od platnobilančnog manjka, rast inozemnog duga, nakon ubrzanja u prvom tromjesečju, u idućih se pet mjeseci znatno usporio u odnosu na isto razdoblje lani. Od početka godine bruto inozemni dug RH povećao se za 6,4%, čime je na kraju kolovoza dosegnuo 35,4 mlrd. EUR. Rast duga isključivo je posljedica nastavka snažnoga inozemnog zaduživanja trgovačkih društava, no zamjetno je usporavanje rasta njihova duga u odnosu na prethodnu godinu. Nasuprot tome, banke bilježe pad inozemnih obveza, kao što je spomenuto, a i država je smanjila svoj inozemni dug u odnosu na kraj prošle godine.

Tijekom prvog polugodišta 2008. fiskalna kretanja bila su obilježena snažnim godišnjim rastom prihoda opće države (11,5%). S druge strane, povećanje državnih rashoda bilo je nešto umjerenije (10,2%), prvenstveno zbog niskog rasta zabilježenog u prvom tromjesečju, kad je vrijedilo privremeno financiranje, koje zakonski ograničava državnu potrošnju. Kako je investicijska aktivnost države zadržana na prošlogodišnjoj razini, u prvom je polugodištu ostvaren višak konsolidirane opće države od 0,9 mlrd. kuna, što je uzrok i blagog smanjenja duga opće države.

Potražnja

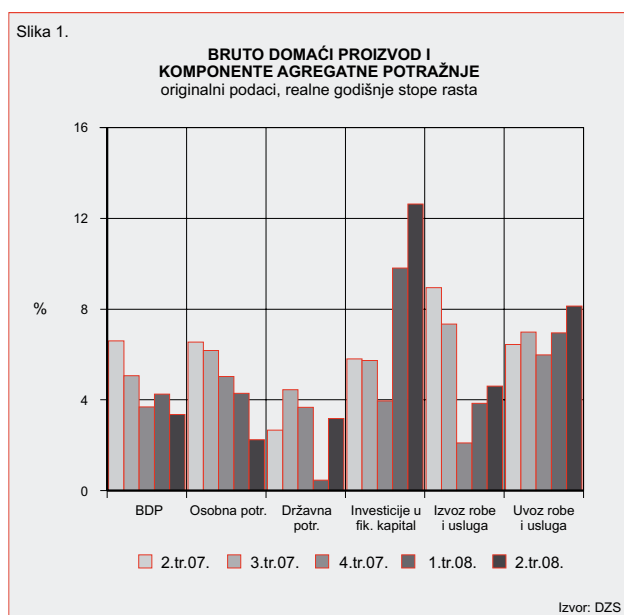
Prema procjeni tromjesečnog obračuna bruto domaćeg proizvoda (BDP) gospodarska je aktivnost u prvoj polovini 2008. realno bila za 3,8% veća u odnosu na isto razdoblje lani¹. Promotri li se kretanje BDP-a po tromjesečjima, primjetno je kako se njegova godišnja stopa promjene usporila s 4,3% u prvom na 3,4% u drugom tromjesečju. Slabiji rast ukupne gospodarske aktivnosti u razdoblju od travnja do lipnja znatnim je dijelom rezultat realne kontrakcije potrošnje kućanstava. Njezin doprinos realnom rastu BDP-a smanjen

je tako za 1,3 postotna boda u odnosu na prvo tromjesečje i u promatranom je razdoblju iznosio 1,4 postotna boda. Ubrzanje godišnjeg rasta uvoza robe i usluga nije u dovoljnoj mjeri pratilo ubrzanje stope rasta ukupnog izvoza pa se pogoršala vanjska neravnoteža. Kategorija neto izvoza pridonijela je stoga ukupnom realnom rastu BDP-a u razdoblju od travnja do lipnja s negativna 3,2 postotna boda. U suprotnom smjeru djelovalo je intenziviranje godišnjeg rasta državne potrošnje i posebice investicija, čemu su uvelike pridonijela ulaganja privatnog sektora u građevinske objekte. Investicije su zato u drugom tromjesečju bile glavni pokretač ukupnog rasta gospodarstva.

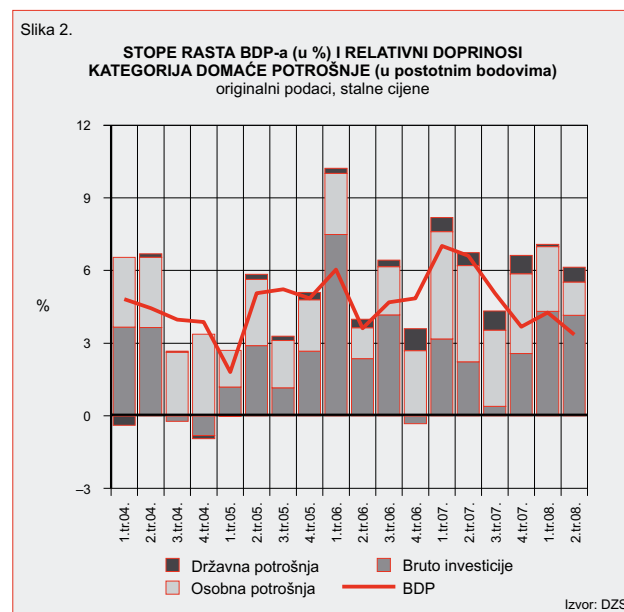
Dostupni realni i financijski pokazatelji gospodarskih kretanja na početku trećeg tromjesečja 2008. godine upućuju na daljnje usporavanje rasta domaće potražnje. Tako je u srpnju zabilježena negativna godišnja stopa promjene realnog prometa od trgovine na malo. U srpnju i kolovozu primjetan je i nastavak pada fizičkog obujma industrijske proizvodnje u odnosu na prethodno razdoblje, posebice kod investicijskih proizvoda. Pridodaju li se tome kretanja prethodećih pokazatelja građevinske aktivnosti u prvom polugodištu, u razdoblju od srpnja do rujna može se očekivati umjereniji rast investicijske aktivnosti. Osim toga, tijekom srpnja i kolovoza oslabjela je realna potražnja za proizvodima iz inozemstva. To se ponajprije odnosi na smanjenu potražnju za netrajnim potrošačkim dobrima, što je rezultat daljnjeg slabljenja potrošnje kućanstava.

Domaća potražnja

Doprinos domaće potražnje realnom rastu BDP-a tijekom drugog tromjesečja smanjio se u odnosu na početak godine (sa 7,1 u prvom na 6,5 postotnih bodova u drugom tromjesečju), ponajprije zbog kretanja u potrošnji kućanstava i kategoriji promjena zaliha. Investicije u fiksni kapital i rast državne potrošnje djelovali su u suprotnom smjeru. Te su dvije sastavnice domaće potražnje u razdoblju od travnja do lipnja pridonijele gospodarskom rastu s 4,8 postotnih bodova (za 1,7 postotnih bodova više nego na početku godine).

¹ Podaci za razdoblje od prvog tromjesečja 2005. do drugog tromjesečja 2008. godinu privremeni su i temelje se na DZS-ovoj procjeni tromjesečnog obračuna BDP-a.

Osobna potrošnja

Sporiji realni rast glavnih redovitih i neredovitih izvora financiranja potrošnje kućanstava i pad potrošačkog optimizma rezultirali su daljnjim usporavanjem rasta osobne potrošnje. Spomenuti trend bio je posebice izražen tijekom drugog tromjesečja, u kojem je, nakon godišnje stope rasta od 4,3% ostvarene na početku godine, zabilježena stopa promjene samo od 2,2%. Istodobno je njezin doprinos ukupnom realnom rastu BDP-a smanjen s 2,7 na 1,4 postotna boda.

Usporavanje rasta realne mase neto plaća, koja je glavni izvor financiranja osobne potrošnje, posljedica je ponajprije godišnjeg smanjenja prosječne realne neto plaće tijekom prvog polugodišta, dok je rast broja zaposlenih prema podacima HZMO-a² u promatranom razdoblju bio relativno stabilan. Za razliku od prošle godine znatno su smanjeni transferi stanovništvu, pri čemu je na rast raspoloživog dohotka stanovništva u 2007. godini poglavito utjecao priličan porast transfera s osnove isplate duga umirovljenicima. Rastu osobne potrošnje u razdoblju od travnja do lipnja nije u prilog

Slika 3.

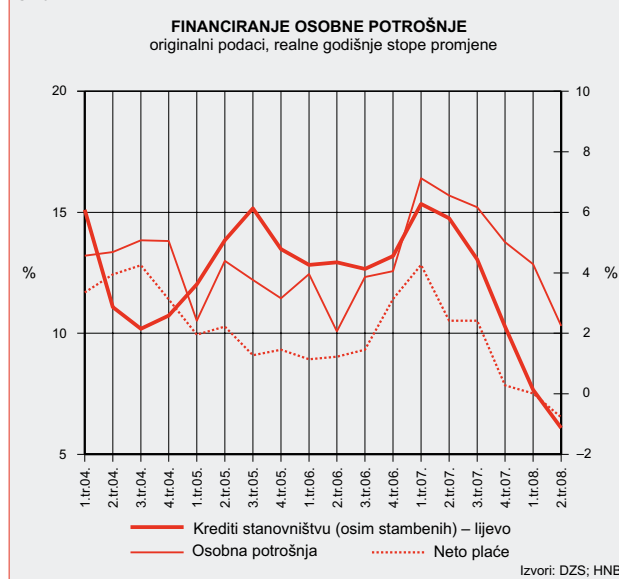
išao ni porast realnih mirovina od samo 0,55% (nominalno 2,55%) realiziran u ožujku³. Prvu polovinu 2008. karakterizirali su i sporiji rast kredita poslovnih banaka stanovništvu te nepovoljniji uvjeti kreditiranja.

Čini se da se nepovoljne tendencije nastavljaju i u trećem tromjesečju. Godišnja stopa promjene realnog prometa od trgovine u srpnju je bila negativna. K tome se tijekom srpnja i kolovoza nastavio usporavati rast raspoloživog dohotka stanovništva pod utjecajem usporavanja godišnjeg rasta ukupnog broja zaposlenih osoba i negativne godišnje stope promjene prosječne realne neto plaće.

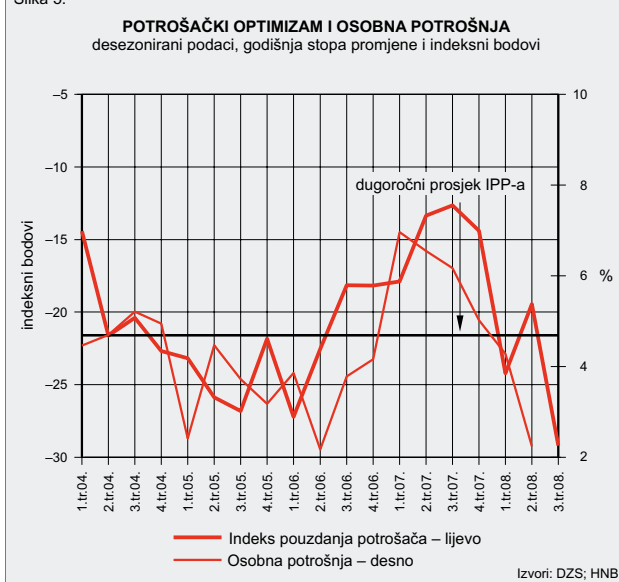
2 Broj osiguranika pri HZMO-u pouzdaniji je kratkoročni pokazatelj kretanja zaposlenosti s obzirom na to da su recentni podaci DZS-a o zaposlenima po djelatnostima privremeni (konačni podaci bit će objavljeni u travnju 2009.).

3 Polugodišnja usklađivanja mirovina obavljaju se od 2005. godine na temelju prosjeka polugodišnjih stopa promjene indeksa potrošačkih cijena i prosječne nominalne bruto plaće u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN, br. 92/2005.).

Slika 4.

Slika 5.

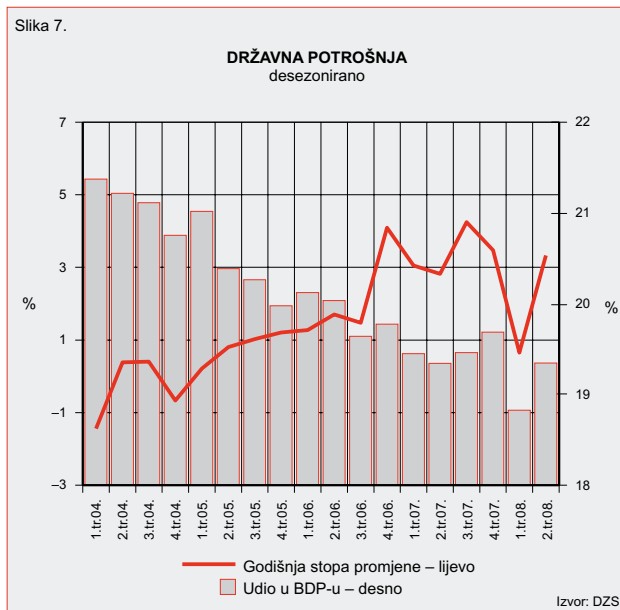

Slabljenje potrošačkog optimizma također upućuje na usporavanje godišnjeg rasta osobne potrošnje, pri čemu se početkom trećeg tromjesečja razina potrošačkog optimizma spustila znatno ispod dugoročnog prosjeka.

Investicijska potrošnja

Tijekom prvih šest mjeseci 2008. zabilježena je iznimno snažna investicijska aktivnost privatnog sektora, osobito u segmentu ulaganja u nestambene građevinske objekte. Zahvaljujući tome rast bruto investicija u fiksni kapital⁴ u prvoj je polovini godine iznosio 11,2%. Pritom je njihov godišnji rast bio nešto snažniji u drugom tromjesečju, u kojem je dao doprinos realnom rastu gospodarstva od 4,2 postotna boda, naj snažniji u posljednje dvije godine. To je podržalo dugo-

4 Ukupne bruto investicije uključuju investicije u fiksni kapital i promjenu zaliha. Međutim, promjena zaliha uključuje i statističku diskrepanciju zbog čega nije moguće precizno procijeniti veličinu i dinamiku bruto investicija. Kategorija promjene zaliha u prosjeku obuhvaća manje od 3% BDP-a i manje od jedne desetine ukupnih investicija.

ročan trend povećavanja stope investiranja unatoč ovogodišnjem zamjetnom smanjenju obujma neto kapitalnih ulaganja države.

Planirani prihodi i rashodi na razini konsolidirane opće države (uključujući transakcije HAC-a), prema podacima MF-a nakon što je prihvaćen rebalans proračuna, upućuju na mogućnost blagog oporavka javnih investicija tijekom druge polovine 2008., posebno u segmentu ulaganja u izgradnju i održavanje prometne infrastrukture. Time se vjerojatno ne mogu nadoknaditi negativna kretanja iz prvog polugodišta pa se na razini cijele godine može očekivati njihova stagnacija.

Nasuprot tome, investicije u privatnom sektoru u preostalom će dijelu godine i dalje snažno rasti, ali vjerojatno umjerenijim tempom. Kod prethodećih pokazatelja građevinskih radova (neto narudžba i izdanih građevinskih dozvola) tijekom prve polovine godine zabilježena su nepovoljna kretanja pa će u nastavku godine rast građevinske aktivnosti vjerojatno biti umjereniji⁵. To dodatno potvrđuju slabiji uvoz repromaterijala, odnosno smanjeni obujam tekuće proizvodnje, kao i daljnje gomilanje zaliha intermedijarnih proizvoda u srpnju i kolovozu. Sredinom godine bila je primjetna i sve umjerenija dinamika odobrenih stambenih kredita stanovništvu.

Državna potrošnja

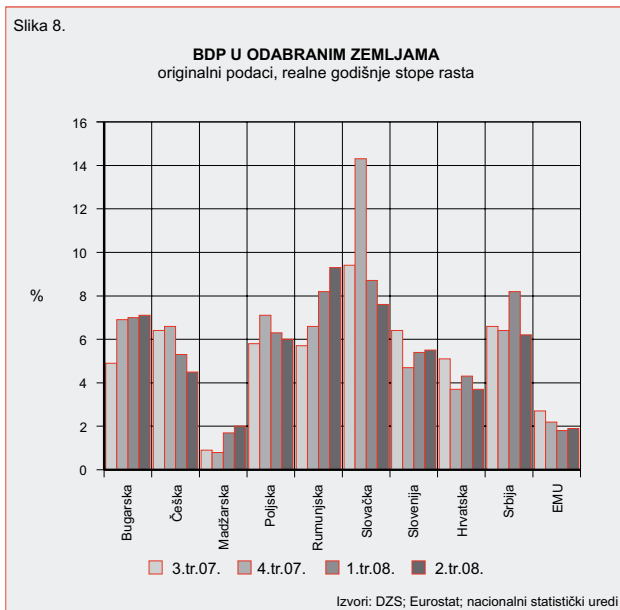
Državna je potrošnja nakon skromnoga godišnjeg rasta od 0,5% na početku 2008., koji je rezultat učinaka odredaba vezanih uz privremeno financiranje, tijekom drugog tromjesečja rasla po godišnjoj stopi od 3,2%.

Navedeno ubrzanje rasta državne potrošnje gotovo se u cijelosti može pripisati porastu izdataka za korištenje robe i usluga opće države koji su realno bili približno za 6,0% veći u odnosu na isto razdoblje lani. Istodobno su izdaci za naknade zaposlenima u javnoj upravi, uključujući isplaćene otpremnine, nominalno porasli za nešto manje od 7,0%, a kako još uvijek izostaju izražene promjene u politici zapošljavanja u javnom sektoru, to su isplaćena sredstva više poticala dina-

miku deflatora ove kategorije finalne potrošnje⁶ nego njezin realni rast. Tek manji dio, otprilike trećinu realnog rasta ukupne državne potrošnje, generirali su rashodi za zaposlene.

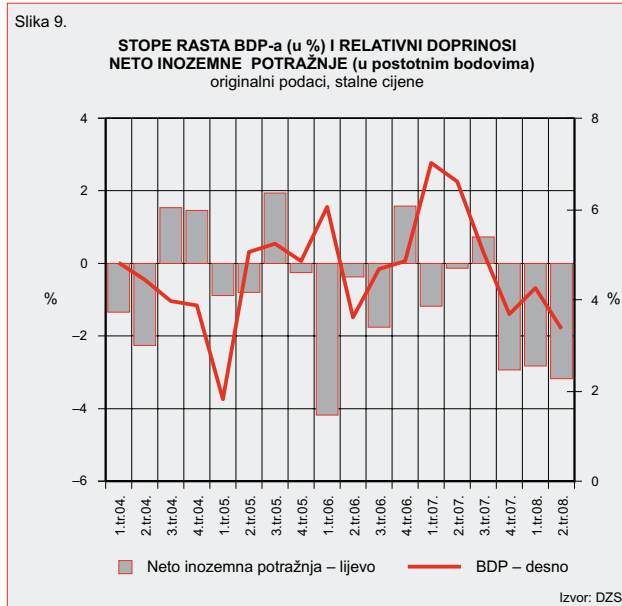
Neto inozemna potražnja

Prema dostupnim podacima Eurostata realni godišnji rast BDP-a u eurozoni tijekom prva dva tromjesečja 2008. iznosio je 1,8%, odnosno 1,9%, što znači da se usporio u odnosu na četvrto tromjesečje prošle godine. Takva kretanja pratilo je kontinuirano slabljenje potrošačkog i poslovnog optimizma te slabljenje inozemne potražnje za domaćom robom i uslugama. Slabiji izvozni rezultati praćeni intenziviranjem godišnjeg rasta ukupnog uvoza odrazili su se na pogoršanje vanjske neravnoteže domaćega gospodarstva.

⁵ Ulaganja u građevinske radove čine više od polovine ukupnih investicija u fiksni kapital.

⁶ Pritom valja istaknuti da su otpremnine u javnoj upravi tijekom drugog tromjesečja znatno smanjene na godišnjoj razini i da njihova dinamika nije djelovala inflatorno.

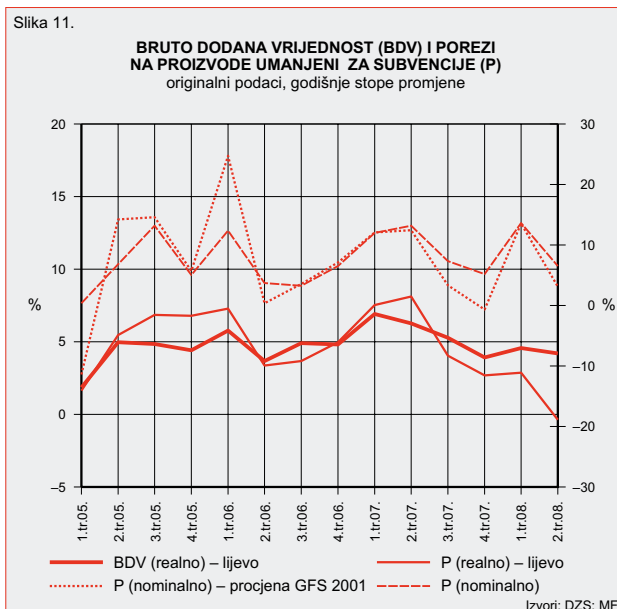
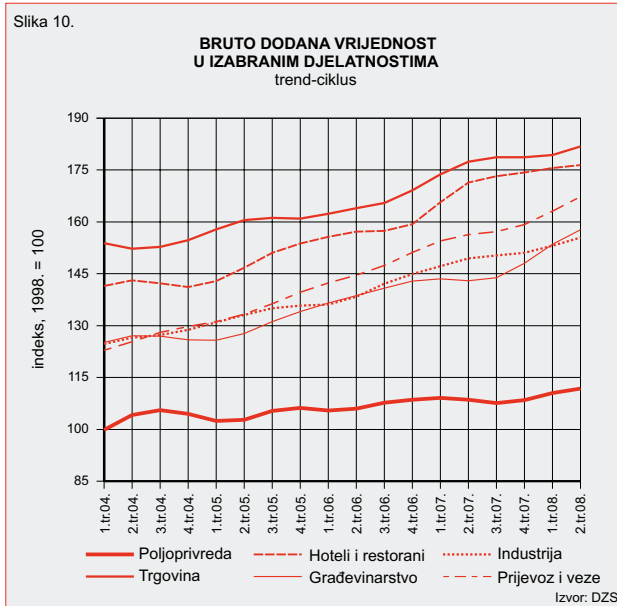

Međunarodnu je razmjenu, prema nacionalnim računima, u drugom tromjesečju obilježilo ubrzanje realnog rasta uvoza robe i usluga, koje je uvelike premašilo realan rast zabilježen na strani ukupnog izvoza. Takva kretanja rezultirala su visokim negativnim doprinosom neto inozemne potražnje realnom rastu domaćeg proizvoda (3,2 postotna boda). Ubrzani rast ukupnog uvoza u promatranom je razdoblju djelomično posljedica realizacije obveza Rusije po klirinškom dugu te investicije kompanije Croatia Airlines d.d. u obnovu zrakoplovne flote. Istodobno se ubrzao i realni godišnji rast uvoza usluga, što se može djelomice povezati s povećanim turističkim odlascima rezidenata u inozemstvo tijekom lipnja (na Europsko nogometno prvenstvo). S druge strane, negativne pokazatelje robnog izvoza djelomično je poništio snažan porast izvoza usluga, čime je godišnja stopa rasta ukupnog izvoza u drugom tromjesečju ipak dosegla nešto višu razinu nego na početku godine.

Proizvodnja

Proizvodna strana tromjesečnog obračuna BDP-a pokazuje da se godišnji rast bruto dodane vrijednosti⁷ gospodarstva usporio s 4,6% u prvom na 4,2% u drugom tromjesečju ove godine. Sporije formiranje BDV-a u razdoblju od travnja do srpnja rezultat je ponajprije nepovoljnih kretanja u uslužnim djelatnostima, izuzevši djelatnosti prijevoza i veza, koja su pretežno bila uvjetovana slabljenjem domaće potražnje. Valja napomenuti da je sporijem rastu uslužnih djelatnosti u promatranom razdoblju djelomično pridonio i učinak pomičnih blagdana. Tako je doprinos uslužnog sektora realnom rastu ukupne dodane vrijednosti tijekom drugog tromjesečja

7 BDV gospodarstva u nacionalnim se računima izražava u tzv. bazičnim cijenama, a BDP u tržišnim cijenama. Razlika je između tih dviju vrijednosti ukupan iznos poreza na proizvode umanjene za subvencije (neto indirektni porezi). Kako DZS u sklopu obračuna BDP-a u stalnim cijenama ne objavljuje kategoriju neto indirektnih poreza, ta se vrijednost može izračunati kao razlika između BDP-a i BDV-a izraženih u stalnim cijenama iz 1997. godine.

smanjen za 0,6 postotnih bodova u odnosu na prvo tromjesečje. Smanjenje doprinosa djelatnosti industrije iznosilo je 0,2 postotna boda. Navedena kretanja djelomično su nadoknađena ubrzanim rastom dodane vrijednosti poljoprivrede i građevinarstva.

Tijekom prvog polugodišta 2008. realni BDV rastao je brže od BDP-a, pri čemu treba napomenuti da je ta razlika bila izraženija u drugom tromjesečju. Naime, slabljenje ukupne gospodarske aktivnosti u razdoblju od travnja do lipnja dovelo je, preko poreznog mehanizma, do zamjetnog usporavanja rasta prihoda države od indirektnih poreza. Istodobno se ubrzao godišnji rast subvencija trgovačkim društvima unutar i izvan javnog sektora pa je realna stopa promjene BDV-a u promatranom razdoblju bila za 0,8 postotnih bodova veća od one BDP-a (u prvom tromjesečju ta je razlika iznosila 0,3 postotna boda).

Pokazatelji gospodarskih kretanja dostupni na mjesečnoj razini upućuju na daljnje usporavanje rasta realnog BDV-a na početku trećeg tromjesečja. Tako je, u prvom redu pod utje-

cajem slabljenja domaće potražnje za investicijskim dobrima, tijekom srpnja i kolovoza zabilježen nizak godišnji rast industrijske proizvodnje. Ujedno se, prema konjunktornom testu Privrednog vjesnika provedenom potkraj lipnja ove godine, čini kako je poslovni optimizam u ovom području gospodarstva blago oslabio. Početak trećeg tromjesečja obilježili su pad potrošačkog optimizma, ubrzanje inflacije i pad realnog prometa od trgovine na malo. U suprotnom je smjeru djelovao nastavak snažnog rasta građevinske aktivnosti.

Industrija

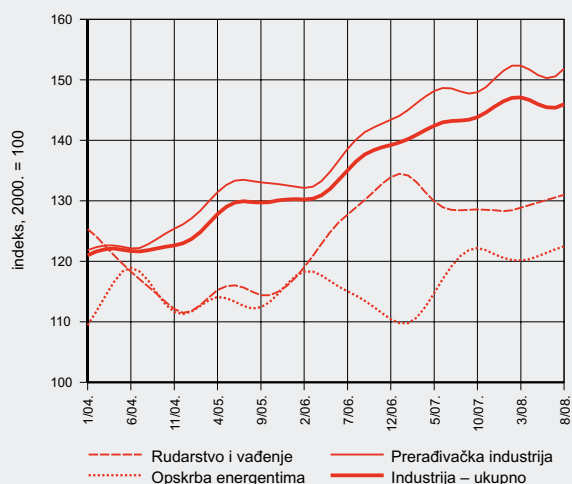
Slabljenje domaće i inozemne potražnje rezultiralo je sporijim godišnjim rastom BDV-a djelatnosti industrije od onog zabilježenog na početku godine. Dodana vrijednost ove djelatnosti u prvom je tromjesečju bila za 4,5% veća nego u istom razdoblju lani, dok se u nastavku prvog polugodišta njezina realna stopa promjene usporila na 3,8%. Njezin se doprinos ukupnom rastu dodane vrijednosti smanjio s 1,3 u prvom na 1,1 postotni bod u drugom tromjesečju 2008.

Prema sezonski i kalendarski prilagođenim podacima o fizičkom obujmu industrijske proizvodnje tijekom prva dva mjeseca drugog polugodišta ove godine razina industrijske proizvodnje bila je samo za 0,5% veća u odnosu na isto razdoblje lani. Prema originalnim podacima godišnja stopa promjene industrijske proizvodnje u promatranom je razdoblju bila negativna (srpanj i kolovoz 2008. imali su dva radna dana manje u odnosu na isto razdoblje prošle godine). Istodobno privremeni podaci DZS-a o zaposlenima po djelatnostima upozoravaju na to da su negativna kretanja broja zaposlenih osoba u ovom području gospodarstva sve izraženija. Desezonirani podaci također pokazuju da je u srpnju i kolovozu zabilježen nastavak snažnoga gomilanja zaliha gotovih proizvoda. To upućuje na daljnje slabljenje domaće potražnje za industrijskim proizvodima.

Promatrano prema glavnim industrijskim grupacijama (GIG) usporavanje rasta proizvodnje u srpnju i kolovozu bilo je primjetno i kod investicijskih i kod potrošačkih dobara. Proizvodnja dobara namijenjenih investicijskoj potrošnji

Slika 12.

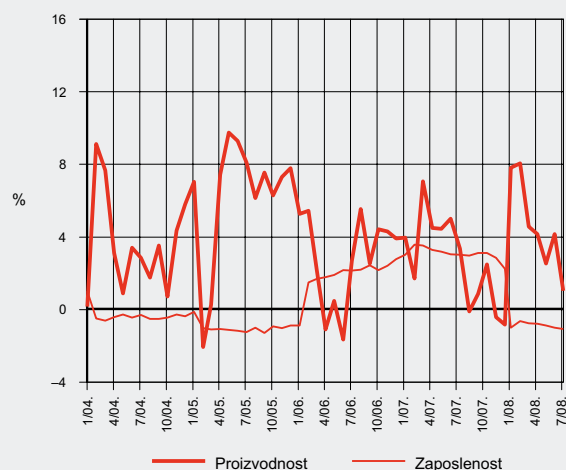
FIZIČKI OBUJAM INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE trend-ciklus

Izvor: DZS

Slika 13.

PROIZVODNOST RADA I ZAPOSLENOST U INDUSTRIJI desezonirano, godišnje stope promjene

Izvor: DZS

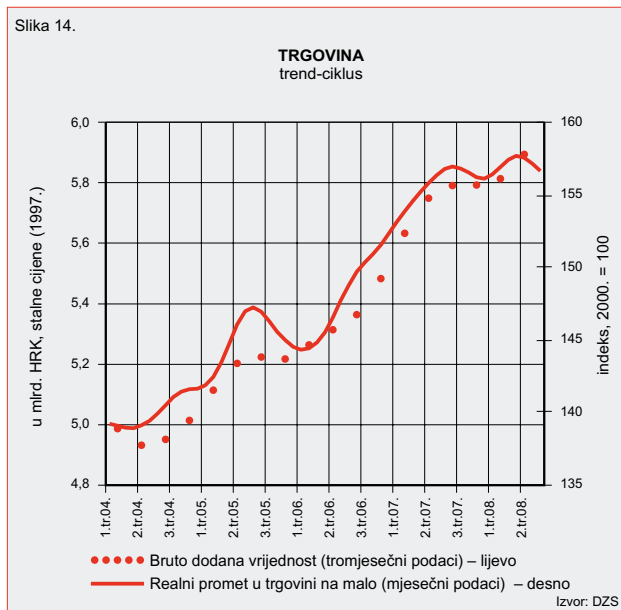
u spomenutom razdoblju odvijala se uz snažan rast njihovih zaliha. Proizvodnju potrošačkih dobara u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja obilježio je veliki pad proizvodnje trajnih potrošačkih dobara, što je vjerojatno posljedica visoke razine postojećih zaliha, ali i porasta percepcije potrošača da trenutno nije pravo vrijeme za kupnju tih dobara. Proizvodnju netrajnih potrošačkih dobara karakterizirali su umjereniji rast u odnosu na prethodno tromjesečje i porast zaliha tih proizvoda pri proizvođačima.

Prerađivačka industrija, koja čini oko 80% ukupne industrijske proizvodnje, u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja porasla samo za 0,1% u odnosu na isto razdoblje lani. Godišnji se rast usporio kod većine djelatnosti. Od djelatnosti koje su u promatranom razdoblju podržavale rast prerađivačke industrije treba istaknuti proizvodnju hrane i pića te proizvodnju medicinskih, preciznih i optičkih instrumenata i satova. Usporavanje proizvodnje u opskrbi energentima bilo je tijekom srpnja i kolovoza još snažnije. S druge strane, proizvodnja područja rudarstva i vađenja porasla je razmjerno znatno, za 5,0% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Takva su kretanja posljedica visoke stope ostvarene u srpnju, koju je, međutim, uglavnom prouzročio učinak baznog razdoblja.

Nakon visokoga godišnjeg rasta proizvodnosti rada u industriji početkom godine (6,8% prema desezoniranim podacima), drugo je tromjesečje donijelo njegovo usporavanje. Tako je u razdoblju od travnja do lipnja ovaj pokazatelj iznosio 3,6%, što je u potpunosti rezultat usporavanja rasta fizičkog obujma industrijske proizvodnje. Treba upozoriti da su podaci DZS-a o broju zaposlenih osoba po djelatnostima za prvo polugodište privremenoga karaktera i u pravilu podcjenjuju broj zaposlenih osoba. Nakon revizije privremenih podataka o zaposlenima, koja se očekuje u travnju sljedeće godine, podaci o razinama i dinamici proizvodnosti rada u industriji vjerojatno bi mogli biti korigirani niže.

Trgovina

Nakon ostvarene realne godišnje stope rasta od 4,1% u prvom tromjesečju, BDV djelatnosti trgovine rastao je tijekom

drugog tromjesečja po godišnjoj stopi od samo 1,8%. Zbog toga je njezin doprinos ukupnom rastu BDV-a u odnosu na početak godine gotovo prepolovljen te je u drugom tromjesečju iznosio 0,3 postotna boda.

Na prijelazu iz prvog u drugo polugodište primjetno je daljnje slabljenje realne maloprodaje. U srpnju je tako ostvarena negativna godišnja stopa promjene prometa od trgovine na malo (1,5%). Promatrano prema trgovačkim strukama realni promet od trgovine u nespecializiranim prodavaonicama živežnim namirnicama u srpnju bi mogao biti manji nego u istom razdoblju lani, a slično vjerojatno vrijedi i za promet motornim gorivima i mazivima. Zamjetno se smanjio i realni promet od trgovine motornim vozilima u odnosu na srpanj prošle godine.

Građevinarstvo

Snažan godišnji rast BDV-a djelatnosti građevinarstva koji je obilježio prvo tromjesečje (7,7%), dodatno se ubrzao u

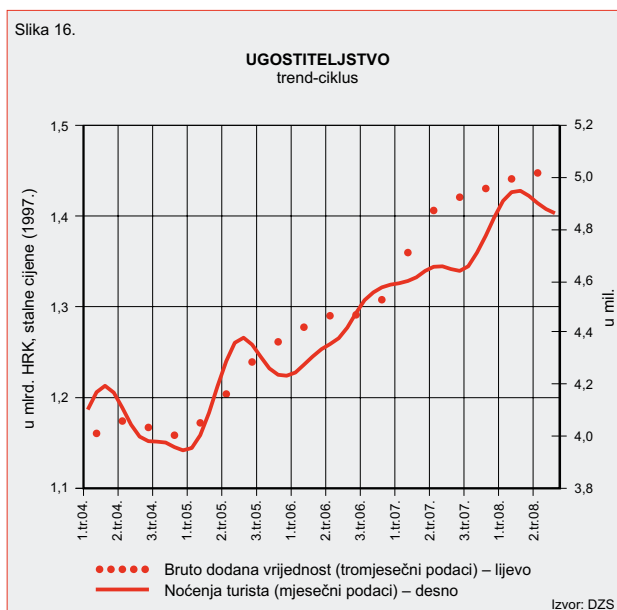
razdoblju od travnja do lipnja (10,4%). Visok rast realne dodane vrijednosti ove djelatnosti tijekom prvog polugodišta bio je podržan ponajprije rastom privatnih investicija u sportske i turističke objekte. One su u potpunosti uspjele nadoknaditi slabljenje ulaganja u izgradnju stanova i stagnaciju državnih ulaganja u prometnu infrastrukturu.

Sezonski prilagođen indeks fizičkog obujma građevinskih radova u srpnju je nastavio snažno rasti, što se djelomično može objasniti povoljnim vremenskim prilikama i intenziviranjem radova na objektima u izgradnji. Ostvarenim rastom u promatranom razdoblju i dalje su se isticali radovi na zgradama, dok je rast radova na ostalim građevinama bio nešto umjereniji.

U odnosu na posljednje tromjesečje prošle godine u prvom polovini 2008. zamjetno usporen rast indeksa novih narudžba građevinskih radova, pri čemu se najveći dio narudžba odnosio na izgradnju ostalih građevina. Usporevanje rasta odobrenih stambenih kredita također upozorava na kontinuirano slabljenje potražnje stanovništva za stanovima, što potvrđuju i rezultati anketnih istraživanja HNB-a, koji pokazuju silazni trend planiranih ulaganja stanovništva u nekretnine.

Ugostiteljstvo

U kretanju BDV-a djelatnosti hotela i restorana u prva dva tromjesečja ove godine uvelike se ogledaju učinci baznog razdoblja. Naime, ove su godine uskršni blagdani, tijekom kojih se povećava potražnja za uslugama u turizmu, bili u užujku, a ne u travnju kao 2007. To je rezultiralo velikim porastom fizičkih pokazatelja potražnje za turističkim uslugama u prvom tromjesečju, dok je drugo tromjesečje bilo obilježeno njihovom stagnacijom. Uz to, navedena kretanja djelomično se mogu dovesti u vezu s održavanjem Europskoga nogometnog prvenstva. Tako je godišnji rast BDV-a ove djelatnosti u prvom tromjesečju iznosio 7,1%, no tijekom drugog tromjesečja usporio se na 1,6%. Potrebno je naglasiti kako BDV ove djelatnosti obuhvaća samo dio izravnih učinaka turizma na domaće gospodarstvo, a njegovi se izravni učinci na ostale djelatnosti, kao i neizravni učinci na cjelokupno gospodar-

stvo, ne mogu sa sigurnošću procijeniti. Zato ostvareni doprinos hotela i restorana od 0,2 postotna boda formiranju ukupne dodane vrijednosti ne obuhvaća sve učinke turizma na realna gospodarska kretanja.

Dinamika broja ostvarenih turističkih dolazaka i noćenja zabilježena tijekom srpnja i kolovoza upućuje na relativno uspješnu glavnu turističku sezonu. U promatranom razdoblju broj ostvarenih noćenja turista bio je za 2,9%, a broj njihovih dolazaka za 2,1% veći nego u istom razdoblju lani. Ipak, nepovoljna makroekonomska situacija u zemljama Europske unije i realna aprecijacija kune prema euru tijekom glavne turističke sezone nepovoljno su utjecali na realni rast turističke potrošnje. U prilog tome djelomično govori malen godišnji porast realnog prometa u trgovini na malo zabilježen u srpnju. Osim toga, niske razine optimizma domaćih potrošača i onih u Europskoj uniji vjerojatno su dodatno utjecali na realnu potrošnju turista.

Prijevoz i veze

Tijekom prvih šest mjeseci 2008. godine primjetno je intenziviranje gospodarske aktivnosti u važnijim segmentima djelatnosti prijevoza, skladištenja i veza. U skladu s tim na samom početku 2008. zabilježeno je ubrzanje godišnjeg rasta BDV-a ove djelatnosti za cijeli postotni bod (s 4,8% u posljednjem tromjesečju prethodne na 5,8% u prvom tromjesečju ove godine). Tijekom drugog tromjesečja rast BDV-a još se ubrzao, za 1,5 postotnih bodova.

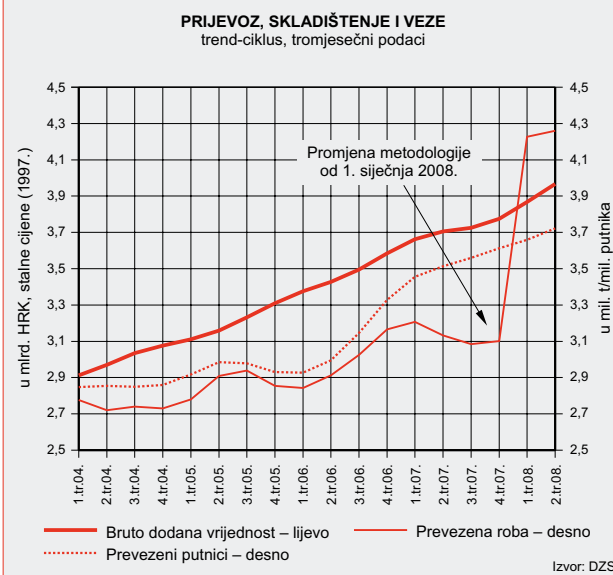
Formiranje dodane vrijednosti ove djelatnosti u razdoblju od travnja do lipnja bilo je poticano rastom putničkog prometa (vjerojatno i pod utjecajem održavanja Europskoga nogometnog prvenstva u lipnju), većim obujmom prekrcaja tereta te pojačanim korištenjem telekomunikacijskih usluga. Recentna kretanja u prijevozu robe teško je sa sigurnošću procijeniti jer je u siječnju 2008. izvršena revizija istraživanja o cestovnom prijevozu robe u javnom prijevozu i za vlastite potrebe⁸, što je onemogućilo usporedivost godišnjih podataka, ali porast izmanipuliranih tona tereta zabilježen tijekom promatranog razdoblja pri prekrcaju robe u tranzitu upućuje na pozitivne tendencije u segmentu robnog prijevoza.

Godišnji porast prijevoza putnika u najvažnijem, cestovnom prijevozu, u kojem se ostvaruje gotovo polovina ukupnog prijevoza putnika, tijekom drugog tromjesečja 2008. blago je zaostajao za prijevozom ostvarenim u željezničkom prometu (mjereno brojem prevezenih putnika i putničkim kilometrima), što se može dovesti u vezu sa spomenutim obilježjima potražnje za tim uslugama.

DZS od 2008. preuzima podatke Hrvatske agencije za telekomunikacije pa je serija podataka o broju utrošenih minuta u pokretnoj i nepokretnoj mreži revidirana od 2006. godine. Međutim, ti podaci nisu objavljeni u redovitim priopćenjima DZS-a, stoga nije moguće konzistentno pratiti kretanje potražnje za navedenim uslugama, iako se s velikom sigurnošću može pretpostaviti da potrošnju u mobilnoj telefoniji i dalje obilježavaju pozitivne tendencije.

⁸ Najvažnija se metodološka promjena odnosi na izmijenjenu stratifikaciju u uzorkovanju pa se distribucija vozila rasporedila u nove razrede nosivosti.

Slika 17.

Tržište rada

Pozitivni trendovi na tržištu rada na koje su početkom godine upućivali administrativni podaci, potvrđeni su i posljednjim rezultatima Ankete o radnoj snazi, a nastavili su se i tijekom drugog tromjesečja 2008. Naime, promatraju li se pokazatelji HZZ-a o nezaposlenosti te privremeni podaci DZS-a i podaci o broju osiguranika HZMO-a o zaposlenosti na godišnjoj razini, tijekom drugog tromjesečja nastavljen je trend smanjivanja nezaposlenosti te povećanja zaposlenosti, iako nešto sporije nego početkom godine, što se može objasniti i usporavanjem rasta gospodarske aktivnosti u tom razdoblju.

Osim što se blago usporila zaposlenost u drugom tromjesečju ove godine, usporio se također godišnji rast nominalnih bruto i neto plaća. U istom razdoblju zabilježeno je ubrzanje rasta indeksa potrošačkih cijena, što je rezultiralo usporavanjem rasta realnih bruto i neto plaća. Od 1. srpnja ove godine u primjeni je Zakon o izmjeni Zakona o porezu na dohodak, na temelju kojeg je osnovni osobni odbitak povećan s 1.600 na 1.800 kuna mjesečno, a od 1. kolovoza i Zakon o minimalnoj plaći, prema kojem je minimalna plaća povećana s 2.441,25 kuna na 2.747,00 kuna. Odredbe tih zakona odrazile su se na kretanje plaća isplaćenih u tom razdoblju.

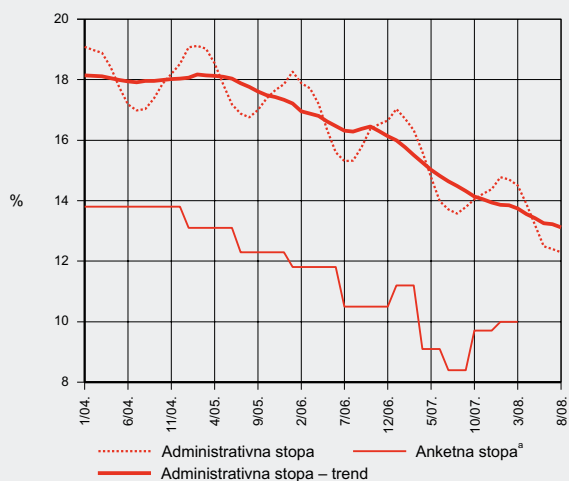
Nezaposlenost i zapošljavanje

Posljednji dostupni rezultati Ankete o radnoj snazi za prvo tromjesečje 2008. godine potvrđuju pozitivna kretanja: smanjenje nezaposlenosti i povećanje zaposlenosti, na koja su upućivali i administrativni podaci za to razdoblje. U prva je tri mjeseca prema anketnim podacima bilo 176 tisuća nezaposlenih, što je za 21 tisuću ili 10,7% manje nego u istom razdoblju prošle godine. Stopa anketne nezaposlenosti u tom je razdoblju iznosila 10,0% ili za 1,2 postotna boda manje nego u prvom tromjesečju prošle godine.

Trend smanjivanja razine registrirane nezaposlenosti, za početak još početkom 2005. godine, nastavljen je i u prvom po-

Slika 18.

ADMINISTRATIVNA I ANKETNA STOPA NEZAPOSLENOSTI

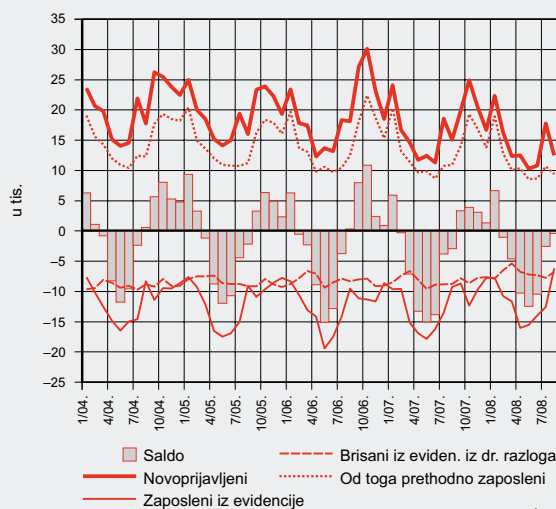

^a Od početka 2007. godine Anкета o radnoj snazi objavljuje se prema tromjesečnoj dinamici.

Izvor: DZS

Slika 20.

PROMJENE U REGISTRIRANOJ NEZAPOSLENOSTI

Izvor: HZZ

lovini 2008., što je rezultiralo smanjenjem broja nezaposlenih osoba u evidenciji HZZ-a za 12,1% u odnosu na prvih šest mjeseci prošle godine. Iako su tijekom navedenog razdoblja zabilježene dvoznamenkaste godišnje stope smanjenja, s približavanjem sredine godine smanjivanje registrirane nezaposlenosti blago se usporavalo. Prosječna stopa registrirane nezaposlenosti u prvom se polugodištu 2008. spustila tako na 13,9%, što je za 1,8 postotnih bodova manje nego u istom razdoblju 2007. Broj nezaposlenih osoba smanjio se i tijekom srpnja i kolovoza pa je na kraju kolovoza zabilježena iznimno niska razina nezaposlenosti.

Na kretanje razine registrirane nezaposlenosti u drugom tromjesečju 2008. godine utjecalo je smanjenje priljeva nezaposlenih osoba u evidenciju HZZ-a, kao i povećanje odljeva iz te evidencije. Značajnijem smanjenju broja novoprijavljenih osoba pridonijela je niska razina priljeva tijekom sva tri mjeseca, a posebice u svibnju, kad su prijavljene 10,3 tisuće osoba, što je najmanji zabilježeni priljev u evidenciju HZZ-a do sada. Tijekom srpnja priljevi su znatno pojačani zbog ula-

ska u evidenciju osoba koje su stigle iz redovitog školovanja.

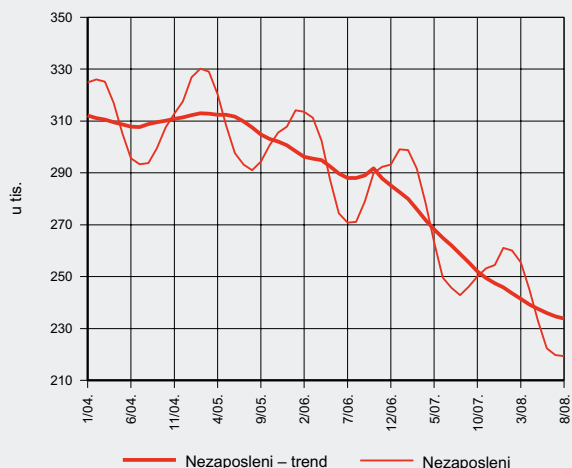
S druge strane, povećanje odljeva iz evidencije u drugom tromjesečju generirano je prije svega rastom zapošljavanja iz evidencije u odnosu na početak godine. Povećanje potražnje za radnicima iz evidencije HZZ-a može se objasniti uobičajenim sezonskim učincima u tom dijelu godine, pa se najveća potreba za zapošljavanjem radnika javila u ugostiteljstvu, trgovini na veliko i malo te prerađivačkoj industriji, a to su ujedno bile djelatnosti koje su HZZ-u prijavile najviše slobodnih radnih mjesta u tom razdoblju. Međutim, povećani broj zaposlenih osoba iz evidencije nije bio dovoljan da bi se odrazio na godišnji rast.

Zaposlenost

Osim na navedeno smanjenje nezaposlenosti rezultati Ankete o radnoj snazi za prvo tromjesečje 2008. godine upućuju i na povećanje zaposlenosti na godišnjoj razini. Tako je u prva tri mjeseca ove godine broj zaposlenih osoba iznosio u

Slika 19.

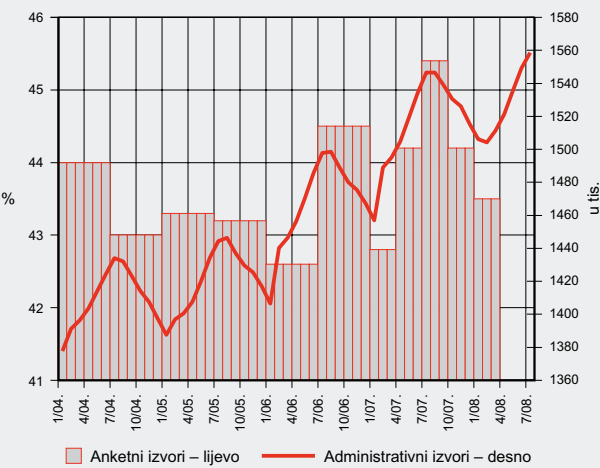
NEZAPOSLENI U EVIDENCIJI HRVATSKOG ZAVODA ZA ZAPOSŁJAVANJE

Izvor: HZZ

Slika 21.

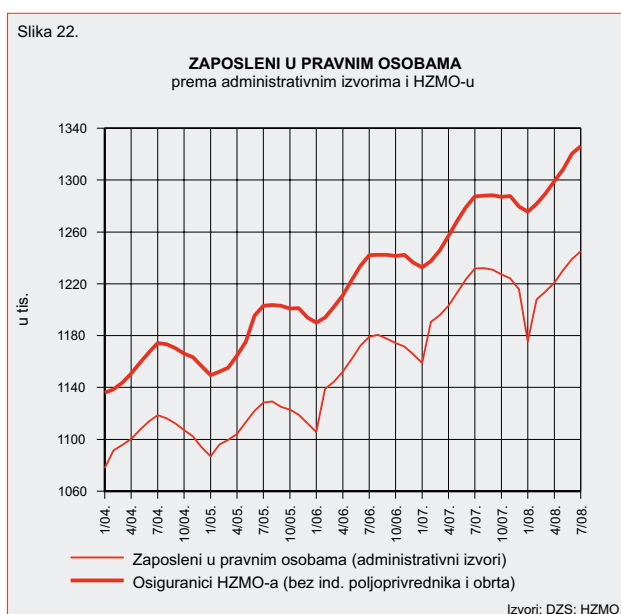
UKUPNO ZAPOSLENI PREMA ADMINISTRATIVNIM IZVORIMA I STOPA ZAPOSLENOSTI PREMA ANKETNIM IZVORIMA

Izvor: DZS

prosječno 1,591 milijun, što je povećanje od 28 tisuća osoba (1,8%) u odnosu na isto razdoblje prošle godine, dok je anketna stopa zaposlenosti iznosila 43,5%.

Iako podaci o zapošljavanju iz evidencije HZZ-a pokazuju da se smanjuje broj zaposlenih posredovanjem HZZ-a, privremeni podaci DZS-a o zaposlenosti i podaci o broju osiguranika HZMO-a upućuju na godišnji rast ukupne zaposlenosti u drugom tromjesečju 2008. godine, iako nešto sporiji u odnosu na prethodno tromjesečje. Broj osiguranika HZMO-a, koji se primjenjuje kao dobar kratkoročni pokazatelj zaposlenosti i ne podliježe reviziji, tijekom drugog je tromjesečja porastao za 2,5% na godišnjoj razini. U istom je razdoblju ukupna zaposlenost, prema privremenim podacima DZS-a koji su proteklih godina značajno podcjenjivali rast zaposlenosti, povećana za 1,1%. Treba napomenuti da je spomenuta godišnja stopa promjene proizišla iz revidiranih podataka o zaposlenosti za razdoblje do siječnja 2008. godine i privremenih podataka nakon toga, te je vjerojatno da će se ona povećati nakon revizije koja se očekuje u travnju 2009.

Prema podacima DZS-a najveći doprinos rastu ukupne zaposlenosti u prvom je polugodištu 2008., kao i u cijeloj 2007. godini, dao broj zaposlenih u pravnim osobama, koji čine oko 80% ukupno zaposlenih. Broj zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama u promatranom je razdoblju na godišnjoj razini blago uvećan (0,6%), dok je broj individualnih poljoprivrednika koji su aktivni osiguranici HZMO-a nastao padati te je tako poništio mali, ali pozitivan doprinos rasta zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama ukupnom rastu zaposlenosti.

Struktura ukupne zaposlenosti po djelatnostima NKD-a pokazuje da se doprinosi pojedinih djelatnosti rastu ukupne zaposlenosti tijekom drugog tromjesečja nisu zamjetnije mijenjali u odnosu na početak godine. Tako je najznačajnije povećanje zaposlenosti u drugom tromjesečju 2008. odnosno u prvoj polovini ove godine, na godišnjoj razini, ostvareno u poslovanju nekretninama, iznajmljivanju i poslovnim uslugama, financijskom posredovanju te trgovini na veliko i malo. Na razini ukupne javne uprave, koja uključuje užu javnu upravu, obrazovanje te zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb, tijekom drugog tromjesečja zabilježeno je ubrzanje godišnjeg rasta zaposlenosti u odnosu na početak godine, čemu su pridonijela pozitivna kretanja u svim trima djelatnostima, a posebice povećanje broja zaposlenih u užoj javnoj upravi u drugom tromjesečju. S druge strane, najveće je smanjenje zaposlenosti na godišnjoj razini ostvareno u rudarstvu i vađenju te prerađivačkoj industriji, što je bilo u skladu sa slabljenjem domaće i inozemne potražnje za industrijskim proizvodima koje je potvrđeno i smanjenjem doprinosa te djelatnosti formiranju realnog BDV-a u drugom tromjesečju.

Plaće i troškovi rada

Nominalne plaće isplaćene tijekom drugog tromjesečja 2008. usporile su godišnji rast u odnosu na prvo tromjesečje. Zakonom o izmjeni Zakona o porezu na dohodak⁹ povećan je neoporezivi dio dohotka, odnosno osnovni osobni odbitak poreznog obveznika u radnom odnosu s 1.600 na 1.800 kuna, a odbitak umirovljenika s 3.000 na 3.200 kuna mjesečno. Istodobno s povećanjem osnovnog osobnog odbitka povećao se i neoporezivi dio osobnog odbitka za uzdržavane članove uže obitelji i djecu, invalidnost poreznih obveznika i njihovih članova obitelji te granična svota primitaka uzdržavanog člana. Navedene izmjene odrazile su se na sve isplate nakon 1. srpnja pa i podaci o plaćama isplaćenima u srpnju potvrđuju ubrzanje godišnjeg rasta neto plaća (sa 6,1% u lipnju na 6,6% u srpnju), uz istodobno usporavanje bruto plaća. Tako je rast neto plaća nadmašio povećanje bruto plaća, što je posljednji put zabilježeno 2005. godine, kad je stupio na snagu Zakon o porezu na dohodak¹⁰. Dana 1. srpnja na snagu je stupio i Zakon o minimalnoj plaći¹¹, prema kojemu je minimalna plaća povećana za 306 kuna, s 2.441,25 kuna na 2.747,00 kuna, te je i njegov učinak zajedno sa spomenutim povećanjem osobnog odbitka vidljiv iz kretanja plaća isplaćenih u kolovozu, čiji se godišnji rast ubrzao.

9 NN, br. 73/2008.

10 NN, br. 177/2004.

11 NN, br. 67/2008.

Okvir 1. Jedinični trošak rada u Hrvatskoj

Jedinični trošak rada definira se kao udio troškova rada koje poslodavac ima u proizvodnji jedinice proizvoda. Budući da povezuje ukupnu proizvodnju gospodarstva, proizvodnost rada, nadnice i druge troškove rada te cijene, smatra se iznimno važnim pokazateljem i često se primjenjuje u analizi makroekonomskih kretanja u pojedinim zemljama, ali i za međunarodne usporedbe troškovne konkurentnosti. Sa stajališta monetarne politike jedinični je trošak rada koristan pokazatelj pritiska na rast cijena koji dolaze s troškovne, ali i s potražne strane, kao i izvora inflacijskih pritiska u budućnosti.

Jedinični je trošak rada veza između proizvodnosti rada i troškova rada u proizvodnji. Proizvodnost rada definira se kao omjer ukupne proizvodnje i broja jedinica rada utrošenih u proizvodnji. Ovisno o raspoloživosti podataka kao pokazatelj utroška rada rabi se broj radnih sati utrošenih u proizvodnji ili broj zaposlenih, pri čemu se broj utrošenih radnih sati smatra pouzdanijim pokazateljem stvarno utrošenog rada. Nadalje, za mjerenje troškova rada najprikladnijim se smatra pokazatelj čiji je obuhvat troškova povezanih s radom najširi, a to su naknade zaposlenicima iz nacionalnih računa. Ako naknade zaposlenicima nisu dostupne, najčešće se kao procjena uzima umnožak ukupnog broja zaposlenih (zaposlenika i samozaposlenih) i prosječne mjesečne bruto plaće uvećane za obvezne doprinose koje plaća poslodavac.

Postoje dvije osnovne varijante jediničnog troška rada: nominalni jedinični trošak rada (JTR) i realni jedinični trošak rada (RJTR). JTR se izračunava kao omjer nominalnog troška rada po zaposlenom i realne proizvodnosti rada te se primjenjuje u analizi troškovne konkurentnosti gospodarstva i potencijalnih inflatornih pritiska koji su posljedica rasta troškova radne snage. Naime, rast JTR-a uz nepromijenjenu troškovnu strukturu znači da trošak rada po jedinici proizvodnje raste brže od proizvodnosti rada i upućuje na smanjenje troškovne konkurentnosti određenog sektora ili gospodarstva u cjelini. S druge strane, RJTR se izračunava kao omjer realnih troškova po zaposlenom i realne proizvodnosti rada i može pokazivati da postoje potražni pritisci na rast cijena. Pritom rast RJTR-a znači da je rast realnih naknada zaposlenicima brži od rasta proizvodnosti, što dovodi do jačanja inflatornih pritiska s potražne strane i/ili produblivanja manjka u vanjskotrgovinskoj bilanci.

Iako postoje opća statistička načela, izračunavanje jediničnih troškova rada u praksi prije svega ovisi o raspoloživosti i kvaliteti statističkih podataka.

Izračun jediničnog troška rada u Hrvatskoj

Jedinični trošak rada za Hrvatsku izračunava se stavljanjem u omjer naknada po zaposlenom u tekućim i stalnim cijenama te proizvodnosti rada u stalnim cijenama. Taj izračun ne podudara se potpuno s metodologijama koje se primjenjuju u međunarodnim institucijama (npr. ESB-u, OECD-u itd.) jer se ne raspolaže podacima o naknadama zaposlenicima. Za potrebe izračuna trošak rada aproksimira se prosječnim nominalnim ili realnim bruto plaćama po

zaposlenom uvećanima za doprinose koje plaća poslodavac. Zato je, na primjer, trošak rada po radniku u 2007. procijenjen tako da je prosječna godišnja bruto plaća u gospodarstvu uvećana za 17,2%, koliko su u toj godini iznosili doprinosi na plaću. Nadalje, pri izračunu proizvodnosti rada uzimaju se podaci DZS-a o realnom BDP-u ili realnom BDV-u, a kao podaci o utrošku rada mogu se upotrijebiti podaci iz tzv. administrativnih i anketnih izvora. Pod administrativnim izvorima podrazumijevaju se mjesečni podaci DZS-a o broju zaposlenih ili o broju izvršenih radnih sati, koji bi trebali obuhvaćati populaciju legalno zaposlenih u pravnim osobama, obrtu i slobodnim profesijama te individualne poljoprivrednike. Pod anketnim izvorima podrazumijevaju se tromjesečni podaci DZS-a, čiji je izvor Anketa o radnoj snazi. Ti bi podaci na temelju statističkog uzorka privatnih kućanstava u zemlji trebali upućivati na ukupnu populaciju osoba koje su u referentnom tjednu radile barem jedan sat bez obzira na njihov formalni status i bez obzira na način plaćanja za obavljeni rad ili na ukupan broj utrošenih radnih sati. Uključeni bi trebali biti svi zaposlenici, samozaposlene osobe i pomažući članovi obitelji, što znači da bi anketni pokazatelji trebali obuhvaćati i zaposlene u neslužbenom gospodarstvu.

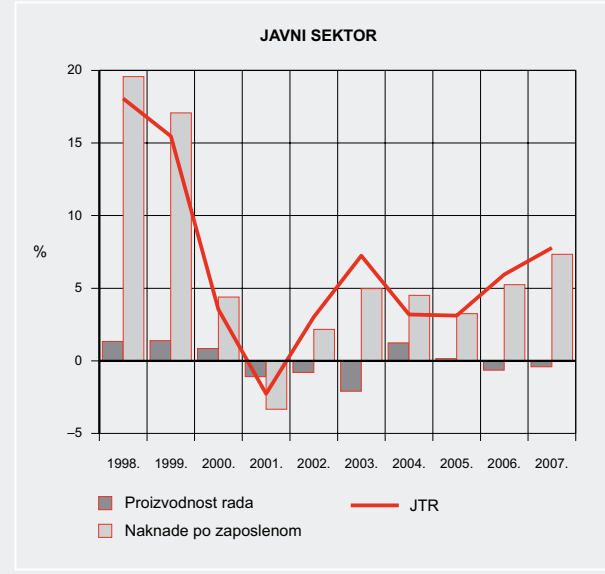
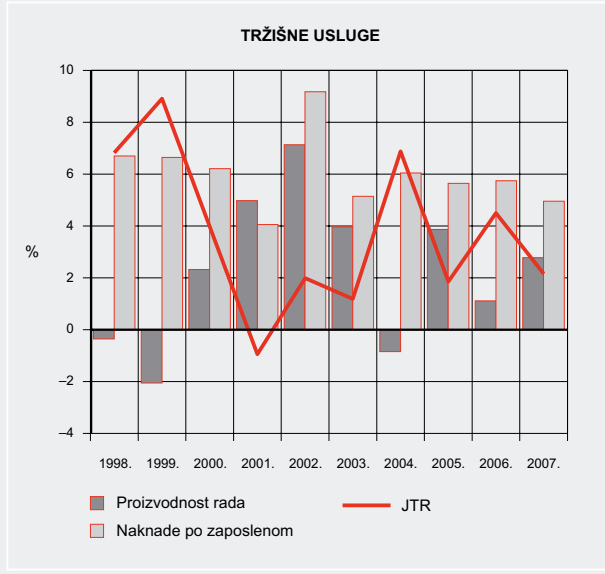
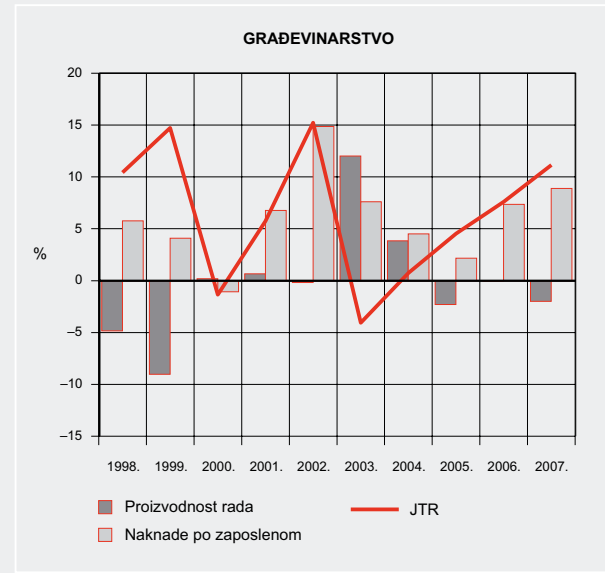
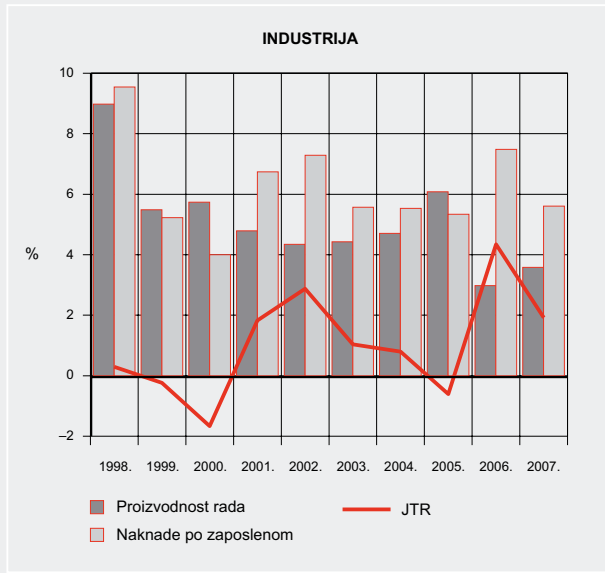
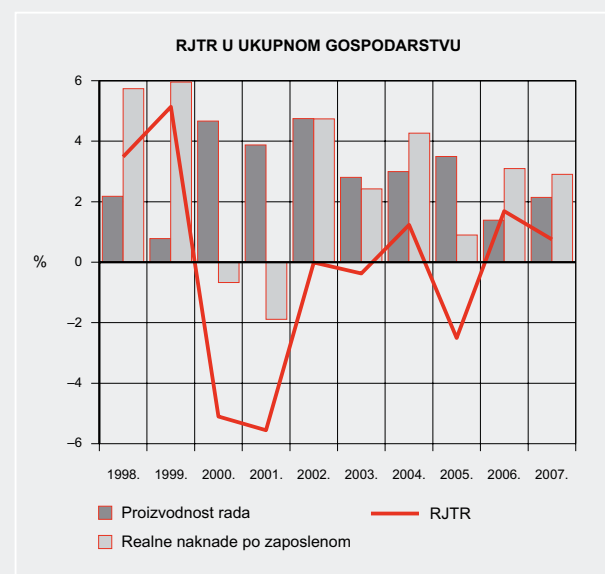
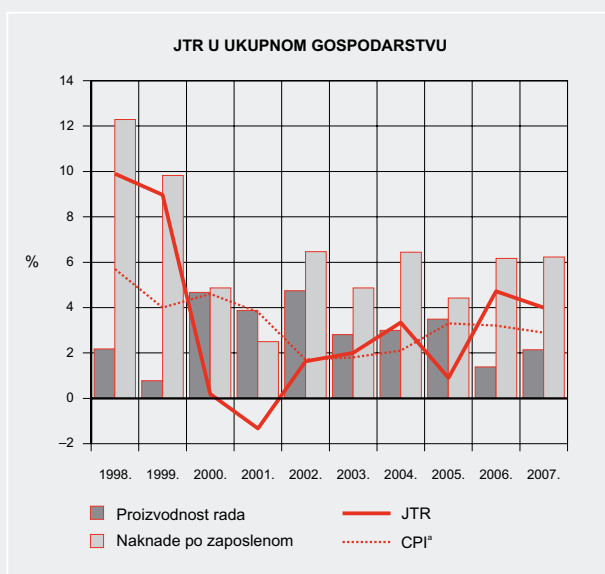
Međutim, valja naglasiti da primjena anketnih podataka bez dodatnih korekcija podataka o naknadama zaposlenima i BDP-u odnosno BDV-u rezultira nekonzistentnim pokazateljem. Naime, podaci o broju zaposlenih preuzeti iz Ankete o radnoj snazi uključuju i osobe zaposlene u neslužbenom gospodarstvu, no podaci o njihovim isplatama nisu dostupni. Kako je prosječan godišnji broj radnih sati iz Ankete znatno veći od onoga iz administrativnih izvora, vjerojatno su i prosječne godišnje bruto plaće u određenoj mjeri podcijenjene. Osim toga, podaci o BDP-u i BDV-u koje objavljuje DZS ne uključuju procjenu sive ekonomije, odnosno dohotka stvorenog u neslužbenom gospodarstvu. Štoviše, za posljednje tri godine nije dostupan konačni obračun BDP-a. Prema tome, primjenom nekonzistentnih podataka iz različitih izvora zasigurno se podcjenjuje proizvodnost rada, stoga izračunati JTR treba tumačiti s dozom opreza.

Kretanje jediničnog troška rada u Hrvatskoj

U posljednjih deset godina zabilježen je kontinuirani rast JTR-a promatrano na razini ukupnoga gospodarstva (iznimka je jedino 2001.). Prosječni godišnji rast JTR-a iznosio je 3,4%, u čemu se ogleda znatno brži rast nominalnih naknada po zaposlenom u odnosu na proizvodnost rada (6,4% naprama 2,9%). Dinamika realnoga jediničnog troška rada ipak upućuje na donekle drugačija kretanja. U promatranom je razdoblju zabilježeno prosječno godišnje smanjenje RJTR-a od 0,1%, iz čega proizlazi da je rast realnih naknada po zaposlenom tek nešto sporiji od proizvodnosti. Kretanja JTR-a mogla bi upozoravati na postojanje inflatornih pritiska s proizvodne strane, što u određenoj mjeri potvrđuje i koeficijent linearne korelacije između JTR-a i inflacije potrošačkih cijena pomaknute za jedno razdoblje unaprijed, koji je razmjerno visok i iznosi 0,62. Međutim, detaljnija analiza po sektorima gospodarstva pokazuje kako je dinamika JTR-a uvelike određena kretanjima u javnom

Slika 24.

JEDINIČNI TROŠAK RADA I KOMPONENTE U UKUPNOM GOSPODARSTVU I ODABRANIM SEKTORIMA
 godišnje stope promjene

^a Engl. CPI, Consumer Price Index = indeks potrošačkih cijena

Izvori: DZS; izračun HNB-a

sektoru¹², a ne u industriji, sektoru iz kojeg potječe gotovo tri četvrtine proizvoda uključenih u košaricu za izračun indeksa potrošačkih cijena. Pritom valja imati na umu da je u javnom sektoru zaposleno nešto više od 20% ukupno zaposlenih i njihove bruto plaće znatno utječu na iznos i dinamiku prosječne bruto plaće na razini cjelokupnoga gospodarstva. S druge strane, u skladu s metodologijom koja se primjenjuje u DZS-u, pretpostavlja se da u djelatnostima javnog sektora ne dolazi do promjene proizvodnosti rada. Kad je riječ o RJTR-u, njegovo prosječno godišnje smanjenje pokazuje da je kupovna moć zaposlenika rasla sporije od njihove proizvodnosti, stoga inflatorni pritisci s potražne strane nisu bili izraziti. Pritom ipak ne treba zaboraviti da su bruto plaće samo dio ukupnih sredstava kojima se financira osobna potrošnja, te se bez analize kretanja mirovina, štednje i kredita inflatorni pritisci s potražne strane mogu utvrditi samo djelomično.

Kretanje JTR-a u razdoblju od 1997. do 2007. znatno varira. Tako je početak promatranog razdoblja obilježen visokim nominalnim rastom JTR-a, koji je u velikoj mjeri uvjetovan snažnim rastom plaća u uslužnim djelatnostima, osobito javnom sektoru i građevinarstvu. Istodobno je ostvaren tek blagi rast proizvodnosti rada jer je to bilo razdoblje bankarske krize i recesije (1998. je realna stopa rasta iznosila je samo 2,5%, no u 1999. došlo je do realnog smanjenja BDP-a od 0,9%). S druge strane, iako je u sektoru industrije također zabilježen umjeren rast plaća, odgovarajući rast proizvodnosti rada, u znatnoj mjeri i zbog smanjenja broja zaposlenih, rezultirao je relativno stabilnim JTR-om u industriji tijekom ovog razdoblja.

Nakon stagnacije rasta JTR-a na razini ukupnoga gospodarstva tijekom 2000., u idućoj je godini uslijedio njegov pad, koji su pretežno ponovno prouzročila kretanja u javnom sektoru i sektoru trgovine. Naime, početkom 2001. Vlada je donijela Zakon o plaćama u javnim službama i smanjila osnovicu za izračun plaća zaposlenih u javnom sektoru, zbog čega su se smanjile nominalne bruto plaće u javnoj upravi i zdravstvu, a plaće su u obrazovanju stagnirale. U djelatnostima trgovine također je zabilježeno smanjenje JTR-a. Ta je godina bila obilježena ulaskom stranih trgovačkih lanaca na domaće tržište i liberalizacijom trgo-

ne, što je naposljetku prouzročilo iznimno visok rast BDV-a (16,2%), dok je rast bruto plaća zaposlenih u trgovini bio više nego upola manji.

Nastavak promatranog razdoblja (2002. – 2007.) donio je kontinuirano ubrzanje rasta JTR-a. Iznimka je jedino 2005. godina, kad se zbog visokog rasta proizvodnosti u industriji znatno usporio rast JTR-a. Pritom valja napomenuti da je spomenuto ubrzanje rasta proizvodnosti rada u industriji djelomično povezano i sa zabilježenim smanjenjem zaposlenosti u toj gospodarskoj grani. Osim toga, u 2005. naknade zaposlenima rasle su sporije nego inače u promatranom razdoblju, što je posljedica porezne reforme provedene početkom 2005. godine. Novim zakonom o porezu na dohodak tada je povećana neoporeziva osnovica i uvedene su dodatne olakšice za uzdržavane članove obitelji.

Posljednje dvije godine promatranog razdoblja obilježio je snažniji rast JTR-a. Valja ipak imati na umu kako su podaci o BDP-u za 2006. i 2007. privremeni. Privremeni podaci međutim pokazuju da je u 2006. godini zabilježen najviši rast JTR-a od bankarske krize i recesije s kraja 1990-ih. Tome je najviše pridonijelo zamjetno ubrzanje rasta zaposlenosti (s 0,8% u 2005. na 3,3% u 2006.), koje je uz blago ubrzanje realnog rasta gospodarstva rezultiralo znatno sporijim rastom proizvodnosti rada. Iste se godine ubrzao rast naknada po zaposlenom mjerenih prosječnom bruto plaćom, a to je djelomično povezano i s povećanom potražnjom poduzeća za radnom snagom, na koju upućuju podaci HZZ-a o prijavljenim slobodnim radnim mjestima. Bruto plaće nastavile su rasti po relativno visokim stopama i u 2007., što je u znatnoj mjeri generirano ubrzanjem njihova rasta u javnom sektoru. Naime, zbog sporazuma između Vlade RH i sindikata zaposlenih u javnim službama kojim je utvrđen rast osnovice za obračun plaća za razdoblje od 2007. do 2009., u promatranom je razdoblju zabilježeno povećanje bruto plaća u djelatnostima obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, javne uprave i obrane. Osim toga, krajem lipnja 2007. potpisan je sporazum između Vlade RH i sedam sindikata državnih službenika, kojim je utvrđeno 25%-tno povećanje regresa i božićnica te povećanje iznosa dara za djecu u 2007., što se također odrazilo na rast bruto plaća u javnom sektoru.

Uz navedeni rast nominalnih plaća u istom je razdoblju zabilježeno godišnje ubrzanje rasta indeksa potrošačkih cijena, što je rezultiralo usporavanjem rasta realnih plaća u odnosu na početak godine. Godišnja stopa rasta realnih bruto plaća isplaćenih u drugom tromjesečju iznosila je 0,2%, a istodobno su prosječne realne neto plaće imale negativnu godišnju stopu promjene od –0,8%. Nakon smanjenja realnih plaća u srpnju i negativnih godišnjih stopa promjene, u kolo-vozu je uslijedio oporavak.

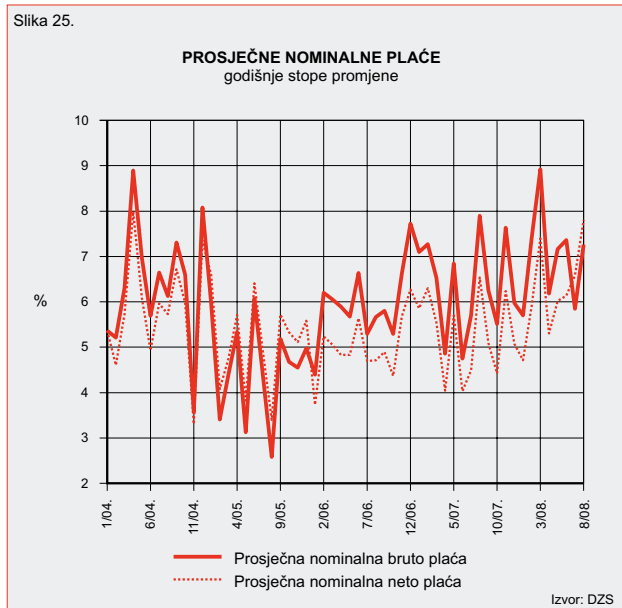
Usporavanje godišnjeg rasta prosječnih realnih bruto plaća bilo je rezultat usporavanja rasta plaća u gotovo svim djelatnostima u kojima su zabilježene i negativne godišnje promjene. Najznačajniji doprinos takvim kretanjima dale su

djelatnosti privatnog sektora: hotela i restorana, poslovanja nekretninama, iznajmljivanja i poslovnih usluga, građevinarstva te prerađivačke industrije. Djelatnosti u kojima se ubrzao rast plaća isplaćenih u drugom tromjesečju jesu financijsko posredovanje i uža javna uprava. Što se tiče realnih bruto plaća, njihov se godišnji rast u drugom tromjesečju na razini javne uprave (uključujući obrazovanje te zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb), suprotno kretanjima u privatnom sektoru, blago ubrzao.

Godišnji rast prosječne realne bruto plaće u industriji usporio se s 1,9% u prvom na –0,2% u drugom tromjesečju 2008. godine, čemu je najviše pridonijelo smanjenje zabilježeno u rudarstvu i vađenju. Rast proizvodnosti rada u industriji, mjeren dinamikom bruto dodane vrijednosti u toj djelatnosti, u stalnim cijenama, po zaposlenom, u drugom je tromjesečju 2008. iznosio čak 4,7%.

¹² Zaposleni u pravnim osobama razvrstanim u područja djelatnosti L, M, N i O prema NKD-u iz 2002. godine

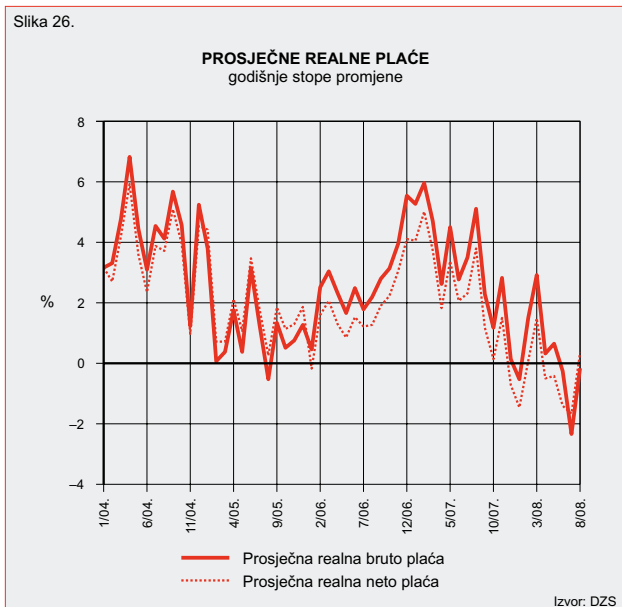
Slika 25.

Cijene

Krajem drugog i početkom trećeg tromjesečja 2008. godine ubrzao se rast godišnje stope inflacije potrošačkih cijena, koja je s 5,7% u ožujku porasla na 7,6% u lipnju 2008, a u srpnju je dosegla 8,4%. Na rast inflacije u prvih sedam mjeseci 2008. utjecalo je poskupljenje sirovina na svjetskom tržištu i značajno ubrzanje realnoga godišnjeg rasta osobne potrošnje u 2007., tako da se odgođeni učinak jačanja domaće potražnje na inflaciju osjetio tijekom 2008. godine. Sredinom srpnja počeli su se smanjivati uvezani inflatorni pritisci, što se ogledalo u prekidu trenda rasta cijena prehrambenih sirovina i sirove nafte na svjetskom tržištu. To je, uz povoljan učinak baznog razdoblja, utjecalo na snižavanje godišnje stope inflacije na 7,4% u kolovozu. Najveći doprinos smanjenju inflacije u kolovozu dao je pad godišnje stope promjene cijena energije zbog znatnog (8,1%-tnog) pojeftinjenja naftnih derivata na domaćem tržištu u odnosu na prethodni mjesec.

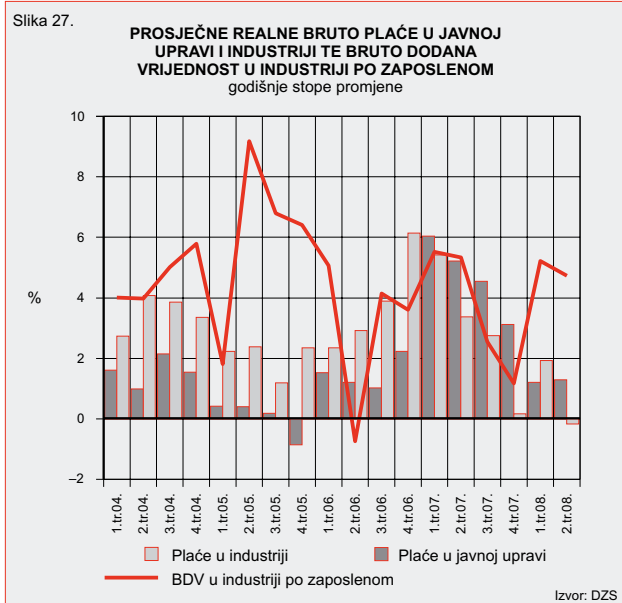
Slika 26.

Slika 28.

Slika 27.

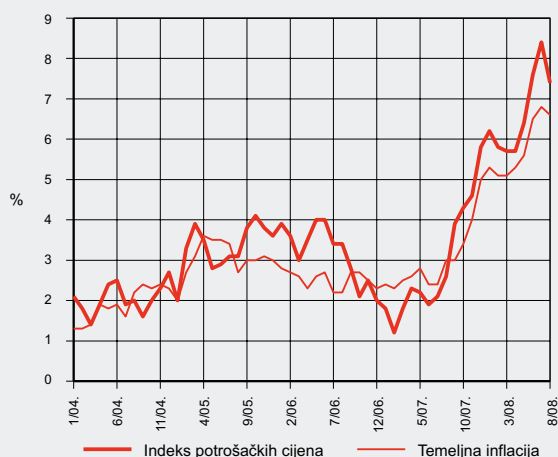

Potrošačke cijene

Ukupno gledajući, godišnja stopa inflacije od 7,4% zabilježena u kolovozu 2008. godine bila je za 1,6 postotnih bodova viša od one u prosincu 2007., kad je iznosila 5,8%. Temeljna inflacija ostala je nižom od ukupne inflacije potrošačkih cijena, ali njezina se godišnja stopa promjene povećala s 5,0% u prosincu 2007. na 6,6% u kolovozu 2008. godine. Najviše je na povećanje temeljne inflacije u promatranom razdoblju utjecao rast cijena određenih prehrambenih proizvoda (mesa, kruha i proizvoda od žitarica).

Pritisci na domaću inflaciju potrošačkih cijena koji dolaze izvana bili su znatni u prvoj polovini ove godine, a ogledali su se u rastu cijena sirove nafte i prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu. Te je pritiske djelomice ublažavala aprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru. Sredinom srpnja počeli su se smanjivati uvezani inflatorni pritisci. Na kretanje inflacije potrošačkih cijena u domaćem gospodarstvu povoljno je utjecala blaga aprecijacija tečaja kune prema euru zabilježena

Slika 29.

INDEKS POTROŠAČKIH CIJENA I TEMELJNA INFLACIJA^a
 godišnje stope promjene

^a Temeljna inflacija izračunava se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje su administrativno regulirane (među ostalim, tu su svrstane cijene električne struje i naftnih derivata).

Izvor: DZS

u prvih osam mjeseci ove godine. Takvo kretanje tečaja stabilizira inflacijska očekivanja i ublažava pritiske koji proizlaze iz rasta cijena potrošačkih dobara i sirovina uvezanih iz zemalja eurozone. Posljednji dostupni podaci pokazuju da su se inflatorni pritisci s potražne strane u domaćem gospodarstvu smanjili, te se očekuje da će to s određenom odgodom djelovati na smanjivanje inflatornih pritisaka. Naime, u prvoj polovini 2008. godišnja stopa realnog rasta osobne potrošnje iznosila je 3,3%, što je znatno usporevanje u usporedbi s 2007. godinom, kad je taj rast iznosio 6,2%. Nasuprot tome, posljednji dostupni podaci pokazuju da je godišnji rast jediničnog troška rada u ukupnom gospodarstvu u prvoj polovini 2008. godine iznosio 4,7%, a to je posljedica znatno bržeg rasta nominalnih naknada po zaposlenom u odnosu na proizvodnost rada (7,1% naprama 2,3%). Takva bi kretanja mogla upućivati na postojanje inflatornih pritisaka s troškovne strane.

Porast godišnje stope inflacije potrošačkih cijena tijekom prvih osam mjeseci 2008. ponajviše je bio posljedica znatnog porasta godišnje stope promjene cijena energije, s 5,2% u prosincu 2007. na 12,3% u kolovozu 2008., zbog čega se

Tablica 1. Indeks potrošačkih cijena, klasifikacija osobne potrošnje prema namjeni, godišnje stope promjene

	Ponder 08.	XII.07.	III.08.	VI.08.	VII.08.	VIII.08.
Ukupno	100,0	5,8	5,7	7,6	8,4	7,4
Prehrana i bezalkoholna pića	31,8	10,7	9,6	13,1	13,7	12,3
Alkoholna pića i duhan	5,5	6,4	6,6	5,3	4,2	4,3
Odjeća i obuća	8,4	5,1	3,8	2,8	2,2	2,1
Stanovanje, voda, energ., plin i dr.	14,2	3,9	4,7	5,9	10,4	9,4
Pokušstvo, oprema za kuću i dr.	5,3	3,0	4,0	5,3	5,8	5,7
Zdravstvo	2,8	1,3	3,9	5,5	5,6	6,6
Promet	11,4	4,7	5,7	10,0	10,7	6,7
Komunikacije	4,2	-0,3	-1,3	-1,3	-1,4	-1,4
Rekreacija i kultura	6,1	1,8	0,3	1,9	1,5	1,5
Obrazovanje	1,0	2,3	2,8	2,6	2,0	1,9
Ugostiteljske usluge	3,5	2,4	5,0	6,6	7,0	7,3
Ostala dobra i usluge	5,8	4,4	4,0	4,3	4,5	4,5
Dobra	76,9	6,6	6,4	8,5	9,6	8,3
Usluge	23,1	3,4	3,5	4,7	4,6	4,4

Izvor: DZS

Tablica 2. Indeks potrošačkih cijena^a, klasifikacija u pet glavnih kategorija proizvoda, godišnje stope promjene

	Ponder 08.	XII.07.	III.08.	VI.08.	VII.08.	VIII.08.
Ukupno	100,0	5,8	5,7	7,6	8,4	7,4
Energija	13,6	5,2	6,3	11,6	16,5	12,3
Svježi prehrambeni proizvodi	14,6	9,3	5,9	10,8	11,5	9,9
Prerađeni prehrambeni proizvodi (uključujući alkoholna pića i duhan)	22,8	10,5	11,4	12,6	12,7	11,7
Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije	28,5	2,8	3,2	2,7	3,0	3,2
Usluge	20,5	2,8	3,5	4,4	4,4	4,2

Napomena: Klasifikacijom koja ukupnu košaricu proizvoda dijeli u pet glavnih kategorija proizvoda koristi se Europska središnja banka pri analizi kretanja inflacije potrošačkih cijena. U toj se klasifikaciji grupiranje proizvoda donekle razlikuje od onog u klasifikaciji osobne potrošnje prema namjeni. Tako, primjerice, u indeks cijena usluga prema klasifikaciji koja ukupnu košaricu proizvoda dijeli u pet glavnih kategorija proizvoda ne ulaze cijene vode, već se one uključuju u indeks cijena dobara.

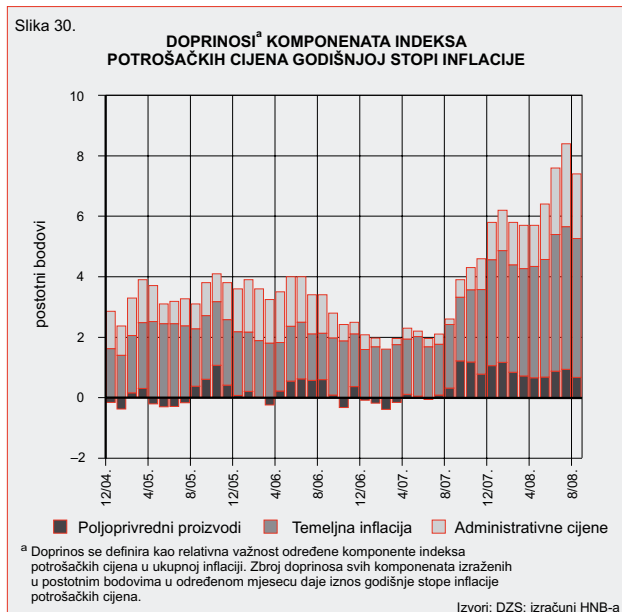
^a Revidirani podaci

Izvor: DZS

doprinos inflaciji ove skupine proizvoda povećao za 1 postotni bod. Tom su povećanju najviše pridonijeli rast cijena naftnih derivata i električne energije. Porast maloprodajnih cijena naftnih derivata na domaćem tržištu bio je prouzročen snažnim rastom cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Nadalje, cijene električne energije porasle su u srpnju prosječno za 16,1% u odnosu na lipanj, što je bilo prvo poskupljenje te skupine proizvoda nakon rujna 2005., kad su cijene električne energije mjesečno porasle za 4,9%. Rast cijena električne energije na domaćem tržištu posljedica je rasta cijena energenata na svjetskom tržištu (nafte, plina i ugljena), koji su važna ulazna komponenta u proizvodnji električne energije.

Nakon što su u drugoj polovini 2007. godine prilično porasle, cijene prehrambenih proizvoda nastavile su rasti, no ipak nešto slabijim intenzitetom, i tijekom prvih osam mjeseci 2008. Godišnja stopa promjene cijena prerađenih prehrambenih proizvoda porasla je s 10,5% u prosincu 2007. na 11,7% u kolovozu 2008., a doprinos tih proizvoda inflaciji povećao se za 0,4 postotna boda. Ubrzanju godišnje stope rasta cijena prerađenih prehrambenih proizvoda tijekom prvih osam mjeseci ove godine najviše je pridonio rast cijena kruha i proizvoda od žitarica, a manjim dijelom i rast cijena ulja te cijena mlijeka i mliječnih prerađevina. Godišnja stopa promjene cijena svježih prehrambenih proizvoda povećala se s 9,3% u prosincu 2007. na 11,5% u srpnju, a u kolovozu se spustila na 9,9% zbog povoljnog učinka baznog razdoblja. Porastu cijena svježih prehrambenih proizvoda u prvih osam mjeseci ove godine najviše je pridonio rast cijena mesa. Može se dakle primijetiti da se u određenoj mjeri ostvario očekivani neizravni utjecaj poskupljenja stočne hrane (primjerice kukuruza) na rast cijena mesa na domaćem tržištu. Nasuprot tome, tijekom prvih osam mjeseci ove godine došlo je do usporevanja godišnje stope rasta cijena voća i povrća.

Rast cijena usluga u prvih osam mjeseci ove godine bio je nešto izrazitiji nego u istom razdoblju 2007., tako da se godišnja stopa promjene tih cijena povećala s 2,8% u prosincu 2007. na 4,2% u kolovozu 2008. Promatrajući po komponentama ukupnog indeksa cijena usluga, može se primijetiti da je u spomenutom razdoblju došlo do određenog preljevanja poskupljenja prehrambenih proizvoda na rast cijena usluga u čijoj su proizvodnji ti proizvodi važna sastavnica. Rastu cijena usluga tako je najviše pridonio rast cijena ugostiteljskih usluga, ponajprije cijena hrane i pića u restorani-

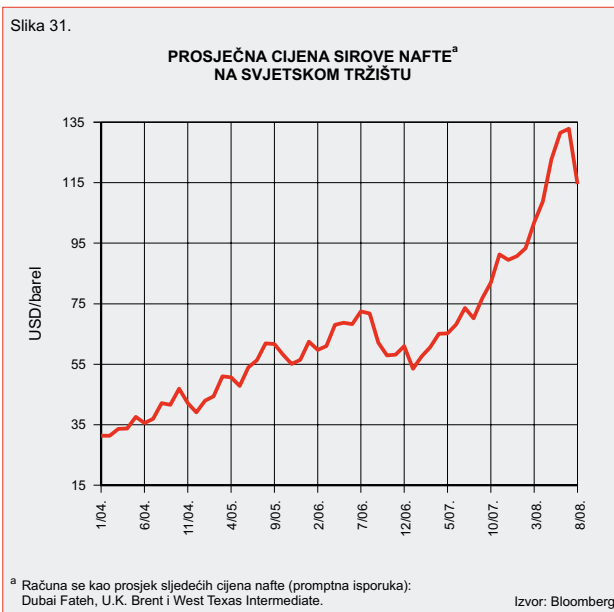

ma. Nadalje, osim izravnog učinka poskupljenje naftnih derivata ima i neizravne učinke na rast potrošačkih cijena zbog poskupljenja onih dobara i usluga u čijoj su proizvodnji naftni derivati važna ulazna komponenta. Ti neizravni učinci posebice su izraženi u kretanju cijena prijevoznih usluga, a u pravilu se očituju s određenom odgodom. Tako je tijekom drugog i početkom trećeg tromjesečja ove godine ostvaren zamjetan rast cijena prometnih usluga, ponajprije zbog povećanja cijena u cestovnom putničkom prometu. Osim toga, ubrzanju godišnje stope rasta cijena usluga manjim je dijelom pridonio i porast godišnje stope promjene cijena komunalnih usluga (komunalne naknade i odvoza smeća i otpada) te cijena zdravstvenih usluga. Suprotan učinak na kretanje cijena usluga imao je pad godišnje stope promjene cijena turističkih aranžmana i cijena komunikacijskih usluga.

Godišnja stopa promjene cijena industrijskih neprehrambenih proizvoda bez energije, koji imaju znatan udio, od 28,5%, u košarici proizvoda za izračun indeksa potrošačkih cijena, blago je porasla: s 2,8% u prosincu 2007. na 3,2% u kolovozu 2008. godine. Pritom je pritisak na rast cijena spomenute skupine proizvoda, koji je uglavnom proizišao iz povećanja cijena proizvoda za održavanje kućanstva, lijekova i novina, bio ublažen padom cijena odjeće i obuće te cijena automobila.

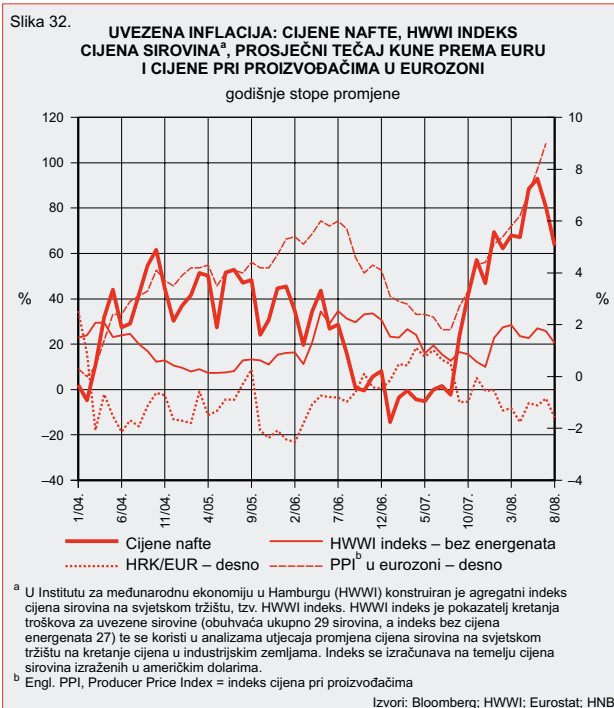
Uvozne cijene

Snažan rast cijena sirove nafte na svjetskom tržištu zabilježen u 2007. nastavio se i u prvih sedam mjeseci ove godine. Tako se prosječna cijena barela sirove nafte povećala ukupno za 48,4%: s 89,5 USD u prosincu 2007. godine na 132,8 USD u srpnju 2008., pri čemu je dnevna cijena barela sirove nafte tipa Brent početkom srpnja dosegla rekordnu razinu od 145,7 USD. Izrazi li se cijena sirove nafte u kunama, taj je porast bio manji i iznosio je 35,3%, zbog ostvarene nominalne aprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru. Rast cijena sirove nafte u promatranom razdoblju ponajviše se pripisuje intenziviranju geopolitičkih napetosti, zabrinutošću zbog pada zaliha sirove nafte i naftnih derivata u SAD-u te pojačanim ulaganjima fondova u robna tržišta. Sredinom srpnja

počeo je prilično snažan pad cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, tako da se dnevna cijena barela sirove nafte tipa Brent krajem rujna spustila na 95,8 USD, što je za 34,2% niže od cijene na početku srpnja. Takvo kretanje posljedica je smanjenja potražnje za naftnim derivatima u SAD-u, povoljnijih vremenskih prilika, jačanja američkog dolara prema euru i očekivanja o smanjenju potražnje za sirovom naftom u sljedećoj godini zbog slabljenja svjetskoga gospodarskog rasta.

Pritisaci uvezene inflacije na rast domaćih potrošačkih cijena potjecali su i od rasta cijena drugih sirovina na svjetskom tržištu, a bili su znatni u prvoj polovini godine. Pritom je posebno istaknut bio rast cijena prehrambenih proizvoda (posebice žitarica i uljarica), ugljena i željezne rude. Godišnja stopa promjene agregatnog HWWI indeksa, koji oslikava kretanje cijena sirovina na svjetskom tržištu (bez energije, izraženih u američkim dolarima) povećala se s 10,0% u

prosincu 2007. na 27,0% u lipnju 2008., a u kolovozu se spustila na 20,4%. U srpnju i kolovozu 2008. cijene sirovina na svjetskom su tržištu pale, no one ostaju i dalje relativno visoke. Nadalje, posljednji dostupni podaci upućuju na znatno ubrzanje inflacije proizvođačkih cijena u eurozoni. Tako se godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena u eurozoni povećala s 4,4% u prosincu 2007. na 9,0% u srpnju 2008. godine, uglavnom pod utjecajem rasta cijena energije i intermedijarnih proizvoda.

Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godišnja stopa promjene cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima porasla je s 5,8% u prosincu 2007. na 12,0% u srpnju 2008. Pritom su najviše porasle cijene energije i intermedijarnih proizvoda zbog snažnog rasta cijena sirove nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu. U kolovozu je zatim došlo do usporavanja godišnje stope rasta cijena pri proizvođačima na 11,0% jer su se usporile godišnje stope rasta cijena energije i intermedijarnih proizvoda, što je posljedica stabilizacije cijena sirovina na svjetskom tržištu. Time je prekinut trend rasta inflacije proizvođačkih cijena koji je započeo u lipnju 2007. Ukupno gledano, proizvođačke cijene tijekom prvih osam mjeseci ove godine porasle su u svim glavnim industrijskim grupacijama. Posebno uočljiv bio je porast cijena energije, pri čemu je najveće bilo povećanje cijena u proizvodnji naftnih derivata i opskrbi električnom energijom. Godišnja stopa promjene cijena energije porasla je sa 7,0% u prosincu 2007. na 20,0% u srpnju 2008., a u kolovozu se spustila na 18,2% zbog znatnog pojeftinjenja naftnih derivata u tom mjesecu. Nadalje, u promatranom je razdoblju ostvaren zamjetan rast cijena intermedijarnih proizvoda, pri čemu se njihova godišnja stopa promjene povećala s 8,8% u prosincu 2007. na 14,3% u srpnju 2008., a u kolovozu se spustila na 12,5%. Rastu cijena intermedijarnih proizvoda u promatranom razdoblju znatno je pridonio rast cijena metala, što se može objasniti prijašnjim rastom cijena tih sirovina na svjetskom tržištu. Rast cijena zabilježen je i u proizvodnji trajnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju, a godišnja

stopa promjene tih cijena u kolovozu 2008. iznosila je 5,3% odnosno 5,9%. Na osnovi toga može se zaključiti da je u promatranom razdoblju došlo do prelijevanja porasta cijena energije i intermedijarnih proizvoda na proizvode namijenjene finalnoj potrošnji.

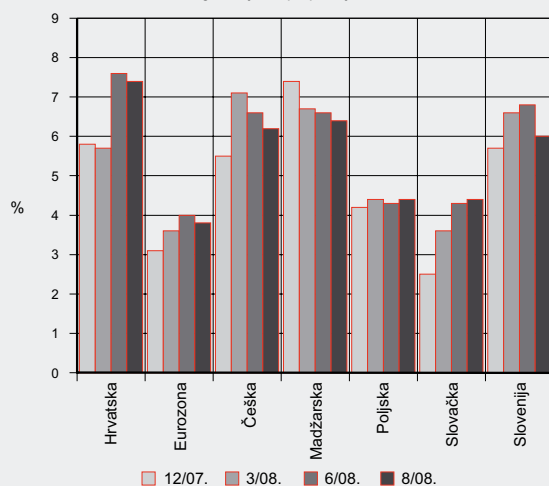
Međunarodna usporedba potrošačkih cijena

Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena od 7,4% ostvarena u Hrvatskoj u kolovozu 2008. godine bila je viša od one zabilježene u eurozoni (3,8%), Slovačkoj (4,4%), Poljskoj (4,4%), Sloveniji (6,0%), Češkoj (6,2%) i Mađarskoj (6,4%). Promatrajući sve zemlje članice EU, primjećuje se da je godišnja stopa inflacije u kolovozu 2008. u Hrvatskoj bila niža jedino od one zabilježene u Letoniji (15,6%), Litvi (12,2%), Bugarskoj (11,8%) i Estoniji (11,1%).

Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena u Hrvatskoj zabilježena u kolovozu 2008. nadmašila je onu u eurozoni ukupno za 3,6 postotnih bodova (7,4% u Hrvatskoj naprama

Slika 34.

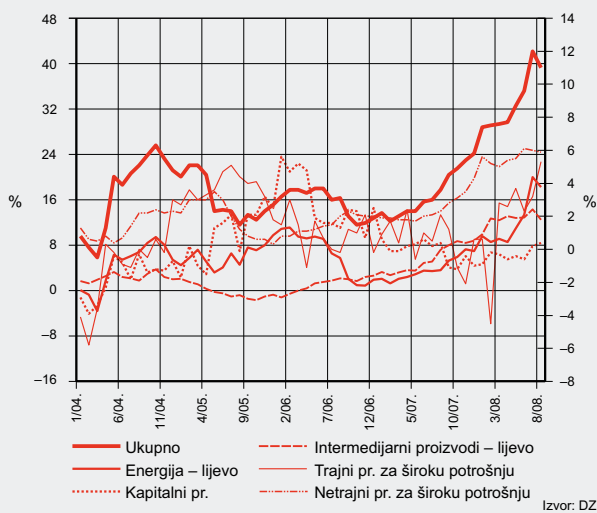
INDEKS POTROŠAČKIH CIJENA U HRVATSKOJ I HARMONIZIRANI INDEKS POTROŠAČKIH CIJENA U EUROZONI I ODABRANIM ZEMLJAMA EU godišnje stope promjene

Izvori: DZS; Eurostat

Slika 33.

CIJENE INDUSTRIJSKIH PROIZVODA PRI PROIZVOĐAČIMA PO GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA godišnje stope promjene

Izvor: DZS

3,8% u eurozoni). Najvažniji je razlog za to razlika između doprinosa koju cijene prehrane daju ukupnoj godišnjoj inflaciji u Hrvatskoj i istih doprinosa ukupnoj godišnjoj inflaciji u eurozoni. Naime, u Hrvatskoj je u kolovozu ostvaren znatno veći godišnji rast cijena prerađenih i svježih prehrambenih proizvoda nego u eurozoni¹³, što je ujedno značajka većine zemalja članica EU s područja Srednje i Istočne Europe. Kao moguće razloge višeg rasta cijena prehrambenih proizvoda u spomenutim zemljama analitičari ESB-a, između ostalog, ističu manju konkurenciju u trgovini na malo te intenzivniju upotrebu energenata u poljoprivrednoj proizvodnji u usporedbi s eurozonom.

Osim toga, valja napomenuti da je relativna važnost pre-

¹³ Godišnja stopa rasta cijena svježih prehrambenih proizvoda u kolovozu 2008. iznosila je u Hrvatskoj 9,9%, a u eurozoni 3,7%, dok je godišnja stopa rasta cijena prerađenih prehrambenih proizvoda iznosila u Hrvatskoj 11,7%, a u eurozoni 6,8%. Nasuprot tome, godišnja stopa rasta cijena energije u kolovozu u Hrvatskoj je iznosila 12,3%, dok je u eurozoni bila viša, odnosno dosegla je 14,6%.

Tablica 3. Indeks cijena stambenog prostora u Hrvatskoj, godišnje stope promjene

	Ponder	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2006.		2007.		2008.
												1. pol.	2. pol.	1. pol.	2. pol.	1. pol.
Hrvatska	100,0	6,4	0,8	-1,9	6,9	1,8	0,4	12,9	8,8	16,3	13,2	15,1	17,5	17,7	9,0	5,8
Zagreb	65,3	6,2	1,9	-1,4	-5,1	6,5	0,7	11,5	10,0	17,0	11,8	16,1	17,8	14,4	9,4	1,8
Jadran	22,0	6,0	-2,5	-6,8	26,7	5,6	8,6	9,1	16,6	15,2	17,0	14,4	16,0	23,8	10,9	13,5

Napomena: Metodologija izrade hedonističkog indeksa cijena nekretnina u Hrvatskoj je takva da se pri svakom izračunavanju nove vrijednosti indeksa (po isteku pojedinog polugodišta) ponovno procjenjuju svi parametri u pojedinim jednadžbama postignutih cijena nekretnina, što pak uzrokuje reviziju indeksa cijena nekretnina za prijašnja polugodišta odnosno godine. Svako ažuriranje, dakle, mijenja indekse ostvarene u prethodnim godinama, ali oni su svakoga puta sve preciznije izmjereni jer su izračunati pomoću većeg broja podataka.
Izvori: Burza nekretnina; izračun HNB-a

hrambenih proizvoda i energije u ukupnim izdacima kućanstava u Hrvatskoj veća nego u zemljama eurozone. Naime, udio prehrane i energije u košarici za izračun indeksa potrošačkih cijena u eurozoni iznosi 14,4% odnosno 9,8%, dok je taj udio u Hrvatskoj znatno veći te iznosi 29,1% odnosno 13,6%.

Cijene nekretnina

Domaće tržište nekretnina u prvom polugodištu 2008. obilježio je nastavak usporavanja godišnje stope rasta cijena stambenog prostora na 5,8%, nakon 9,0% u prethodnom polugodištu. Na spomenuta kretanja utjecalo je znatno smanjenje godišnje stope rasta cijena stambenog prostora u Zagrebu: s 9,4% zabilježenih u drugom polugodištu 2007. na samo 1,8% u prvom polugodištu 2008. Nasuprot tome, na Jadranu se ubrzala godišnja stopa rasta cijena stambenog prostora s 10,9% u drugom polugodištu 2007. na 13,5% u prvom polugodištu 2008.

Realna godišnja stopa promjene novoodobrenih stambenih kredita u Hrvatskoj smanjila se s 9,2% u drugom polugodištu 2007. na -3,2% u prvom polugodištu 2008., što je jedan od indikatora smanjenja potražnje za nekretninama. Trend porasta kamatnih stopa na stambene kredite stanovništvu jedan je od bitnih činitelja koji su utjecali na usporavanje potražnje za tim kreditima. Tako se nominalna kamatna stopa na stambene kredite u posljednjih godinu dana povećala za 1,0 postotni bod, s 4,9% u srpnju 2007. na 5,9% u srpnju 2008.

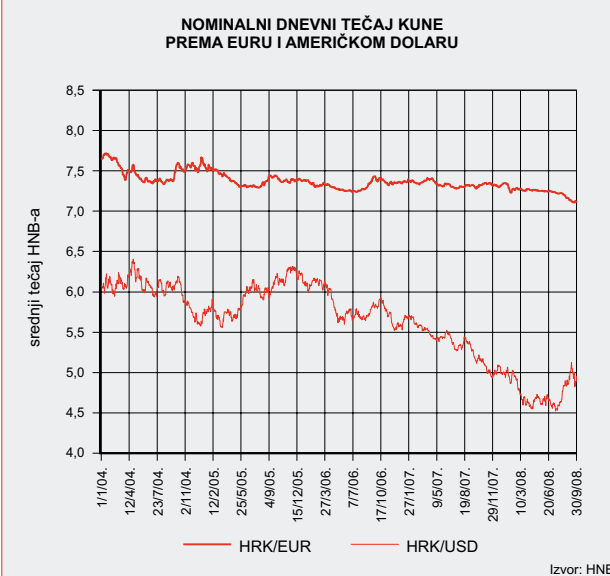
Tečaj

Tijekom trećeg tromjesečja 2008. godine zabilježen je blagi trend aprecijacije tečaja kune prema euru, pri čemu je kuna ojačala ukupno za 1,9%, sa 7,25 HRK/EUR 30. lipnja na 7,11 HRK/EUR 30. rujna. Aprecijacija tečaja kune prema euru uglavnom je bila posljedica pojačanog priljeva deviza u jeku turističke sezone. Osim toga u srpnju je ostvaren i znatni priljev deviza na temelju zaduživanja poduzeća u inozemstvu (500,1 mil. EUR). U uvjetima pojačanih inflacijskih pritiska i rasta godišnje stope inflacije potrošačkih cijena, koja je u srpnju dosegla 8,4%, HNB nije otkupljivao devize od banaka na deviznim aukcijama, nastojeći na taj način izbjeći dodatno kreiranje kunske likvidnosti. Aprecijacijski pritisci na tečaj domaće valute nastavili su se i nakon glavnog dijela turističke sezone, a tečaj kune prema euru sredinom se rujna spustio nešto ispod razine od 7,11 HRK/EUR, na što su utjecala i očekivanja vezana uz priljev inozemnoga kapitala namijenjenog kupnji dionica Ine. U trećem je tromjesečju obujam deviznih transakcija između središnje banke i MF-a

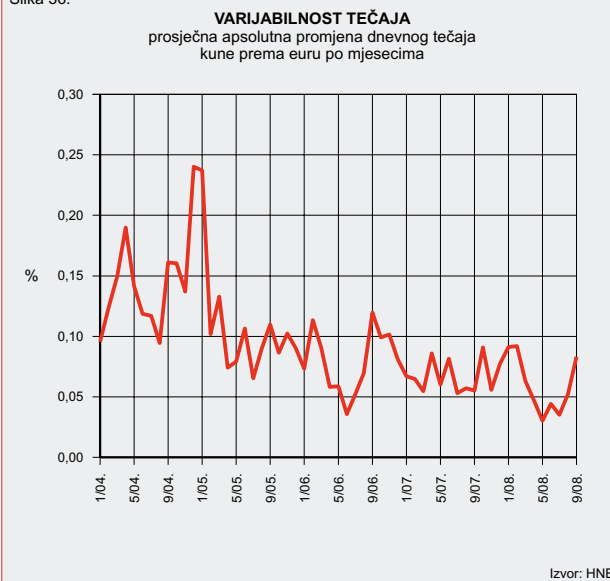
bio relativno malen: HNB je neto otkupio od države ukupno 2,9 mil. EUR. Tijekom trećeg tromjesečja zabilježena je razmjerno mala varijabilnost tečaja kune prema euru pa je prosječna apsolutna promjena dnevnog tečaja kune prema euru, kao jedna od mjera promjenjivosti tečaja, iznosila 0,06% i bila je manja od varijabilnosti tečaja zabilježene krajem prošle i početkom ove godine.

Trend deprecijacije tečaja američkog dolara prema euru izražen u 2007. godini nastavio se i tijekom prva četiri mjeseca 2008. godine. Nakon toga počeli su djelovati pritisci na

Slika 35.

Slika 36.

Okvir 2. Pokazatelj troškovne konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva – indeks realnoga efektivnog tečaja kune deflaciran jediničnim troškom rada

Indeksi realnoga efektivnog tečaja uobičajeni su pokazatelji u analizama međunarodne konkurentnosti gospodarstva. Prema području konkurentnosti koje želimo analizirati razlikujemo više vrsta realnih efektivnih tečajeva. U analizama cjenovne konkurentnosti gospodarstva tako se rabe realni efektivni tečajevi deflacirani cijenama (najčešće su to potrošačke cijene i cijene pri proizvođačima), a za potrebe analize troškovne konkurentnosti gospodarstva obično se uzima realni efektivni tečaj deflaciran jediničnim troškom rada.

Izvozne su cijene možda najlogičniji izbor za mjerenje cjenovne konkurentnosti. Međutim, indeksi izvoznih cijena obično se izračunavaju kao indeksi jediničnih vrijednosti izvoza, te nisu bazirani na standardiziranoj košarici dobara. Naime, ti indeksi, osim utjecaja promjene cijena, sadrže i utjecaj promjene sastava robe koja ulazi u njihov izračun. Promjene u strukturi izvoza tako mogu utjecati na promjene relativnih izvoznih cijena koje nužno ne pokazuju promjene u konkurentnosti. Indeks proizvođačkih cijena razmjerno je dobra zamjena za cijene proizvoda koji sudjeluju u međunarodnoj trgovini, ali njegov obuhvat, metodologija izračuna i važnost koja se u izračunu indeksa pridaje pojedinom proizvodu mogu znatno odstupati ovisno o zemlji na koju se odnose. Indeks potrošačkih cijena najčešći je pokazatelj za deflaciranje tečaja. Njegova je prednost u tome što se formira iz košarice proizvoda koja je dobrim dijelom usporediva među zemljama, ali i u tome što se objavljuje u kraćim vremenskim razmacima (mjesec dana) za velik broj zemalja. Međutim, potrošačke su cijene pod utjecajem indirektnih poreza, subvencija i određenih kontrola, a ujedno su slaba zamjena za cijene proizvoda koji se međunarodno razmjenjuju jer uključuju i proizvode (usluge) koje ne sudjeluju u međunarodnoj razmjeni. Mjere realnoga efektivnog tečaja obično se deflaciraju indeksima potrošačkih cijena i jediničnim troškovima rada. Određena razlika između spomenuta dva pokazatelja ipak može postojati zbog Balassa-Samuelsonova učinka, čija je posljedica aprecijacija realnoga efektivnog tečaja uz potrošačke cijene, a neznatno utječe na realni efektivni tečaj uz jedinične troškove rada u industriji, gdje je znatan udio međunarodno razmjenjivih dobara.

Indeks realnoga efektivnog tečaja deflaciran jediničnim troškovima rada upućuje na promjene konkurentnosti koje su rezultat relativnih promjena tečaja kune prema drugim valutama kao i relativnih promjena domaćih u odnosu na inozemne jedinične troškove rada. Pri izračunu indeksa kao ponderi, u kojima se ogleda relativna važnost pojedinih inozemnih gospodarstava za gospodarstvo Hrvatske, rabe se udjeli pojedinih inozemnih valuta u strukturi tekućeg računa devizne bilance platnog prometa s inozemstvom¹⁴. Smanjenje indeksa pokazuje slabljenje, a povećanje jačanje

¹⁴ Metodološka podloga za izračun realnoga efektivnog tečaja koja se primjenjuje u HNB-u razlikuje se od one koju primjenjuje ESB. Naime, metodologija za izračun pondera koju primjenjuje ESB temelji se na podacima o vanjskotrgovinskoj razmjeni, odnosno uvozu i izvozu.

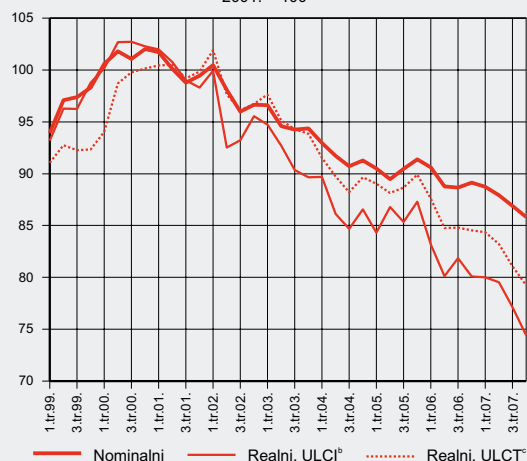
troškovne konkurentnosti hrvatskih izvoznika. Primjerice, kad jedinični trošak rada u zemlji raste brže nego u inozemstvu, doći će do promjene, tj. smanjenja (aprecijacije) indeksa, čak i ako je nominalni efektivni tečaj nepromijenjen.

Varijacije indeksa realnoga efektivnog tečaja deflaciranog jediničnim troškovima rada pokazuju osnovne tendencije na području međunarodne troškovne konkurentnosti, ali ne objašnjavaju što pokreće te tendencije. Primjerice, slabljenje troškovne konkurentnosti može nastati kao posljedica jačanja tečaja pod pritiskom priljeva kapitala iz inozemstva ili stezanja monetarne politike praćenog rastom domaćih kamatnih stopa. Na konkurentnost utječu i brojni drugi činitelji poput fleksibilnosti tržišta rada, poslovnog okruženja, radnih vještina, kvalitete i prepoznatljivosti proizvoda, tehnološke razvijenosti i drugo.

Jedinični trošak rada (JTR) za Hrvatsku prikazan je na razini ukupnoga gospodarstva i na razini industrije. Na razini ukupnoga gospodarstva taj je pokazatelj omjer prosječne nominalne bruto plaće u gospodarstvu (uvećane za doprinose koje plaća poslodavac) i proizvodnosti rada, pri čemu je proizvodnost rada izračunata kao odnos realnog BDP-a i ukupnog broja zaposlenih. Na razini industrije pokazatelj je omjer prosječne nominalne bruto plaće u industriji (uvećane za doprinose koje plaća poslodavac) i realnog BDV-a u industriji po zaposlenom. Serije indeksa realnoga efektivnog tečaja kune uz JTR počinju od prvog tromjesečja 1999. godine¹⁵. Bazo je razdoblje za izračunavanje spomenutog pokazatelja 2001. godina.

U Hrvatskoj je 2001. godine prekinut trend deprecijacije realnoga efektivnog tečaja kune uz JTR i od tada se bilježi aprecijacija spomenutog pokazatelja. Znatno je na to utjecao preokret u trendu kretanja tečaja kune prema američkom dolaru. Ukupno gledajući, od prvog tromjesečja 2001. do četvrtog tromjesečja 2007. godine indeks realnoga efek-

Slika 37. INDEKS^a NOMINALNOGA I REALNOGA EFEKTIVNOG TEČAJA KUNE UZ JEDINIČNI TROŠAK RADA U INDUSTRIJI I UKUPNOM GOSPODARSTVU 2001. = 100

^a Pad indeksa upućuje na aprecijaciju kune.

^b Engl. ULCI, Unit labour cost in industry = jedinični trošak rada u industriji

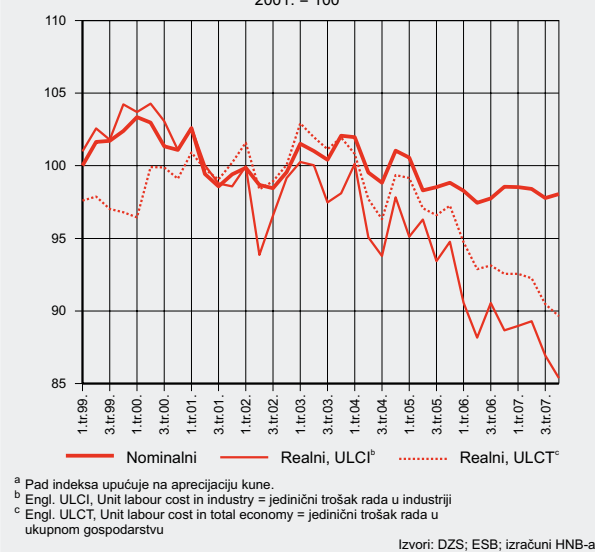
^c Engl. ULCT, Unit labour cost in total economy = jedinični trošak rada u ukupnom gospodarstvu

Izvori: DZS; ESB; OECD; nacionalni izvori; izračun HNB-a

¹⁵ Izbor razdoblja određen je raspoloživošću podataka potrebnih za izračun JTR-a.

ktivnog tečaja kune deflacioniran JTR-om u industriji apprecirao je za 27,2%, dok je indeks deflacioniran JTR-om u ukupnom gospodarstvu apprecirao za 20,9%. Tijekom spomenutog je razdoblja indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune apprecirao ukupno za 15,8%. Iz toga proizlazi da je pogoršanje troškovne konkurentnosti hrvatskih izvoznika prema inozemstvu znatnim dijelom bilo rezultat nominalne efektivne aprecijacije tečaja kune (što je uglavnom bilo posljedica nominalne aprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru), a djelomično posljedica toga što je rast JTR-a u industriji i ukupnom gospodarstvu u Hrvatskoj bio brži od onog u inozemstvu (osobito u odnosu na eurozoni).

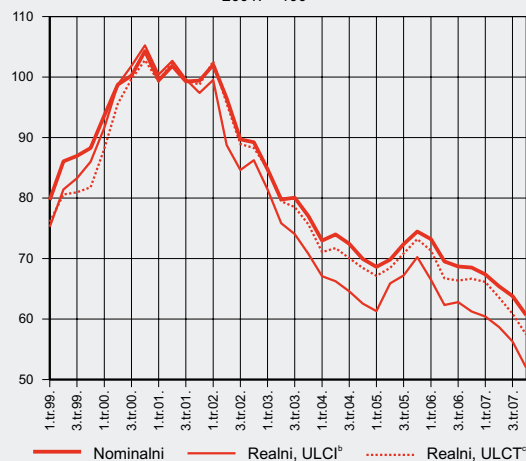
Slika 38. INDEKS^a NOMINALNOG I REALNOG TEČAJA KUNE PREMA EURU UZ JEDINIČNI TROŠAK RADA U INDUSTRIJI I UKUPNOM GOSPODARSTVU 2001. = 100

Posebnu pozornost u analizi konkurentnosti hrvatskoga gospodarstva valja posvetiti kretanju indeksa realnog tečaja kune prema euru i prema američkom dolaru, i to zbog važnosti koju te valute imaju u međunarodnim plaćanjima naše zemlje. Stabilnost tečaja kune prema euru bila je jedno od ključnih pozitivnih obilježja makroekonomskih kretanja u Hrvatskoj tijekom cijeloga promatranog razdoblja. Tako je nominalni tečaj kune prema euru apprecirao u razdoblju od prvog tromjesečja 2001. do četvrtog tromjesečja 2007. godine samo za 3,0%. Nasuprot tome, indeks realnog tečaja kune prema euru deflacioniran JTR-om u industriji u promatranom je razdoblju apprecirao za 15,5%, a indeks deflacioniran JTR-om u ukupnom gospodarstvu apprecirao je za 9,6%. Stoga kretanje indeksa realnog tečaja kune prema euru uz JTR u industriji i ukupnom gospodarstvu u posljednjih sedam godina upućuje na pogoršanje troškovne konkurentnosti hrvatskih izvoznika u odnosu na eurozoni, što je poglavito bilo rezultat činjenice da je rast JTR-a u Hrvatskoj bio znatno brži nego u eurozoni¹⁶. Međutim, promatrajući pojedine komponente spomenutog pokazatelja, može se primijetiti da je u promatranom razdoblju rast proizvodno-

16 U razdoblju od početka 2001. pa do kraja 2007. JTR u industriji u Hrvatskoj porastao je za 15,4%, dok se u eurozoni povećao samo za 0,5%. Istodobno je JTR u ukupnom gospodarstvu u Hrvatskoj porastao za 20,3%, a u eurozoni se povećao za 12,2%.

Slika 39. INDEKS^a NOMINALNOG I REALNOG TEČAJA KUNE PREMA AMERIČKOM DOLARU UZ JEDINIČNI TROŠAK RADA U INDUSTRIJI I UKUPNOM GOSPODARSTVU 2001. = 100

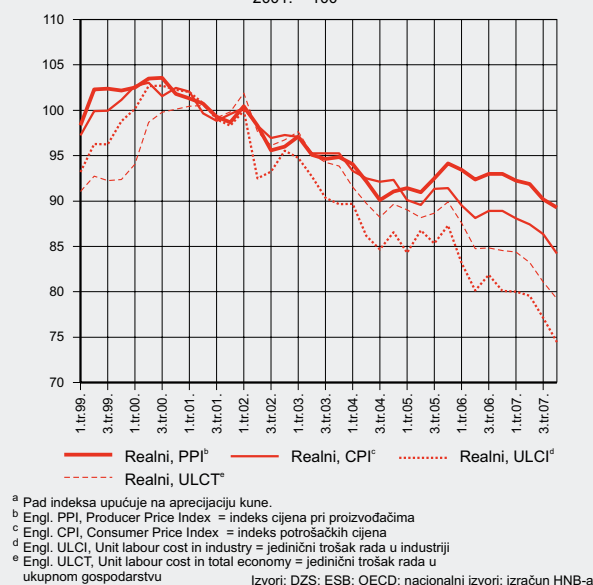
sti rada u industriji i ukupnom gospodarstvu u Hrvatskoj bio brži od onog u eurozoni, no istodobno je rast naknada po zaposlenom u Hrvatskoj bio još brži nego onaj zabilježen u eurozoni. Osobito pogoršanje troškovne konkurentnosti hrvatskih izvoznika obilježilo je 2006. godinu.

Trend deprecijacije realnog tečaja kune prema američkom dolaru uz JTR, zamjetljiv u 1999. i 2000. godini, prekinut je početkom 2001. godine. Tako je u razdoblju od prvog tromjesečja 2001. do četvrtog tromjesečja 2007. realni tečaj kune prema američkom dolaru apprecirao za 50,6% (deflacionirano JTR-om u industriji), odnosno za 44,1% (deflacionirano JTR-om u ukupnom gospodarstvu). Nominalni tečaj kune prema američkom dolaru u spomenutom je razdoblju apprecirao za 41,9%, što je bila posljedica slabljenja američkog dolara prema euru na svjetskome deviznom tržištu. Takva kretanja upućuju na to da je pogoršanje troškovne konkurentnosti hrvatskih izvoznika prema SAD-u tijekom posljednjih sedam godina uglavnom bila posljedica jačanja kune prema američkom dolaru, a manjim dijelom posljedica bržeg rasta JTR-a u Hrvatskoj od onoga u SAD-u¹⁷. U promatranom je razdoblju rast proizvodnosti rada (u industriji i ukupnom gospodarstvu) u Hrvatskoj bio brži nego u SAD-u, no istodobno je rast naknada po zaposlenom u Hrvatskoj bio još brži od onoga u SAD-u.

Kretanje pokazatelja cjenovne i troškovne konkurentnosti hrvatskih izvoznika u posljednjih sedam godina bilo je jednoznačno – svi su se pokazatelji pogoršali, pri čemu je izrazitija aprecijacija ostvarena kod indeksa realnoga efektivnog tečaja deflacioniranih jediničnim troškovima rada. Tako podaci o kretanju indeksa realnoga efektivnog tečaja kune pokazuju da je u razdoblju od prvog tromjesečja 2001. do četvrtog tromjesečja 2007. godine kuna realno apprecirala prema košarici valuta za 12,3% deflacionirano proizvo-

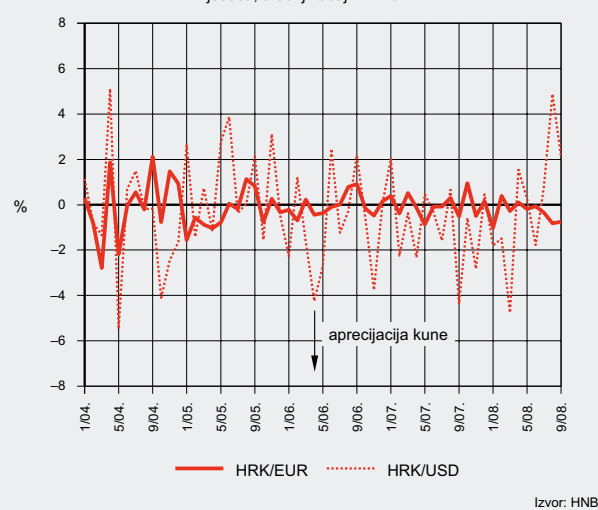
17 JTR u industriji u Hrvatskoj je porastao u razdoblju od početka 2001. do kraja 2007. godine za 15,4%, dok se u SAD-u smanjio za 2,0%. U istom je razdoblju JTR u ukupnom gospodarstvu u Hrvatskoj porastao za 20,3%, a u SAD-u se povećao za 15,6%.

Slika 40.
**INDEKS REALNOGA EFEKTIVNOG TEČAJA KUNE
 UZ POTROŠAČKE CIJENE, CIJENE PRI PROIZVOĐAČIMA
 I JEDINIČNI TROŠAK RADA**
 2001. = 100

jačanje američkog dolara, koji su bili znatni od sredine srpnja do sredine rujna, tako da je tijekom spomenutog razdoblja američki dolar ojačao ukupno za 13,0% (s razine od 1,60 USD/EUR na 1,39 USD/EUR). U trećem tromjesečju referentna kamatna stopa Feda ostala je nepromijenjena, na razini od 2,0%, dok je na sastanku u ESB-u održanom 3. srpnja odlučeno da će se referentna kamatna stopa povećati s 4,0% na 4,25%. Među uzrocima aprecijacije tečaja američkog dolara ističu se nepovoljni gospodarski pokazatelji u eurozoni, pad cijena sirovina na svjetskom tržištu i očekivanja da ESB u nastavku godine neće mijenjati referentnu kamatnu stopu. Naime, u priopćenju za javnost nakon sastanka održanog u ESB-u 7. kolovoza predsjednik ESB-a izjavio je kako očekuju znatno usporavanje gospodarskog rasta u eurozoni u 2008., što su investitori protumačili kao najavu da ESB do kraja godine neće više podizati referentnu kamatnu stopu.

Slika 41.
**STOPE PROMJENE NOMINALNOG TEČAJA
 KUNE PREMA EURU I AMERIČKOM DOLARU**
 kraj mjeseca u usporedbi s krajem prethodnog
 mjeseca, srednji tečaj HNB-a

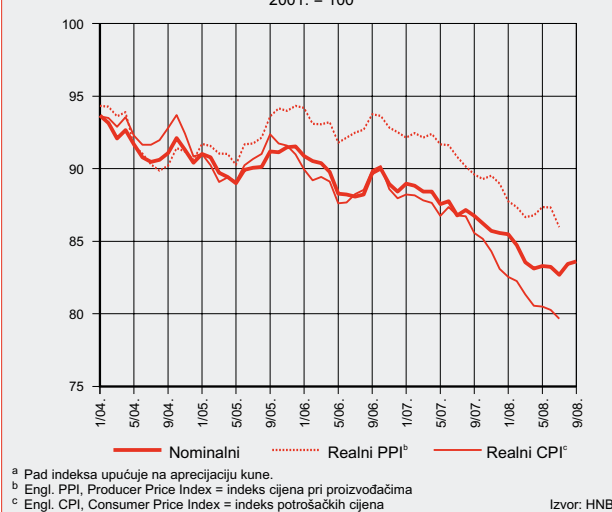
dačkim cijenama, odnosno za 17,8% deflacionirano potrošačkim cijenama. Istodobno je indeks realnoga efektivnog tečaja kune deflacioniran JTR-om u ukupnom gospodarstvu aprecirao za 20,9%, dok je indeks deflacioniran JTR-om u industriji aprecirao za 27,2%. Tijekom spomenutog razdoblja indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune aprecirao je za 15,8%, ponajviše zbog utjecaja snažne aprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru. Spomenuta kretanja upućuju na to da je tijekom posljednjih sedam godina ostvareno pogoršanje cjenovne i troškovne konkurentnosti hrvatskih izvoznika prema inozemstvu, što je poglavito bilo rezultat snažne aprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru, a potom bržeg rasta troškova i cijena u Hrvatskoj u usporedbi s inozemstvom.

Iako podaci pokazuju da je aprecijacija realnoga efektivnog tečaja kune deflacioniranog JTR-om u industriji relativno izraženija od one takvog tečaja deflacioniranog potrošačkim cijenama (vidi Sliku 42.), zbog činjenice da je Balassa-Samuelsonov učinak u Hrvatskoj slab¹⁸, u našoj zemlji nisu zabilježena naglašena odstupanja između ta dva pokazatelja.

Sredinom rujna prekinut je trend oporavka američkog dolara na svjetskim deviznim burzama, nakon što se pokazalo da je kriza američkoga financijskog sustava mnogo većih razmjera nego što se očekivalo. U skladu s kretanjem tečaja kune prema euru te američkog dolara prema euru, tijekom trećeg tromjesečja ostvarena je deprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru od 8,0%, s razine od 4,59 HRK/USD 30. lipnja na 4,96 HRK/USD 30. rujna.

Uz spomenutu 1,9%-tnu nominalnu aprecijaciju tečaja kune prema euru i 8,0%-tnu deprecijaciju tečaja kune prema američkom dolaru, tijekom trećeg tromjesečja 2008. godine ostvarena je i aprecijacija tečaja kune prema funti sterlinga od 2,2% te prema švicarskom franku od 0,6%. Takvo je kreta-

Slika 42.
**INDEKS NOMINALNOGA I REALNOGA
 EFEKTIVNOG TEČAJA KUNE UZ POTROŠAČKE
 CIJENE I CIJENE PRI PROIZVOĐAČIMA**
 2001. = 100

¹⁸ Vidi rad G. Lukinić, J. Funde i I. Ljubaja iz 2007. godine Ocjena Balassa-Samuelsonova učinka u Hrvatskoj.

nje tečajeva kune rezultiralo blagom deprecijacijom indeksa dnevnoga nominalnoga efektivnog tečaja kune od 0,7% (30. rujna u odnosu na 30. lipnja).

Pokazatelji cjenovne konkurentnosti domaćeg izvoza pogoršali su se tijekom prvih sedam mjeseci 2008. godine¹⁹ – indeks realnoga efektivnog tečaja kune deflaciran potrošačkim cijenama aprecirao je za 4,1%, a onaj deflaciran proizvođačkim cijenama aprecirao je za 3,3%, te je ostvarena veća aprecijacija obaju indikatora nego u istom razdoblju 2007. godine. Najveći utjecaj na spomenuta kretanja imala je aprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru, koja je u prvih sedam mjeseci 2008. iznosila 8,8%, dok je u istom razdoblju 2007. bila manja, te je iznosila 4,4%.

Monetarna politika i instrumenti

Monetarno okružje

Godinu 2008. obilježili su pojačani inflatorni pritisci. U takvim je uvjetima središnja banka restriktivnije upravljala ponudom novca, stoga, izuzevši intervenciju u siječnju, nije bilo deviznih intervencija, a obujam repo operacija također je bio manji, uz rast kamatnih stopa na repo poslove, u skladu s čime je i sezonsko jačanje nominalnog tečaja HRK/EUR bilo izraženije nego prethodnih godina. To je rezultiralo sporijim rastom plasmana i realnom stagnacijom novčane mase. Osim toga, HNB je nastavio uspješno provoditi mjere za sporiji rast plasmana banaka kojim se ograničava dodatni pritisak domaće potražnje na inflaciju. Monetarna kretanja bila su pod snažnim sezonskim utjecajem, pa su poslovne banke zabilježile znatan priljev depozita i istodobno velik pad inozemnih obveza.

Početak četvrtog tromjesečja inozemni je ulagač preuzeo Inu, što je prouzročilo priljev sredstava iz inozemstva, koja je HNB sterilizirao. U tu je svrhu Savjet HNB-a krajem rujna donio odluku o promjeni instrumenta obvezne pričuve, kojom se gotov novac u blagajni banaka isključuje iz održavanja obvezne pričuve počevši od obračuna 9. listopada. Banke će tako obveznu pričuvu nadalje održavati jedino na računima za namiru, a blagajnom će se upravljati isključivo u skladu s potražnjom za gotovim novcem i njegovom distribucijom u optjecaj. Opisana promjena instrumenta obvezne pričuve istodobno je dio procesa usklađivanja s regulacijom ESB-a.

Kriza na svjetskim financijskim tržištima i negativna kretanja na tržištu kapitala potaknula su rast bankovnih depozita u Hrvatskoj. Tome su pridonijele i mjere monetarne politike HNB-a koje su rezultirale visokom razinom adekvatnosti kapitala poslovnih banaka, kao i visokim operativnim deviznim pričuvama.

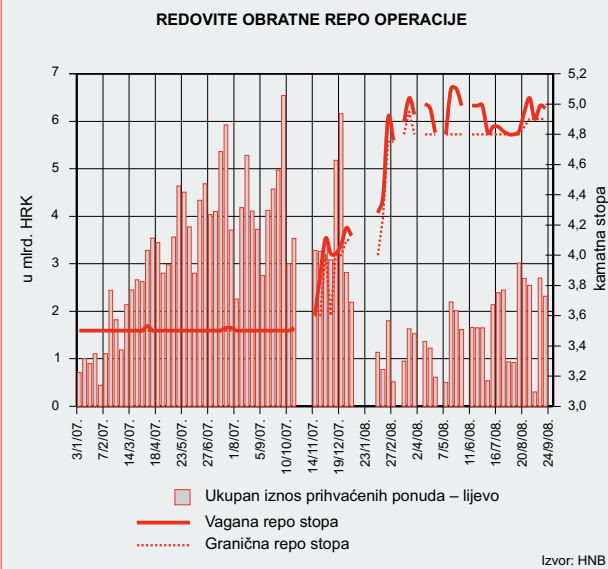
Istodobno su mjere monetarne politike dovele do visoke razine kapitaliziranosti poslovnih banaka i povećanja financijske stabilnosti. Ograničenje rasta plasmana, uz činjenicu

da su prodana potraživanja na osnovi danih kredita također uključena u ograničenje rasta plasmana, utjecalo je na smanjivanje izloženosti rizicima. Mjere HNB-a isto su tako spriječile razvoj sekuritizacije i financijskih izvedenica pa tzv. toksična financijska imovina na hrvatskom financijskom tržištu ne postoji.

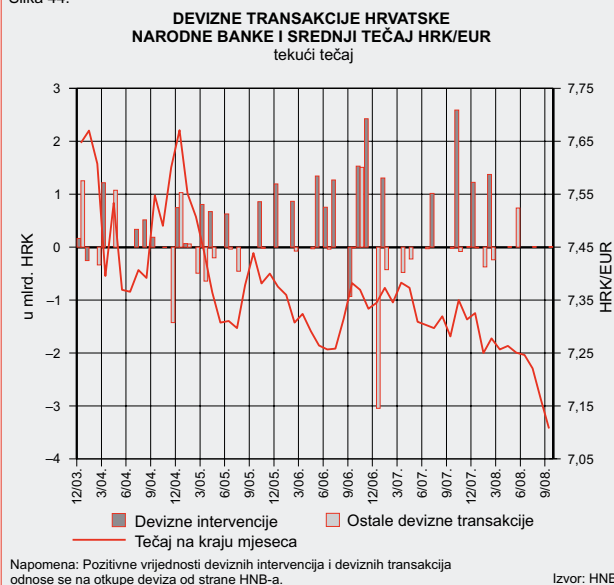
Korištenje instrumenata monetarne politike

Kao i u prvoj polovini godine, glavni instrument kreiranja kunske likvidnosti tijekom trećeg tromjesečja 2008. bile su redovite obratne repo operacije. Zbog sezonskog porasta potražnje za kunama tijekom ljetnih mjeseci na aukcijama se povećao promet, no u usporedbi s istim razdobljem prošle godine središnja je banka kreirala znatno manje kunske likvidnosti. Prosječno dnevno stanje sredstava plasiranih na obratnim repo aukcijama u trećem tromjesečju iznosilo je 1,8 mlrd. kuna, pri čemu je najveća aukcija od 3,0 mlrd. kuna ostvarena na početku novog razdoblja održavanja obvezne

Slika 43.

Slika 44.

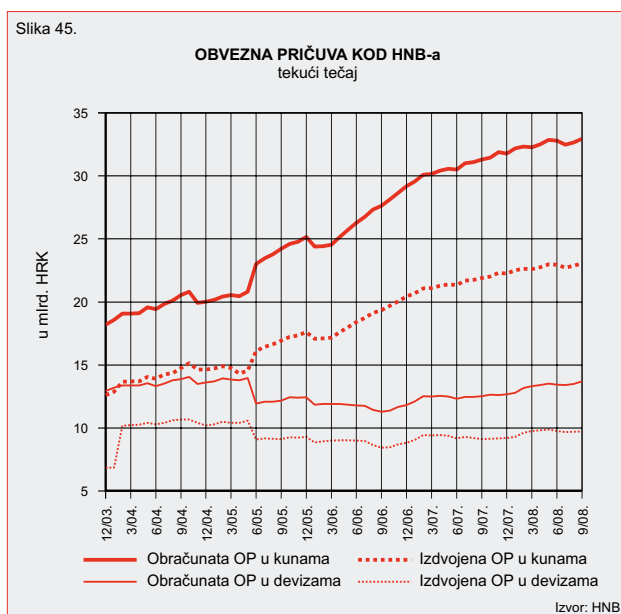

¹⁹ Srpanj 2008. u usporedbi s prosincem 2007

priču u kolovozu. Unatoč višem prometu prosječan dnevni višak likvidnosti (uključujući i prekonoćni depozit banaka kod HNB-a) upola se smanjio u odnosu na prvo polugodište. S obzirom na spomenuto i činjenicu da intervencije na deviznom tržištu nisu bile iskorištene, može se zaključiti da je kreiranje primarnog novca u trećem tromjesečju 2008. bilo ograničeno.

Granična repo stopa u srpnju i prvoj polovini kolovoza iznosila je 4,80%, nakon čega se u nastavku tromjesečja povećala na 4,90%. Banke su na gotovo svim aukcijama nudile i više kamatne stope pa se vagana repo stopa kretala čak do 5,04%.

Tijekom trećeg tromjesečja nastavio se rast obračunate obvezne pričuve banaka, pri čemu je devizna obvezna pričuva rasla brže od kunske. Takva su kretanja posljedica promjena u strukturi pasive poslovnih banaka, koju je u 2008. godini obilježio snažan rast deviznih depozita. Pri obračunu u rujnu kunska obvezna pričuva dosegla je 32,9 mlrd. kuna uz godišnju stopu rasta od 5,3%, a devizna je obvezna pričuva

iznosila 13,7 mlrd. kuna uz godišnju stopu rasta od 9,3%.

Nakon što je tijekom prvih šest mjeseci zabilježeno povećanje granične obvezne pričuve, u trećem je tromjesečju sezonsko smanjenje inozemne pasive banaka utjecalo na njezin snažan pad. Time se granična obvezna pričuva smanjila na 3,7 mlrd. kuna, što je najniža razina otkako se primjenjuje stopa obračuna od 55%.

Pošto je središnja banka u svibnju smanjila propisanu stopu minimalne devizne likvidnosti s 32,0% na 28,5%, kako bi se olakšalo refinanciranje proračunskih obveza na domaćem tržištu, pokrivenost ukupnih deviznih obveza banaka likvidnim deviznim sredstvima u idućim se mjesecima blago smanjila. Devizna likvidnost na razini sustava i nadalje se nastavila održavati nekoliko postotnih bodova iznad propisanog minimuma, pa je u razdoblju od lipnja do kolovoza prosječna pokrivenost iznosila 31,9%. Na kraju kolovoza ukupne devizne obveze banaka iznosile su 168,1 mlrd. kuna, a likvidna devizna potraživanja 54,1 mlrd. kuna. I tijekom ljetnih mjeseci nastavljen je trend smanjivanja kunskih obveza uz valutnu

Slika 46.

Slika 47.

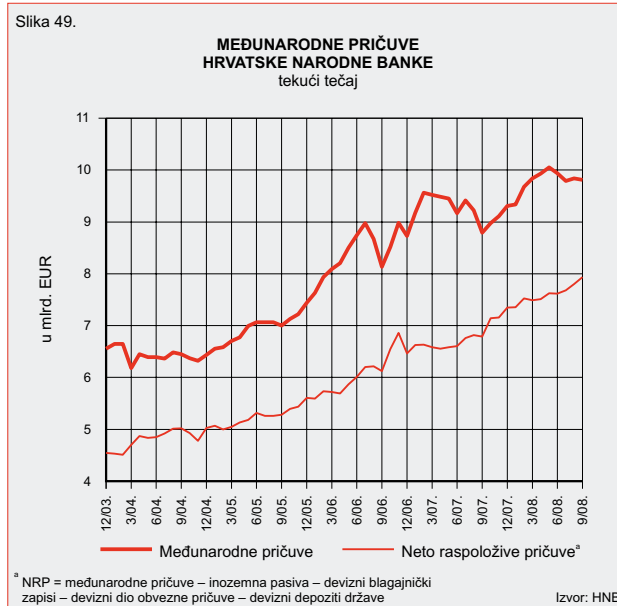
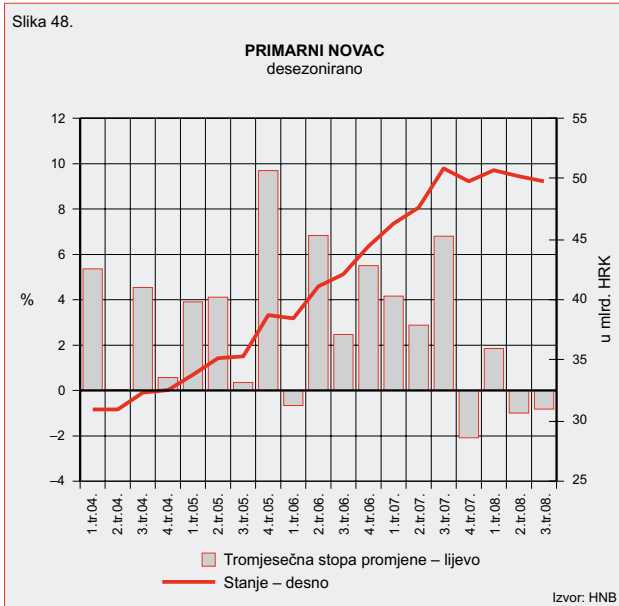

klauzulu, koje su banke također dužne pokrivati likvidnim deviznim potraživanjima. Ukupno su se u prvih osam mjeseci 2008. kunske obveze banaka uz valutnu klauzulu smanjile gotovo za trećinu te su krajem kolovoza iznosile 7,7 mlrd. kuna.

Primarni novac i međunarodne pričuve

Na kraju rujna 2008. primarni novac M0 iznosio je 49,8 mlrd. kuna ili za 2,3% manje nego krajem rujna 2007. Smanjenje primarnog novca rezultat je restriktivnijeg korištenja instrumentima monetarne politike, koje se ogleda u znatnom smanjenju viškova likvidnosti i sporijem rastu gotovog novca u optjecaju. Na negativnu stopu rasta utječe i bazno razdoblje, u kojem je, zbog kupnje dionica T-HT-a, razina primarnog novca bila neuobičajeno visoka. Smanjenje primarnog novca potvrđuje i kretanje njegove desezonirane vrijednosti.

Godišnja stopa rasta gotovog novca na kraju rujna iznosila

je 5,8%. Gotovina u optjecaju ove godine nije pod utjecajem izravnih transfera stanovništvu (povratak duga umirovljenicima) ni kvazitransfera u obliku izvanrednih događaja na tržištu kapitala (javne ponude za kupnju dionica), što je u protekle dvije godine zamjetno utjecalo na ovaj monetarni agregat. Smanjenje stope rasta gotovog novca ove je godine djelomično rezultat i usporavanja osobne potrošnje.

Potražnja za primarnim novcem porasla je krajem rujna za 5,6% na godišnjoj razini. To je rezultat vrlo umjerenog rasta kunskih depozita i nešto dinamičnijeg rasta deviznih depozita, koji, zbog djelomičnog izdvajanja obvezne pričuve u kunama, također utječe na potražnju za primarnim novcem. Pritom obvezni blagajnički zapisi od svibnja nadalje stagniraju ispod razine od 0,5 mlrd. kuna, u skladu s ostvarenim rastom plasmana, koji je u tom razdoblju bio manji od dopuštenog.

Prosječni višak likvidnosti²⁰ banaka kod HNB-a u trećem tromjesečju iznosio je tek 0,6 mlrd. kuna, za razliku od iznosa većeg od 1,2 mlrd. kuna iz prvog polugodišta i 1,1 mlrd. kuna, koliko je prosječno iznosio tijekom 2007. godine. Smanjenje viškova likvidnosti na računima za namiru i u blagajni banaka posljedica je restriktivnijega kreiranja primarnog novca.

Depoziti države kod HNB-a u trećem tromjesečju zadržali su se, kao i u drugom tromjesečju 2008., na nešto višim razinama nego početkom godine te su prosječno premašivali 500 mil. kuna. Dok je na visoku razinu depozita države tijekom drugog tromjesečja prvenstveno utjecao priljev deviznih sredstava s osnove Drugoga programskog zajma za prilagodbu (PAL2, koji je u cijelosti povučen u tom tromjesečju), na visoku razinu depozita države u trećem tromjesečju utjecalo je kretanje kunskih depozita. Takvo prosječno stanje tih prolaznih računa pokazatelj je sezonskih velikih priljeva proračuna tijekom ljetnih mjeseci. Porast depozita države utječe na smanjenje razine likvidnosti banaka.

Bruto međunarodne pričuve u trećem tromjesečju 2008.

blago su smanjene. Kako u tom razdoblju nije bilo deviznih intervencija HNB-a s poslovnim bankama ni značajnije kupnje ili prodaje deviza od središnje države, promjena bruto pričuva bila je prije svega određena kretanjem devizne i granične obvezne pričuve. U skladu s rastom domaćih deviznih obveza banaka rast se devizne obvezne pričuve nastavio, dok je znatno smanjenje obveza banaka prema inozemstvu rezultiralo snažnim padom granične obvezne pričuve. Na kraju rujna bruto međunarodne pričuve iznosile su 9,8 mlrd. EUR i bile su za 5,4% veće u odnosu na kraj 2007. godine.

Za razliku od bruto međunarodnih pričuva, neto raspoložive međunarodne pričuve u trećem tromjesečju blago su rasle, a na njihovo su kretanje u većoj mjeri utjecale tečajne promjene. Na kraju rujna 2008. neto raspoložive pričuve doseglye su 7,9 mlrd. EUR, što je za 8,0% više nego na kraju 2007. godine.

Monetarna kretanja

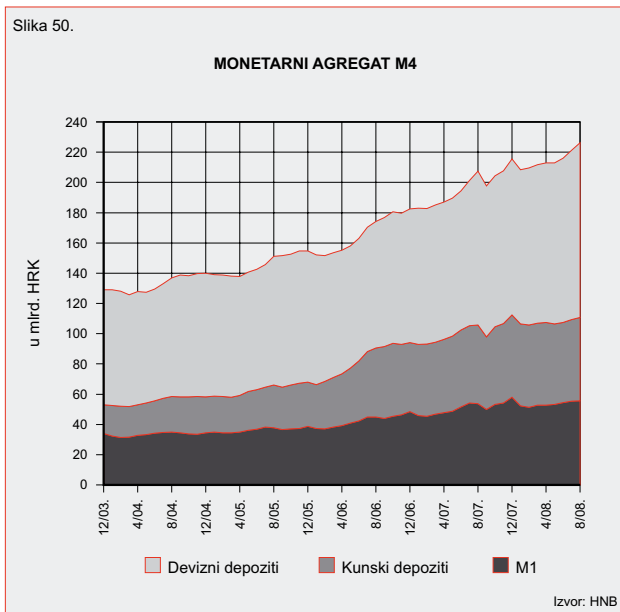
Monetarna kretanja u prvih osam mjeseci 2008. godine obilježili su umjeren rast plasmana nebankarskom sektoru, rast neto inozemne aktive uz pad inozemnog duga banaka i usporavanje rasta ukupnih likvidnih sredstava. Umjeren kreditna aktivnost poslovnih banaka u znatnoj je mjeri rezultat djelovanja Odluke o upisu obveznih blagajničkih zapisa. Smanjenje inozemne pasive banaka omogućio je snažan rast deviznih depozita stanovništva. Sporiji rast ukupnih likvidnih sredstava posljedica je sporijeg rasta novčane mase i kunskih nemonetarnih depozita. Usporavanje rasta ukupnih likvidnih sredstava bilo je još izraženije ako se promatra kretanje realne vrijednosti toga monetarnog agregata, što potvrđuje restriktivnu orijentaciju monetarne politike.

Ukupna likvidna sredstva

Ovogodišnje povećanje ukupnih likvidnih sredstava bilo je umjerenije u usporedbi s istim razdobljem prošle godine pa je na godišnjoj razini nastavljeno usporavanje rasta ovoga monetarnog agregata. Godišnja stopa rasta M4 smanjena je tako s 14,4%, koliko je iznosila na kraju prvog tromjesečja,

²⁰ Iznos sredstava na računima za namiru i u blagajni banaka iznad obračunate razine potrebne za održavanje obvezne pričuve, uvećan za prekonocne depozite kod HNB-a.

Slika 50.

na 11,1% na kraju drugog tromjesečja odnosno na 9,1% na kraju kolovoza 2008. godine.

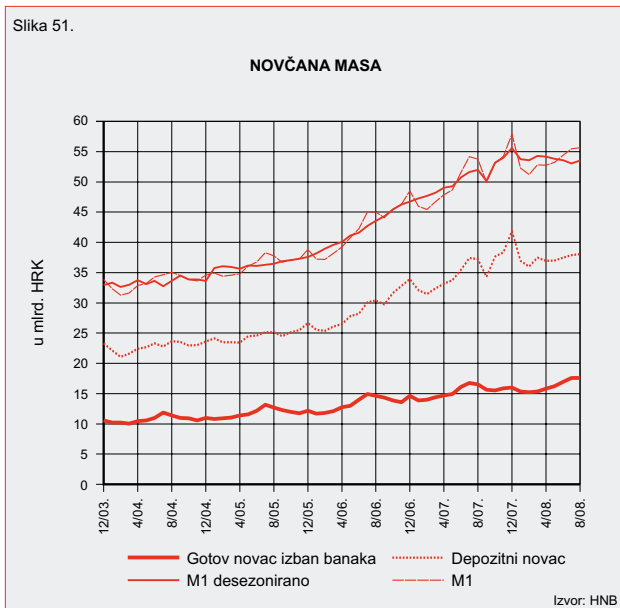
Rast ovoga monetarnog agregata bio je još sporiji ako se promatra njegova vrijednost deflacionirana indeksom potrošačkih cijena. Na kraju kolovoza 2008. godine realna vrijednost ukupnih likvidnih sredstava bila je samo za 1,6% veća u odnosu na kraj istog mjeseca prošle godine.

Novčana masa

U drugom tromjesečju i tijekom prva dva mjeseca trećeg tromjesečja novčana masa sezonski se povećava, te su takva kretanja zabilježena i ove godine. Međutim, ove godine novčana masa povećala se za 2,8 mlrd. kuna, što je gotovo trostruko manje nego prošle godine. Takva kretanja odrazila su se na godišnju stopu rasta ovoga monetarnog agregata, koja je na kraju kolovoza 2008. iznosila 3,5%.

Umjereniji rast novčane mase pretežno je rezultat sporijeg rasta depozitnog novca. Naime, stanje na tekućim računima i žiroračunima domaćega privatnog sektora tijekom drugog

Slika 51.

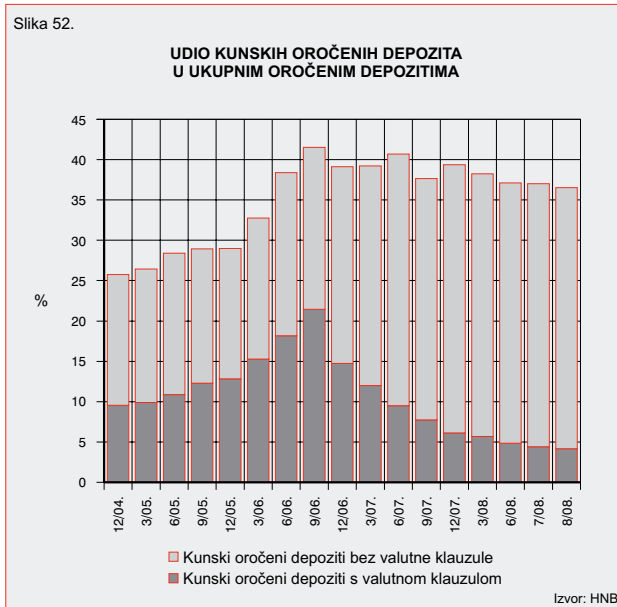
tromjesečja i u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja povećalo se za 0,4 mlrd. kuna, a u istom je razdoblju prošle godine zabilježen rast od gotovo 4,9 mlrd. kuna. Godišnja stopa rasta depozitnog novca zato je smanjena i na kraju kolovoza 2008. godine iznosila je samo 2,2%. Takva kretanja rezultat su sporije kreditne aktivnosti poslovnih banaka.

Jačanje potražnje za gotovim novcem izvan banaka, druge komponente novčane mase, tijekom ljetnih mjeseci rezultiralo je njegovim povećanjem, pri čemu je svoj maksimum ovaj monetarni agregat dosegnuo sredinom kolovoza, u vrhuncu turističke sezone. Promatrano na godišnjoj razini, rast ovoga monetarnog agregata također se usporio te je na kraju kolovoza 2008. iznosio 6,5%.

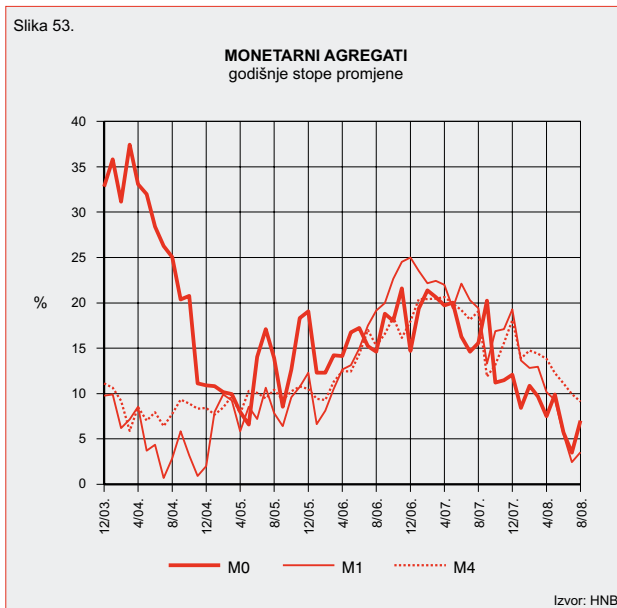
Nemonetarni depoziti

U drugom tromjesečju i u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja nastavio se snažan rast štednih i oročenih depozita stanovništva. Izrazito snažan rast njihovih depozita kod poslovnih banaka traje od kraja prošle godine i povezan je

Slika 52.

Slika 53.

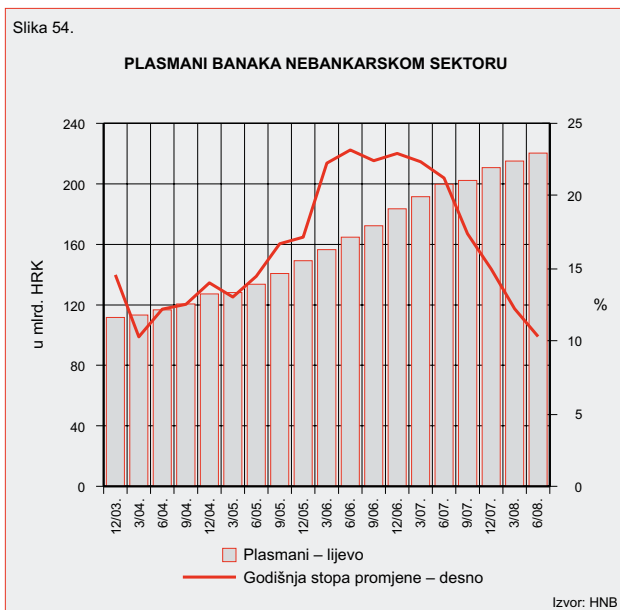
s događajima na tržištu kapitala, zbog kojih se stanovništvo u sve većoj mjeri odlučuje na sigurniju štednju u poslovnim bankama. Nadalje, visokom rastu depozita pridonijeli su i devizni prihodi od turizma. Od početka godine ukupni devizni depoziti povećali su se za 12,5 mlrd. kuna, od čega se čak 11,1 mlrd. kuna odnosilo na sektor stanovništva. Iako ih poslovne banke povoljnijim uvjetima štednje potiču na kunsku štednju, kudikamo najveći dio od ukupnog povećanja njihovih depozita u 2008. godini odnosi se na devizne depozite. Zahvaljujući takvim kretanjima godišnja stopa rasta deviznih depozita tijekom prvih osam mjeseci 2008. godine zadržala se na visokoj razini i na kraju kolovoza iznosila je 13,6%.

U prvih osam mjeseci 2008. kunski nemonetarni depoziti povećani su samo za 0,5 mlrd. kuna. Naime, poslovne su banke prestale privlačiti kunske depozite uz valutnu klauzulu, što se ogleda u stagnaciji njihova udjela u ukupnim oročnim depozitima (vidi Sliku 52.). Kretanje ovoga monetarnog agregata od početka godine obilježila je znatna kolebljivost. Smanjenje kunskih depozita sektora poduzeća tijekom prvih osam mjeseci 2008. odrazilo se na kontinuirano smanjivanje godišnje stope rasta ukupnih kunskih depozita (na kraju kolovoza iznosila je 5,5%).

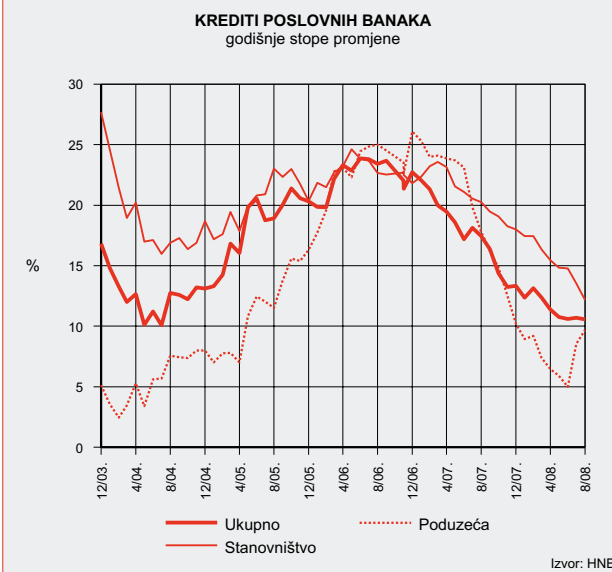
Plasmani

Rast plasmana banaka nebankarskom sektoru u prvih osam mjeseci 2008. bio je umjeren i unutar ograničenja koje je propisala središnja banka. U prvih osam mjeseci plasmani banaka povećali su se za 5,7%, što je za 2,3 postotna boda manje od rasta koji ne podliježe obvezi upisa blagajničkih zapisa HNB-a za to razdoblje. Međutim, ako se stanje plasmana korigira za "prilagodbu" banaka s kraja prošle i s početka 2008. godine, kada je došlo do naglog skoka i podjednagog pada plasmana domaćim nebankarskim financijskim institucijama, te za promjenu koja je rezultat aprecijacije tečaja, njihov rast u prvih osam mjeseci de facto nije bitno odstupao od propisanog cilja. Na godišnjoj razini rast plasmana nebankarskom sektoru zadržao se na razini iz prethodnih nekoliko mjeseci i na kraju kolovoza 2008. iznosio je 11,2%.

Na umjereniji rast plasmana utjecale su i promjene koje se

Slika 55.

tiču potražnje za kreditima: rast aktivnih kamatnih stopa banaka, ubrzanje inflacije i promjena očekivanja glede kretanja kamatnih stopa i inflacije u budućnosti negativno djeluju na ukupnu potražnju za kreditima.

Struktura plasmana po sektorima pokazuje da su banke u prvih osam mjeseci podjednako financirale stanovništvo i poduzeća. Na godišnjoj razini krediti banaka odobreni stanovništvu porasli su za 12,2%, a godišnja stopa rasta plasmana poduzećima povećana je na 10,6%. U usporedbi s prvih osam mjeseci prošle godine rast kredita odobrenih stanovništvu znatno se usporio, dok je rast plasmana banaka poduzećima bio snažniji. Time se potvrđuje da i u uvjetima ograničenog rasta ukupnih plasmana poslovne banke imaju prostora za financiranje poduzeća. Promatra li se struktura kredita odobrenih stanovništvu, razvidno je da se najviše usporio rast stambenih kredita, pri čemu je njihova godišnja stopa rasta na kraju kolovoza iznosila 13,1%.

Plasmani banaka središnjoj državi

Tijekom drugog tromjesečja i u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja plasmani banaka središnjoj državi nastavili su rasti. U skladu s nastojanjem da sredstva za pokrivanje proračunskog manjka osigura na domaćem tržištu, središnja je država u svibnju 2008. godine s domaćim bankama ugovorila sindicirani devizni kredit u iznosu od 760 mil. EUR. Kako bi pomogao u provođenju te transakcije, HNB je spustio stopu minimalne devizne likvidnosti s 32% na 28,5% i time poslovnim bankama oslobodio dio kumuliranih deviznih sredstava. Sve do kraja kolovoza najveći dio spomenutoga kredita nije bio korišten, tako da je i rast plasmana banaka državi u tom razdoblju bio umjeren.

Od početka godine obveze banaka prema državi s osnove primljenih depozita gotovo su stalno rasle, pri čemu se najveći dio tog povećanja odnosio na priljev sredstava od HBOR-a. Zahvaljujući tome što je rast depozita bio nešto snažniji od rasta plasmana neto potraživanja banaka od središnje države smanjena su. Na kraju kolovoza 2008. iznos neto potraživanja banaka od središnje države bio je za 24,7% manji nego na kraju istog mjeseca 2007.

Inozemna aktiva i pasiva

Snažan rast deviznih depozita stanovništva, osobito u ljetnim mjesecima, omogućio je bankama smanjenje obveza prema inozemstvu. Kao dodatna sredstva za smanjenje inozemne pasive banke su iskoristile i dio deviza oslobođenih spuštanjem stope minimalne devizne likvidnosti, pa se inozemna pasiva poslovnih banaka tijekom drugog tromjesečja i u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja kontinuirano smanjivala (od početka 2008. do kraja kolovoza za 7,8 mlrd. kuna).

Unatoč rastu zabilježenom tijekom srpnja i kolovoza u prvih se osam mjeseci inozemna aktiva banaka smanjila za 4,8 mlrd. kuna. Ostvarena kretanja inozemne aktive i inozemne pasive od početka godine rezultirala su poboljšanjem inozemne pozicije banaka od 3,0 mlrd. kuna. Neto inozemna aktiva banaka nastavila je rasti te je na kraju kolovoza 2008. bila za 33,1% veća u odnosu na kraj istog mjeseca prošle godine.

Tržište novca

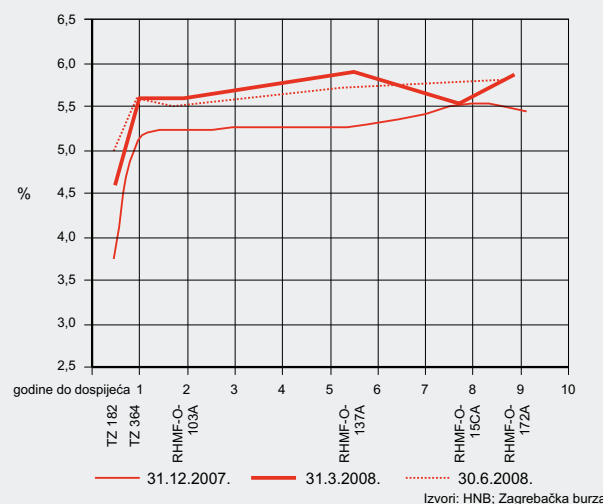
Bankovni sustav zadržao je dobru likvidnost i tijekom drugog tromjesečja te u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja ove godine, što je bilo praćeno daljnjim smanjenjem kolebljivosti, ali i blagim porastom razina kamatnih stopa u prekononoj trgovini novcem među bankama. Potražnja za kunama u tom je razdoblju bila potaknuta uobičajenim rastom razine gotovog novca izvan banaka tijekom turističke sezone, jačanjem inflatornih pritisaka i očekivanjem javne ponude za kupnju dionica Ine.

Kamatne stope na aukcijama trezorskih zapisa MF-a nastavile su rasti unatoč porastu zanimanja ulagača u drugom tromjesečju 2008., te su dosegnule najviše razine od početka 2005. godine.

Tendencija rasta aktivnih kamatnih stopa banaka nastavljena je i u razdoblju od travnja do kolovoza 2008. godine. U skladu s ubrzanjem rasta EURIBOR-a, za koji se bilježe najviše vrijednosti u posljednjih sedam godina, kao i jačanjem inflatornih očekivanja, kamatne stope na dugoročne kredite

Slika 57.

KRIVULJE PRINOSA KUNSKIH TREZORSKIH ZAPISA MF-a I DRŽAVNIH OBEVZNICA

i dalje prednjače intenzitetom rasta. No, za razliku od prvog tromjesečja, kad je takav trend bio najizraženiji kod kamatnih stopa na dugoročne kredite stanovništvu, s približavanjem sredine godine brže su rasle kamatne stope na dugoročne kredite trgovačkim društvima. Uz uobičajenu kolebljivost blago su porasle i kamatne stope na kratkoročne kredite. Pasivne su kamatne stope na oročene depozite s druge strane uglavnom blago smanjene.

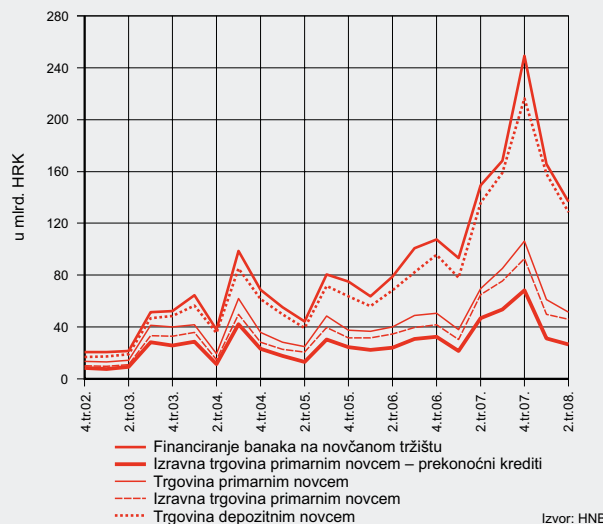
Kamatne stope na novčanom tržištu

Dobra likvidnost bankovnog sustava tijekom drugog tromjesečja 2008. pogodovala je daljnjem smanjenju prometa na novčanom tržištu. Banke su tako putem novčanog tržišta svoju primarnu likvidnost financirale u prosječnom dnevnom iznosu od 2,2 mlrd. kuna (ukupno 136,8 mlrd. kuna u cijelom tromjesečju), što je za 0,4 mlrd. kuna manje od prosječnoga dnevnog prometa u prethodnom tromjesečju te čak za 1,8 mlrd. kuna manje od rekordnog prometa zabilježenog

Slika 58.

PROMET NA NOVČANOM TRŽIŠTU

tromjesečni podaci

u četvrtom tromjesečju 2007. Manjem financiranju banaka preko novčanog tržišta u odnosu na prethodno tromjesečje (smanjenje od 29,0 mlrd. kuna) pojedinačno je najviše pridonijelo osjetno smanjenje trgovine banaka depozitnim novcem s nebankovnim financijskim institucijama čak za 22,3 mlrd. kuna, iako je pad zabilježen i u većini drugih kategorija trgovanja na novčanom tržištu. Iznimka od takvih općih kretanja bila je kategorija trgovanja depozitnim novcem s ostalim pravnim osobama, koja se povećala u odnosu na prethodno tromjesečje te je ostvarila rekordni udio (35,3%) u trgovanju depozitnim novcem. Daleko najveći dio od ukupno 136,8 mlrd. kuna kredita koje su banke primile na novčanom tržištu odnosio se, kao i obično, na kredite u trgovini depozitnim novcem (128,8 mlrd. kuna), dok su kupnjom repo ugovora i prodajom vrijednosnih papira prikupljena sredstva u iznosu od 6,7 mlrd. kuna odnosno 1,3 mlrd. kuna.

Unatoč smanjenju trgovanja u izravnoj trgovini depozitnim novcem između banaka s 49,7 mlrd. kuna u prvom tromjesečju na 46,0 mlrd. kuna u drugom tromjesečju 2008., ta

je kategorija trgovanja nastavila dominirati u međubankovnoj trgovini depozitnim novcem. Najlikvidniji instrument u izravnoj međubankovnoj trgovini depozitnim novcem i dalje su bili prekonoćni krediti, na koje se odnosilo 26,8 mlrd. kuna. Prosječni dnevni promet tih kredita neznatno je smanjen, s 451,2 mil. kuna u ožujku na 425,5 mil. kuna u lipnju, a u kolovozu je porastao na 861,8 mil. kuna. Vagana kamatna stopa na te kredite blago je porasla, s 3,23% u ožujku na 3,60% u lipnju odnosno 3,90% u kolovozu, a na dnevnoj je razini dodatno smanjena njezina kolebljivost. Slobodna novčana sredstva banaka smanjila su se u odnosu na prethodno tromjesečje, premda su i dalje ostala na razmjerno visokoj razini.

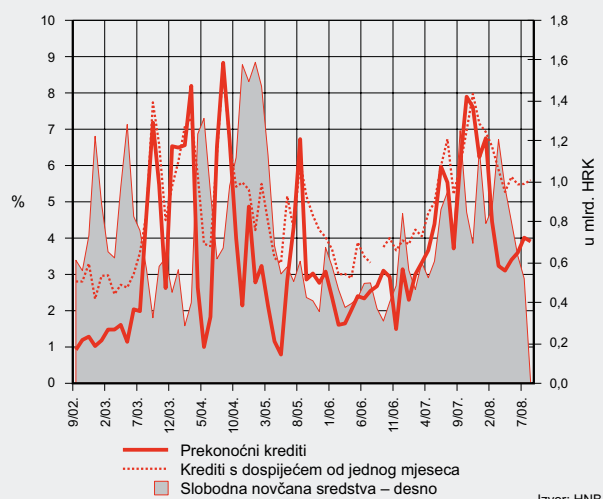
U drugom tromjesečju 2008. MF je održao osam aukcija trezorskih zapisa, na kojima je zabilježen porast zanimanja ulagača, pri čemu je prosječni iznos pristiglih ponuda po aukciji bio za 125,8 mil. kuna veći nego u prethodnom tromjesečju i iznosio je 470,5 mil. kuna. Na aukcijama je prihvaćen relativno visok postotak tih ponuda (u prosjeku 84,0%) i upisano je trezorskih zapisa u vrijednosti 3,2 mlrd. kuna, odnosno za 289,0 mil. kuna više nego u prvom tromjesečju, te za 463,0 mil. kuna više od planiranih iznosa emisija.

Kamatne stope na aukcijama trezorskih zapisa u drugom tromjesečju te u srpnju i kolovozu 2008. kretale su se usporedno s kamatnim stopama na novčanom tržištu, kontinuirano rastući, čime su dosegnule najviše razine od početka 2005. godine. Pritom su osjetno porasle vagane kamatne stope na trezorske zapise s dospijecima od 91 dana i 182 dana: s 4,03% te s 4,52% u ožujku na 4,10% i 4,99% u lipnju odnosno 5,00% i 5,29% u kolovozu. Nasuprot tome, vagana kamatna stopa na trezorske zapise s dospijecem od 364 dana nije se mijenjala sve do kolovoza, kad je blago porasla, na 5,65%, što je za pet baznih bodova više u odnosu na ožujak.

Stanje upisanih trezorskih zapisa poraslo je s 11,6 mlrd. kuna na kraju ožujka na 11,7 mlrd. kuna na kraju lipnja, no do kraja kolovoza smanjeno je na 11,1 mlrd. kuna zbog nižih upisanih iznosa od onih planiranih na aukcijama trezorskih zapisa u srpnju i kolovozu. U strukturi ukupno upisanih trezorskih zapisa kudikamo najveći dio i dalje se odnosi na jednogodišnje zapise, čiji je udio dodatno porastao s 89,9%

Slika 59.

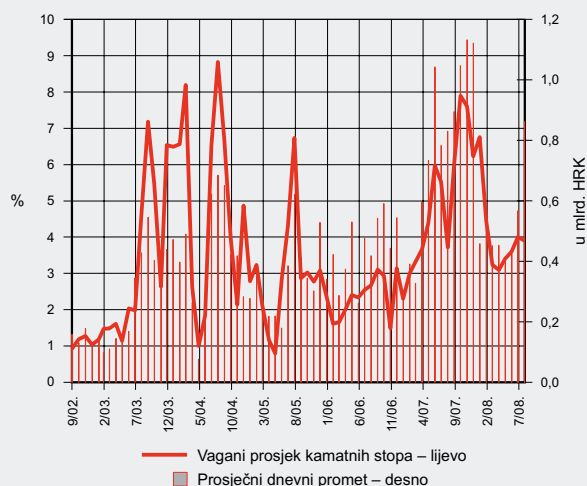
KAMATNE STOPE U IZRAVNOJ TRGOVINI MEĐU BANKAMA I SLOBODNA NOVČANA SREDSTVA BANAKA
mjesečni prosjeci na osnovi dnevnih podataka

Izvor: HNB

Slika 60.

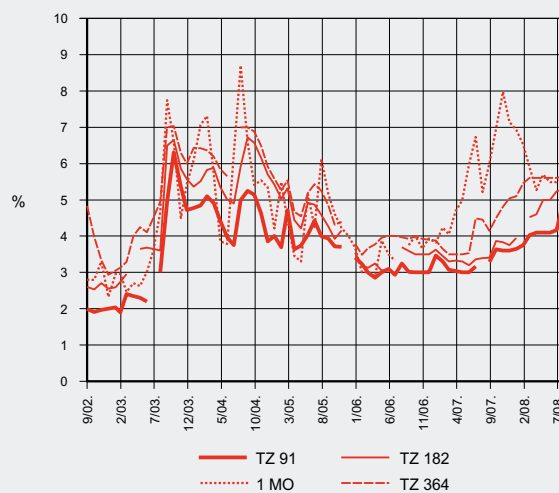
IZRAVNA MEĐUBANKOVNA TRGOVINA PREKONOĆNIM KREDITIMA
mjesečni prosjeci na osnovi dnevnih podataka

Izvor: HNB

Slika 61.

KAMATNE STOPE NA TREZORSKE ZAPISE MF-a I U IZRAVNOJ TRGOVINI MEĐU BANKAMA
ročna struktura

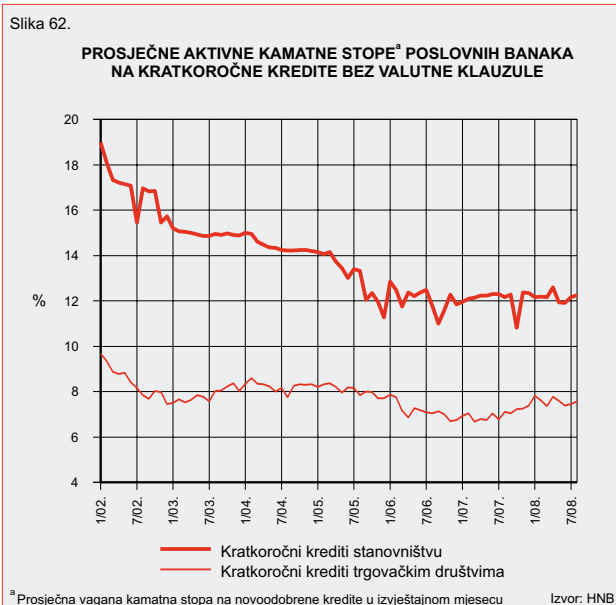
Izvori: MF; HNB

na kraju prvog tromjesečja na 92,6% na kraju drugog tromjesečja 2008. Udio trezorskih zapisa s dospijecima od 91 i 182 dana iznosio je 2,1% odnosno 5,3%.

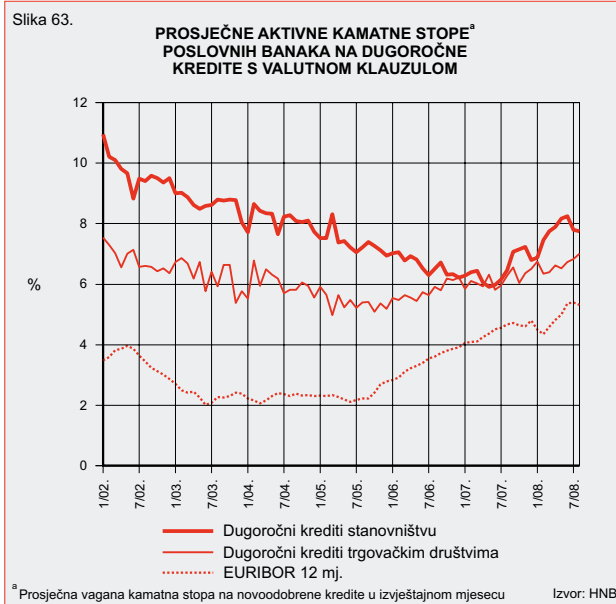
Kamatne stope poslovnih banaka

Tijekom drugog tromjesečja te u srpnju i kolovozu 2008. nastavljena je tendencija rasta aktivnih kamatnih stopa banaka. Intenzitet rasta kamatnih stopa na dugoročne kredite i dalje je velik, a u odnosu na proteklo tromjesečje, uz uobičajenu kolebljivost, blaže su porasle i kamatne stope na kratkoročne kredite. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kredite trgovačkim društvima bez valutne klauzule tako je porasla sa 7,36% u ožujku na 7,38% u lipnju odnosno 7,56% u kolovozu. Nasuprot tome, vagana kamatna stopa na kratkoročne kredite stanovništvu prvo je smanjena s 12,15% u ožujku na 11,91% u lipnju, no u kolovozu je porasla na 12,25%.

U skladu s ubrzanjem rasta EURIBOR-a, koji je dosegao najviše vrijednosti u posljednjih sedam godina, kao i jačanjem

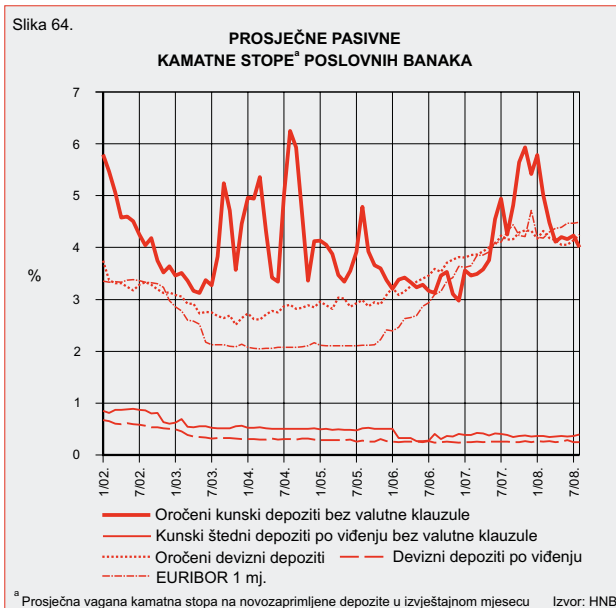
inflatornih očekivanja, kamatne stope na dugoročne kredite dodatno su porasle u razdoblju od travnja do kolovoza u odnosu na prvo tromjesečje ove godine. Za razliku od početka godine, kad su u tom rastu prednjačile kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu, u razdoblju od travnja do kolovoza najveći je bio rast kamatnih stopa na dugoročne kredite trgovačkim društvima. Tako je vagana kamatna stopa na dugoročne kunske kredite trgovačkim društvima s valutnom klauzulom porasla sa 6,39% u ožujku na 6,74% u lipnju te 7,00% u kolovozu. Iako se vagana kamatna stopa na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom do kolovoza vratila na razinu iz ožujka od 7,75%, ona je u lipnju imala svoju najvišu vrijednost od početka 2005. godine (8,25%). Intenzivnom rastu te vagane kamatne stope u posljednjih godinu dana značajno je pridonijela promjena strukture novoodobrenih dugoročnih kredita stanovništvu prema namjeni jer se povećao udio skupljih ostalih dugoročnih kredita na račun najjeftinijih stambenih kredita te kredita za kupnju automobila, kao i smanjenje udjela tradicionalno najpovoljnijih kredita

vezanih uz švicarski franak u ukupnim novoodobrenim dugoročnim kreditima stanovništvu s valutnom klauzulom (vidi Okvir 3.).

Pasivne kamatne stope na oročene depozite u drugom tromjesečju 2008. uglavnom su se smanjile u odnosu na prethodno tromjesečje. Vagana kamatna stopa na oročene kunske depozite bez valutne klauzule smanjena je s 4,48% u ožujku na 4,16% u lipnju te na 4,01% u kolovozu. Nešto blaže smanjila se vagana kamatna stopa na oročene devizne depozite, s 4,18% u ožujku na 4,05% u lipnju, no u kolovozu je porasla na 4,24%. Kamatne stope na depozite po viđenju bile su razmjerno stabilne. Vagana kamatna stopa na kunske štedne depozite po viđenju bez valutne klauzule u lipnju se zadržala na razini iz ožujka od 0,35%, dok je u kolovozu premašila tu vrijednost za četiri bazna boda. Nakon blagog porasta, s 0,27% u ožujku na 0,28% u lipnju, vagana kamatna stopa na devizne depozite po viđenju u kolovozu je smanjena na 0,25%.

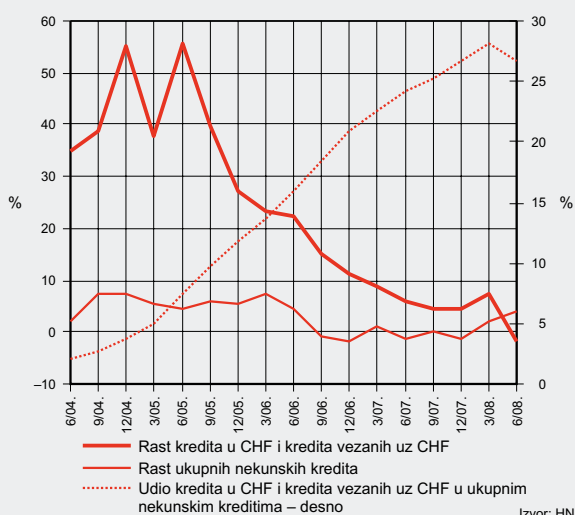
Nakon što je krajem 2007. godine preokrenut višegodišnji

Okvir 3. Utjecaj promjene strukture kredita na porast vagane kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom

Višegodišnje smanjivanje vagane kamatne stope na novoodobrene dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom zaustavilo se sredinom 2007. godine, a taj se trend ubrzo i preokrenuo. Kao što su u razdoblju prije toga smanjivanju kamatnih stopa pridonijela i intenzivna promocija jeftinijih kredita s valutnom klauzulom vezanih uz švicarski franak²¹ te jača ponuda stambenih kredita u odnosu na ostale relativno skuplje dugoročne indeksirane kredite, tako su zaustavljanje kredita vezanih uz švicarski franak i snažnija orijentacija banaka na ostale kredite od sredine protekle godine djelovali na porast vaganih kamatnih stopa na dugoročne kredite. Budući da kamatna stopa uz cijenu kapitala sadrži i komponentu rizika povezanog s određenim poslom, cilj je ovoga okvira utvrditi mjeru u kojoj se porast vagane kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s

Slika 65. TROMJESEČNE STOPE RASTA STANJA UKUPNIH NEKUNSKIH KREDITA TE KREDITA U ŠVICARSKIM FRANCIMA I KREDITA VEZANIH UZ ŠVICARSKI FRANAK

valutnom klauzulom u posljednjih godinu dana može pripisati povećanju kamatnih stopa na pojedine vrste dugoročnih kredita s valutnom klauzulom, odnosno koliko označuje promjenu ponašanja banaka i njihovih komitenata glede rizika koji preuzimaju.

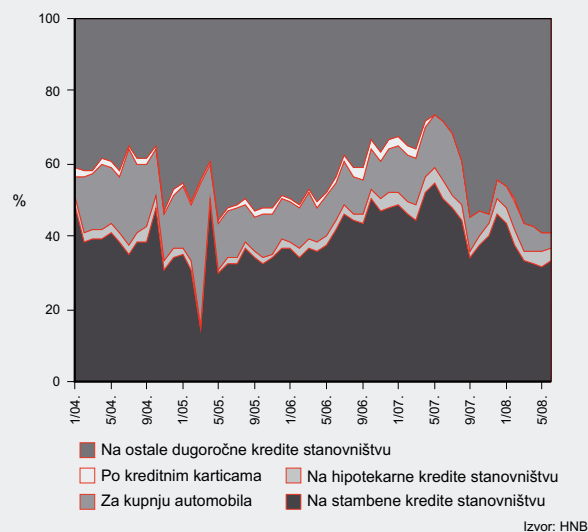
Stanovništvo i trgovačka društva još od 2004. godine masovno su se odlučivala na podizanje jeftinijih kredita vezanih uz švicarski franak, čija je stopa rasta daleko nadmašivala rast ukupnih kredita u stranoj valuti (ili vezanih uz stranu valutu – vidi Sliku 65.).²² No, uz jeftinija sredstva koja su banke osiguravale iz povoljnih izvora, komitenti su preuzimali i dodatni valutni rizik koji proizlazi iz veće dosa-

21 U promotivnim oglasima banaka može se uočiti da je razlika između kamatnih stopa na te kredite i kamatnih stopa na usporedive kredite vezane uz euro premašivala 50 baznih bodova.

22 Prema podacima koje banke dostavljaju HNB-u ne može se neposredno pratiti kretanje novoodobrenih kredita vezanih uz švicarski franak, pa se ovdje rabi gruba aproksimacija temeljena na promjeni stanja kredita u švicarskim francima i kredita vezanih uz švicarski franak.

Slika 66.

STRUKTURA NOVOODOBRENIH DUGOROČNIH KREDITA STANOVNIŠTVU S VALUTNOM KLAUZULOM

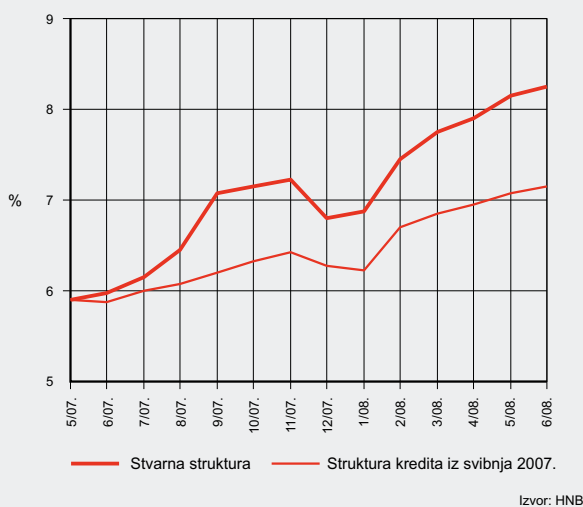

dašnje kolebljivosti tečaja kune u odnosu na švicarski franak nego u odnosu na euro. Stoga smanjenje raspoloživosti kredita vezanih uz švicarski franak povećava vaganu kamatnu stopu, ali istodobno umanjuje valutni rizik koji preuzima stanovništvo.

Dok smanjenje udjela kredita vezanih uz švicarski franak u ukupnim dugoročnim kreditima smanjuje rizičnost dugoročnih bankovnih kredita, pad udjela najjeftinijih stambenih kredita i povećanje skupljih ostalih dugoročnih kredita (Slika 66.) pridonosi porastu kreditnog rizika zbog većih razina nenaplativih potraživanja povezanih s tim kreditima u prethodnim razdobljima. Tako i porast vagane kamatne stope na novoodobrene dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom u određenoj mjeri može biti posljedica povećanja rizičnosti bankovnog portfelja koja proistječe iz rasta udjela ostalih dugoročnih kredita, a tek sekundarno posljedica porasta kamatnih stopa koje banke naplaćuju na pojedine vrste kredita.

Početak rasta vagane kamatne stope na novoodobrene dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom podudara se sa znatnom promjenom strukture tih kredita. Tako se od sredine 2007. godine smanjuje udio stambenih kredita, a rast se kredita vezanih uz švicarski franak usporio s time značajno usporio i konačno u ovoj godini pretvorio u pad, na što upućuje smanjivanje njihova udjela u ukupnim kreditima u stranoj valuti i kreditima s valutnom klauzulom. Radi utvrđivanja mjere u kojoj promjena strukture kredita prema namjeni pridonosi porastu vagane kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom, simuliran je porast kamatnih stopa na pojedine potkategorije tih kredita uz pretpostavku da će njihova struktura ostati stabilna. Kao polazno razdoblje za koje se fiksira struktura kredita odabran je svibanj 2007., kad su udjeli stambenih i ostalih dugoročnih kredita stanovništvu s valutnom klauzulom dosegli najvišu odnosno najnižu razinu od početka primjene nove metodologije prikupljanja podataka o kamatnim stopama u 2004. Kao što pokazuje Slika 67., uz nepromijenjenu strukturu iz svibnja 2007. i

Slika 67.

**VAGANA KAMATNA STOPA NA DUGOROČNE
KREDITE STANOVNIŠTVU S VALUTNOM KLAUZULOM
PO STRUKTURI KREDITA PREMA NAMJENI**

Izvor: HNB

kamatne stope na pojedine vrste kredita identične onima iz lipnja ove godine, vagana kamatna stopa na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom u lipnju bi iznosila 7,14%. Njezina stvarna razina u lipnju je iznosila 8,25%, što znači da se zbog promjene strukture kredita prema namjeni spomenuta stopa povećala za 111 baznih bodova, a to je gotovo polovina porasta te vagane kamatne stope u posljednjih godinu dana.

Budući da HNB ne prati dinamiku kamatnih stopa na kredite indeksirane uz pojedine strane valute, već samo zbirne kamatne stope na nekunske kredite, nije moguće izravno izračunati utjecaj promjene valutne strukture nekunskih kredita na vagane kamatne stope. Stoga su banke podijeljene u skupine prema udjelu kredita vezanih uz švicarski franak u ukupnim nekunskim kreditima kako bi se ocijenio učinak promjene valutne strukture kredita na vagane kamatne stope²³:

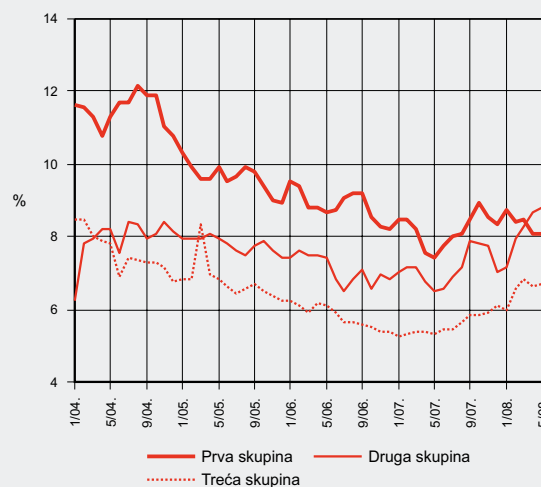
- 1) Prvu skupinu čine banke s udjelom kredita vezanih uz švicarski franak u ukupnim nekunskim kreditima manjim od 10%. U tu skupinu spadaju 23 mahom manje banke, 11 od njih u ponudi uopće nema kredite vezane uz švicarski franak, dok samo četiri banke imaju udio veći od 1%.²⁴
- 2) Drugu skupinu čine banke s udjelom kredita vezanih uz švicarski franak u ukupnim nekunskim kreditima od 10% do 25%. U tu skupinu spadaju jedna mala, jedna banka srednje veličine i tri velike banke.
- 3) Treću skupinu čine banke s udjelom kredita vezanih uz švicarski franak u ukupnim nekunskim kreditima većim od 25%. Tu skupinu čine dvije banke srednje veličine i tri velike banke. Pritom najveći zabilježeni udio spomenutih kredita jedne banke iz ove skupine na dan 30. lipnja 2008. iznosi 56,3%.

23 Kao kriterij za razvrstavanje banaka uzeti su podaci na dan 30. lipnja 2008.

24 Banke koje su u promatranom razdoblju (prvo tromjesečje 2004. – drugo tromjesečje 2008.) likvidirane ili su pripojene drugim bankama svrstane su u prvu skupinu.

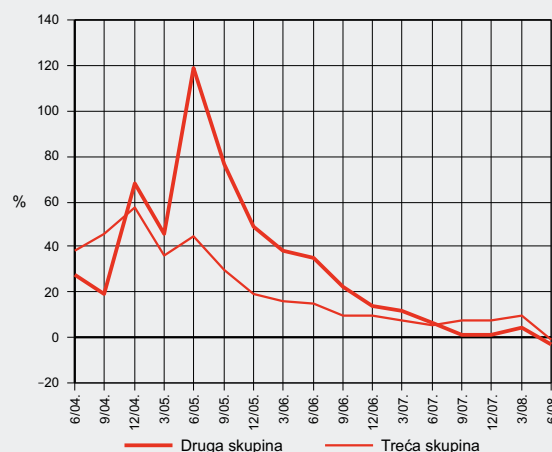
Vagane kamatne stope na dugoročne kredite s valutnom klauzulom u posljednjih su godinu dana najviše povećale banke iz druge skupine (Slika 68.). Navedene kamatne stope ta je skupina banaka od svibnja 2007. do lipnja 2008. povećala za 237 baznih bodova, dok je porast zabilježen u prvoj i trećoj skupini iznosio 77 odnosno 126 baznih bodova.²⁵ Istodobno su banke iz druge skupine zabilježile intenzivnije usporavanje od ostalih banaka, a potkraj promatranog razdoblja i kontrakciju kredita vezanih uz švicarski franak (Slika 69.), što se može objasniti ukidanjem tih kredita u ponudi nekih većih banaka iz te skupine. No,

Slika 68.

**VAGANE KAMATNE STOPE NA DUGOROČNE KREDITE
STANOVNIŠTVU S VALUTNOM KLAUZULOM PO SKUPINAMA BANAKA**

Izvor: HNB

Slika 69.

**STOPE RASTA STANJA KREDITA U ŠVICARSKIM
FRANCIMA I KREDITA VEZANIH UZ ŠVICARSKI FRANAK**

Napomena: Stope rasta kredita u švicarskim francima i onih vezanih uz švicarski franak nisu prikazane za prvu skupinu zbog njihove velike kolebljivosti kao i zbog zanemarivog udjela takvih kredita u toj skupini.

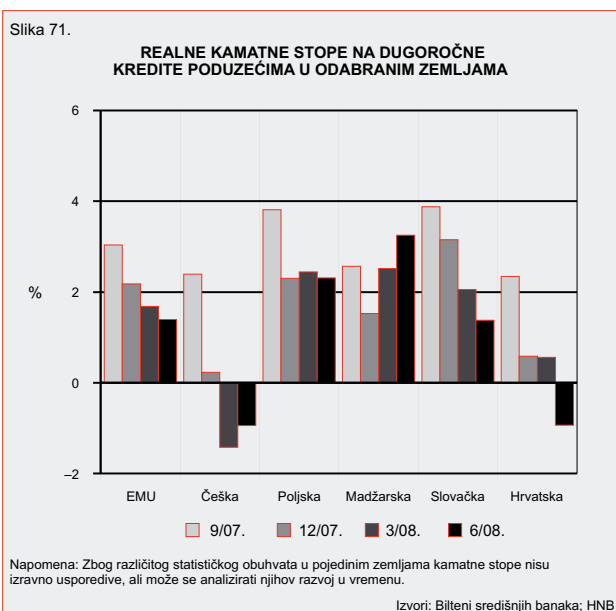
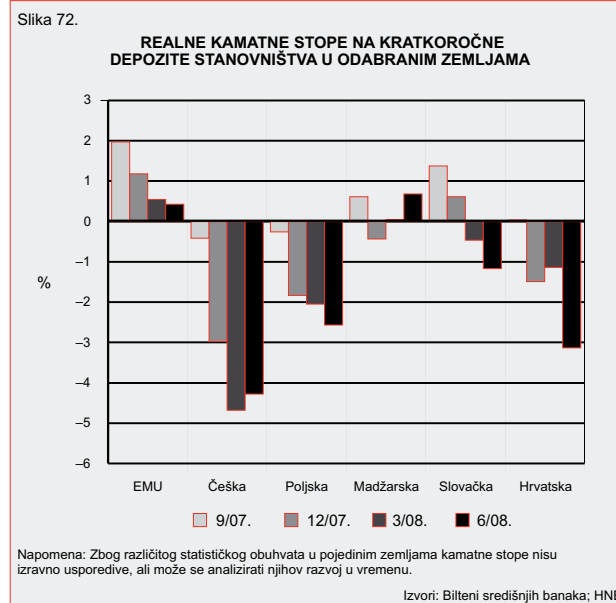
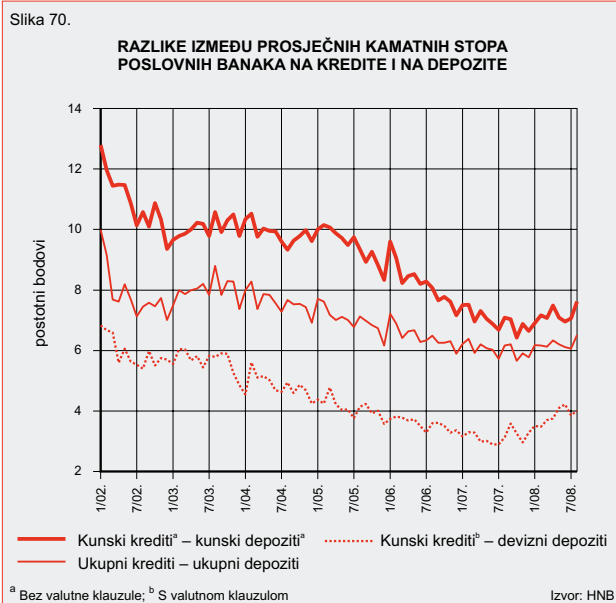
Izvor: HNB

25 Prikazani porast vaganih kamatnih stopa po skupinama banaka uključuje i učinak promjene strukture kredita prema namjeni kao i "čisti" porast kamatnih stopa. Budući da se više od 90% novodobrenih dugoročnih kredita stanovništvu s valutnom klauzulom odnosi na drugu i treću skupinu banaka, učinak promjene strukture kredita prema namjeni vidljiv na agregatnoj razini primarno se događa kod tih dviju skupina banaka.

vagana je kamatna stopa na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom znatno porasla i kod skupine banaka koje nisu odobravale kredite vezane uz švicarski franak, a to upućuje na činjenicu da je porast vagane kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom očito tek jednim, vjerojatno manjim dijelom rezultat promjene valutne strukture novoodobrenih kredita na štetu jeftinijih kredita vezanih uz švicarski franak.

Promjena strukture kredita objašnjava znatan dio porasta vagane kamatne stope na dugoročne kredite sta-

novništvu s valutnom klauzulom u posljednjih godinu dana. Pritom se gotovo polovina tog rasta može pripisati smanjivanju udjela stambenih u korist ostalih kredita, a rastu je vjerojatno pridonijelo i smanjivanje udjela kredita vezanih uz švicarski franak u nekunskim kreditima, premda je teško kvantificirati njihov učinak. Porast vagane kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom pritom je povezan s određenim povećanjem njihove ukupne rizičnosti, iako je smanjen valutni rizik koji je pratio snažan porast kredita vezanih uz švicarski franak.

trend smanjivanja razlika između kamatnih stopa na usporedive kredite i depozite, razlike su se nastavile povećavati i tijekom drugog tromjesečja te u srpnju i kolovozu 2008. Razlika između vagane kamatne stope na ukupne kredite i

vagane kamatne stope na ukupne depozite u kolovozu je dosegla 6,52 postotna boda, dok je razlika između vagane kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule i vagane kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule u tom razdoblju iznosila 7,62 postotna boda. Razlika između vagane kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom i vagane kamatne stope na devizne depozite porasla je s 3,70 postotnih bodova u ožujku na 4,22 postotna boda u lipnju, no do kolovoza ona se smanjivala, te je u tom mjesecu iznosila 4,01 postotni bod.

Zbog visoke stope inflacije koja je zabilježena na kraju drugog tromjesečja 2008., realna kamatna stopa na dugoročne kunske kredite trgovačkim društvima u Hrvatskoj postala je negativna. Istodobno je realna kamatna stopa na dugoročne kredite trgovačkim društvima zbog dodatnog porasta stope inflacije u odnosu na prethodno tromjesečje smanjena u većini odabranih zemalja Srednje i Istočne Europe, kao i u zemljama eurozone.

Dodatni porast stope inflacije u odnosu na prethodno tromjesečje bio je i glavni razlog smanjenja realne kamatne stope na tromjesečne depozite stanovništva u većini promatranih zemalja. Taj je učinak bio najjači u Hrvatskoj, zbog čega se i treće tromjesečje zaredom bilježi negativna vrijednost te kamatne stope.

Tržište kapitala

Nepovoljna kretanja na domaćem tržištu kapitala iz prva tri mjeseca 2008., uzrokovana brojnim svjetskim i domaćim činiteljima, nastavila su se i tijekom drugog tromjesečja, u kojem je zabilježeno znatno smanjenje prometa dionica i obveznica te daljnji pad cijena većine dionica uvrštenih na Zagrebačku burzu, koji se nastavio sve do kraja kolovoza 2008.

Promijenjena percepcija rizika domaćih, ali i svjetskih ulagača, pojačana nestabilnošću i negativnim kretanjima na svjetskim financijskim tržištima, daljnjim jačanjem inflatornih pritiska u Hrvatskoj i većini drugih zemalja zbog snažnog rasta cijena sirove nafte, te istodobno povećanje opasnosti od recesije vodećih svjetskih gospodarstava pridonijeli su nastavku negativnih trendova na domaćem tržištu kapitala tijekom drugog tromjesečja te u srpnju i kolovozu 2008. Zbog navedenih razloga vrijednost domaćega dioničkog indeksa nastavila se smanjivati sve do sredine travnja, kad je CROBEX pao na najnižu razinu u nešto više od godinu dana. Osim spomenutih činitelja na pad cijena većine dionica sredinom travnja utjecao je i istek trogodišnjeg razdoblja tijekom kojeg branitelji nisu mogli prodati svoje udjele u Fondu hrvatskih branitelja (FHB), pa je strah da bi se masovnija rasprodaja udjela u FHB-u mogla negativno odraziti na cijene dionica koje se nalaze u portfelju tog fonda, ali i na tržišne vrijednosti ostalih dionica na domaćem tržištu kapitala, dodatno pojačao neizvjesnost. Nakon oporavka u svibnju vrijednost indeksa CROBEX sredinom lipnja ponovno se počela smanjivati, na što je najviše utjecalo daljnje produblivanje krize na svjetskim financijskim tržištima nastale zbog problema s drugorazrednim hipotekarnim kreditima u SAD-u, a koja je prouzročila daljnje gubitke u financijskom sektoru. Do kraja kolovoza 2008. cijene većine dionica na Zagrebačkoj burzi nastavile su padati, podržavajući silazni trend vidljiv od početka 2008. godine.

U drugom tromjesečju 2008. zabilježen je znatan pad prometa i na domaćem tržištu dužničkih vrijednosnih papira, čemu je djelomično pridonio i vrlo malen broj novih dužničkih izdanja. Tako je u promatranom razdoblju tromjesečni promet obveznica pao na najnižu razinu još od trećeg tromjesečja 2002. godine, zbog čega se smanjila vrijednost

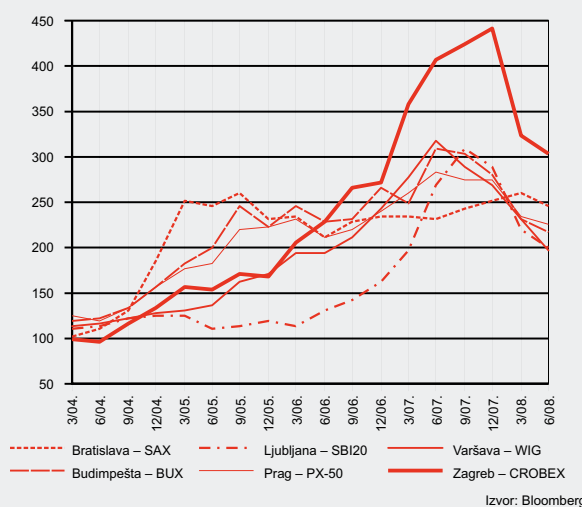
obvezničkog indeksa CROBIS. Međutim, do kraja kolovoza 2008. ona se ipak blago oporavila.

Negativna kretanja i pad burzovnih indeksa u drugom su tromjesečju 2008. zabilježeni i na svim glavnim burzama zemalja Srednje i Istočne Europe. Tako je najveći pad u promatranom razdoblju bio onaj indeksa Varšavske burze, koji se u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja smanjio za 14,3%, a slijedili su ga indeksi Ljubljanske (-9,2%), Zagrebačke (-6,7%), Budimpeštanske (-6,1%), Bratislavske (-4,9%) i Praške burze (-4,4%).

U usporedbi s ožujkom promet dionica u lipnju 2008. smanjen je na gotovo svim promatranim burzama zemalja Srednje i Istočne Europe, a značajno smanjenje zabilježeno je i u prometu obveznica. Zbog pada vrijednosti svih promatranih dioničkih burzovnih indeksa smanjila se tržišna kapitalizacija dionica na kraju lipnja u usporedbi s krajem ožujka 2008. na svim promatranim burzama, osim u Poljskoj i Slovačkoj. Tržišna kapitalizacija obveznica u tom se razdoblju smanjila na Ljubljanskoj i Zagrebačkoj burzi, dok je njezino blago povećanje zabilježeno na Bratislavskoj i Budimpeštanskoj burzi. Unatoč daljnjem znatnom smanjenju omjera tržišne kapitalizacije dionica i BDP-a, Zagrebačka se burza i u drugom

Slika 73.

KRETANJE INDEKSA ODABRANIH BURZA na kraju razdoblja, prosinac 2003. = 100

Izvor: Bloomberg

Tablica 4. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

Lipanj 2008.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. EUR)	0,02	56,57	2,23	145,97	314,33	6,70
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. EUR)	82,97	9,17	0,69	73,67	3,10	4,75
Promet ^a /BDP ^c , godišnja razina (u %)	0,01	14,00	1,63	27,50	24,55	4,39
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina (u %)	36,68	2,27	0,50	13,88	0,24	3,11
Brzina prometa ^d	0,09	54,07	3,87	46,84	4,96
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. EUR), kraj mjeseca	4.917	26.363	14.537	78.533	34.073
Tržišna kapitalizacija ^b (u mil. EUR), kraj mjeseca	14.078	41.207	6.272	5.173
Tržišna kapitalizacija ^a /BDP ^c , kraj mjeseca (u %)	8,6	25,9	42,1	58,7	87,6
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , kraj mjeseca (u %)	24,7	40,5	18,2	13,3
Kretanje indeksa dionica od početka godine (u %)	-1,8	-22,3	-30,7	-18,3	-26,1	-31,5
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (u %)	-2,6	-9,7	-6,4	-12,0	-11,7	-10,0

^a Dionice; ^b Obveznice; ^c 2006.; ^d Anualizirani mjesečni promet dionica × 100 / tržišna kapitalizacija dionica
Izvori: Bloomberg; BSSE; BSE; PSE; LJSE; WSE; Zagrebačka burza

tromjesečju 2008. nalazila ispred svih promatranih burza, no prema odnosu tržišne kapitalizacije obveznica i BDP-a i dalje je na posljednjem mjestu.

Tržište vlasničkih vrijednosnih papira

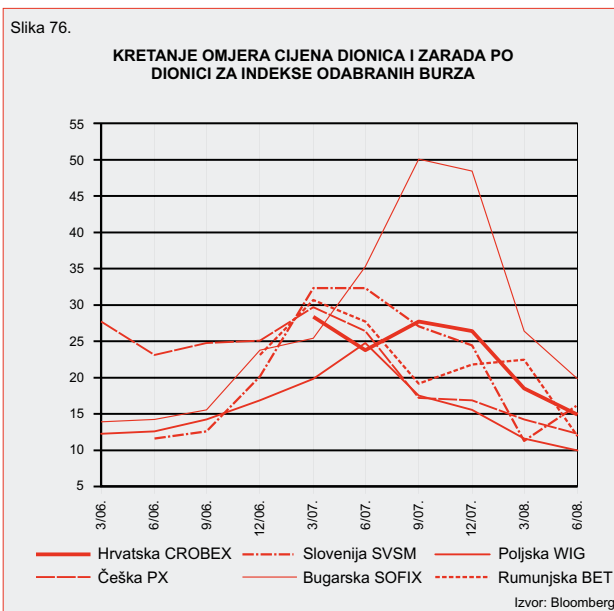
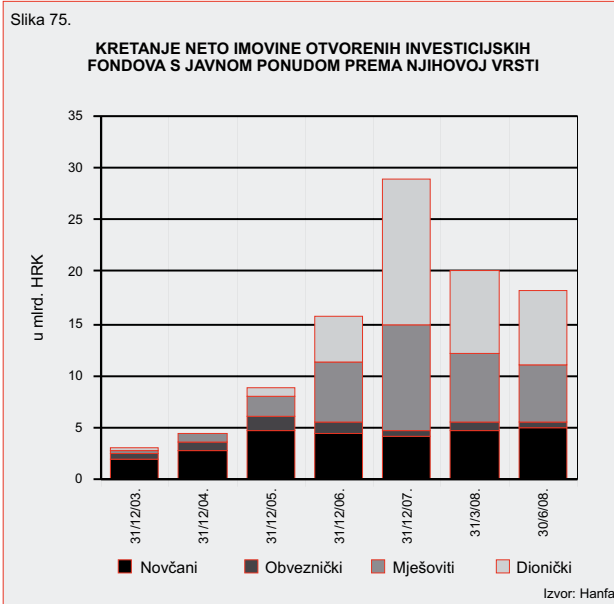
Smanjenje prometa dionica²⁶ na hrvatskom tržištu kapitala, zabilježeno u prva tri mjeseca 2008., bilo je još veće tijekom drugog tromjesečja. Premda se ukupni promet dionica u tom razdoblju smanjio za znatan iznos od 1,5 mlrd. kuna u odnosu na prethodno tromjesečje, i dalje je bio razmjerno visok, odnosno iznosio je 4,2 mlrd. kuna. U promatranom se tromjesečju najviše trgovalo dionicama T-HT-a, koje su u ukupnom prometu sudjelovale s 13,1%, a slijedile su ih dionice Ine (10,4%) i Atlantske plovidbe d.d. (8,9%). Osim dionicama Ine (20,7%) u kolovozu se najviše trgovalo dionicama T-HT-a (11,6%), Podravke d.d. (6,0%) i Belišća d.d. (6,0%).

Zbog pada cijena većine dionica tijekom drugog tromje-

sečja 2008. smanjila se vrijednost dioničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBEX-a²⁷, koja je na kraju lipnja 2008. bila za 6,7% manja nego na kraju prethodnog tromjesečja, te je iznosila 3588 bodova. Tijekom sljedeća dva mjeseca CROBEX je dodatno izgubio na vrijednosti (-2,6%) pa je na kraju kolovoza 2008. iznosio 3495 bodova, što je njegova najniža mjesečna razina od prosinca 2006.

Neto imovina otvorenih investicijskih fondova s javnom

ponudom nastavila se smanjivati, premda nešto sporije, i tijekom drugog polugodišta 2008., kad je pala na najnižu razinu od kraja 2006. Zbog svoje izloženosti negativnim kretanjima na domaćem tržištu kapitala najviše se smanjila imovina najrizičnijih fondova – dioničkih i mješovitih. Blago povećanje neto imovine na kraju lipnja u odnosu na kraj ožujka 2008. ostvarili su samo novčani investicijski fondovi.

Posljedica pada cijena većine dionica uvrštenih na Zagrebačku burzu na kraju drugog tromjesečja 2008. bilo je smanjenje tržišne kapitalizacije²⁸ dionica za 11,8% u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja, te je ona iznosila 246,9 mlrd. kuna. Pad cijena mnogih dionica, koji se nastavio i u sljedeća dva mjeseca, dodatno je smanjio tržišnu kapitalizaciju

26 Za razdoblje od siječnja 2002. do veljače 2007. podaci o ukupnom prometu dionica dobiveni su kao zbroj pojedinačnih prometa dionica na Varaždinskoj i Zagrebačkoj burzi, a od ožujka 2007. i pripajanja Varaždinske burze Zagrebačkoj koriste se podaci s jedinstvene Zagrebačke burze.

27 Od 19. ožujka 2007. primjenjuje se nova metodologija izračuna CROBEX-a, u koji se od tada uključuje samo onaj iznos tržišne kapitalizacije koji je stvarno raspoloživ i dostupan za trgovanje jer je do tada indeks CROBEX bio vagan na osnovi pune tržišne kapitalizacije. Osim toga, utvrđene su i nove procedure za ubrzan ulazak novih najlikvidnijih dionica na tržištu.

28 U izračun tržišne kapitalizacije dionica na Zagrebačkoj burzi uključuje se puni iznos tržišne kapitalizacije za one dionice kojima se u prethodna tri mjeseca redovno trgovalo, dok se za dionice kojima se nije trgovalo u posljednjih mjesec dana, odnosno tri mjeseca, iznos tržišne kapitalizacije umanjuje za polovinu, odnosno za tri četvrtine.

dionica, i to na 234,8 mlrd. kuna, koliko je iznosila na kraju kolovoza 2008.

Omjer cijena i zarade po dionici za dionice koje ulaze u sastav CROBEX-a na kraju lipnja 2008. iznosio je 14,90 te je bio za 19,5% manji u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja. Taj se omjer u promatranom razdoblju smanjio i za indekse ostalih promatranih burza, osim za indeks Ljubljanske burze.

Tržište dužničkih vrijednosnih papira

Krajem kolovoza 2008. na domaćem tržištu kapitala kotiralo je ukupno 36 obveznica, od čega devet državnih, zatim osam obveznica jedinica lokalne samouprave, jedna obveznica državnih agencija (HBOR-a) te osamnaest korporacijskih obveznica, što je za jednu državnu i dvije korporacijske obveznice manje odnosno jednu municipalnu obveznicu više nego na kraju prethodnog tromjesečja. Posljednjeg dana lipnja 2008. na Zagrebačkoj je burzi bilo uvršteno 18 izdanja komercijalnih zapisa od ukupno 14 izdavatelja, što je za četiri komercijalna zapisa odnosno tri izdavatelja manje nego na

kraju prethodnog tromjesečja, a njihova nominalna vrijednost iznosila je 858,6 mil. kuna.

U drugom tromjesečju 2008. godine na domaćem tržištu dužničkih vrijednosnih papira izdana je nova municipalna obveznica i nova tranša postojećega municipalnog izdanja. Krajem svibnja 2008. dospjela je kunska petogodišnja obveznica Republike Hrvatske nominalne vrijednosti 1,0 mlrd. kuna. Do kraja tromjesečja dospjele su još dvije korporacijske obveznice, dok je uvrštenje jednoga korporacijskog izdanja na Zagrebačku burzu ukinuto zbog njegova prijevremenog otkupa.

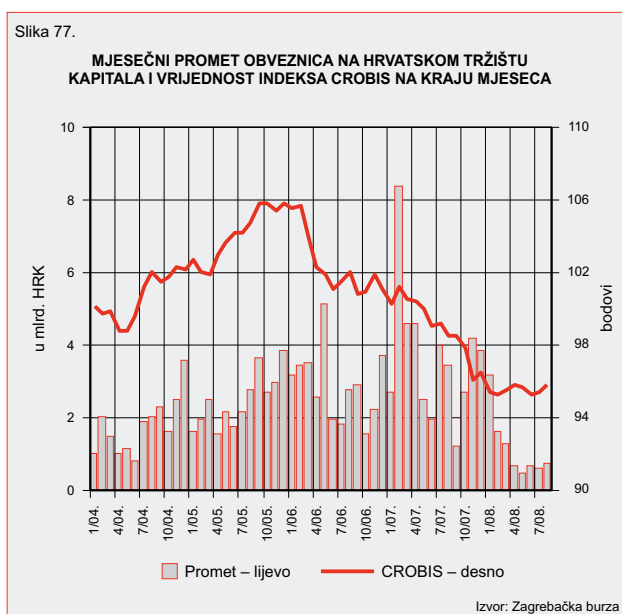
Krajem travnja 2008. Grad Rijeka izdao je treću tranšu svoje eurske desetogodišnje obveznice nominalne vrijednosti 8,2 mil. EUR, čime se ukupna vrijednost tog izdanja povećala na 24,6 mil. EUR. Početkom srpnja Grad Split izdao je novu eursku devetogodišnju obveznicu nominalne vrijednosti 8,2 mil. EUR, s prinosom do dospeljeća na dan izdavanja od 6,00%. Osim spomenutih municipalnih izdanja u kolovozu je na Zagrebačku burzu uvrštena i kunska trogodišnja korporacijska obveznica Split Toursa d.d., izdana sredinom siječnja 2007., čija nominalna vrijednost iznosi 15 mil. kuna.

Tablica 5. Izdanja obveznica na domaćem tržištu, stanje na dan 31. kolovoza 2008.

Simbol	Izdavatelj	Datum izdavanja	Dospijeće	Valuta	Nominalna vrijednost izdanja	Nominalna kamatna stopa	Zadnja cijena ^a	Tekući prinos 31.8.2008.
RHMF-O-08CA	Republika Hrvatska	14.12.2001.	14.12.2008.	EUR	200.000.000	6,875%	100,65	6,831%
RHMF-O-125A	Republika Hrvatska	23.5.2002.	23.5.2012.	EUR	500.000.000	6,875%	103,50	6,643%
RHMF-O-142A	Republika Hrvatska	10.2.2004.	10.2.2014.	EUR	650.000.000	5,500%	98,90	5,561%
RHMF-O-19BA	Republika Hrvatska	29.11.2004.	29.11.2019.	EUR	500.000.000	5,375%	98,55	5,454%
RHMF-O-103A	Republika Hrvatska	8.3.2005.	8.3.2010.	HRK	3.000.000.000	6,750%	101,60	6,644%
RHMF-O-157A	Republika Hrvatska	14.7.2005.	14.7.2015.	EUR	350.000.000	4,250%	91,90	4,625%
RHMF-O-15CA	Republika Hrvatska	15.12.2005.	15.12.2015.	HRK	5.500.000.000	5,250%	96,20	5,457%
RHMF-O-137A	Republika Hrvatska	11.7.2006.	11.7.2013.	HRK	4.000.000.000	4,500%	94,65	4,754%
RHMF-O-172A	Republika Hrvatska	8.2.2007.	8.2.2017.	HRK	5.500.000.000	4,750%	92,90	5,113%
GDKC-O-116A	Grad Koprivnica	29.6.2004.	29.6.2011.	HRK	60.000.000	6,500%	101,30	6,417%
GDZD-O-119A	Grad Zadar	1.9.2004.	1.9.2011.	EUR	18.500.000	5,500%	98,00	5,612%
GDRI-O-167A	Grad Rijeka	18.7.2006.	18.7.2016.	EUR	24.574.513	4,125%	–	–
GDST-O-137A	Grad Split	24.7.2006.	24.7.2013.	EUR	8.000.000	4,563%	100,30	4,549%
GRVI-O-17AA	Grad Vinkovci	23.10.2007.	23.10.2017.	HRK	42.000.000	5,500%	–	–
GROS-O-17AA	Grad Osijek	30.10.2007.	30.10.2017.	HRK	25.000.000	5,500%	–	–
GDST-O-15BA	Grad Split	27.11.2007.	27.11.2015.	EUR	8.100.000	4,750%	–	–
GDST-O-177A	Grad Split	8.7.2008.	8.7.2017.	EUR	8.200.000	6,000%	–	–
HBOR-O-112A	Hrvatska banka za obnovu i razvoj	11.2.2004.	11.2.2011.	EUR	300.000.000	4,875%	–	–
BLSC-O-091A	Belišće d.d.	14.1.2005.	14.1.2009.	EUR	8.000.000	5,500%	101,60	5,413%
RBA-O-112A	Raiffeisenbank Austria d.d.	10.2.2006.	10.2.2011.	HRK	600.000.000	4,125%	97,50	4,231%
PODR-O-115A	Podravka d.d.	17.5.2006.	17.5.2011.	HRK	375.000.000	5,125%	95,00	5,395%
NEXE-O-116A	Nexe grupa d.d.	14.6.2006.	14.6.2011.	HRK	750.000.000	5,500%	95,50	5,759%
MTEL-O-097A	Metronet telekomunikacije d.d.	28.7.2006.	28.7.2009.	HRK	120.000.000	8,500%	101,90	8,342%
HOTR-O-941A	Hospitalija trgovina d.o.o.	5.10.2006.	5.10.2009.	HRK	75.000.000	8,250%	99,50	8,291%
HEP-O-13BA	Hrvatska elektroprivreda d.d.	29.11.2006.	29.11.2013.	HRK	500.000.000	5,000%	92,70	5,394%
ATGR-O-11CA	Atlantic grupa d.d.	6.12.2006.	6.12.2011.	HRK	115.000.000	5,750%	98,35	5,846%
INGR-O-11CA	Ingra d.d.	6.12.2006.	6.12.2011.	HRK	200.000.000	6,125%	98,30	6,231%
OPTE-O-142A	Optima telekom d.o.o.	1.2.2007.	1.2.2014.	HRK	250.000.000	9,125%	94,90	9,615%
JDGL-O-126A	Jadran Galenski laboratorij d.d.	11.6.2007.	11.6.2012.	HRK	125.000.000	5,650%	–	–
JDRA-O-129A	Jadranka d.d.	13.9.2007.	13.9.2012.	HRK	75.000.000	6,475%	–	–
JRLN-O-12AA	Jadrolinija d.d.	25.10.2007.	25.10.2012.	HRK	70.000.000	6,500%	99,50	6,533%
OIV-O-14BA	Odašiljači i veze d.o.o.	20.11.2007.	20.11.2014.	HRK	100.000.000	7,250%	–	–
HEP-O-17CA	Hrvatska elektroprivreda d.d.	7.12.2007.	7.12.2017.	HRK	700.000.000	6,500%	–	–
RPRO-O-181A	Rijeka promet d.d.	25.1.2008.	25.1.2018.	HRK	192.000.000	6,813%	–	–
PLOR-O-133A	Plodine d.d.	4.3.2008.	4.3.2013.	HRK	100.000.000	9,000%	–	–
SEM-O-101A	Split Tours d.d.	12.1.2007.	12.1.2010.	HRK	15.000.000	7,000%	–	–

^a U redovitom prometu
Izvor: Zagrebačka burza

U drugom tromjesečju 2008., a osobito u svibnju, ukupni se promet obveznica²⁹ smanjio čak za 4,2 mlrd. kuna u odnosu na prethodno tromjesečje te je iznosio 1,9 mlrd. kuna. To je ujedno najniži tromjesečni promet zabilježen od trećeg tromjesečja 2002. godine. Najveći udio u prometu obveznica u promatranom razdoblju imala je kunska obveznica RH s valutnom klauzulom koja dospijeva 2019. godine (22%), a slijedile su je kunske državne obveznice s valutnom klauzulom s dospijećem 2015. godine (15%) i 2014. godine (13%). Kunska državna obveznica s valutnom klauzulom koja dospijeva 2012. obilježila je promet dužničkih vrijednosnih papira u kolovozu 2008. Udio svih državnih obveznica u ukupnom tromjesečnom prometu obveznica blago se povećao u odnosu na prethodno tromjesečje te je iznosio 94,6%, dok je u kolovozu 2008. dodatno porastao na 96,8%. Unatoč blagom povećanju u travnju 2008. vrijednost obvezničkog indeksa Zagrebačke burze na kraju drugog tromjesečja 2008. iznosila je 95,3 bodova, što je za 0,3 boda manje nego na kraju prethodnog tromjesečja. Blagi porast vrijednosti CROBIS-a zabilježen je u srpnju i kolovozu 2008., na 95,8 bodova.

Smanjenje obvezničkog indeksa tijekom drugog polugodišta 2008. smanjilo je i tržišnu kapitalizaciju državnih obveznica, obveznica lokalne samouprave i HBOR-a za 3,9% u odnosu na ožujak 2008. godine, pa je krajem kolovoza 2008. ona iznosila 4,6 mlrd. EUR, odnosno oko 12,2% ostvarenog BDP-a za 2007. godinu. Tržišna kapitalizacija korporacijskih obveznica također se smanjila za 17,3% u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja, ali uglavnom zbog navedenih dospijeća korporacijskih obveznica, te je iznosila 556 mil. EUR, odnosno oko 1,5% ostvarenog BDP-a.

Budući da je krajem lipnja 2008. dospjela samurajska obveznica iz 2002. godine nominalne vrijednosti 25 mlrd. JPY, odnosno oko 1,1 mlrd. kuna, na kraju kolovoza 2008. na inozemnim je tržištima kotiralo ukupno šest izdanja hrvatskih obveznica, od čega su četiri nominirane u eurima, jedna u jenima i jedna u američkim dolarima. Njihova ukupna nominalna vrijednost na kraju kolovoza 2008. iznosila je 3,0 mlrd. EUR.

Ni tijekom drugog tromjesečja 2008. posljedice krize na američkom tržištu drugorazrednih hipotekarnih kredita, koje su negativno utjecale na gotovo sva svjetska financijska tržišta nisu ublažene. Nepovoljna kretanja na financijskim tržištima istodobno su bila praćena snažnim rastom cijena energenata, osobito nafte, koja je u srpnju dosegla rekordnu razinu. Unatoč jačanju inflatornih pritisaka Fed je, radi smanjenja opasnosti od recesije američkoga gospodarstva, krajem travnja 2008. još jednom smanjio svoju ključnu kamatnu stopu, na 2,00%, što je najniža razina od studenoga 2004. Istodobno je ESB procijenio da je inflacija glavni rizik za europsko gospodarstvo, zbog čega je početkom srpnja svoju ključnu kamatnu stopu povećao na 4,25%, što je njezina najviša vrijednost u posljednjih sedam godina. U skladu s predviđanjima da će ESB povećati ključnu kamatnu stopu zbog snažnih inflatornih pritisaka, drugo tromjesečje 2008. obilježio je rast zahtijevanih prinosa na referentne njemačke obveznice. Nakon blagog smanjenja zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobveznice tijekom travnja 2008., do kraja drugog tromjesečja oni su ponovno rasli. Budući da je njihov rast bio manji od rasta zahtijevanog prinosa na usporedive njemačke obveznice, razlike su između njihovih prinosa smanjene. Tako su se

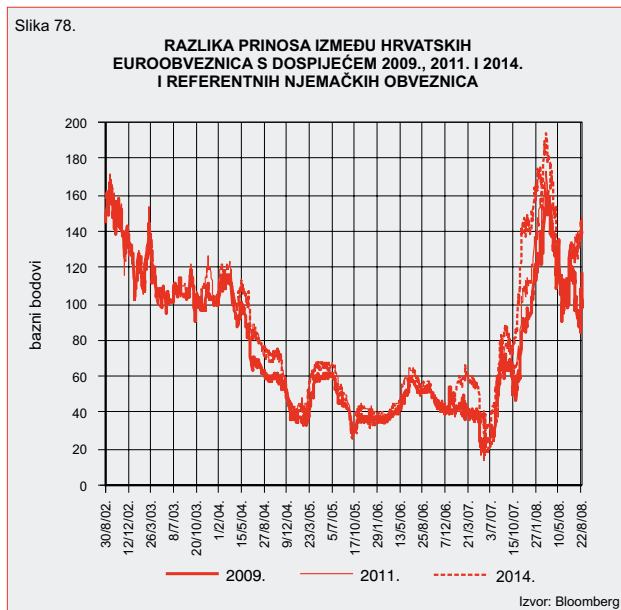
Tablica 6. Izdanja međunarodnih obveznica Republike Hrvatske, stanje na dan 30. lipnja 2008.

Obveznica	Datum izdavanja	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju	Razlika prinosa pri izdavanju	Razlika prinosa ^a 30.9.2007.	Razlika prinosa ^a 31.12.2007.	Razlika prinosa ^a 31.3.2008.	Razlika prinosa ^a 30.6.2008.
Londonski klub A, 2010.	31.7.1996.	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.			134	142	176	200
Euroobveznice, 2011.	14.3.2001.	EUR	750.000.000	6,75%	6,90%	215	74	112	157	115
Euroobveznice, 2009.	11.2.2002.	EUR	500.000.000	6,25%	6,45%	158	64	94	154	106
Euroobveznice, 2010.	14.2.2003.	EUR	500.000.000	4,625%	4,65%	102	64	95	128	84
Euroobveznice, 2014.	15.4.2004.	EUR	500.000.000	5,000%	5,11%	101	79	147	179	110
Samurajske obveznice, 2009.	26.6.2003.	JPY	25.000.000.000	1,23%	1,23%	99	63	66	96	99

^a Prema usporedivoj obveznici
Izvor: Bloomberg

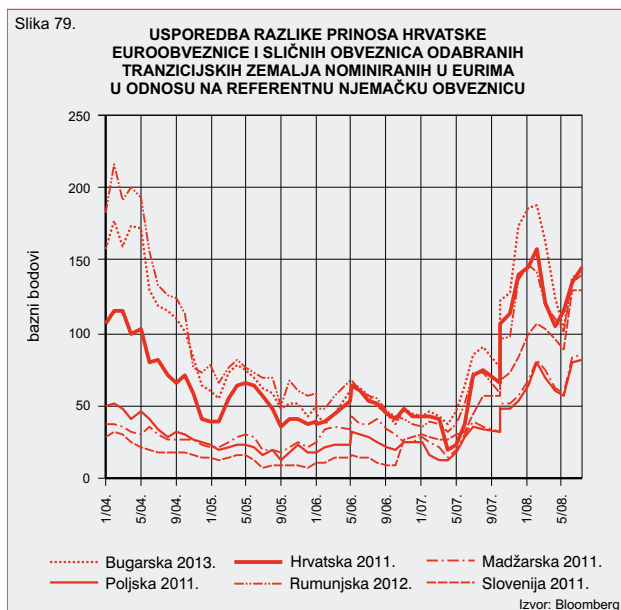
29 Za razdoblje od siječnja 2004. do veljače 2007. podaci o ukupnom prometu obveznica dobiveni su kao zbroj pojedinačnih prometa obveznica na Varaždinskoj i Zagrebačkoj burzi, a od ožujka 2007. i pripajanja Varaždinske burze Zagrebačkoj upotrebljavaju se podaci s jedinstvene Zagrebačke burze. Treba naglasiti da je promet obveznica na Varaždinskoj burzi bio zanemariv jer njezin udio u ukupnom prometu obveznica ni u jednoj od promatranih godina nije bio veći od 0,4%.

do kraja drugog tromjesečja 2008. razlike zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobveznice s dospijećima 2009., 2011. i 2014. i prinosa na usporedive njemačke obveznice smanjile na 106, 115 i 110 baznih bodova, što je znatno manje nego na kraju ožujka 2008., kad su te razlike iznosile 154, 157 i 179 baznih bodova. Tijekom srpnja i kolovoza 2008. došlo je

do blagog smanjenja zahtijevanih prinosa na hrvatske euroobveznice, uz znatno brže smanjenje prinosa na usporedive njemačke obveznice, zbog čega su se njihove razlike povećale na 117, 146 i 139 baznih bodova.

Dinamika prinosa na hrvatske euroobveznice tijekom drugog tromjesečja 2008. nastavila je pratiti kretanje prinosa na euroobveznice novih država članica EU. Budući da je povećanje zahtijevanih prinosa na euroobveznice novih država članica EU u drugom tromjesečju 2008. bilo blaže nego rast zahtijevanog prinosa na usporedivu njemačku obveznicu, njihove su se razlike, osim za slovensku euroobveznicu, do kraja lipnja 2008. smanjile u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja. Najveće smanjenje razlike prinosa pritom se odnosilo na bugarsku, hrvatsku i rumunjsku obveznicu. Tijekom srpnja i kolovoza razlike prinosa povećale su se za sve promatrane zemlje zbog snažnog pada zahtijevanog prinosa na usporedivu njemačku obveznicu, koji je nadmašio pad zahtijevanih prinosa na euroobveznice svih promatranih novih država članica EU i Hrvatske.

Međunarodne transakcije

Manjak na tekućem računu platne bilance nastavio se povećavati i u drugom tromjesečju 2008., kad je na godišnjoj razini porastao gotovo za trećinu. Posljedica je to vrlo nepovoljnih ostvarenja u robnoj razmjeni s inozemstvom, koju su obilježili visok rast robnog uvoza (poglavito nafte i brodova) i istodobno usporavanje rasta robnog izvoza. Djelomično su to pogoršanje ublažili dobri rezultati u međunarodnoj razmjeni usluga, posebice u turizmu. Manjak na računu faktorskih dohodaka nastavio je rasti, dok je na računu tekućih transfera, nakon pada u prvom tromjesečju, ponovno zabilježen porast pozitivnog salda.

Za razliku od platnobilančnog manjka, rast inozemnog duga u drugom se tromjesečju 2008. znatno usporio u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Takvim su kretanjima pridonijeli svi sektori: usporio se rast inozemnog duga države i trgovačkih društava (uključujući dužnička ulaganja), dok se dug banaka, nakon rasta u prvom tromjesečju, smanjio. Padu inozemnih obveza banaka pridonijela je primjena mjera središnje banke usmjerenih na ograničavanje rasta plasmana, ali i velik priljev deviza, čiji se povoljan utjecaj na smanjenje inozemnog duga banaka osjetio također tijekom srpnja i kolovoza. Kretanje indeksa pritiska na devizno tržište (IPDT) tijekom drugog tromjesečja 2008. pokazuje da domaći sektori nisu imali poteškoća u servisiranju inozemnih obveza.

Račun tekućih transakcija

Prema preliminarnim podacima manjak se na tekućem računu platne bilance u drugom tromjesečju 2008. povećao za 31,6% u odnosu na isto razdoblje godinu prije, čime je dosegnuo razinu od 1,8 mlrd. EUR. Vrlo visok rast manjka uglavnom se može pripisati pogoršanju salda u međunarodnoj razmjeni robe, koje se rast ubrzao sa 7,9% na 22,9%. Pritom treba imati na umu da spomenuto ubrzanje pretežno proizlazi iz pogoršanja u razmjeni energenata, čija su ostvarenja bila pod snažnim utjecajem rasta cijena na svjetskom tržištu. Drugi važan činitelj rasta vanjskotrgovinskog manjka bili su slabi rezultati u razmjeni brodova, što je uvelike posljedica primjene metodologije knjiženja njihove dorade koja rezultira velikim oscilacijama realiziranog neto uvoza brodova. Isključe li se spomenuta dva odsjeka SMTK, tada je rast robnog manjka bio znatno niži (9,6%), premda i dalje nešto veći nego u drugom tromjesečju 2007. godine (7,4%), uglavnom zbog nastavka vrlo intenzivnog uvoza cestovnih vozila, čiji rast ne jenjava od početka 2006.

Na računu usluga u drugom tromjesečju 2008. zabilježen je godišnji rast pozitivnog salda od 18,6%, što je rezultat činjenice da je rast prihoda bio gotovo dvostruko brži od rasta rashoda. Takve su rezultate većinom prouzročili prihodi od turizma, koji su rasli po stopi od 15,8% unatoč nepovoljnom učinku baznog razdoblja (u drugom tromjesečju 2007. rastu prihoda pridonijeli su uskrсни blagdani, što nije bio slučaj u drugom tromjesečju 2008.). Poboljšanju salda na računu usluga pridonijeli su i rastući prihodi od usluga prijevoza, posebno u pomorskom teretnom prijevozu. Osim toga, negativan saldo u razmjeni ostalih usluga donekle se ublažio,

Tablica 7. Tekući račun platne bilance Republike Hrvatske, u milijunima eura

	2006.	2007.	IV.–VI. 2007.	IV.–VI. 2008. ^a	Indeksi	
					2007./2006.	IV.–VI. 2008. ^a / IV.–VI. 2007.
TEKUĆE TRANSAKCIJE	-2.696	-3.230	-1.375	-1.809	119,8	131,6
1. Roba	-8.344	-9.434	-2.528	-3.108	113,1	122,9
1.1. Prihodi (fob)	8.464	9.193	2.309	2.477	108,6	107,3
1.2. Rashodi (fob)	-16.808	-18.626	-4.837	-5.585	110,8	115,5
2. Usluge	5.710	6.296	1.523	1.806	110,3	118,6
2.1. Prihodi	8.534	9.155	2.207	2.551	107,3	115,6
2.2. Rashodi	-2.824	-2.859	-684	-745	101,2	108,9
3. Dohodak	-1.170	-1.135	-639	-792	97,1	123,8
3.1. Prihodi	892	1.296	334	365	145,3	109,3
3.2. Rashodi	-2.061	-2.431	-973	-1.157	117,9	118,8
4. Tekući transferi	1.107	1.043	270	285	94,2	105,5
4.1. Prihodi	1.640	1.576	403	418	96,1	103,6
4.2. Rashodi	-532	-533	-133	-133	100,2	99,8

^a Preliminarni podaci. Izvor: HNB

ponajviše zahvaljujući porastu prihoda od raznih poslovnih usluga, osobito arhitektonskih i građevinskih.

Pojačan rast prihoda od turizma u drugom tromjesečju 2008. može se uglavnom objasniti povećanom prosječnom potrošnjom putnika jer je, prema podacima DZS-a, broj dolazaka i noćenja stranih gostiju u plaćenom smještaju stagnirao na prošlogodišnjoj razini. Rastu prosječne potrošnje stranih gostiju pridonio je u promatranom razdoblju i rast cijena hrane i goriva, koji čine veliki udio u njihovoj ukupnoj potrošnji. Promatra li se struktura noćenja gostiju prema zemlji prebivališta, zabilježen je pad broja noćenja gostiju iz starih država članica EU, posebice iz najvažnijih emitivnih tržišta za hrvatski turizam: Austrije, Italije i Njemačke, čemu uzrok, manjim dijelom, može biti održavanje Europskoga nogometnog prvenstva u Austriji i Švicarskoj u lipnju. Taj je pad u određenoj mjeri nadomješten rastom noćenja gostiju iz novih država članica EU, osobito iz Poljske i Češke.

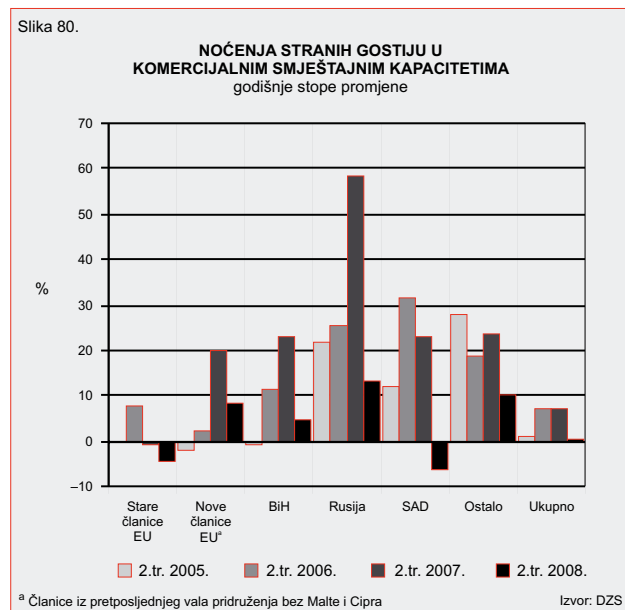
Na računu faktorskih dohodaka u drugom tromjesečju 2008. zabilježen je snažan rast manjka, od 23,8%, i to zato što je rast rashoda bio dvostruko brži od rasta prihoda. Među pojedinim vrstama rashoda najviše je porastao iznos isplaće-

nih dividenda i zadržane dobiti stranih vlasnika domaćih poduzeća i banaka. Nastavio se i prilično visok rast troškova za kamate s osnove inozemnog zaduživanja, posebno trgovačkih društava (njihovi kamatni troškovi već nekoliko tromjesečja zaredom rastu po stopi od 60% godišnje). Umjerenom rastu ukupnih prihoda na računu faktorskih dohodaka uglavnom su pridonijeli rastući prihodi od naknada zaposlenima u inozemstvu i prihodi od izravnih ulaganja u inozemstvu.

Na računu tekućih transfera u drugom je tromjesečju 2008. zabilježen blagi oporavak (ostvaren je godišnji rast pozitivnog salda od 5,5%), i to zbog rasta prihoda domaćih sektora. Rast prihoda uglavnom se odnosi na porast transfera stanovništvu, poglavito putem radničkih doznaka iz inozemstva. Rashodi na računu tekućih transfera stagnirali su na razini iz drugog tromjesečja 2007., pri čemu je zabilježen rast državnih rashoda, posebno za isplate mirovina nerezidentima, dok su se rashodi domaćih poduzeća na osnovi doprinosa za njihove mirovine smanjili.

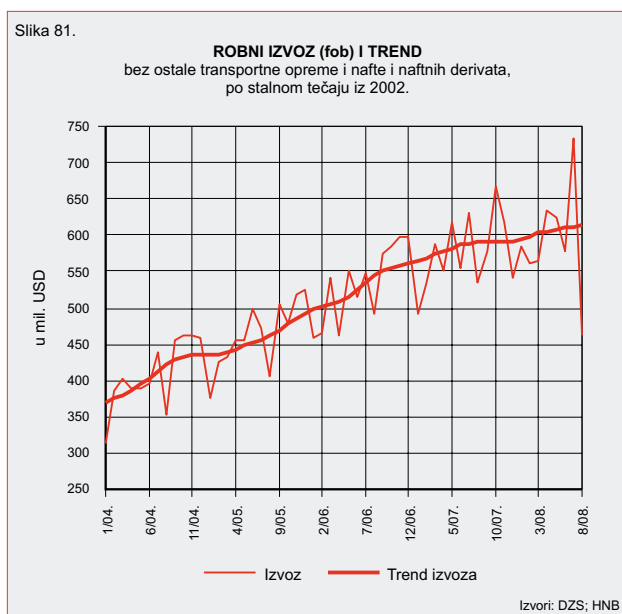
Robna razmjena

Saldo robne razmjene u prvih osam mjeseci 2008. godine, izražen u američkim dolarima prema stalnom tečaju, pogoršao se za 25%, što je znatno više od rasta u istom razdoblju lani (11,7%). Snažno ubrzanje uglavnom se odnosi na pogoršanje razmjene u dvama odsjecima SMTK – nafta i naftni derivati te ostala transportna oprema (većinom brodovi). Povećanje manjka u razmjeni nafte od 0,5 mlrd. EUR u promatranom razdoblju (uzrokovano prije svega snažnim rastom cijena) pridonijelo je povećanju stope rasta vanjskotrgovinskog manjka za 8,7 postotnih bodova. U relativnom iznosu pogoršanje u razmjeni nafte iznosi oko 1,1 postotni bod ocijenjenog BDP-a za 2008. U razmjeni ostale transportne opreme u prvih osam mjeseci 2008. ostvaren je negativan saldo u iznosu od 19 mil. EUR, dok se tijekom istog razdoblja prijašnjih godina ostvarivao neto izvoz u iznosima između 160 mil. EUR i 360 mil. EUR. Takvo izrazito pogoršanje u razmjeni ostale transportne opreme pridonijelo je povećanju stope rasta vanjskotrgovinskog manjka od dodatnog 4,1 postotnog boda. Isključite li se ta dva odsjeka iz podataka za ukupan robni izvoz i uvoz, tada je vidljivo usporavanje rasta

vanjskotrgovinskog manjka u odnosu na prethodnu godinu (12% naprama 14,7% u prvih osam mjeseci 2007.).

Ukupan robni izvoz, izražen u američkim dolarima prema stalnom tečaju, porastao je tijekom prvih osam mjeseci 2008. za 12,4% na godišnjoj razini, što je za 1,3 postotna boda manje nego u istom razdoblju 2007. I dalje razmjerno visokoj stopi rasta izvoza najveći su doprinos dali energenti (nafta i naftni derivati te zemni i industrijski plin) i ostala transportna oprema. Pritom valja istaknuti da su na ukupnu vrijednost izvoza energenata veliki utjecaj imale njihove cijene na svjetskom tržištu, što se posebice odrazilo na izvoz nafte, dok su na ubrzanje rasta izvoza plina znatan učinak imali i iznimno niski rezultati u baznom razdoblju. Rast izvoza ostale transportne opreme (u prvom redu brodova, ali i tračničkih vozila te zrakoplovne i srodne opreme) također je ubrzan u odnosu na prvih osam mjeseci 2007. Ukoliko se iz ukupnog izvoza isključe nafta, plin i ostala transportna oprema, tada je stopa rasta izvoza znatno manja (4,2% u prvih osam mjeseci 2008. u odnosu na 13,8% u istom razdoblju 2007.).

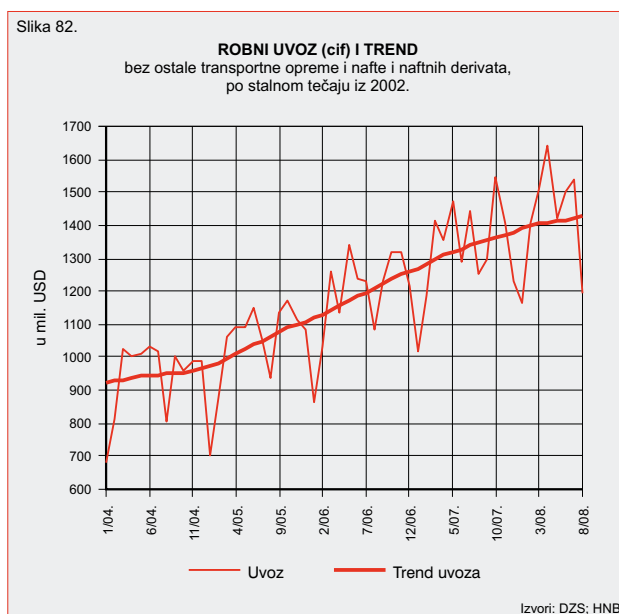

Usporavanju rasta najviše je pridonio pad izvoza žitarica i proizvoda od žitarica, što je posljedica izrazito visokog izvoza u baznom razdoblju. Naime, u srpnju i kolovozu 2007. bio je ostvaren iznimno snažan izvoz žitarica, osobito pšenice, potaknut s jedne strane najavom da će se u rujnu 2007. uvesti izvozne carine, a s druge strane ubrzanim rastom cijena pojedinih žitarica na svjetskom tržištu. Negativni rezultati zabilježeni su i kod izvoza riba i prerađevina (djelomično pod utjecajem izmjene Pravilnika o ulovu, uzgoju i prometu tuna iz 2007., kojim se određuje minimalna dopuštena masa tuna za izvoz) te kod izvoza raznih gotovih proizvoda, a zamjetno je usporen i rast izvoza pluta i drva, obojenih metala te pokušstva i dijelova pokušstva.

Za razliku od izvoza, ukupan robni uvoz (u američkim dolarima prema stalnom tečaju) tijekom prvih osam mjeseci 2008. ubrzan je rastao, te se na godišnjoj razini povećao za 19,0%, što je za 6,4 postotna boda više nego u istom razdoblju prethodne godine. Među uzrocima ubrzanja ponajprije valja istaknuti snažno ubrzanje rasta uvoza nafte i naftnih derivata

te ostale transportne opreme. Izrazito visok rast cijena sirove nafte na svjetskim tržištima ključni je uzrok rasta vrijednosti uvezene nafte i naftnih derivata, koji je tek neznatno ublažen smanjenjem uvezenih količina. Što se tiče ostale transportne opreme, osim pojačanog uvoza brodova s dorade u inozemstvu, povećanje uvoza može se objasniti i uvozom velikog broja ribarskih brodica radi dorade u hrvatskim brodogradilištima početkom godine, kao i primjetnim rastom uvoza zrakoplovne i srodne opreme, u kojem se ističe isporuka helikoptera iz Rusije u sklopu ispunjavanja dijela ruskih obveza po klirinškom dugu te uvoz zrakoplova iz Kanade kojima je proširena zračna flota kompanije Croatia Airlines d.d.

Isključi li se uvoz nafte i naftnih derivata te ostale transportne opreme iz ukupnog uvoza, tada je stopa njegova rasta znatno niža i iznosi 9,1%, što je u odnosu na prvih osam mjeseci 2007. usporavanje od 4,3 postotna boda. Tome je pridonijelo usporavanje rasta uvoza odjeće, raznih gotovih proizvoda i obojenih metala. S druge strane, ubrzanje rasta uvoza zabilježeno je kod zemnog i industrijskog plina (dje-

lomično zbog porasta cijena plina na svjetskom tržištu) i električne energije, dok je ubrzanje rasta uvoza specijalnih strojeva za pojedine industrijske grane rezultiralo nastavkom relativno snažnog rasta uvoza kapitalnih dobara (strojeva i transportnih uređaja, isključujući ostalu transportnu opremu i cestovna vozila).

Promatrano prema zemljopisnoj strukturi, u prvih osam mjeseci 2008. u hrvatskom robnom izvozu zabilježeno je povećanje udjela zemalja u razvoju, zahvaljujući dvostruko snažnijem rastu izvoza u tu skupinu zemalja nego u razvijene zemlje. Izrazito visok rast izvoza u zemlje u razvoju uglavnom se odnosi na izvoz u zemlje regije, ponajviše u Bosnu i Hercegovinu (poglavito energenata), ali i u Rusiju (posebice medicinskih i farmaceutskih proizvoda te telekomunikacijskih aparata). Glede razvijenih zemalja, na rast izvoza znatno je utjecalo jačanje izvoza u nove države članice EU, osobito u Cipar (ostala transportna oprema) i u Sloveniju (gnojiva te pogonski strojevi i uređaji). Premda nešto umjerenije od izvoza u nove članice, ubrzao se i rast izvoza u stare članice

Tablica 8. Robni izvoz i uvoz RH prema ekonomskim grupacijama zemalja, udjeli u postocima

Ekonomske grupacije	Izvoz				Uvoz			
	2006.	2007.	I.–VIII. 2007.	I.–VIII. 2008. ^a	2006.	2007.	I.–VIII. 2007.	I.–VIII. 2008. ^a
Razvijene zemlje	71,7	69,3	68,3	65,5	72,6	71,8	72,6	70,7
EU-25	63,2	59,1	57,3	57,9	65,0	63,3	64,1	62,2
Slovenija	8,2	8,3	8,2	8,1	6,3	5,9	6,1	5,5
Mađarska	1,7	2,2	2,0	2,3	3,0	2,9	2,7	3,2
EU-15	48,8	43,7	44,4	43,5	50,1	48,7	50,2	48,4
Austrija	6,0	6,1	6,1	5,8	5,4	5,3	5,4	4,8
Italija	23,1	19,1	19,8	18,4	16,7	16,0	16,9	17,0
Njemačka	10,3	10,0	10,2	11,1	14,5	14,4	14,5	13,3
Efta	1,5	1,2	1,3	1,2	1,7	1,9	1,9	1,6
Zemlje u razvoju	28,3	30,7	29,8	33,0	27,4	28,2	27,2	28,9
Bosna i Hercegovina	12,6	14,4	14,3	16,3	2,8	2,8	3,0	2,6
Srbija, Crna Gora	5,4	6,6	6,2	6,8	1,1	1,3	1,2	1,4
Rusija	1,2	1,3	1,1	1,3	10,1	10,1	9,4	11,2
Kina	0,2	0,2	0,1	0,2	5,3	6,2	5,9	5,7

^a Privremeni podaci
Izvor: DZS, HNB

EU, poglavito Italiju, Njemačku i Austriju.

Slične su promjene, iako nešto manje izražene, zabilježene i u zemljopisnoj strukturi ukupnoga robnog uvoza. Rast uvoza iz zemalja u razvoju u prvih osam mjeseci 2008. bio je dvostruko veći nego u istom razdoblju 2007. i uvelike je određen višestrukim povećanjem stope rasta uvoza iz Rusije, koje je gotovo u cijelosti rezultat porasta uvoza nafte i naftnih derivata. Uvoz iz Kine u istom se razdoblju usporio, iako se stopa njegova rasta i dalje zadržala na vrlo visokoj razini. Udio novih država članica EU u promatranom je razdoblju neznatno smanjen, unatoč zamjetnom ubrzanju rasta uvoza, čemu je najznatniji doprinos dao rast uvoza iz Mađarske (nafta i naftni derivati) i Slovenije (željezo i čelik te nafta i naftni derivati). Uvoz iz starih država članica EU također je ubrzan, pri čemu se doprinosima rastu izdvajaju uvoz iz Italije (nafta i naftni derivati) i Njemačke (cestovna vozila).

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Tijekom drugog tromjesečja 2008. na računu kapitalnih i financijskih transakcija zabilježen je veći neto priljev kapitala nego u istom razdoblju prethodne godine, ponajprije s osno-

ve ostalih ulaganja (prirast neto inozemnog duga na osnovi kredita, trgovinskih kredita te gotovine i depozita). Neto priljev na računu izravnih ulaganja bio je nešto manji nego u drugom tromjesečju 2007. stoga što su rezidenti pojačano ulagali u inozemstvo, dok su se ulaganja nerezidenata u Hrvatsku blago smanjila. S osnove portfeljnih ulaganja ostvaren je neto odljev sredstava, i to zbog otplata obveznica središnje države. Međunarodne su se pričuve tijekom drugog tromjesečja 2008. povećale za 0,1 mlrd. EUR, znatno manje nego tijekom prethodna dva tromjesečja.

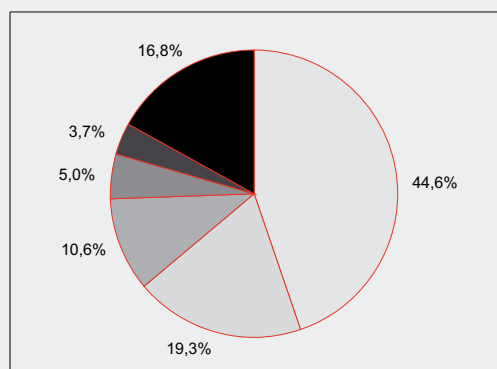
Neto inozemna izravna ulaganja u drugom tromjesečju 2008. iznosila su 0,8 mlrd. EUR, pri čemu su nerezidenti u Hrvatsku uložili 0,9 mlrd. EUR, a rezidenti u inozemstvo 0,1 mlrd. EUR. U strukturi ulaganja nerezidenata u Hrvatsku znatno su porasla vlasnička ulaganja, u čemu se ističe ulaganje u Plivu d.d. (dokapitalizacija od strane inozemnog vlasnika) i u domaće banke, koje su dokapitalizirane u nešto većem iznosu nego u drugom tromjesečju 2007. Ostvaren je i značajan iznos zadržane dobiti, posebno u bankarstvu. U strukturi ulaganja po zemljama najveći iznos odnosi se na ulagače iz Austrije (uglavnom dokapitalizacije banaka) i Nizozemske (dokapitalizacija Plive d.d. preko podružnice kompanije Barr

Tablica 9. Kapitalni i financijski račun platne bilance Republike Hrvatske, u milijunima eura

	2006.	2007.	IV.–VI. 2007.	IV.–VI. 2008. ^a	Indeksi	
					2007./2006.	IV.–VI. 2008./IV.–VI. 2007.
KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	3.680	4.095	1.399	1.692	111,3	120,9
1. Kapitalne transakcije	-134	35	9	12	-	132,2
2. Financijske transakcije, isklj. međ. pričuve	5.226	4.782	1.054	1.776	91,5	168,4
2.1. Izravna ulaganja	2.571	3.439	947	787	133,8	83,1
2.1.1. U inozemstvo	-175	-180	-43	-147	103,2	-
2.1.2. U Hrvatsku	2.745	3.619	990	934	131,8	94,4
2.2. Portfeljna ulaganja	-543	-3	36	-54	0,6	-
2.2.1. Sredstva	-472	-413	-329	53	87,4	-
2.2.2. Obveze	-70	410	365	-107	-	-29,3
2.3. Financijski derivati	0	0	0	0	-	-
2.4. Ostala ulaganja	3.198	1.346	71	1.042	42,1	1468,3
2.4.1. Sredstva	-692	-1.653	-353	273	238,8	-77,5
2.4.2. Obveze	3.891	3.000	424	769	77,1	181,6
3. Međunarodne pričuve	-1.412	-722	336	-96	51,1	-28,5

^a Preliminarni podaci
Izvor: HNB

Slika 83.

**STRUKTURA IZRAVNIH VLASNIČKIH ULAGANJA
I ZADRŽANE DOBITI U RH U 2. TROMJESEČJU 2008.**

- Financijsko posredovanje, osim osigurateljnih i mirovinskih fondova
- Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda
- Vađenje nafte i zemnog plina; uslužne djelatnosti
- Trgovina na malo; popravak predmeta za kućanstvo
- Proizvodnja koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva
- Ostalo

Izvor: HNB

Pharmaceuticals Inc. u Nizozemskoj). Dužnička izravna ulaganja (prirast duga prema vlasnički povezanim poduzećima u inozemstvu, isključujući banke) također su se povećala, no znatno manje nego tijekom istog razdoblja godinu prije.

Blagi neto odljev sredstava s računa portfeljnih ulaganja u drugom tromjesečju 2008. rezultat je smanjenja obveza domaćih sektora. To se prije svega odnosi na otplatu samurajske obveznice središnje države u vrijednosti od 25 mlrd. JPY (oko 160 mil. EUR) dospjele u lipnju. Uz smanjenje obveza domaćih sektora zabilježeno je i smanjenje njihove imovine, poglavito inozemnih obveznica u portfeljima domaćih banaka. Nasuprot tome, ulaganja domaćih investicijskih fondova u dionice i vlasničke udjele na inozemnim tržištima ponovno su lagano porasla, nakon dva tromjesečja tijekom kojih je bio zabilježen pad tih ulaganja.

S osnove ostalih ulaganja (obuhvaćaju kredite, trgovinske kredite te gotovinu i depozite) u drugom je tromjesečju 2008. ostvaren neto priljev sredstava u iznosu od 1 mlrd. EUR. S jedne strane, priljev se odnosi na pad inozemne imovine domaćih sektora, što je prvenstveno posljedica povlačenja gotovine i depozita banaka. S druge strane, neto priljevu pridonio je i rast obveza domaćih sektora, poglavito trgovačkih društava te u manjoj mjeri države.

Tijekom drugog tromjesečja 2008. međunarodne su se pričuve, prema platnobilančnim podacima (ne uključuju me-

Tablica 10. Struktura međunarodnih pričuva HNB-a, na kraju razdoblja, u milijunima eura i postocima

	2005.	2006.	2007.	VII. 2008.
Stanje	7.438	8.725	9.307	9.789
Udjeli:				
1. Devizne pričuve	7.337	8.163	8.911	8.953
1.1. Dužnički vrijednosni papiri	3.603	4.198	4.773	6.491
1.2. Ukupno gotovina i depoziti kod	3.735	3.965	4.138	2.461
1.2.1. ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	407	199	191	181
1.2.2. banaka sa sjedištem izvan Hrvatske	3.327	3.767	3.948	2.280
2. Pričuvna pozicija u MMF-u	0	0	0	0
3. Posebna prava vučenja	1	1	1	1
4. Zlato	–	–	–	–
5. Obratni repo poslovi	100	562	395	835

Napomena: Izraženo prema približnoj tržišnoj vrijednosti

Izvor: HNB

đevalutne promjene), povećale za 0,1 mlrd. EUR. Rast pričuva isključivo je posljedica otkupa deviza koje su središnjoj državi pristigle u sklopu Drugoga programskog zajma za prilagodbu (PAL2). Nasuprot tome, doprinos izdvajanja banaka s osnove granične obvezne pričuve bio je negativan zbog pada inozemne pasive banaka tijekom drugog tromjesečja. Izražen pad granične obvezne pričuve nastavljen je i tijekom iduća dva mjeseca, što je dovelo do smanjenja međunarodnih pričuva ukupno za 0,1 mlrd. EUR. Prema podacima monetarne statistike, koji uključuju međevalutne promjene, međunarodne su pričuve na kraju kolovoza 2008. iznosile 9,8 mlrd. EUR, što je za 5,7% više nego na kraju 2007. godine.

Inozemni dug

Bruto inozemni dug RH u prvih osam mjeseci 2008. povećao se za 2,1 mlrd. EUR ili 6,4%³⁰, čime je na kraju kolovoza dosegnuo 35,4 mlrd. EUR. Rast duga u promatranom razdoblju isključivo je rezultat nastavka snažnoga inozemnog zaduživanja trgovačkih društava, premda je zamjetno usporavanje rasta njihova duga u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. S druge strane, kod poslovnih banaka i države zabilježeno je smanjenje inozemnog duga u odnosu na kraj 2007.

Najveći pad inozemnog duga u prvih osam mjeseci 2008. zabilježen je kod sektora banaka (1,1 mlrd. EUR). Naime, nakon privremenog rasta u prva dva mjeseca godine, u nastavku promatranog razdoblja banke su kontinuirano smanji-

Tablica 11. Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima, na kraju razdoblja, u milijunima eura i postocima

Sektor dužnika	2006.	2007. ^a	2007. ^b	VIII. 2008.	Struktura		Indeksi	
					2007. ^b	VIII. 2008.	2007. ^a /2006.	VIII. 2008./2007. ^b
1. Država	6.668	6.663	6.729	6.708	20,3	19,0	99,9	99,7
2. Središnja banka (HNB)	3	2	2	2	0,0	0,0	91,4	83,5
3. Banke	10.223	8.879	8.888	7.820	26,8	22,1	86,9	88,0
4. Ostali domaći sektori	9.503	13.452	13.711	16.263	41,3	46,0	141,6	118,6
5. Izravna ulaganja	2.878	3.933	3.893	4.573	11,7	12,9	136,6	117,5
U čemu: Hibridni i podređeni instrumenti	167	56	56	217	0,2	0,6	33,5	387,0
Ukupno (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	29.274	32.929	33.224	35.366	100,0	100,0	112,5	106,4

^a Prema starom sustavu izvještavanja ^b Prema novom sustavu izvještavanja
Izvor: HNB

³⁰ U usporedbi sa stanjem duga na kraju 2007. prema novom sustavu izvještavanja

Tablica 12. Stvarni i potencijalni inozemni dug javnog sektora te dug privatnog sektora, na kraju razdoblja, u milijunima eura i postocima

Sektor dužnika	2006.	2007. ^a	2007. ^b	VIII. 2008.	Struktura		Indeksi	
					2007. ^b	VIII. 2008.	2007. ^b /2006.	VIII. 2008./2007. ^b
1. Dug javnog sektora	8.257	9.259	9.408	9.763	28,3	27,6	112,1	103,8
2. Dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	204	140	138	83	0,4	0,2	68,5	60,1
3. Dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	20.813	23.530	23.678	25.520	71,3	72,2	113,1	107,8
Ukupno (1 + 2 + 3)	29.274	32.929	33.224	35.366	100,0	100,0	112,5	106,4

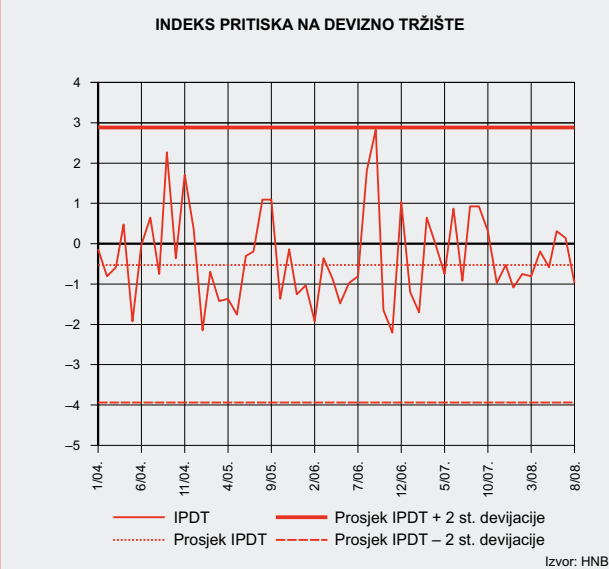
^a Prema starom sustavu izvještavanja ^b Prema novom sustavu izvještavanja
Izvor: HNB

vale svoje inozemne obveze, potaknute s jedne strane mjera monetarne politike usmjerenima na ublažavanje vanjske zaduženosti, a s druge strane sredstvima od dokapitalizacija u prvom dijelu godine te snažnim sezonskim priljevom deviznih depozita u ljetnim mjesecima. Pritom je pad duga zabilježen s osnove gotovo svih instrumenata, izuzevši kratkoročne kredite. U skladu s opisanim kretanjima na kraju kolovoza 2008. inozemni dug banaka iznosio je 7,8 mlrd. EUR, a njegov se udio u ukupnom dugu smanjio na 22,1%, što je za 4,6 postotnih bodova manje nego na kraju prošle godine.

Dug sektora države, koji obuhvaća središnju državu, republičke fondove, HBOR i lokalnu državu, u prvih osam mjeseci 2008. također se nastavio smanjivati, no njegov je pad u odnosu na stanje na kraju 2007. iznosio tek 21 mil. EUR. Smanjenju duga države ponajviše su pridonijele otplate samurajske obveznice u vrijednosti 25 mlrd. JPY (oko 160 mil. EUR) i redovite otplate Londonskom i Pariškom klubu, dok se od većih korištenja ističu sindicirani krediti odobreni HBOR-u u svibnju (230 mil. EUR) i povlačenje prvog dijela drugoga programskog zajma za prilagodbu (100 mil. EUR). U skladu s time inozemni dug sektora države na kraju kolovoza 2008. iznosio je 6,7 mlrd. EUR ili 19,0% ukupnoga inozemnog duga. Nasuprot tome, inozemni dug javnog sektora (koji osim države obuhvaća i javna te mješovita trgovačka društva) u prvih je osam mjeseci 2008. povećan, no znatno blaže nego u istom razdoblju prošle godine, i to zbog umjerenijeg rasta duga javnih i mješovitih trgovačkih društava. Nastavio se pak trend smanjivanja potencijalnog duga javnog sektora, odnosno duga privatnog sektora za koji jamči javni sektor.

Za razliku od države i banaka, ostali domaći sektori (što se pretežno odnosi na trgovačka društva) u prvih su se osam mjeseci 2008. nastavili intenzivno zaduživati u inozemstvu, no njihov je dug rastao zamjetno sporije nego u istom razdoblju prošle godine. Od siječnja do kolovoza 2008. dug tog sektora porastao je za 2,6 mlrd. EUR ili 18,6%, a u istom je razdoblju prošle godine prirast duga iznosio 2,9 mlrd. EUR ili 30,0%. Pritom su jedino ostala (većinski privatna) trgovačka društva ostvarila veći apsolutni prirast inozemnog duga nego u istom razdoblju prethodne godine, dok je kod svih ostalih grupacija unutar ovoga sektora zabilježeno usporavanje rasta duga. Na kraju kolovoza dug ostalih domaćih sektora iznosio je 16,3 mlrd. EUR, a njegov se udio povećao na 46% ukupnog duga. Slično tome i dug s osnove izravnih ulaganja u prvih osam mjeseci 2008. nastavio je snažno rasti, ali također je primjetno blago usporavanje njegova rasta u odnosu na prošlu godinu. S povećanjem od 0,7 mlrd. EUR na kraju kolovoza 2008. izravna dužnička ulaganja dosegla su 4,6 mlrd. EUR ili 12,9% ukupnoga inozemnog duga.

Slika 84.

Likvidnost u međunarodnim plaćanjima

Tijekom drugog tromjesečja 2008. indeks pritiska na devizno tržište (IPDT)³¹ kretao se neznatno ispod svoje dugoročne prosječne vrijednosti pokazujući da domaći sektori nisu imali poteškoća u podmirivanju svojih inozemnih obveza. Blagom smanjivanju vrijednosti indeksa istodobno su pridonosili rast međunarodnih pričuva i blaga aprecijacija tečaja kune prema euru. Do kraja kolovoza vrijednost indeksa lagano se povećala, što je bilo posljedica smanjenja razine pričuva do kojeg je došlo zbog manjih izdvajanja banaka s osnove granične obvezne pričuve.

Državne financije

Obilježja fiskalne politike u prvom polugodištu 2008.

Tijekom prvog polugodišta 2008. godine fiskalna kretanja bila su obilježena snažnim rastom prihoda opće države. S druge strane, povećanje državnih rashoda bilo je nešto

³¹ Indeks pritiska na devizno tržište (IPDT) izračunava se kao ponderirani prosjek mjesečne stope rasta tečaja kune prema euru (na kraju razdoblja) i mjesečne stope rasta bruto međunarodnih pričuva, izraženih u eurima, uz standardne devijacije kao ponder. Kretanje IPDT-a iznad kritične granice (plus dvije standardne devijacije) upućuje na moguće poteškoće u međunarodnim plaćanjima.

umjerenije, prvenstveno zbog niskog rasta u prvom tromjesečju, kad je vrijedilo privremeno financiranje koje zakonski ograničava državnu potrošnju. Budući da se investicijska aktivnost države zadržala na prošlogodišnjoj razini, u prvom je polugodištu 2008. ostvaren višak konsolidirane opće države, što je dovelo i do blagog smanjenja duga.

Prihodi konsolidirane opće države

Prema podacima MF-a prihodi konsolidirane opće države u prvih su se šest mjeseci 2008. povećali za 11,5% i dosegli iznos od 66,8 mlrd. kuna. Godišnjem rastu, koji je bio nešto niži nego u istom razdoblju 2007., najviše je pridonijelo povećanje prihoda od poreza na dodanu vrijednost, prihoda od naplate socijalnih doprinosa i prihoda od poreza na dobit.

Godišnji apsolutni rast poreznih prihoda u prvom je polugodištu 2008. iznosio 4 mlrd. kuna, od čega se oko dvije trećine odnosi na povećanje indirektnih poreza. Naplatom PDV-a tijekom prvih šest mjeseci tekuće godine ostvareni su prihodi od 20,4 mlrd. kuna, što je gotovo trećina ukupnih prihoda opće države. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine zabilježeno je ubrzanje godišnjeg rasta te vrste prihoda, s 11,2% na 13,4%. Takva su kretanja u velikoj mjeri posljedica ubrzanja inflacije mjerene indeksom potrošačkih cijena i blagog ubrzanja uvoza, s obzirom na to da je rast osobne potrošnje bio znatno niži nego u prvom polugodištu 2007. Navedene zaključke potvrđuju i ostvareni prihodi od trošarina, koji ne ovise izravno o kretanju cijena (izuzevši trošarine na automobile). Oni su u promatranom razdoblju na godišnjoj razini smanjeni za 2,1%. Kretanja te vrste prihoda uvelike su rezultat smanjenja prihoda od trošarina na naftne derivate, što se djelomično može povezati sa smanjenom potražnjom zbog rasta njihove cijene te sporijeg rasta broja dolazaka domaćih i stranih turista.

Iako je gospodarska aktivnost u prvom polugodištu 2008. rasla sporije nego u istom razdoblju prethodne godine, na tržištu rada nastavljani su pozitivni trendovi, koji se ogledaju u porastu broja zaposlenih i rastu bruto plaća. U skladu s time ostvaren je zamjetan rast prihoda od poreza na dohodak kao i prihoda od socijalnih doprinosa. Naplatom poreza na dohodak prikupljeno je 5,1 mlrd. kuna ili čak za 13,3% više nego u istom razdoblju 2007. Primjetan je bio i porast prihoda od socijalnih doprinosa, koji su dosegli 19,8 mlrd. kuna ili za 9,7% više nego u prvih šest mjeseci 2007. Najveći dio tih strogo namjenskih prihoda odnosi se na doprinose za mirovinsko osiguranje, slijede prihodi od doprinosa za zdravstveno osiguranje i, u znatno manjem iznosu, prihodi od doprinosa za zapošljavanje.

Naplatom poreza na dobit u razdoblju od siječnja do lipnja ove godine prikupljeno je 6,2 mlrd. kuna, što je čak za 17,2% više nego prethodne godine. Na taj se način nastavio visok rast ove vrste prihoda započet u 2005., što je rezultat kontinuiranog rasta dobiti koju iskazuju hrvatski poduzetnici prije oporezivanja.

Rashodi konsolidirane opće države

Rashodi konsolidirane opće države u prvom su polugodištu 2008. dosegli iznos od 60,9 mlrd. kuna, odnosno za

10,2% više nego u istom razdoblju prethodne godine. Pritom je rast bio posebno naglašen tijekom drugog tromjesečja, što objašnjava činjenica da je proračun za 2008. godinu donesen tek u ožujku, a u vrijeme privremenog financiranja, koje je vrijedilo do tada, državna potrošnja bila je zakonski ograničena. Najveći doprinos ostvarenom godišnjem rastu rashoda dali su rashodi za socijalne naknade i naknade zaposlenima, koji zajedno čine gotovo 70% proračuna ove razine državne vlasti.

Rashodi za socijalne naknade u promatranom su razdoblju iznosili 43,7 mlrd. kuna, što je za 9,1% više nego u istom razdoblju prethodne godine. Više od dvije trećine ovih rashoda odnosi se na socijalne naknade iz osiguranja koje, među ostalim, uključuju najveći dio mirovina i izdataka za zdravstvo. Pritom je ostvaren godišnji rast od 8,7%, čemu su zasigurno pridonijele i isplate dospjelih neplaćenih obveza u zdravstvu iz prethodnih razdoblja, kao i povećanje broja umirovljenika te prosječne isplaćene mirovine. Naknade za socijalnu pomoć, koje uključuju invalidske mirovine, dječji doplatak, trajna prava hrvatskih branitelja i dodatak uz mirovinu, također su u razdoblju od siječnja do lipnja 2008. znatno porasle i doseglye iznos od 7,5 mlrd. kuna.

Rashodi za naknade zaposlenima u 2008. iznosili su 16,4 mlrd. kuna, što je za 8,6% više nego u istom razdoblju lani. Najveći dio spomenutog iznosa odnosi se na plaće i nadnice državnih službenika i namještenika, a tek manji dio na socijalne doprinose koje plaćaju jedinice središnje države. Povećanje ove vrste rashoda rezultat je rasta broja zaposlenih u užoj javnoj upravi i obrani, obrazovanju te zdravstvu i socijalnoj skrbi. Nadalje, zbog sporazuma između Vlade RH i sindikata zaposlenih u javnim službama, kojim je utvrđen rast osnovice za obračun plaća za razdoblje od 2007. do 2009., u promatranom je razdoblju zabilježeno povećanje bruto plaća u svim spomenutim djelatnostima.

Rashodi za korištenje dobara i usluga (uključuju korištenje telefona, pošte, prijevoza, energije te intelektualnih i osobnih usluga) iznosili su u prvom polugodištu 2008. godine 6,9 mlrd. kuna. Pritom je zabilježeno zamjetno usporavanje rasta ove kategorije rashoda u odnosu na isto razdoblje 2007. godine (7,0% u odnosu na 11,5% lani).

Za isplatu subvencija u promatranom su razdoblju utrošene 4,2 mlrd. kuna, odnosno čak za 22,8% više nego u istom razdoblju prethodne godine. To je ubrzanje posljedica nastavka relativno snažnog subvencioniranja poduzeća u javnom sektoru i izvan njega. Tako su subvencije poduzećima u javnom sektoru, u čijoj strukturi velik udio imaju subvencije Hrvatskim željeznicama, u promatranom razdoblju iznosile 1,7 mlrd. kuna, dok su subvencije dane trgovačkim društvima izvan javnog sektora doseglye iznos od 1,9 mlrd. kuna.

Rashodi za kamate u prvom su polugodištu 2008. iznosili 3,3 mlrd. kuna te se u odnosu na prethodnu godinu znatno ubrazio njihov rast. Na dinamiku ove kategorije rashoda opće države utjecao je porast kamatnih stopa na domaćem i inozemnom financijskom tržištu, a na isti je način djelovala promjena u strukturi duga opće države, odnosno veća usmjerenost na instrumente duže ročnosti. Unatoč smanjenju inozemnog duga opće države iznos plaćenih inozemnih kamata stagnirao je na prošlogodišnjoj razini, dok su kamate plaćene domaćim vjerovnicima snažno rasle.

Operativni saldo i transakcije u nefinancijskoj imovini te financijskoj imovini i obvezama

Rast prihoda, koji je u prvih šest mjeseci 2008. bio viši od rasta rashoda, rezultirao je nastavkom povećavanja pozitivnog neto operativnog salda u odnosu na prethodnu godinu (5,9 mlrd. kuna u usporedbi s 4,6 mlrd. kuna u razdoblju od siječnja do lipnja 2007.). Istodobno se investicijska aktivnost jedinica konsolidirane opće države tek blago povećala pa je njihova nefinancijska imovina u prvom polugodištu porasla za 4 mlrd. kuna. Budući da je neto operativni saldo bio znatno veći od javnih investicija, u promatranom je razdoblju zabilježeno neto posuđivanje u iznosu od 1,9 mlrd. kuna. Dio viška sredstava iskorišten je za financiranje dospjelih obveza, a ostatak je položen na račune države kod poslovnih banaka i HNB-a.

Nabava nefinancijske imovine, koja u najvećoj mjeri pokazuje kretanje kapitalnih investicija sektora opće države, u prvom je polugodištu 2008. iznosila 4,7 mlrd. kuna i bila je samo za 3,2% veća nego u istom razdoblju lani. S obzirom na to da u državnim investicijama prevladavaju ulaganja u infrastrukturu, najveći dio sredstava utrošen je u nabavu zgrada i građevina, kategorije koja u skladu s metodologijom GFS 2001 uključuje stambene zgrade, uredske zgrade, škole, bolnice, autoceste, ceste, mostove, tunele, željezničke pruge itd. U izgradnju i obnovu cestovne infrastrukture preko HAC-a i HC-a uloženo je 1,9 mlrd. kuna, dok je na razini lokalne države utrošeno 1,7 mlrd. kuna.

Financijska imovina konsolidirane opće države povećala se u razdoblju od siječnja do lipnja 2008. godine za 2,6

mlrd. kuna, gotovo u potpunosti zbog rasta domaće imovine. Pritom je ostvareno povećanje državnih depozita od 3 mlrd. kuna i blago povećanje imovine u obliku danih zajmova. Na suprotan je način djelovala prodaja dionica u državnom vlasništvu. Tako je, prema dostupnim podacima, u lipnju prodano 4,2% dionica T-HT-a i 12,5% dionica Petrokemije d.d. radnicima spomenutih kompanija.

Obveze države u prvom su polugodištu 2008. povećane za 0,7 mlrd. kuna, što je u potpunosti prouzročio porast domaćih obveza, dok su se inozemne obveze nastavile smanjivati.

Saldo konsolidirane opće države na gotovinskom i modificiranome obračunskom načelu

Višak konsolidirane opće države bez kapitalnih prihoda (na gotovinskom načelu, prema metodologiji GFS 1986) u razdoblju od siječnja do lipnja 2008. iznosio je 0,9 mlrd. kuna, dok je u istom razdoblju prethodne godine bio zabilježen manjak od 0,3 mlrd. kuna. Takva su kretanja u potpunosti posljedica utrošenja viška na razini državnog proračuna, što se može povezati s visokim rastom prihoda. S druge strane, manjak na razini izvanproračunskih korisnika te jedinca lokalne i područne (regionalne) samouprave znatno je uvećan jer su prihodi rasli zamjetno sporije od rashoda i izdataka za nabavu nefinancijske imovine.

Državni dug

Prema podacima HNB-a dug opće države, bez duga HBOR-a, na kraju lipnja 2008. godine iznosio je 104,5 mlrd.

Tablica 13. Operativni saldo, transakcije u nefinancijskoj te financijskoj imovini i obvezama, prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna i postocima

	Konsolidirana opća država		
	I.-VI. 2007.	I.-VI. 2008.	I.-VI. 2008./I.-VI. 2007.
1. Promjena neto vrijednosti (neto operativni saldo)	4.617,3	5.883,9	127
1.1. Prihodi	59.914	66.825	112
1.2. Rashodi	55.297	60.942	110
2. Promjena neto nefinancijske imovine	3.878,4	3.955,3	102
2.1. Nabava nefinancijske imovine	4.504	4.650	103
2.2. Prodaja nefinancijske imovine	626	695	111
3. Neto posuđivanje (+) / zaduživanje (-) (1 - 2)	738,9	1.928,6	261
3. Financiranje (5 - 4) Transakcije u financijskoj imovini i obvezama	-738,9	-1.928,6	261
4. Promjena financijske imovine	1.386,2	2.604,9	188
4.1. Domaće	1.378	2.598	188
4.2. Inozemne	8	7	89
5. Promjena obveza	647,3	676,2	104
5.1. Domaćih	1.088	1.036	95
5.2. Inozemnih	-441	-360	82

Napomena: Na gotovinskom načelu
Izvor: MF

Tablica 14. Saldo konsolidirane opće države na gotovinskom načelu, u milijunima kuna

	I.-VI. 2007.	I.-VI. 2008.
1. Neto posuđivanje (+) / zaduživanje (-) GFS 2001	739	1.929
2. Prodaja nefinancijske imovine	626	695
3. Neto pozajmljivanje - zajmovi	312	118
4. Izdaci za dionice i ostale udjele	134	212
5. Izdaci za vrijednosne papire osim dionica	0	0
6. Ostala potraživanja: Izdaci	1	0
7. Saldo bez kapitalnih prihoda, na gotovinskom načelu (1-2-3-4-5-6)	-334	904

Izvor: MF

Tablica 15. Dug opće države, na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	Stanje				Promjena	
	XII. 2006.	VI. 2007.	XII. 2007.	VI. 2008.	I.-VI. 2007.	I.-VI. 2008.
A. Dug opće države (1+2)	102.725,3	104.535,8	104.629,6	104.483,1	1.810,6	-146,6
1. Unutarnji dug opće države	61.078,1	63.869,8	64.794,3	66.123,2	2.791,8	1.328,9
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	54.216,7	56.616,2	56.506,5	57.573,2	2.399,5	1.066,7
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	5.168,2	5.540,7	6.332,6	6.751,7	372,4	419,1
1.3. Unutarnji dug lokalne države	1.693,1	1.712,9	1.955,2	1.798,3	19,8	-156,9
2. Inozemni dug opće države	41.647,2	40.666,0	39.835,4	38.359,9	-981,2	-1.475,5
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	32.556,6	31.219,2	29.408,8	27.498,3	-1.337,3	-1.910,5
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	8.938,2	9.274,6	10.202,1	10.656,4	336,4	454,2
2.3. Inozemni dug lokalne države	152,5	172,2	224,4	205,3	19,7	-19,2
B. Dug HBOR-a (1+2)	7.686,3	9.133,9	9.662,4	10.574,4	1.447,6	911,9
1. Unutarnji dug HBOR-a	347,5	280,6	190,7	568,4	-67,0	377,7
2. Inozemni dug HBOR-a	7.338,8	8.853,3	9.471,7	10.005,9	1.514,6	534,3
Dodatak:						
C. Ukupno izdana jamstva Republike Hrvatske	14.188,2	14.992,1	17.418,5	17.518,5	803,9	100,0
1. Domaća	7.252,3	8.050,9	7.867,8	7.603,9	798,6	-263,8
2. Inozemna	6.935,9	6.941,2	9.550,9	9.914,6	5,3	363,7

Izvor: HNB

kuna. U odnosu na kraj 2007. dug je smanjen za 0,1 mlrd. kuna, prvenstveno zbog smanjenja inozemnog duga na razini Republike Hrvatske. Također, aprecijacija tečaja kune prema valutama u kojima je nominiran najveći dio duga (euro, američki dolar i jen) zabilježena tijekom promatranog razdoblja statistički je pridonijela njegovu smanjenju. U istom razdoblju potencijalni je dug na osnovi izdanih državnih jamstava za obveze u zemlji i inozemstvu povećan umjereno, za 0,1 mlrd. kuna, pa je dosegno 17,5 mlrd. kuna.

Budući da je u prvih šest mjeseci 2008. ostvaren višak proračuna konsolidirane opće države, a određena su sredstva namaknuta i prodajom nefinancijske imovine, država se prvenstveno zaduživala za refinanciranje obveza koje su tijekom tog razdoblja dolazile na naplatu ili kako bi premostila uobičajenu kratkoročnu nelikvidnost. Pritom se nastavio trend povećavanja udjela domaće komponente u strukturi duga opće države.

Osim što teži restrukturiranju duga s obzirom na rezidentnost vjerovnika (domaći i inozemni dug), MF nastoji u strukturi duga povećati udio instrumenata s dužim dospeljima, ponajprije obveznica s dospeljem od pet i/ili deset godina, te osigurati ravnomjernu dinamiku dospeljica obveza. Međutim, zbog neizvjesnosti na međunarodnom tržištu kapitala u promatranom je razdoblju MF odustao od inozemnog izdanja euroobveznice planiranog u proračunu, te je umjesto toga s domaćim bankama sklopio sporazum o sindiciranom deviznom kreditu u nominalnom iznosu od 760 mil. EUR. Kredit dospijeva 2010., no postoji mogućnost da se otplata glavnice produži do 2013. godine. Kako bi se osigurala dovoljna likvidnost bankovnog sustava i izbjeglo istiskivanje privatnog sektora s tržišta kredita, odnosno spriječilo dodatno inozemno zaduživanje poslovnih banaka, HNB je spustio stopu minimalno potrebnih deviznih potraživanja s 32% na 28,5%. Sredstva koja su tim kreditom stavljena na raspolo-

ganje MF-u povlačit će se u tranšama, a velikim su dijelom iskorištena ili će se iskoristiti za refinanciranje dospjelih obveza (samurajskih obveznica u iznosu od 25 mlrd. JPY koje su dospjele u lipnju, obveznica izdanih na domaćem tržištu nominalnog iznosa od 200 mil. EUR koje dospijevaju u prosincu i kratkoročnoga deviznog kredita koji je sindikat domaćih banaka odobrio državi početkom ožujka ove godine u iznosu od 200 mil. EUR), ali i za zatvaranje planiranog manjka u drugoj polovini tekuće godine. U prvih šest mjeseci 2008., uz samurajske obveznice, na naplatu je dospjela i petogodišnja obveznica izdana na domaćem tržištu u iznosu od 1 mlrd. kuna kao i prve ovogodišnje rate za obveze prema Londonskom i Pariškom kubu.

Republički su se fondovi i tijekom razdoblja od siječnja do lipnja zaduživali isključivo s osnove bankovnih kredita. Njihov je ukupni dug na kraju lipnja dosegno iznos od 17,4 mlrd. kuna, od čega se gotovo dvije trećine odnose na inozemni dug. U usporedbi s krajem prethodne godine dug je povećan za 0,9 mlrd. kuna, što je posljedica novih zaduživanja HAC-a na inozemnom tržištu, te zaduživanja HC-a i HFP-a kod domaćih banaka.

Dug HBOR-a u prvih je šest mjeseci 2008. godine povećan za 0,9 mlrd. kuna, a na kraju lipnja dosegno je iznos od 10,6 mlrd. kuna. Posljednjih godina HBOR je znatna sredstva potrebna za financiranje svojih kreditnih programa pribavljao izdavanjem inozemnih obveznica, no zbog nepovoljne situacije na međunarodnom tržištu kapitala u promatranom razdoblju nije bilo novih izdanja pa se zabilježeno povećanje duga u potpunosti odnosi na rast obveza po kreditima. Naime, u lipnju je HBOR sa sindikatom dvadeset inozemnih banaka sklopio ugovor o sindiciranom kreditu u iznosu od 230 mil. EUR, a u istom je mjesecu zabilježen i značajan porast duga HBOR-a po kreditima domaćih banaka.

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo. Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnja banka, banke, ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebankarske financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje, mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća podsektor Republika Hrvatska i podsektor republički fondovi. Do prosinca 2003. godine podsektor Republika Hrvatska obuhvaćao je organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državnu agenciju za osigura-

nje štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor republički fondovi obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Od siječnja 2004. godine Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste te Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificirani su iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi.

Ostali domaći sektori su: organi lokalne države, državna i ostala trgovačka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu. Podsektor ostala trgovačka društva obuhvaća i banke u stečaju. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se u sljedeće podsektore: lokalna država, koja obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačka društva, koja obuhvaćaju državna i ostala trgovačka društva, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne institucije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunsnoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1994.	prosinac	4.714,2	6.642,6	6.996,7	17.679,9	16.540,1	27.661,5	11,73	2,20	3,83	2,26	11,84	3,45
1995.	prosinac	6.744,1	8.234,9	8.503,2	24.623,0	21.576,3	32.819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15
2003.	prosinac	30.586,2	33.888,7	34.630,9	128.893,1	96.121,7	111.661,4	8,90	1,78	1,93	0,14	3,11	0,66
2004.	prosinac	33.924,4	34.562,1	35.186,5	139.947,7	108.205,1	127.308,6	8,69	2,86	2,68	0,23	2,15	1,99
2005.	prosinac	40.390,8	38.817,1	39.855,4	154.647,0	131.343,2	149.168,3	9,38	4,34	3,87	-0,02	1,84	1,94
2006.	prosinac	46.331,2	48.521,0	49.141,7	182.458,6	154.844,1	183.379,5	3,17	4,75	4,07	1,57	3,38	2,99
2007.	rujan	50.941,0	49.909,0	50.584,4	197.707,5	152.725,9	202.290,3	4,41	-7,12	-7,23	-4,67	-6,46	0,94
	listopad	48.280,0	53.183,8	53.952,0	204.409,6	158.467,2	204.273,4	-5,22	6,56	6,66	3,39	3,76	0,98
	studen	50.055,2	54.237,8	55.022,9	207.629,0	160.693,7	205.380,1	3,68	1,98	1,98	1,57	1,41	0,54
	prosinac	51.923,9	57.878,3	58.663,4	215.822,1	166.375,5	210.828,4	3,73	6,71	6,62	3,95	3,54	2,65
2008.	siječanj	47.405,3	52.247,9	53.025,1	208.400,5	164.016,4	209.357,2	-8,70	-9,73	-9,61	-3,44	-1,42	-0,70
	veljača	49.095,1	51.224,9	51.909,7	209.602,6	165.568,9	211.926,6	3,56	-1,96	-2,10	0,58	0,95	1,23
	ožujak	49.977,8	52.807,2	53.387,0	211.620,2	168.073,0	215.026,9	1,80	3,09	2,85	0,96	1,51	1,46
	travanj	49.011,4	52.720,0	53.290,5	212.882,5	168.815,9	216.245,9	-1,93	-0,17	-0,18	0,60	0,44	0,57
	svibanj	51.169,9	53.193,2	53.789,3	212.929,3	168.417,3	217.536,4	4,40	0,90	0,94	0,02	-0,24	0,60
	lipanj	51.173,5	54.400,5	55.022,9	216.046,6	170.686,6	220.228,6	0,01	2,27	2,29	1,46	1,35	1,24
	srpanj	50.631,4	55.452,9	56.207,8	221.249,4	171.529,8	221.589,9	-1,06	1,93	2,15	2,41	0,49	0,62
	kolovoz	52.228,3	55.652,7	56.462,4	226.435,4	171.626,0	222.951,4	3,15	0,36	0,45	2,34	0,06	0,61

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine provedena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod banaka. Novčana masa M1a obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod banaka.

Ukupna likvidna sredstva M4 obuhvaćaju novčanu masu M1, štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 mil. kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA										
1. Inozemna aktiva (neto)	32.817,4	32.771,4	31.742,6	23.303,8	27.614,5	49.446,5	43.547,2	45.360,0	49.719,6	54.809,4
2. Plasmani	112.518,9	126.372,0	141.278,1	168.427,7	200.328,9	226.076,1	231.039,6	234.626,1	235.855,3	237.539,4
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	15.055,2	14.710,6	13.969,6	19.259,4	16.949,4	15.247,7	16.012,7	14.397,5	14.265,5	14.588,0
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	96.329,0	110.467,8	125.790,7	147.414,3	181.031,9	207.398,7	213.428,2	218.495,7	219.932,4	221.150,7
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	219,5	431,8	624,0	592,2	1.029,5	1.640,0	657,6	691,5	554,3	702,5
2.4. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	915,3	761,8	893,9	1.161,8	1.318,1	1.789,7	941,1	1.041,4	1.103,1	1.098,1
Ukupno (1+2)	145.336,3	159.143,4	173.020,7	191.731,5	227.943,3	275.522,6	274.586,8	279.986,1	285.575,0	292.348,8
PASIVA										
1. Novčana masa	30.869,8	33.888,7	34.562,1	38.817,1	48.521,0	57.878,3	52.807,2	54.400,5	55.452,9	55.652,7
2. Štedni i oročeni depoziti	13.001,1	18.370,7	22.479,2	27.992,1	44.836,8	53.644,9	53.120,9	52.001,2	52.990,8	54.223,1
3. Devizni depoziti	72.054,6	76.035,3	81.742,9	86.760,8	88.256,7	103.090,1	104.760,9	108.678,4	111.967,5	115.547,7
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	216,3	598,4	1.163,5	1.077,0	844,1	1.208,8	931,1	966,5	838,2	1.011,9
5. Ograničeni i blokirani depoziti	1.729,5	1.721,6	2.067,0	2.092,3	2.504,5	2.280,9	2.388,8	2.890,2	2.982,0	3.491,9
6. Ostalo (neto)	27.465,1	28.528,7	31.006,1	34.992,2	42.980,2	57.419,6	60.577,8	61.049,3	61.343,6	62.421,5
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	145.336,3	159.143,4	173.020,7	191.731,5	227.943,3	275.522,6	274.586,8	279.986,1	285.575,0	292.348,8

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod banaka.

Novčana masa zbroj je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod banaka (stavka Depozitni novac iz Konsolidirane bilance banaka, Tablica D1.).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj banaka	Banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1994.	prosinac	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2
2003.	prosinac	42	2	13	8	5	8	6	7	3	2	2
2004.	prosinac	39	1	12	9	6	5	6	6	3	3	–
2005.	prosinac	36	1	10	6	8	5	6	3	2	1	–
2006.	prosinac	35	2	6	5	10	4	8	3	2	1	–
2007.	rujan	35	2	5	5	9	5	9	2	1	1	–
	listopad	35	2	6	3	10	5	9	2	1	1	–
	studen	35	2	5	4	10	5	9	2	1	1	–
	prosinac	35	2	5	2	12	5	9	2	1	1	–
2008.	siječanj	35	2	5	3	11	5	9	2	1	1	–
	veljača	35	2	5	4	10	5	9	2	1	1	–
	ožujak	35	2	5	3	11	5	9	2	1	1	–
	travanj	35	2	5	3	11	5	9	2	1	1	–
	svibanj	35	2	5	3	11	5	9	2	1	1	–
	lipanj	35	2	5	3	11	5	9	2	1	1	–
	srpanj	35	2	5	3	10	6	9	2	1	1	–
	kolovoz	36	2	7	2	10	6	9	2	1	1	–

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj banaka i štedionica u prijelaznom razdoblju, koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci banaka. Monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije u likvidaciji, a do veljače 2005. godine i institucije koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja 1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju banku o svom poslovanju, tako da su u podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice.

U tablici se također iskazuje klasifikacija banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA										
1. Inozemna aktiva	42.058,8	50.118,6	49.373,4	54.862,5	64.088,2	68.177,8	71.417,7	72.036,6	70.686,3	70.469,3
1.1. Zlato	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Posebna prava vučenja	17,4	5,0	4,8	6,3	5,3	5,6	8,3	6,0	7,1	4,7
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,6	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2
1.4. Efektiva i depoziti po viđenju u stranim bankama	6,4	5,8	5,7	7,7	7,2	7,2	9,3	8,9	9,2	9,1
1.5. Oročeni depoziti u stranim bankama	28.183,2	25.580,7	24.337,7	28.274,1	33.243,0	33.204,4	35.943,9	25.421,8	23.793,3	24.138,5
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	13.850,0	24.525,5	25.023,7	26.573,0	30.831,2	34.959,3	35.454,9	46.598,6	46.875,5	46.315,8
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	0,5	1,4	3,3	1,4	0,9	–	–	1,0	–	0,9
2.1. Potraživanja u kunama	0,5	1,4	3,3	1,4	0,9	–	–	1,0	–	0,9
2.2. Potraživanja u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	110,6	93,6	82,9	73,4	64,0	67,9	67,8	65,3	65,2	65,2
4. Potraživanja od banaka	17,9	972,0	408,9	4.215,6	3.911,5	4.178,3	1.538,0	1.666,5	953,0	2.570,2
4.1. Krediti bankama	17,6	968,9	408,9	4.215,6	3.911,5	4.178,3	1.538,0	1.666,5	953,0	2.556,4
Lombardni krediti	–	954,4	–	–	–	1.349,1	–	–	–	–
Kratkoročni krediti za likvidnost	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ostali krediti	17,6	14,5	15,0	14,5	14,5	14,7	14,4	14,1	14,0	13,8
Obratne repo transakcije	–	–	394,0	4.201,1	3.897,0	2.814,5	1.523,6	1.652,4	939,0	2.542,6
4.2. Dospjela nenaplaćena potraživanja	0,3	3,1	–	–	–	–	–	–	–	13,8
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	42.187,7	51.185,6	49.868,5	59.153,0	68.064,6	72.424,1	73.023,5	73.769,3	71.704,6	73.105,7
PASIVA										
1. Primarni novac	23.027,9	30.586,2	33.924,4	40.390,8	46.331,2	51.923,9	49.977,8	51.173,5	50.631,4	52.228,3
1.1. Gotov novac izvan banaka	9.680,9	10.573,1	10.955,6	12.163,8	14.609,3	16.007,5	15.336,6	16.908,8	17.586,9	17.568,0
1.2. Blagajne banaka	1.214,8	1.683,2	1.871,0	2.210,7	2.698,0	3.305,8	2.959,3	3.340,4	3.276,2	3.323,2
1.3. Depoziti banaka	12.109,4	18.329,3	21.082,6	26.016,3	29.023,9	32.610,6	31.681,9	30.924,4	29.768,4	31.337,0
Računi za namiru banaka	3.923,4	5.616,0	6.408,2	8.411,1	8.535,7	7.553,9	8.913,8	7.508,6	6.577,7	7.996,5
Izdvojena obvezna pričuva	8.186,0	12.603,9	14.674,4	17.605,2	20.478,2	22.275,6	22.623,7	22.981,1	22.753,5	22.894,7
Upisani obvezni blagajnički zapisi HNB-a	–	109,4	–	–	–	1.991,1	0,3	434,7	437,1	445,8
Prekonoćni depoziti	–	–	–	–	10,0	790,0	144,0	–	–	–
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	19,1	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora ^b	3,5	0,6	15,1	–	–	–	–	–	–	–
2. Ograničeni i blokirani depoziti	7.091,2	6.699,2	10.777,1	13.551,8	16.633,5	14.286,0	17.056,6	16.890,8	15.253,9	14.652,0
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	7.042,3	6.686,6	10.764,7	13.495,9	16.576,7	14.257,5	17.001,4	16.829,1	15.197,7	14.597,3
2.2. Ograničeni depoziti	49,0	12,6	12,4	55,9	56,9	28,6	55,2	61,7	56,2	54,7
2.3. Blokirani devizni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Inozemna pasiva	195,7	2.798,0	18,1	18,9	18,9	17,2	12,6	14,7	14,8	14,1
3.1. Krediti MMF-a	2,8	0,0	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	12,6	19,6	18,1	18,9	18,9	17,2	12,6	14,7	14,7	14,1
3.3. Obveze prema stranim bankama ^a	180,2	2.778,5	–	–	–	–	–	0,1	0,0	–
4. Depoziti središnje države	768,1	1.551,1	263,2	332,2	188,0	199,1	307,7	596,7	463,2	513,0
4.1. Depozitni novac	608,3	600,2	228,0	319,0	174,5	125,8	266,1	576,3	450,4	500,2
Depozitni novac Republike Hrvatske	569,5	548,5	123,0	246,3	138,6	100,3	120,4	130,9	102,9	94,4
Depozitni novac republičkih fondova	38,7	51,7	105,0	72,7	35,9	25,4	145,6	445,4	347,6	405,8
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	–	950,9	35,2	13,2	13,5	73,3	41,6	20,4	12,8	12,8
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	159,9	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Blagajnički zapisi HNB-a	6.212,4	4.920,2	–	–	–	–	–	–	–	–
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	4.986,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	1.226,3	4.920,2	–	–	–	–	–	–	–	–
6. Kapitalni računi	5.353,5	5.039,0	5.096,5	5.357,4	5.408,8	6.674,8	6.250,5	5.788,1	6.034,8	6.388,9
7. Ostalo (neto)	–461,1	–408,1	–210,8	–498,2	–515,8	–676,9	–581,7	–694,5	–693,5	–690,5
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	42.187,7	51.185,6	49.868,5	59.153,0	68.064,6	72.424,1	73.023,5	73.769,3	71.704,6	73.105,7

^a Od listopada 2001. do svibnja 2003. Obveze prema stranim bankama obuhvaćaju i obveze na osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata.^b Od prosinca 2002. računi SDA kod HNB-a za bruto i neto namire kupovine vrijednosnih papira reklasificirani su iz sektora "središnja država" u sektor "ostale financijske organizacije".

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvna pozicija kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročeni depoziti kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmani u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji je na snazi od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj, pa se u okviru te stavke iskazuju samo dospjela potraživanja od državnog proračuna nastala na osnovi obavljanja platnog prometa, te na osnovi obveza izvršenih prema Međunarodnome monetarnom fondu i stranim bankama. Do travnja 2001. godine u kunske kredite državnog proračunu bili su svrstavani kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na osnovi posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna, dok je stavka Devizni kredit državnog proračunu bila protustavka obvezi prema Međunarodnome monetarnom fondu nastaloj na osnovi sukcesije članstva u toj instituciji.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući banke u stečajju.

Potraživanja od banaka su krediti bankama i dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka. Krediti bankama su lombardni krediti, kratkoročni krediti za likvidnost, ostali krediti te obratne repo transakcije. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti su: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobrani prijašnjih godina (inicijalni krediti, predsanacijski krediti), dospjeli, a nenaplaćeni krediti te depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka. Od travnja 2005. godine obratne repo transakcije provode se tjedno. Dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namiru (do polovine 1994.) te neurednosti banaka pri izdavanju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenim od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Pri re-

klasifikaciji štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajnama banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namiru banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke (u koja je od ožujka 2006. uključena i posebna obvezna pričuva izdvojena na obveze po izdanim vrijednosnim papirima), obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke te prekonoćni depoziti banaka. Depoziti ostalih bankarskih institucija su do rujna 2005. godine novčana sredstva na računima za namiru stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuće obračunate kamate, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Na određene devizne izvore sredstava banke izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na posebne račune HNB-a, a od kolovoza 2004. i graničnu obveznu pričuvu. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečajju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamatama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i rashoda.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajne banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA										
1. Pričuve banaka kod središnje banke	20.373,5	26.783,7	33.718,2	41.775,2	48.384,7	50.178,9	51.640,1	51.102,5	48.246,7	49.246,9
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	13.340,0	20.103,4	22.962,9	28.283,1	31.814,1	35.929,1	34.645,7	34.279,1	33.056,1	34.655,0
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	7.033,5	6.680,2	10.755,3	13.492,1	16.570,6	14.249,8	16.994,4	16.823,4	15.190,6	14.591,8
2. Inozemna aktiva	25.977,8	35.382,9	43.551,0	35.572,5	39.621,2	46.438,5	41.544,2	37.562,2	40.669,6	41.684,1
3. Potraživanja od središnje države	21.917,7	21.543,6	21.051,3	28.877,2	27.936,8	28.971,5	29.984,5	30.658,5	31.048,2	30.859,8
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	96.218,4	110.374,3	125.707,9	147.340,9	180.967,8	207.330,7	213.360,3	218.430,4	219.867,2	221.085,5
4.1. Potraživanja od lokalne države	1.422,4	1.563,1	1.787,9	1.767,2	1.892,0	2.140,8	2.029,2	2.022,3	1.990,9	2.012,8
4.2. Potraživanja od trgovačkih društava	51.723,4	53.809,8	58.643,3	67.017,9	83.386,5	92.265,1	94.325,3	96.311,7	97.521,1	98.191,1
4.3. Potraživanja od stanovništva	43.072,6	55.001,4	65.276,7	78.555,7	95.689,3	112.924,9	117.005,8	120.096,3	120.355,1	120.881,6
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	219,5	431,8	624,0	592,2	1.029,5	1.640,0	657,6	691,5	554,3	702,5
6. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	915,3	761,8	893,9	1.161,8	1.318,1	1.789,7	941,1	1.041,4	1.103,1	1.098,1
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	165.622,2	195.278,0	225.546,2	255.319,8	299.258,1	336.349,4	338.127,9	339.486,6	341.489,1	344.676,9
PASIVA										
1. Depozitni novac	21.166,2	23.315,0	23.591,3	26.653,3	33.911,7	41.870,8	37.470,7	37.491,7	37.866,1	38.084,7
2. Štedni i oročeni depoziti	13.001,1	18.370,7	22.479,2	27.992,1	44.836,8	53.644,9	53.120,9	52.001,2	52.990,8	54.223,1
3. Devizni depoziti	72.054,6	76.035,3	81.742,9	86.760,8	88.256,7	103.090,1	104.760,9	108.678,4	111.967,5	115.547,7
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	216,3	598,4	1.163,5	1.077,0	844,1	1.208,8	931,1	966,5	838,2	1.011,9
5. Inozemna pasiva	35.023,5	49.932,0	61.163,7	67.112,3	76.076,0	65.152,6	69.402,1	64.224,1	61.621,5	57.330,0
6. Depoziti središnje države	6.094,9	5.283,3	6.821,8	9.287,0	10.800,4	13.525,8	13.664,1	15.665,3	16.319,5	15.759,7
7. Krediti primljeni od središnje banke	17,6	968,9	408,9	4.215,6	3.911,4	4.178,3	1.538,0	1.666,5	953,1	2.556,4
8. Ograničeni i blokirani depoziti	1.680,5	1.709,0	2.054,6	2.036,4	2.447,6	2.252,3	2.333,7	2.828,5	2.925,8	3.437,2
9. Kapitalski računi	26.323,2	27.389,5	28.666,4	32.665,7	40.805,1	53.178,9	56.451,5	57.883,3	58.394,6	58.851,9
10. Ostalo (neto)	-9.955,6	-8.324,2	-2.546,3	-2.480,4	-2.631,7	-1.753,2	-1.545,1	-1.918,9	-2.387,9	-2.125,7
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	165.622,2	195.278,0	225.546,2	255.319,8	299.258,1	336.349,4	338.127,9	339.486,6	341.489,1	344.676,9

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

U konsolidiranu bilancu banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajnama i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na deviznim računima Hrvatske narodne banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te

kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, devizni oročeni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) banaka prema središnjoj državi.

Krediti primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog uskladjivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za identificirane gubitke po skupnoj osnovi.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive, uključujući fer vrijednost deriviranih financijskih instrumenata.

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (osim Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Devizna inozemna aktiva	25.924,4	35.261,9	43.428,1	35.457,9	39.454,5	45.837,2	40.997,4	37.071,2	40.167,7	41.099,8
1.1. Potraživanja od stranih financijskih institucija	21.333,5	31.877,6	35.911,0	27.228,5	30.404,1	37.824,9	33.070,0	29.468,5	33.213,5	34.181,6
Efektivni strani novac	1.019,8	1.268,6	1.190,0	1.136,1	1.232,1	1.245,5	1.254,3	1.571,4	1.648,7	1.505,4
Tekući računi	757,7	1.057,0	906,2	860,2	870,1	1.305,2	879,0	930,6	875,9	839,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	17.569,8	27.969,4	30.943,7	20.874,6	23.509,4	31.726,1	27.877,8	24.390,6	27.996,5	29.205,3
Vrijednosni papiri	1.690,2	1.364,2	2.674,1	4.197,0	4.441,5	3.210,4	2.739,2	2.221,2	2.341,5	2.278,5
Krediti	278,7	203,1	189,0	152,9	339,2	195,9	179,0	182,8	182,1	182,7
Dionice stranih banaka	17,2	15,4	8,1	7,8	11,8	141,9	140,7	171,8	168,7	169,8
1.2. Potraživanja od stranaca	4.590,8	3.384,4	7.517,1	8.229,4	9.050,4	8.012,3	7.927,3	7.602,8	6.954,2	6.918,2
Potraživanja od stranih država	3.855,5	2.905,0	7.066,6	7.735,7	8.217,0	6.696,1	6.436,7	6.042,8	5.443,8	5.391,7
Potraživanja od stranih osoba	733,7	478,9	450,2	493,1	798,1	1.295,2	1.448,1	1.460,6	1.416,4	1.428,4
Vrijednosni papiri	191,3	32,1	77,4	68,0	141,5	180,9	193,7	245,2	220,9	207,1
Krediti	542,4	446,8	372,8	425,2	656,6	1.114,3	1.254,5	1.215,4	1.195,5	1.221,3
Dionice stranih osoba	1,6	0,4	0,3	0,5	35,3	20,9	42,4	99,4	94,0	98,1
2. Kunska inozemna aktiva	53,4	120,9	122,9	114,6	166,7	601,3	546,8	491,0	501,9	584,4
2.1. Potraživanja od stranih financijskih institucija	19,6	99,1	77,8	71,3	96,9	408,1	327,7	240,7	281,6	294,0
2.2. Potraživanja od stranaca	33,8	21,9	45,1	43,4	69,8	193,3	219,2	250,3	220,3	290,3
U tome: Krediti	33,0	21,0	44,3	42,6	69,2	192,7	218,6	249,7	219,7	289,7
Ukupno (1+2)	25.977,8	35.382,9	43.551,0	35.572,5	39.621,2	46.438,5	41.544,2	37.562,2	40.669,6	41.684,1

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

U tablici se iskazuju potraživanja banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Kunska potraživanja	18.444,4	18.007,1	16.270,2	20.532,7	22.703,0	24.081,8	24.396,2	22.801,0	22.488,0	22.047,8
1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	16.443,4	16.032,6	14.465,6	17.352,6	18.361,2	19.057,3	19.160,9	17.267,0	17.382,6	17.011,2
Vrijednosni papiri	13.989,1	11.770,0	11.779,1	16.037,7	14.546,7	16.099,8	15.258,8	14.547,8	14.659,9	14.195,8
U tome: Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	2.473,5	1.531,9	532,0	20,6	8,3	6,4	5,3	5,5	7,0	6,8
Kredit	2.454,3	4.262,6	2.686,5	1.314,9	3.814,5	2.957,5	3.902,1	2.719,2	2.722,8	2.815,4
1.2. Potraživanja od republičkih fondova	2.001,0	1.974,5	1.804,6	3.180,1	4.341,9	5.024,5	5.235,2	5.534,0	5.105,4	5.036,6
Vrijednosni papiri	560,7	723,6	621,1	–	–	–	–	4,2	10,3	6,1
Kredit	1.440,3	1.250,9	1.183,5	3.180,1	4.341,9	5.024,5	5.235,2	5.529,7	5.095,1	5.030,5
2. Devizna potraživanja	3.473,3	3.536,4	4.781,1	8.344,5	5.233,8	4.889,7	5.588,3	7.857,5	8.560,3	8.812,0
2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	2.359,1	3.196,9	3.548,4	7.241,0	4.624,4	4.388,6	5.128,9	7.047,1	7.526,5	7.784,9
Vrijednosni papiri	1.733,4	1.805,4	1.117,0	1.248,1	429,0	268,4	227,7	209,3	202,0	203,0
Kredit	625,7	1.391,5	2.431,3	5.992,8	4.195,4	4.120,1	4.901,2	6.837,8	7.324,5	7.581,8
2.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.114,2	339,5	1.232,8	1.103,5	609,4	501,2	459,4	810,4	1.033,7	1.027,1
Vrijednosni papiri	195,0	96,4	163,1	144,2	109,2	82,1	65,8	63,7	63,9	64,1
Kredit	919,2	243,1	1.069,7	959,3	500,2	419,1	393,7	746,6	969,8	963,1
Ukupno (1+2)	21.917,7	21.543,6	21.051,3	28.877,2	27.936,8	28.971,5	29.984,5	30.658,5	31.048,2	30.859,8

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od središnje države. U kuskim potraživanjima od Republike Hrvatske

stavka Vrijednosni papiri obuhvaća i Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Kunska potraživanja	85.418,7	100.365,0	114.635,7	133.603,5	166.755,1	194.476,7	200.365,0	205.478,4	207.110,4	208.122,1
1.1. Instrumenti tržišta novca	1.394,7	1.314,1	2.510,0	2.329,9	1.980,7	2.147,4	2.384,7	2.440,1	2.446,5	2.353,4
1.2. Obveznice	72,4	56,2	559,8	361,6	1.088,8	1.366,0	1.575,2	1.388,8	1.356,6	1.446,2
1.3. Kredit	80.887,6	96.081,7	109.523,9	128.882,3	161.694,2	188.462,5	194.078,4	199.333,3	200.936,9	201.968,3
1.4. Dionice	3.064,0	2.912,9	2.042,0	2.029,6	1.991,4	2.500,8	2.326,8	2.316,3	2.370,4	2.354,2
2. Devizna potraživanja	10.799,8	10.009,3	11.072,2	13.737,4	14.212,8	12.854,0	12.995,3	12.952,0	12.756,8	12.963,4
2.1. Vrijednosni papiri	243,2	130,6	213,5	307,6	221,1	249,2	180,6	164,5	107,2	108,6
2.2. Kredit	10.556,6	9.878,7	10.858,6	13.429,8	13.991,6	12.604,9	12.814,7	12.787,6	12.649,7	12.854,8
Ukupno (1+2)	96.218,4	110.374,3	125.707,9	147.340,9	180.967,8	207.330,7	213.360,3	218.430,4	219.867,2	221.085,5

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumen-

tima: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od siječnja 2004. godine), krediti (uključujući akceptne kredite i kuplje-
na potraživanja) i dionice.

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
KUNSKI KREDITI										
1. Krediti središnjoj državi	3.894,6	5.513,5	3.870,0	4.495,0	8.156,4	7.982,0	9.137,3	8.248,9	7.817,9	7.846,0
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	2.454,3	4.262,6	2.686,5	1.314,9	3.814,5	2.957,5	3.902,1	2.719,2	2.722,8	2.815,4
1.2. Krediti republičkim fondovima	1.440,3	1.250,9	1.183,5	3.180,1	4.341,9	5.024,5	5.235,2	5.529,7	5.095,1	5.030,5
2. Krediti lokalnoj državi	1.202,9	1.485,1	1.701,9	1.613,9	1.720,3	1.867,5	1.776,6	1.737,8	1.709,2	1.732,1
3. Krediti trgovačkim društvima	36.708,1	39.777,4	42.844,7	49.105,9	64.666,3	74.001,7	75.635,8	77.841,2	79.202,9	79.696,9
4. Krediti stanovništvu	42.976,6	54.819,3	64.977,2	78.162,4	95.307,6	112.593,3	116.666,0	119.754,3	120.024,8	120.539,3
U tome: Stambeni krediti	12.363,4	16.896,2	21.397,9	27.571,1	36.927,3	45.218,6	47.476,4	48.271,9	48.205,4	48.455,6
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	17,6	82,3	154,5	46,5	304,4	213,6	95,2	177,6	63,7	172,7
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	521,3	427,9	558,0	591,8	854,4	947,6	654,5	736,8	825,4	787,0
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	85.321,1	102.105,4	114.106,4	134.015,6	171.009,4	197.605,7	203.965,4	208.496,7	209.643,9	210.774,0
DEVIZNI KREDITI										
1. Krediti središnjoj državi	1.544,9	1.634,7	3.501,0	6.952,1	4.695,6	4.539,2	5.294,8	7.584,4	8.294,4	8.544,9
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	625,7	1.391,5	2.431,3	5.992,8	4.195,4	4.120,1	4.901,2	6.837,8	7.324,5	7.581,8
1.2. Krediti republičkim fondovima	919,2	243,1	1.069,7	959,3	500,2	419,1	393,7	746,6	969,8	963,1
2. Krediti lokalnoj državi	152,3	47,1	31,9	63,0	11,3	8,7	7,4	7,4	6,1	6,1
3. Krediti trgovačkim društvima	10.308,3	9.649,4	10.527,3	12.973,5	13.598,5	12.264,5	12.467,5	12.438,2	12.313,2	12.506,4
4. Krediti stanovništvu	96,0	182,1	299,5	393,3	381,8	331,6	339,8	342,0	330,3	342,3
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	1,2	174,3	52,9	19,9	68,1	74,0	0,0	48,0	17,3	27,2
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	28,3	58,8	255,3	512,3	360,5	668,0	104,4	105,4	86,3	122,5
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	12.131,0	11.746,4	14.667,8	20.914,1	19.115,9	17.886,0	18.214,0	20.525,4	21.047,7	21.549,4
UKUPNO (A+B)	97.452,1	113.851,8	128.774,2	154.929,7	190.125,3	215.491,7	222.179,4	229.022,1	230.691,5	232.323,4

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kunskim i deviznim kreditima ba-

naka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski najam (leasing), izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. godine i faktoring i forfaiting.

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Lokalna država	1.910,4	2.006,2	2.020,7	1.688,7	1.803,8	2.689,4	1.974,4	1.776,0	1.812,0	2.106,6
2. Trgovačka društva	12.344,5	12.872,9	12.036,9	13.344,2	16.668,6	19.599,3	16.179,8	15.914,6	16.576,5	16.393,9
3. Stanovništvo	6.307,4	7.873,1	8.773,0	10.728,3	14.257,8	17.896,7	17.418,4	17.904,5	18.089,0	18.054,9
4. Ostale bankarske institucije	42,1	98,9	245,4	322,1	485,1	481,1	556,9	426,5	316,2	402,9
5. Nebankarske financijske institucije	568,1	468,1	517,5	571,3	697,6	1.205,2	1.342,1	1.472,6	1.073,3	1.127,2
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-6,4	-4,2	-2,2	-1,3	-1,2	-0,9	-0,9	-2,5	-0,9	-0,8
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	21.166,2	23.315,0	23.591,3	26.653,3	33.911,7	41.870,8	37.470,7	37.491,7	37.866,1	38.084,7

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i

tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Štedni depoziti	2.236,2	2.527,9	2.233,9	2.493,6	2.905,6	3.086,1	3.022,1	2.983,3	2.937,3	2.959,5
1.1. Lokalna država	14,8	14,4	4,6	2,7	2,8	2,5	2,4	2,0	1,9	1,5
1.2. Trgovačka društva	213,3	190,5	38,8	101,6	110,3	154,7	158,7	139,3	131,7	137,6
1.3. Stanovništvo	1.996,3	2.288,8	2.190,5	2.388,3	2.792,4	2.929,0	2.860,9	2.838,0	2.799,7	2.816,4
1.4. Ostale bankarske institucije	0,0	–	–	–	–	–	–	4,0	4,0	4,0
1.5. Nebankarske financijske institucije	11,8	34,2	0,0	1,0	0,0	–	–	–	–	–
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	10.764,9	15.842,9	20.245,4	25.498,4	41.931,3	50.558,8	50.098,8	49.017,9	50.053,5	51.263,7
2.1. Lokalna država	482,8	551,6	550,8	508,7	491,8	549,5	1.336,8	1.534,6	1.676,2	1.746,5
2.2. Trgovačka društva	4.633,6	7.165,3	8.698,5	8.222,5	14.715,4	18.414,8	16.543,1	13.987,1	14.727,1	15.557,7
2.3. Stanovništvo	3.793,8	6.194,5	9.321,4	13.254,9	20.755,0	20.479,1	22.779,2	23.412,0	23.452,5	23.486,6
2.4. Ostale bankarske institucije	58,4	129,3	215,9	931,9	2.697,9	6.386,5	4.537,5	3.983,3	4.154,6	4.461,5
2.5. Nebankarske financijske institucije	1.796,3	1.802,2	1.458,8	2.580,4	3.271,3	4.728,9	4.902,2	6.100,9	6.043,1	6.011,3
Ukupno (1+2)	13.001,1	18.370,7	22.479,2	27.992,1	44.836,8	53.644,9	53.120,9	52.001,2	52.990,8	54.223,1

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Štedni depoziti	21.074,4	21.547,0	22.144,6	22.641,0	22.698,6	22.845,0	22.321,8	22.797,1	22.564,7	23.410,4
1.1. Lokalna država	12,2	14,7	15,6	11,9	30,8	27,5	9,8	26,1	12,9	11,6
1.2. Trgovačka društva	3.346,7	3.620,2	4.273,2	4.408,3	4.589,7	5.543,6	5.326,3	5.896,7	5.413,1	5.601,6
1.3. Stanovništvo	17.537,3	17.690,2	17.708,9	17.933,6	17.609,9	16.720,8	16.139,1	16.265,5	16.667,6	17.267,6
1.4. Ostale bankarske institucije	34,7	9,0	15,4	116,0	276,7	251,7	355,8	224,0	286,7	208,9
1.5. Nebankarske financijske institucije	143,5	212,9	131,6	171,3	191,4	301,5	490,8	384,9	184,2	320,8
2. Oročeni depoziti	50.980,3	54.488,4	59.598,3	64.119,7	65.558,1	80.245,1	82.439,1	85.881,3	89.402,9	92.137,3
2.1. Lokalna država	9,5	3,8	0,3	3,2	1,9	2,1	1,9	2,0	2,0	2,1
2.2. Trgovačka društva	6.009,6	7.154,0	8.518,6	8.154,2	7.086,2	10.391,9	9.597,6	9.959,0	10.694,9	11.476,4
2.3. Stanovništvo	44.159,2	46.805,1	50.636,0	55.036,1	57.210,8	66.465,7	69.660,4	73.044,5	75.183,7	77.040,3
2.4. Ostale bankarske institucije	41,5	21,7	20,7	242,0	366,2	1.038,6	1.039,3	764,6	1.022,5	1.078,3
2.5. Nebankarske financijske institucije	760,5	503,7	422,7	684,2	892,9	2.346,8	2.139,9	2.111,2	2.499,8	2.540,2
Ukupno (1+2)	72.054,6	76.035,3	81.742,9	86.760,8	88.256,7	103.090,1	104.760,9	108.678,4	111.967,5	115.547,7

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju devizni štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih finan-

cijskih institucija kod banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po videnju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a devizni oročeni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	5,1	–	–	–	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
2. Obveznice (neto)	92,8	151,9	170,5	164,9	340,9	632,0	637,8	452,4	460,3	461,0
3. Primljeni krediti	118,4	446,5	993,0	912,1	502,5	576,0	292,5	513,3	377,1	550,1
3.1. Lokalna država	–	0,9	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Trgovačka društva	46,3	92,7	40,3	40,8	0,0	152,9	0,0	0,0	0,0	3,9
3.3. Ostale bankarske institucije	10,0	222,1	842,8	828,1	492,8	266,4	265,8	496,3	377,1	546,2
3.4. Nebankarske financijske institucije	62,0	130,9	109,9	43,2	9,6	156,6	26,6	17,0	–	–
Ukupno (1+2+3)	216,3	598,4	1.163,5	1.077,0	844,1	1.208,8	931,1	966,5	838,2	1.011,9

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih

mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Devizna inozemna pasiva	34.198,5	44.574,3	54.536,7	52.073,3	55.114,3	48.461,3	51.479,8	47.828,7	46.211,3	42.005,2
1.1. Obveze prema stranim financijskim institucijama	28.662,3	38.623,1	48.967,5	45.747,7	48.561,3	41.483,1	44.727,4	41.061,5	39.387,6	35.025,5
Tekući računi	130,9	266,6	127,6	156,3	195,0	258,8	245,8	223,3	214,8	161,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	9.002,9	12.885,2	16.056,8	12.523,1	12.174,1	10.562,9	12.694,1	9.302,1	8.306,5	7.648,7
Kredit	19.528,5	25.471,4	29.369,5	29.775,6	32.903,9	27.373,0	28.528,7	28.280,3	27.621,4	23.996,9
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	2.801,4	2.949,2	2.399,4	1.167,4	820,7	405,9	1.396,3	1.568,2	1.562,8	1.549,9
Obveznice	–	–	3.413,6	3.292,6	3.288,3	3.288,4	3.258,7	3.255,8	3.244,8	3.218,3
1.2. Obveze prema strancima	5.536,2	5.951,2	5.569,2	6.325,6	6.553,0	6.978,2	6.752,5	6.767,3	6.823,8	6.979,7
Štedni i oročeni depoziti	4.160,2	4.753,2	5.002,2	5.846,3	6.192,4	6.729,9	6.562,9	6.579,0	6.691,5	6.848,2
Depoziti po viđenju	875,6	898,6	1.052,5	1.172,9	1.635,8	1.537,2	1.582,6	1.643,6	1.589,4	1.730,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	3.284,6	3.854,6	3.949,6	4.673,4	4.556,7	5.192,7	4.980,2	4.935,4	5.102,1	5.118,2
Kredit	1.376,0	1.198,0	567,1	479,3	360,5	248,3	189,6	188,3	132,3	131,5
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	39,7	39,1	0,2	–	–	–	–	–	–	–
2. Kunska inozemna pasiva	825,0	5.357,7	6.627,0	15.039,1	20.961,8	16.691,3	17.922,2	16.395,4	15.410,1	15.324,8
2.1. Obveze prema stranim financijskim institucijama	690,9	5.087,8	6.103,9	14.099,6	20.087,0	16.093,8	17.198,1	15.756,2	14.804,8	14.695,6
Depozitni novac	53,6	86,4	145,1	179,6	1.438,1	519,0	640,3	537,8	688,8	371,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	635,8	2.664,1	2.846,9	6.979,5	11.198,8	11.423,7	12.406,6	11.069,6	9.967,2	10.175,8
Kredit	1,5	2.337,3	3.111,9	6.940,5	7.450,2	4.151,2	4.151,2	4.148,8	4.148,8	4.148,8
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	–	–	–	405,7	404,0	0,4	0,4	–	–	–
2.2. Obveze prema strancima	134,1	269,9	523,1	939,5	874,8	597,5	724,1	639,2	605,3	629,2
Depozitni novac	56,2	76,8	95,9	180,3	170,1	253,2	250,7	302,9	276,8	314,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	77,9	191,4	419,2	755,2	703,3	340,6	469,7	334,8	327,0	313,5
Kredit	–	1,7	8,0	4,0	1,4	3,7	3,7	1,5	1,5	1,5
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	35.023,5	49.932,0	61.163,7	67.112,3	76.076,0	65.152,6	69.402,1	64.224,1	61.621,5	57.330,0

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i

kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). Stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente koje su upisali inozemni investitori.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Kunski depoziti	4.036,8	4.104,4	5.627,2	7.596,1	9.030,0	11.535,0	11.746,5	14.142,6	14.958,8	14.454,3
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	634,3	506,4	445,1	605,0	497,5	666,4	590,0	1.391,5	2.249,4	1.638,2
Depozitni novac	476,4	448,0	373,3	458,1	366,2	454,9	352,8	233,4	238,2	234,6
Štedni depoziti	3,3	3,0	4,2	1,8	2,1	1,2	1,1	0,9	0,9	0,8
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	153,6	54,2	66,5	144,0	128,1	209,3	235,1	1.156,2	2.009,4	1.401,8
Krediti	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
1.2. Depoziti republičkih fondova	3.402,5	3.598,0	5.182,2	6.991,1	8.532,6	10.868,6	11.156,5	12.751,1	12.709,4	12.816,0
Depozitni novac	553,2	294,8	266,3	580,2	254,6	330,1	227,0	389,1	516,7	575,2
Štedni depoziti	0,0	0,3	3,5	1,9	14,6	2,4	2,2	2,2	4,0	4,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	144,3	156,2	262,3	251,7	496,7	413,6	481,9	712,6	615,8	635,9
Krediti	2.705,0	3.146,7	4.650,0	6.157,3	7.766,7	10.122,4	10.445,5	11.647,2	11.572,9	11.600,9
2. Devizni depoziti	2.058,1	1.178,9	1.194,6	1.690,9	1.770,4	1.990,8	1.917,6	1.522,7	1.360,7	1.305,4
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	1.938,9	1.158,2	891,0	906,2	811,7	759,4	686,8	729,4	656,1	583,9
Štedni depoziti	263,0	198,5	189,7	340,6	264,8	527,4	264,7	325,7	379,6	357,7
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	293,1	–	23,2	38,7	275,0	49,7	282,1	263,7	163,5	107,7
Refinancirani krediti	1.382,8	959,6	678,1	527,0	271,9	182,3	140,0	140,0	113,0	118,5
2.2. Depoziti republičkih fondova	119,2	20,8	303,6	784,7	958,6	1.231,4	1.230,8	793,3	704,6	721,5
Štedni depoziti	114,1	20,8	156,5	139,4	93,4	85,7	125,7	167,2	138,5	97,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	5,0	–	147,1	25,8	356,2	153,8	174,2	65,2	76,6	140,0
Krediti	–	–	–	619,6	509,0	991,8	931,0	560,9	489,6	484,1
Ukupno (1+2)	6.094,9	5.283,3	6.821,8	9.287,0	10.800,4	13.525,8	13.664,1	15.665,3	16.319,5	15.759,7

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti Republike

Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te refinancirane kredite.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Ograničeni depoziti	1.361,2	1.541,2	2.014,6	2.036,4	2.447,6	2.252,3	2.333,7	2.828,5	2.925,8	3.437,2
1.1. Kunski depoziti	789,6	730,1	1.267,4	1.277,1	1.427,0	1.322,8	1.296,2	1.551,8	1.383,4	1.382,5
1.2. Devizni depoziti	571,6	811,1	747,2	759,3	1.020,5	929,5	1.037,5	1.276,6	1.542,4	2.054,8
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	319,3	167,8	40,0	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	1.680,5	1.709,0	2.054,6	2.036,4	2.447,6	2.252,3	2.333,7	2.828,5	2.925,8	3.437,2

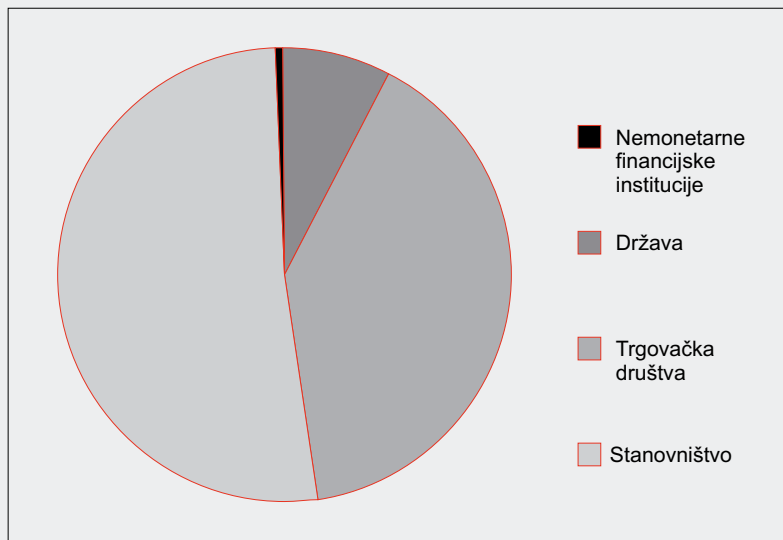
Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju ograničeni depoziti (kunski i devizni) i blokirani depoziti stanovništva.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Slika D1.

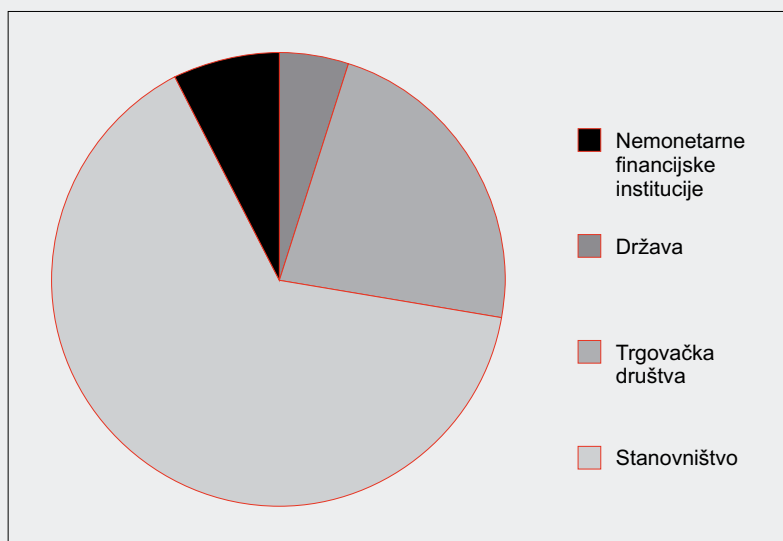
**DISTRIBUCIJA KREDITA BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

kolovoz 2008. godine

Slika D2.

**DISTRIBUCIJA DEPOZITA KOD BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

kolovoz 2008. godine

Napomena:

Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije.
Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA										
1. Pričuve kod središnje banke	19,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	1.983,9	3.033,5	3.779,1	4.274,3	4.674,8	4.036,5	3.750,6	3.658,2	3.642,2	3.617,0
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	93,3	187,9	373,2	575,5	1.296,0	2.220,4	2.389,9	2.545,3	2.586,5	2.601,7
U tome: Potraživanja od stanovništva	91,3	187,9	373,2	575,5	1.296,0	2.220,4	2.389,9	2.545,3	2.586,5	2.601,7
4. Potraživanja od banaka	37,2	247,2	824,2	994,4	181,4	133,6	78,6	187,5	181,6	197,0
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	2.133,6	3.468,6	4.976,6	5.844,2	6.152,3	6.390,5	6.219,1	6.391,1	6.410,3	6.415,7
PASIVA										
1. Oročeni depoziti	2.012,9	3.265,2	4.728,2	5.514,7	5.803,6	6.037,9	5.886,8	5.906,0	5.901,0	5.872,2
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	–	11,1	10,7	10,3	61,7	40,1	44,8	91,0	105,4	125,6
3. Kapitalni računi	141,1	159,7	206,7	258,0	244,7	303,0	298,7	348,3	364,0	365,4
4. Ostalo (neto)	–20,4	32,6	30,8	61,1	42,2	9,6	–11,2	45,8	39,8	52,4
Ukupno (1+2+3+4)	2.133,6	3.468,6	4.976,6	5.844,2	6.152,3	6.390,5	6.219,1	6.391,1	6.410,3	6.415,7

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama stambenih štedionica. Sva potraživanja i sve obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su novčana sredstva stambenih štedionica u blagajnama, a do rujna 2003. godine i kunska novčana sredstva stambenih štedionica na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju prije svega kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i

depozite kod banaka, uključujući, od listopada 2003. godine, račune za redovno poslovanje kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmana u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalni računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke. Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Repo stopa HNB-a ^a	Aktivne kamatne stope					
				Na lombardne kredite ^b	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^b	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^b	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1994.	prosinac	8,50	–	18,00	19,00	17,00	14,00	19,00	22,00
1995.	prosinac	8,50	–	25,49	19,00	17,00	–	19,00	22,00
1996.	prosinac	6,50	–	11,00	19,00	17,00	–	19,00	18,00
1997.	prosinac	5,90	–	9,50	19,00	17,00	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	–	12,00	19,00	7,00	14,00	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	–	13,00	19,00	–	14,00	19,00	18,00
2000.	prosinac	5,90	–	12,00	18,00	–	13,00	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	–	10,00	–	–	11,00	15,00	18,00
2002.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2003.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2004.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2005.	prosinac	4,50	3,50	7,50 ^c	–	–	8,50 ^c	15,00	15,00
2006.	prosinac	4,50	3,50	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
2007.	rujan	4,50	3,50	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
	listopad	4,50	3,51	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
	studen	4,50	3,86	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
	prosinac	9,00 ^d	4,06	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
2008.	siječanj	9,00	4,13	7,50	–	–	10,00	15,00	15,00
	veljača	9,00	4,63	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	ožujak	9,00	4,96	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	travanj	9,00	4,95	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	svibanj	9,00	5,05	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	lipanj	9,00	4,99	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	srpanj	9,00	4,83	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00
	kolovoz	9,00	4,92	9,00	–	–	10,00	15,00	15,00

^a Vagani prosjek vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama HNB-a u izvještajnom mjesecu

^b Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima.

^c Od 14. prosinca 2005.

^d Od 31. prosinca 2007.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalog za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite.

Vremenske serije iskazane u tablici sadržavaju određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 prikazani su vagani prosjeci vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama Hrvatske narodne banke u izvještajnom mjesecu.

Podaci iskazani u stupcu 7 do rujna 1994. godine odnose se na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaća-

nja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa HNB-a založenih u tu svrhu, od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 8 odnose se za razdoblje do prosinca 1994. godine na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na upisane obvezne blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospelja ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospelja				Kamatne stope na prekonoćne depozite kod HNB-a	
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana		Od 364 dana
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1994.	prosinac	5,15	–	9,00	12,00	14,00	–	–	–	–	–	–	–
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	–	–	–	–	–	–	–
1996.	prosinac	5,50	–	–	8,00	9,50	–	–	–	–	–	–	–
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	–	4,60	3,12	3,08	–	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	–	4,83	3,56	–	–	–
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–	–
2002.	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–	–
2003.	prosinac	1,25	0,50	–	–	–	–	1,75	1,48	–	–	–	–
2004.	prosinac	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2005.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2006.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2007.	rujan	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	listopad	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	studeni	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	prosinac	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2008.	siječanj	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	veljača	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	ožujak	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	travanj	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	svibanj	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	lipanj	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	srpanj	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
	kolovoz	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do travnja 2005. godine izdvojena sredstva obvezne pričuve obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na posebnom računu obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke te sredstva koja se, u svrhu održavanja prosječnoga dnevnog stanja obvezne pričuve, izdvajaju na račune za namiru banaka i na poseban račun u Hrvatskoj narodnoj banci za namiru neto pozicije iz Nacionalnoga klirinškog sustava, a od travnja 2005. godine obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (stupac 3).

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske

narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke. Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

U stupcu 14 iskazuje se kamatna stopa na prekonoćni depozit kod Hrvatske narodne banke.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunata obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunska imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8	9	10	11
1994.	prosinac	26,20	1.826,0	1.826,0	–	188,3	1.779,2	–	5,63	–
1995.	prosinac	30,90	2.431,8	2.431,8	–	826,5	2.215,9	–	7,93	–
1996.	prosinac	35,91	3.652,9	3.652,9	–	–	3.312,0	–	4,99	–
1997.	prosinac	32,02	4.348,8	4.348,8	–	–	3.914,2	–	4,05	–
1998.	prosinac	29,57	13.112,7	3.967,2	9.145,4	57,4	3.469,8	1.467,6	5,28
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36
2005.	prosinac	18,00	37.424,5	24.997,9	12.426,6	3.940,2	17.497,7	9.271,4	0,52	0,92
2006.	prosinac	17,00	40.736,4	28.966,1	11.770,4	7.332,5	20.257,0	8.780,9	0,52	1,06
2007.	rujan	17,00	43.710,7	31.214,4	12.496,3	7.230,6	21.850,1	9.149,0	0,52	1,30
	listopad	17,00	44.001,4	31.402,4	12.599,0	5.244,5	21.981,7	9.133,8	0,53	1,19
	studeni	17,00	44.318,8	31.692,2	12.626,7	5.500,1	22.184,5	9.162,5	0,53	1,55
	prosinac	17,00	44.465,9	31.809,1	12.656,8	6.641,1	22.266,4	9.203,5	0,53	1,29
2008.	siječanj	17,00	44.828,6	32.068,2	12.760,4	5.207,2	22.447,7	9.274,6	0,52	1,17
	veljača	17,00	45.269,3	32.262,1	13.007,2	5.521,6	22.580,7	9.482,8	0,52	1,41
	ožujak	17,00	45.550,5	32.293,9	13.256,6	6.778,8	22.604,0	9.701,4	0,52	1,05
	travanj	17,00	45.815,3	32.440,9	13.374,4	7.654,2	22.708,6	9.794,0	0,52	0,84
	svibanj	17,00	46.172,4	32.701,9	13.470,5	8.075,3	22.891,3	9.851,7	0,52	1,00
	lipanj	17,00	46.264,6	32.807,9	13.456,7	7.906,1	22.965,5	9.806,9	0,52	0,83
	srpanj	17,00	45.952,0	32.547,1	13.404,9	6.627,5	22.783,0	9.695,6	0,52	0,80
	kolovoz	17,00	46.045,8	32.586,8	13.459,0	5.733,9	22.810,8	9.688,3	0,52	1,08

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunata obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na svojim računima za namiru i u blagajnama, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuve, obračunska razdoblja te rokovi izdvajanja i održavanja obvezne pričuve, kao i postotak minimalnog izdvajanja obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuve u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na devizne račune Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospijeća do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. godine osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvu do srpnja 1995. godine te od ožujka 2006. godine posebnu obveznu pričuvu na obveze po izdanim vrijednosnim papirima, obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu pričuvu (od kolovoza 2004. godine).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupne obračunate obvezne pričuve u kunama koji su banke izdvojile na račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Od travnja 2005. godine postotak izdvajanja kunskog dijela obvezne pričuve je fiksni i iznosi 70%.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Trezorski zapisi MF-a u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1994.	prosinac	119,5	1,72	393,7	210,2	–	–
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	–	–
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	–	183,8
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	–	260,7
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4	141,3
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.311,1	1.507,6	373,9
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	0,0	4.316,0	3.073,2
2004.	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	0,0	0,0	4.581,7
2005.	prosinac	672,5	20.493,4	0,96	0,2	0,0	0,0	4.163,3
2006.	prosinac	840,8	20.239,1	0,83	0,0	0,0	0,0	5.993,7
2007.	rujan	1.253,9	26.547,4	1,14	93,3	0,0	0,0	3.999,5
	listopad	847,6	28.521,0	0,77	708,6	0,0	0,0	5.542,9
	studeni	694,8	29.523,2	0,62	1.195,3	0,0	0,0	6.642,4
	prosinac	1.161,5	30.412,6	1,03	330,4	0,0	0,0	4.449,4
2008.	siječanj	791,6	29.493,9	0,70	670,3	0,0	0,0	7.990,6
	veljača	866,1	28.898,6	0,76	251,0	0,0	0,0	7.100,2
	ožujak	1.209,2	27.133,6	1,08	1,7	0,0	0,0	6.771,8
	travanj	970,7	24.928,8	0,87	0,0	0,0	0,0	6.934,5
	svibanj	799,1	23.353,8	0,71	0,0	0,0	0,0	6.463,4
	lipanj	633,7	22.088,0	0,56	0,0	0,0	0,0	6.266,8
	srpanj	517,9	24.730,7	0,46	0,0	0,0	0,0	5.786,2
	kolovoz	733,5	27.287,8	0,65	2,7	0,0	0,0	5.280,1

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na devizne račune Hrvatske narodne banke. Postotak izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve obračunatog na osnovi deviznih sredstava nerezidenata i deviznih sredstava primljenih od pravnih osoba u posebnom odnosu prema banci iznosi 100%, a postotak izdvajanja preostalog deviznog dijela obvezne pričuve iznosi 60%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika kunskih imobiliziranih sredstava, koja uključuju obračunatu obveznu pričuvu i ostale obvezne depozite kod HNB-a.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti, uključujući sredstva granične obvezne pričuve (od kolovoza 2004. godine). Od lipnja 2005. godine Hrvatska narodna banka plaća naknadu po stopi koja je za izdvojena sredstva u američkim dolarima jednaka 50% U.S. Federal Funds Target Rate, a u eurima 50% ECB Minimum Bid Refinance Rate na dan izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

Stupac 3 iskazuje slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računu za namiru i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računu za namiru i u blagajni, propisano odlukama Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuve u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnog prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U stupcu 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospjele obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjeno za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na novčanom tržištu			Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule								
		Na prekonoćne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	
1	2	3	4	5			6	7	8				9
1994.	prosinac	8,50	17,76	15,39	15,43	13,82
1995.	prosinac	27,26	27,15	22,32	22,56	22,23	23,81	23,75	25,58	13,48	13,39	14,38	
1996.	prosinac	9,66	10,72	18,46	19,35	19,18	20,18	19,90	23,12	11,51	11,29	14,28	
1997.	prosinac	8,46	9,49	14,06	14,12	13,17	19,26	19,34	18,11	13,24	12,98	13,75	
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16	
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16	
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97	
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14	
2002.	prosinac	1,58	1,89	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88	
2003.	prosinac	5,47	7,02	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69	
2004.	prosinac	3,55	6,02	11,44	11,71	8,33	14,19	14,27	12,29	9,31	6,90	11,16	
2005.	prosinac	2,29	3,61	9,91	9,99	7,71	11,26	13,18	5,35	8,75	6,48	10,35	
2006.	prosinac	2,02	3,52	9,07	9,37	6,75	11,84	13,21	4,67	7,53	5,86	9,44	
2007.	rujan	4,05	5,27	9,53	10,06	7,04	12,27	13,22	5,72	7,80	6,53	8,17	
	listopad*	6,52	7,75	9,02	9,33	7,23	10,80	13,22	4,55	7,60	6,84	7,87	
	studeni	6,41	7,47	9,52	10,00	7,24	12,36	13,22	4,97	7,43	6,83	7,74	
	prosinac	5,33	6,71	9,32	9,74	7,39	12,34	13,19	4,95	7,50	6,66	8,01	
2008.	siječanj	6,67	6,97	9,90	10,21	7,81	12,17	12,89	4,91	8,16	7,40	8,42	
	veljača	4,07	6,42	9,95	10,27	7,62	12,18	12,92	5,29	8,43	7,55	8,99	
	ožujak	2,69	5,78	9,69	9,92	7,36	12,15	12,90	4,92	8,40	7,20	9,02	
	travanj	2,44	5,85	10,11	10,45	7,78	12,59	13,42	5,66	8,43	7,30	9,03	
	svibanj	2,66	5,20	9,66	9,90	7,58	11,93	12,72	5,36	8,36	7,17	9,28	
	lipanj	3,20	5,31	9,47	9,65	7,38	11,91	12,68	5,56	8,43	7,32	9,32	
	srpanj	3,40	5,30	9,63	9,79	7,44	12,16	12,91	5,34	8,72	7,96	9,45	
	kolovoz	3,49	5,14	10,01	10,16	7,56	12,25	12,91	4,50	8,85	7,89	9,71	
Relativna važnost ^a		–	–	78,28	69,32	30,83	38,48	35,46	3,02	8,96	4,22	4,75	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u stupcima 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, među ostalim, međubankovni krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazivale su se kamatne stope na međubankovnom novčanom tržištu, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine nadalje iskazuju se

kamatne stope na novčanom tržištu izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekonoćnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca Zagreb. U razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekonoćnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvoje-ne kod HNB-a. U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijećem na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunati na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima			
		Na kratkoročne kredite					Na dugoročne kredite					Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
		Ukupni prosjek	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu						
							Ukupni prosjek	Stambeni	Ostali					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1994.	prosinac	11,99	12,38	11,65	
1995.	prosinac	19,56	21,62	21,09	18,10	14,33	15,79	10,48	17,18	19,06	12,27	
1996.	prosinac	18,97	22,56	22,40	27,00	12,12	13,15	11,30	19,50	21,46	10,77	
1997.	prosinac	14,40	16,92	17,00	14,02	12,25	13,00	11,02	13,61	14,95	9,71	
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12	6,95	8,37	5,71	
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65	6,75	7,43	6,07	
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64	7,70	7,49	8,05	
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79	5,94	5,70	7,27	
2002.	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44	
2003.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18	
2004.	prosinac	6,89	7,25	7,09	8,47	6,77	5,55	7,73	5,71	8,79	5,34	5,92	4,83	
2005.	prosinac	6,18	6,52	6,34	7,91	6,07	5,18	6,98	4,95	8,10	5,29	5,28	5,30	
2006.	prosinac	6,30	6,56	6,29	8,33	6,22	6,21	6,22	4,75	7,57	5,65	6,19	5,34	
2007.	rujan	6,86	6,74	6,80	6,55	6,89	6,56	7,07	4,96	8,16	6,73	6,74	6,69	
	listopad	6,64	6,80	6,82	6,69	6,60	6,04	7,15	5,13	8,36	6,81	6,66	7,10	
	studeni	6,37	5,85	5,84	6,19	6,88	6,37	7,23	5,23	8,59	6,63	6,96	6,34	
	prosinac	6,73	6,86	6,86	6,84	6,66	6,51	6,80	5,12	8,24	6,79	6,59	7,10	
2008.	siječanj	6,86	6,99	7,01	6,92	6,83	6,75	6,87	4,82	8,47	6,51	6,83	6,23	
	veljača	6,97	6,98	7,09	6,15	6,97	6,35	7,45	5,44	8,65	7,11	7,23	6,82	
	ožujak	7,16	6,83	6,91	6,46	7,26	6,39	7,75	5,65	8,79	6,83	7,00	6,63	
	travanj	7,31	7,21	7,06	8,35	7,34	6,62	7,90	5,75	8,92	6,96	7,06	6,82	
	svibanj	7,60	7,32	7,21	8,26	7,68	6,53	8,16	5,84	9,23	6,77	7,05	6,37	
	lipanj	7,67	7,47	7,35	8,70	7,73	6,74	8,25	5,85	9,46	6,97	7,22	6,69	
	srpanj	7,42	7,45	7,37	8,52	7,41	6,83	7,79	5,90	8,92	7,15	7,18	7,13	
	kolovoz	7,57	7,77	7,63	8,81	7,51	7,00	7,75	5,96	8,70	7,14	7,18	7,10	
Relativna važnost ^a		17,32	3,45	3,03	0,42	13,87	4,33	9,54	3,31	6,23	4,40	2,05	2,34	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka na kunske kredite s valutnom

klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijecom na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima prikazane u stupcima 12, 13 i 14 odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekucem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule								
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Na oročene depozite						
				Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite			Na dugoročne depozite		
					Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	13,80	10,56	14,28	9,88	10,67	9,62
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	10,11	9,84	10,26	12,36	15,49	9,88
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	9,08	9,30	8,96	9,48	11,24	8,06
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70
2002.	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23
2003.	prosinac	1,66	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82
2004.	prosinac	1,83	0,74	4,11	4,11	3,93	4,13	4,10	4,65	3,30
2005.	prosinac	1,58	0,61	3,36	3,34	3,89	3,23	4,12	5,04	3,49
2006.	prosinac	1,91	0,56	2,98	2,94	4,10	2,69	4,32	4,98	3,11
2007.	rujan	2,50	0,49	4,82	4,69	4,29	4,77	6,04	5,44	6,23
	listopad	2,60	0,47	5,65	5,57	4,43	5,77	6,36	5,66	6,54
	studenj	2,64	0,47	5,94	5,91	4,41	6,21	6,24	5,40	6,45
	prosinac	2,67	0,49	5,42	5,34	4,47	5,48	6,28	5,45	6,45
2008.	siječanj	3,00	0,47	5,79	5,63	4,57	5,80	7,84	5,56	8,49
	veljača	2,79	0,46	5,01	4,92	4,80	4,95	5,92	5,35	6,04
	ožujak	2,62	0,46	4,48	4,32	4,69	4,22	5,82	5,43	5,91
	travanj	2,62	0,45	4,11	3,98	4,69	3,82	5,78	5,45	5,92
	svibanj	2,57	0,44	4,20	4,08	4,68	3,93	5,28	5,41	5,26
	lipanj	2,52	0,44	4,16	4,16	4,64	4,02	4,17	5,46	3,86
	srpanj	2,57	0,44	4,23	4,24	4,65	4,12	4,11	5,36	3,81
	kolovoz	2,39	0,42	4,01	4,31	4,61	4,23	1,96	5,26	1,37
Relativna važnost ^a		54,16	33,54	17,63	15,33	3,35	11,98	2,30	0,35	1,95

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim ra-

čunima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovačkih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne depozite					
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju				
						Stanovništva		Trgovačkih društava		
1	2	3	4	5	6	7	EUR	USD	EUR	USD
1994.	prosinac	6,95
1995.	prosinac	12,69	11,46	19,36	4,57	2,82	3,53	4,20	1,10	1,53
1996.	prosinac	9,46	9,56	8,80	5,09	1,44	1,32	1,95	1,47	1,39
1997.	prosinac	7,63	7,24	11,77	4,77	1,75	1,89	2,43	0,83	1,40
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40
2002.	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38
2003.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15
2004.	prosinac	4,17	3,61	5,19	2,65	0,31	0,34	0,22	0,22	0,21
2005.	prosinac	3,99	3,63	4,77	2,61	0,27	0,27	0,17	0,27	0,76
2006.	prosinac	3,67	3,30	4,07	2,94	0,25	0,23	0,17	0,32	0,44
2007.	rujan	4,12	3,74	4,64	3,28	0,25	0,23	0,16	0,32	0,58
	listopad	4,13	3,80	4,56	3,38	0,25	0,23	0,16	0,32	0,63
	studeni	3,85	4,18	4,30	3,41	0,27	0,22	0,15	0,41	0,65
	prosinac	3,98	3,76	4,35	3,44	0,25	0,22	0,15	0,36	0,43
2008.	siječanj	4,00	3,66	4,47	3,36	0,26	0,22	0,15	0,38	0,36
	veljača	4,25	3,91	5,36	3,49	0,25	0,23	0,15	0,36	0,49
	ožujak	4,12	3,84	4,57	3,46	0,27	0,22	0,16	0,43	0,36
	travanj	3,89	4,27	4,34	3,56	0,25	0,22	0,15	0,38	0,32
	svibanj	4,03	3,98	5,15	3,50	0,25	0,21	0,15	0,41	0,28
	lipanj	4,13	4,02	5,32	3,45	0,28	0,21	0,15	0,53	0,26
	srpanj	3,95	3,80	4,49	3,57	0,24	0,21	0,15	0,38	0,26
	kolovoz	3,81 ^b	3,79	4,95	3,56	0,25	0,21	0,15	0,37	0,40
Relativna važnost ^a		0,83	0,66	0,16	45,01	21,57	14,84	1,65	4,55	0,52

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 17,38 posto odnosi se na trgovačka društva.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazivali su se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnosile su se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite

primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (stupac 3) od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite prikazana u stupcu 6 odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene devizne depozite, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (stupac 7) jesu stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) jesu iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (stupac 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite											
		Na oročene depozite											
		Ukupni prosjek	Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite				Ukupni prosjek	Na dugoročne depozite				
				Stanovništva		Trgovačkih društava			Stanovništva		Trgovačkih društava		
1	2	12	13	EUR	USD	EUR	USD	18	EUR	USD	EUR	USD	
1994.	prosinac
1995.	prosinac	6,83	6,66	7,10	6,97	5,86	6,68	8,73	8,78	8,81	3,27	4,50	
1996.	prosinac	7,77	6,95	5,65	6,21	9,86	5,47	12,24	7,71	7,97	19,92	1,50	
1997.	prosinac	6,36	6,07	6,03	6,42	5,09	7,10	7,32	7,87	8,71	5,09	6,76	
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92	
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77	
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53	
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23	
2002.	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30	
2003.	prosinac	2,64	2,46	2,83	1,65	2,29	1,08	3,69	4,71	3,13	2,85	1,64	
2004.	prosinac	2,85	2,65	3,01	1,69	2,46	2,28	4,20	4,85	3,13	3,61	2,65	
2005.	prosinac	3,07	2,94	2,99	1,76	2,63	4,34	3,69	4,25	0,48	4,39	-	
2006.	prosinac	3,82	3,76	3,16	2,05	4,24	5,84	4,25	4,47	2,26	4,79	4,61	
2007.	rujan	4,16	4,09	3,37	2,16	4,76	5,92	4,67	4,72	3,48	4,85	4,85	
	listopad	4,30	4,25	3,39	2,52	4,95	5,95	4,72	4,77	3,80	4,92	0,00	
	studen	4,34	4,28	3,50	2,49	5,00	5,61	4,74	4,79	3,58	4,84	3,11	
	prosinac	4,32	4,25	3,47	2,60	5,10	5,33	4,80	4,83	3,84	5,13	2,19	
2008.	siječanj	4,17	4,09	3,45	2,60	4,83	5,01	4,70	4,75	3,69	4,31	5,92	
	veljača	4,32	4,25	3,53	2,60	5,11	4,34	4,79	4,84	3,88	4,52	4,87	
	ožujak	4,18	4,10	3,51	2,53	4,93	3,97	4,73	4,78	3,46	4,99	2,70	
	travanj	4,15	4,06	3,62	2,56	4,64	3,81	4,83	4,88	3,82	4,22	2,29	
	svibanj	4,06	3,98	3,63	2,56	4,51	3,55	4,71	4,72	3,96	5,61	3,01	
	lipanj	4,05	3,95	3,51	2,60	4,60	3,70	4,73	4,77	3,75	4,60	2,95	
	srpanj	4,14	4,01	3,65	2,75	4,82	3,35	5,00	4,80	3,76	6,77	5,19	
	kolovoz	4,24	4,17	3,68	2,66	5,01	3,52	4,72	4,76	3,94	4,57	3,15	
Relativna važnost ^a		23,44	20,60	9,26	0,55	8,32	2,48	2,84	2,68	0,12	0,03	0,00	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

u milijunima eura, tekući tečaj

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
							III.	VI.	VII. ^a	VIII. ^b
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja										
1. Pravne osobe	4.727,8	6.433,1	7.465,3	8.443,5	14.442,7	26.365,0	2.776,6	2.394,9	3.019,2	2.193,7
2. Fizičke osobe	3.342,6	3.571,6	3.934,4	4.931,8	6.262,7	6.151,3	327,0	436,1	548,8	450,2
2.1. Domaće fizičke osobe	2.842,0	3.103,3	3.586,1	4.662,6	5.909,4	3.184,0	306,3	375,3	449,7	–
2.2. Strane fizičke osobe	500,7	468,2	348,3	269,2	353,2	326,3	20,7	60,8	99,1	–
3. Domaće banke	4.104,5	6.324,4	10.799,3	9.069,9	14.380,1	20.141,3	1.339,1	872,4	1.080,4	1.371,8
4. Strane banke	697,9	1.430,6	1.426,2	2.602,3	5.056,8	5.194,1	427,1	576,1	706,0	671,1
5. Hrvatska narodna banka	294,3	438,3	33,0	0,0	125,5	0,0	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	13.167,1	18.197,9	24.110,1	25.106,0	40.439,5	57.851,7	4.869,8	4.279,6	5.354,5	4.686,7
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja										
1. Pravne osobe	9.029,3	10.852,4	11.280,3	13.022,3	17.515,0	28.564,1	2.860,6	2.620,9	3.452,7	2.471,6
2. Fizičke osobe	1.333,6	1.403,1	1.671,1	2.722,5	4.109,1	3.712,5	307,6	262,1	444,8	305,6
2.1. Domaće fizičke osobe	1.329,7	1.393,1	1.654,5	2.693,9	4.056,4	2.071,3	305,9	259,9	441,6	–
2.2. Strane fizičke osobe	3,9	10,0	16,6	28,6	52,6	40,0	1,8	2,2	3,2	–
3. Domaće banke	4.104,5	6.324,4	10.799,3	9.069,9	14.380,1	20.141,3	1.339,1	872,4	1.080,4	1.371,8
4. Strane banke	334,3	765,3	1.001,1	1.407,1	3.526,1	4.072,6	206,9	480,7	616,1	623,2
5. Hrvatska narodna banka	745,3	84,5	543,2	670,8	1.329,5	839,0	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	15.547,0	19.429,7	25.295,0	26.892,7	40.859,7	57.329,5	4.714,2	4.236,1	5.594,0	4.772,2
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A–B)										
1. Pravne osobe	–4.301,5	–4.419,4	–3.815,1	–4.578,8	–3.072,3	–2.199,1	–84,0	–226,0	–433,5	–277,9
2. Fizičke osobe	2.009,0	2.168,4	2.263,3	2.209,3	2.153,6	2.438,9	19,4	174,0	104,0	144,6
2.1. Domaće fizičke osobe	1.512,3	1.710,2	1.931,6	1.968,7	1.853,0	1.112,7	0,4	115,4	8,1	–
2.2. Strane fizičke osobe	496,7	458,2	331,7	240,6	300,6	286,3	18,9	58,5	95,9	–
3. Strane banke	363,6	665,3	425,1	1.195,2	1.530,7	1.121,4	220,3	95,5	89,9	47,9
4. Hrvatska narodna banka	–451,0	353,8	–510,2	–670,8	–1.204,0	–839,0	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4)	–2.379,9	–1.231,8	–1.636,9	–1.845,2	–592,1	522,2	155,6	43,5	–239,5	–85,4
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke										
Kupnja stranih sredstava plaćanja	197,5	570,9	145,1	–	3,1	5,1	0,2	0,4	1,5	0,1
Prodaja stranih sredstava plaćanja	3,4	94,9	239,3	167,6	441,3	176,7	–	–	–	–

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća banaka o trgovanju stranim sredstvima plaćanja i podaci iz statistike platnog prometa s inozemstvom.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju prodaje i kupnje stranih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007. ^a	2008.	
							1.tr. ^a	2.tr. ^b
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-2.098,7	-1.888,8	-1.433,7	-1.975,6	-2.696,3	-3.230,4	-2.523,0	-1.808,9
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-3.250,8	-3.133,3	-2.625,5	-3.159,5	-3.803,7	-4.273,4	-2.744,4	-2.093,5
1.1. Prihodi	11.590,1	13.590,1	14.952,8	15.990,2	17.889,2	19.643,3	3.404,3	5.392,6
1.2. Rashodi	-14.841,0	-16.723,5	-17.578,3	-19.149,7	-21.692,9	-23.916,7	-6.148,7	-7.486,2
2. Roba i usluge (3+4)	-2.673,1	-2.038,1	-1.955,3	-2.200,2	-2.633,8	-3.137,9	-2.466,2	-1.301,9
2.1. Prihodi	11.127,9	13.140,6	14.243,5	15.272,9	16.997,7	18.347,5	3.072,4	5.027,8
2.2. Rashodi	-13.801,0	-15.178,7	-16.198,8	-17.473,2	-19.631,5	-21.485,4	-5.538,6	-6.329,6
3. Roba	-5.957,9	-6.971,2	-6.724,2	-7.518,0	-8.344,2	-9.434,0	-2.565,3	-3.108,1
3.1. Prihodi	5.295,6	5.574,7	6.606,8	7.220,3	8.463,6	9.192,5	2.225,9	2.476,7
3.2. Rashodi	-11.253,5	-12.545,9	-13.330,9	-14.738,3	-16.807,8	-18.626,5	-4.791,2	-5.584,8
4. Usluge	3.284,8	4.933,0	4.768,9	5.317,7	5.710,4	6.296,0	99,0	1.806,3
4.1. Prihodi	5.832,3	7.565,9	7.636,7	8.052,6	8.534,1	9.154,9	846,5	2.551,1
4.2. Rashodi	-2.547,5	-2.632,8	-2.867,8	-2.734,9	-2.823,7	-2.858,9	-747,4	-744,8
5. Dohodak	-577,7	-1.095,2	-670,2	-959,2	-1.169,9	-1.135,5	-278,2	-791,7
5.1. Prihodi	462,3	449,5	709,3	717,3	891,5	1.295,8	331,9	364,9
5.2. Rashodi	-1.040,0	-1.544,7	-1.379,6	-1.676,5	-2.061,5	-2.431,3	-610,1	-1.156,5
6. Tekući transferi	1.152,2	1.244,5	1.191,8	1.183,8	1.107,4	1.043,0	221,4	284,6
6.1. Prihodi	1.453,2	1.538,7	1.584,6	1.628,4	1.639,5	1.576,1	349,7	417,7
6.2. Rashodi	-301,1	-294,2	-392,8	-444,6	-532,1	-533,1	-128,3	-133,2
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	2.538,0	2.716,9	2.560,4	3.013,5	3.680,1	4.094,5	2.162,4	1.691,8
B1. Kapitalne transakcije	521,6	101,9	31,4	53,8	-133,8	34,5	4,8	12,0
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	2.758,3	3.850,5	2.572,0	3.781,6	5.226,1	4.781,6	2.853,5	1.775,5
1. Izravna ulaganja	530,8	1.656,9	670,8	1.276,1	2.570,7	3.438,6	1.051,6	787,2
1.1. U inozemstvo	-607,1	-105,5	-278,8	-191,8	-174,5	-180,2	158,2	-147,2
1.2. U Hrvatsku	1.137,9	1.762,4	949,6	1.467,9	2.745,2	3.618,8	893,4	934,5
2. Portfeljna ulaganja	-437,7	867,6	287,1	-1.177,9	-542,8	-3,4	153,0	-54,1
2.1. Sredstva	-650,5	121,6	-736,1	-571,2	-472,5	-413,1	270,3	53,0
2.2. Obveze	212,9	746,0	1.023,2	-606,7	-70,4	409,7	-117,3	-107,1
3. Financijski derivati	0,0	0,0	0,0	-88,4	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostala ulaganja	2.665,1	1.326,0	1.614,1	3.771,8	3.198,3	1.346,4	1.648,9	1.042,4
4.1. Sredstva	460,0	-2.216,9	-498,3	982,0	-692,3	-1.653,5	521,0	273,2
4.2. Obveze	2.205,0	3.542,9	2.112,4	2.789,7	3.890,6	2.999,9	1.127,8	769,2
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-741,9	-1.235,5	-43,0	-821,8	-1.412,2	-721,6	-696,0	-95,8
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-439,3	-828,1	-1.126,7	-1.037,9	-983,8	-864,1	360,6	117,1

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

Napomena: U poziciji neto pogreška i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca

Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1993.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u euru (EUR), u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U sva tri slučaja koriste se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama, pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu upotrebom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,

- primjenom prosječnih mjesečnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kad nije poznat datum transakcije,
- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijednosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom, izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob procjenjuje uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodi na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjuje udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007. ^a	2008.	
							1.tr. ^a	2.tr. ^b
Roba	-5.957,9	-6.971,2	-6.724,2	-7.518,0	-8.344,2	-9.434,0	-2.565,3	-3.108,1
1. Prihodi	5.295,6	5.574,7	6.606,8	7.220,3	8.463,6	9.192,5	2.225,9	2.476,7
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	5.188,2	5.464,4	6.453,8	7.069,4	8.251,6	9.001,6	2.176,5	2.426,6
1.2. Prilagodbe za obuhvat	107,4	110,4	153,0	150,9	212,0	191,0	49,5	50,1
2. Rashodi	-11.253,5	-12.545,9	-13.330,9	-14.738,3	-16.807,8	-18.626,5	-4.791,2	-5.584,8
2.1. Uvoz (cif) u vanjskotrgovinskoj statistici	-11.327,0	-12.538,0	-13.354,4	-14.949,5	-17.104,7	-18.826,6	-4.860,0	-5.643,7
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-348,9	-475,6	-474,7	-346,4	-341,1	-370,4	-78,5	-112,2
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	422,5	467,7	498,1	557,6	638,0	570,4	147,3	171,0
Usluge	3.284,8	4.933,0	4.768,9	5.317,7	5.710,4	6.296,0	99,0	1.806,3
1. Prijevoz	172,0	252,2	299,3	376,1	424,7	465,7	95,8	136,0
1.1. Prihodi	622,8	696,3	791,3	880,3	987,9	1.100,6	246,8	320,4
1.2. Rashodi	-450,8	-444,1	-492,0	-504,2	-563,2	-634,8	-150,9	-184,4
2. Putovanja – turizam	3.138,6	4.976,6	4.822,3	5.394,9	5.708,7	6.035,2	118,9	1.723,1
2.1. Prihodi	3.960,8	5.572,7	5.505,6	5.998,9	6.293,3	6.752,6	307,8	1.886,6
2.1.1. Poslovni razlozi	341,2	260,9	328,2	504,0	388,4	389,2	46,6	147,6
2.1.2. Osobni razlozi	3.619,7	5.311,8	5.177,4	5.494,9	5.904,9	6.363,4	261,3	1.738,9
2.2. Rashodi	-822,2	-596,1	-683,3	-604,1	-584,6	-717,3	-189,0	-163,5
2.2.1. Poslovni razlozi	-482,6	-292,3	-297,3	-267,4	-229,5	-266,9	-61,7	-62,8
2.2.2. Osobni razlozi	-339,6	-303,8	-386,0	-336,7	-355,1	-450,4	-127,2	-100,7
2.3. Ostale usluge	-25,9	-295,8	-352,7	-453,3	-422,9	-204,9	-115,7	-52,8
2.3.1. Prihodi	1.248,6	1.296,9	1.339,8	1.173,4	1.252,9	1.301,8	291,9	344,1
2.3.2. Rashodi	-1.274,5	-1.592,7	-1.692,5	-1.626,6	-1.675,8	-1.506,7	-407,5	-396,9

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

najvećih i velikih uvoznika), dok od 2002. godine on iznosi 3,73%. Hrvatska narodna banka ponovo je provela istovrsnu anketu krajem 2006. godine (za uvoz u prethodnoj godini). Nova je anketa pokazala da se udio troškova prijevoza i osiguranja nastavio smanjivati te iznosi 3,03%. Taj se udio počeo primjenjivati od obračuna za prvo tromjesečje 2007. godine. U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997. uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjuju se podacima o popravcima robe i opskrbi brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim lukama. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata Istraživanja o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. shopping).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnovne usluga prijevoza su u razdoblju od 1993. do 1998. preuzimani iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnovne prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanim s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnovne cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Kod usluge prijevoza robe rashodi se dopunjuju dijelom troškova prijevoza i osiguranja koji se odnosi na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svođenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1993. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji

nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovine 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavaka na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih poslova o ukupnom broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance.

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja i komunikacijske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimaju se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom.

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Stavka Naknade zaposlenima sastavlja se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja, odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamatama za kreditne odnose između vlasnički izravno povezanih rezidenata i nerezidenata. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i evidenciju dohotka koja se odnosi na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća obračun kamata prema

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007. ^a	2008.	
							1.tr. ^a	2.tr. ^b
Dohodak	-577,7	-1.095,2	-670,2	-959,2	-1.169,9	-1.135,5	-278,2	-791,7
1. Naknade zaposlenima	167,6	183,9	233,9	259,7	373,2	494,2	130,4	138,5
1.1. Prihodi	187,2	217,3	268,3	289,2	404,3	527,8	137,4	147,4
1.2. Rashodi	-19,5	-33,4	-34,4	-29,5	-31,1	-33,6	-7,0	-8,9
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-353,3	-854,7	-441,6	-739,0	-989,0	-926,9	-192,2	-699,5
2.1. Prihodi	25,1	35,2	175,6	112,7	79,5	177,3	42,8	76,1
Od čega: Zadržana dobit	8,3	31,7	165,8	63,8	64,0	125,3	29,4	65,9
2.2. Rashodi	-378,5	-889,9	-617,3	-851,8	-1.068,5	-1.104,3	-235,1	-775,6
Od čega: Zadržana dobit	-160,9	-587,9	-291,7	-570,5	-703,3	-489,8	-8,5	-382,8
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-219,1	-238,7	-250,0	-217,6	-175,9	-162,4	-38,9	-39,2
3.1. Prihodi	0,0	0,0	32,7	46,2	57,4	74,5	16,9	16,6
3.2. Rashodi	-219,1	-238,7	-282,7	-263,8	-233,3	-236,9	-55,8	-55,8
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-173,0	-185,7	-212,5	-262,3	-378,2	-540,3	-177,5	-191,5
4.1. Prihodi	249,9	197,0	232,6	269,1	350,4	516,2	134,7	124,7
4.2. Rashodi	-422,9	-382,7	-445,2	-531,5	-728,6	-1.056,5	-312,2	-316,2
Tekući transferi	1.152,2	1.244,5	1.191,8	1.183,8	1.107,4	1.043,0	221,4	284,6
1. Država	32,2	70,5	2,6	9,7	-8,6	-16,7	-24,7	-22,7
1.1. Prihodi	143,4	213,1	180,1	219,6	255,7	260,2	48,3	57,4
1.2. Rashodi	-111,2	-142,6	-177,5	-209,9	-264,4	-276,8	-72,9	-80,1
2. Ostali sektori	1.120,0	1.174,0	1.189,2	1.174,1	1.116,0	1.059,6	246,1	307,2
2.1. Prihodi	1.309,8	1.325,6	1.404,5	1.408,8	1.383,8	1.316,0	301,5	360,3
2.2. Rashodi	-189,8	-151,6	-215,3	-234,6	-267,7	-256,3	-55,4	-53,1

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom. Valja spomenuti da je u 2007. došlo do promjene metodologije u dijelu koji se odnosi na evidenciju dohotka od dužničkih ulaganja, i to tako da je uvedeno evidentiranje dohotka na obračunskom načelu. Znači da se dohodak od dužničkih ulaganja odnosno kamate evidentiraju u trenutku njihova obračuna, a ne dospjeća odnosno naplate. U tom smislu došlo je i do revizije povijesnih podataka od 1999. do 2006. godine.

Tekući transferi prikazuju se odvojeno za sektor država i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom koristi se kao glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora. Osim poreza i trošarina, mirovina te novčanih pomoći i darova, koji su uključeni u tekuće transfere oba sektora, sektor država obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadržavaju i podatke o radničkim doznakama. U tekuće se transfere kod sektora država također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništvo. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjuju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanim s uslugama osiguranja.

Kapitalni račun zasniva se na evidenciji platnog prometa s inozemstvom, i to na onom njegovu dijelu koji se odnosi na transfere iseljenika. Osim toga, u kapitalni račun uključuju se i transferi koji se ne mogu klasificirati u tekuće transfere, kao što su alokacija zlata bivše SFRJ ili ulaganja u prava i patente.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira na to je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske na-

rodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine kad su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom. Od 2007. godine Direkcija za statistiku HNB-a pokrenula je istraživanje o kupoprodaji nekretnina na teritoriju Republike Hrvatske od strane nerezidenata. Obveznici izvješćivanja su javni bilježnici koji u okviru svojega redovnog posla saznaju za takve transakcije. Podaci o kupoprodaji nekretnina od strane hrvatskih nerezidenata u inozemstvu prikupljaju se u okviru sustava platnog prometa s inozemstvom. Te su kupoprodaje također dio izravnih ulaganja.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine koriste podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima. Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., dok se podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007. ^a	2008.	
							1.tr. ^a	2.tr. ^b
Izravna ulaganja	530,8	1.656,9	670,8	1.276,1	2.570,7	3.438,6	1.051,6	787,2
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-607,1	-105,5	-278,8	-191,8	-174,5	-180,2	158,2	-147,2
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-601,0	-101,9	-259,6	-121,0	-179,0	-235,6	132,3	-145,8
1.1.1. Sredstva	-603,1	-101,9	-260,0	-122,2	-179,0	-238,8	132,3	-145,8
1.1.2. Obveze	2,1	0,0	0,4	1,3	0,0	3,3	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	-6,1	-3,6	-19,2	-70,9	4,4	55,4	25,9	-1,5
1.2.1. Sredstva	-7,7	-15,3	-23,6	-59,8	-13,2	21,5	21,7	-11,1
1.2.2. Obveze	1,6	11,7	4,4	-11,1	17,6	33,9	4,3	9,7
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	1.137,9	1.762,4	949,6	1.467,9	2.745,2	3.618,8	893,4	934,5
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	879,3	1.349,8	611,4	1.363,5	2.442,3	2.636,8	355,6	695,1
2.1.1. Sredstva	0,0	-1,2	-22,4	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	879,3	1.351,1	633,8	1.363,5	2.442,4	2.636,8	355,6	695,1
2.2. Ostala ulaganja	258,6	412,5	338,2	104,4	302,9	982,0	537,8	239,4
2.2.1. Sredstva	-0,3	-1,5	-17,8	0,0	16,6	-2,6	-2,0	-1,7
2.2.2. Obveze	259,0	414,0	356,0	104,4	286,3	984,6	539,8	241,1
Portfeljna ulaganja	-437,7	867,6	287,1	-1.177,9	-542,8	-3,4	153,0	-54,1
1. Sredstva	-650,5	121,6	-736,1	-571,2	-472,5	-413,1	270,3	53,0
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-78,4	-57,8	-39,1	-193,0	-320,5	-842,9	192,3	-37,0
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Banke	-2,7	0,3	0,0	0,0	2,6	-0,6	-0,3	6,3
1.1.3. Ostali sektori	-75,6	-58,1	-39,1	-193,0	-323,1	-842,2	192,6	-43,3
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-572,2	179,4	-696,9	-378,2	-152,0	429,7	78,0	89,9
1.2.1. Obveznice	-586,9	165,9	-567,1	-396,5	98,7	323,0	21,8	89,0
1.2.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Banke	-566,6	180,1	-575,0	-360,2	142,4	261,1	28,9	123,1
1.2.1.3. Ostali sektori	-20,3	-14,1	7,9	-36,3	-43,7	61,9	-7,1	-34,1
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	14,7	13,5	-129,9	18,3	-250,6	106,7	56,2	0,9
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Banke	20,9	7,3	-129,9	18,3	-250,6	106,7	56,2	0,9
1.2.2.3. Ostali sektori	-6,2	6,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	212,9	746,0	1.023,2	-606,7	-70,4	409,7	-117,3	-107,1
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	42,4	13,0	141,6	89,2	325,2	314,6	-34,5	42,3
2.1.1. Banke	2,5	-2,6	0,8	-12,8	41,7	10,1	-5,2	16,0
2.1.2. Ostali sektori	39,8	15,6	140,7	102,0	283,5	304,5	-29,4	26,3
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	170,5	733,1	881,6	-695,9	-395,6	95,2	-82,8	-149,4
2.2.1. Obveznice	202,7	698,8	915,6	-695,9	-395,6	95,2	-83,7	-148,5
2.2.1.1. Država	62,1	525,9	429,6	-690,5	-321,9	-2,6	-99,0	-141,8
2.2.1.2. Banke	0,0	0,0	453,2	3,2	1,2	1,0	4,8	4,8
2.2.1.3. Ostali sektori	140,7	173,0	32,8	-8,6	-74,9	96,7	10,6	-11,5
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	-32,2	34,2	-34,0	0,0	0,0	0,0	0,9	-0,9
2.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	-32,2	34,2	-34,0	0,0	0,0	0,0	0,9	-0,9

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za njega obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospjećem dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Krediti koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti kojima se koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor podataka tih pozicija je evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozi-

cija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore država i banke je monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj strukturi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadržava samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci u četvrtom tromje-

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007. ^a	2008.	
							1.tr. ^a	2.tr. ^b
Ostala ulaganja, neto	2.795,0	1.326,3	1.614,1	3.771,8	3.198,3	1.346,4	1.648,9	1.042,4
1. Sredstva	460,0	-2.216,9	-498,3	982,0	-692,3	-1.653,5	521,0	273,2
1.1. Trgovinski krediti	-79,4	-169,7	-188,1	-134,8	-33,4	-99,5	-34,6	-167,8
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,2	0,1	0,0	0,0
1.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,2	0,1	0,0	0,0
1.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	-79,4	-169,7	-188,1	-134,6	-33,5	-99,7	-34,6	-167,8
1.1.2.1. Dugoročni krediti	-6,6	-25,6	18,1	10,7	-5,1	-63,6	3,8	4,2
1.1.2.2. Kratkoročni krediti	-72,7	-144,1	-206,1	-145,3	-28,4	-36,1	-38,4	-172,0
1.2. Krediti	-55,5	-85,1	43,8	-116,8	-153,1	-4,5	-22,2	-19,5
1.2.1. Država	0,6	-1,0	-1,8	-1,5	-1,3	-9,5	-1,6	-0,9
1.2.1.1. Dugoročni krediti	0,6	-1,0	-1,8	-1,5	-1,3	-9,5	-1,6	-0,9
1.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Banke	-22,6	4,3	3,7	-28,5	-80,4	-32,6	-5,2	-7,5
1.2.2.1. Dugoročni krediti	-20,9	5,1	-0,1	-20,5	-58,9	-25,4	-5,4	-3,7
1.2.2.2. Kratkoročni krediti	-1,6	-0,8	3,9	-8,0	-21,5	-7,3	0,2	-3,7
1.2.3. Ostali sektori	-33,5	-88,5	41,8	-86,8	-71,4	37,5	-15,4	-11,1
1.2.3.1. Dugoročni krediti	-33,4	-88,5	43,2	-87,8	-71,7	37,5	-15,1	-8,4
1.2.3.2. Kratkoročni krediti	-0,1	0,1	-1,3	1,0	0,3	0,0	-0,3	-2,8
1.3. Gotovina i depoziti	594,9	-1.962,1	-354,1	1.233,6	-505,8	-1.549,4	577,9	460,5
1.3.1. Država	-24,2	30,3	72,7	-44,4	26,5	-44,5	6,7	-11,9
1.3.2. Banke	1.516,5	-1.964,5	-446,7	1.313,7	-462,1	-1.317,1	681,5	472,4
1.3.3. Ostali sektori	-897,4	-27,9	19,8	-35,6	-70,2	-187,8	-110,3	0,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	2.335,0	3.543,3	2.112,4	2.789,7	3.890,6	2.999,9	1.127,8	769,2
2.1. Trgovinski krediti	501,1	-225,6	-54,5	15,1	11,4	313,5	-156,6	451,5
2.1.1. Država	-0,1	1,5	-0,3	0,4	-0,7	-0,6	0,0	-0,1
2.1.1.1. Dugoročni krediti	-0,1	1,5	-0,3	0,4	-0,7	-0,6	0,0	-0,1
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	501,2	-227,1	-54,2	14,7	12,1	314,2	-156,6	451,6
2.1.2.1. Dugoročni krediti	-1,4	-46,2	-16,7	27,4	-3,7	165,0	11,2	34,9
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	502,6	-181,0	-37,5	-12,7	15,8	149,2	-167,8	416,7
2.2. Krediti	625,3	2.890,0	1.676,4	2.405,8	3.059,2	2.890,3	877,6	958,7
2.2.1. Hrvatska narodna banka	-173,8	358,2	-367,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	-129,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.1. Povučena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Otplate	-129,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.2. Kratkoročni krediti	-44,3	358,2	-367,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	409,3	500,4	425,8	248,1	133,5	183,0	15,8	221,6
2.2.2.1. Dugoročni krediti	409,3	500,4	425,8	248,1	133,5	183,0	15,8	221,6
2.2.2.1.1. Povučena kreditna sredstva	645,9	764,8	795,5	590,1	560,4	668,3	96,9	536,4
2.2.2.1.2. Otplate	-236,7	-264,5	-369,7	-342,0	-426,9	-485,3	-81,1	-314,8
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	73,5	1.007,7	650,4	826,0	541,2	-1.065,0	31,6	-52,0
2.2.3.1. Dugoročni krediti	75,8	929,1	741,7	281,1	419,5	-630,8	-57,0	-164,6
2.2.3.1.1. Povučena kreditna sredstva	739,1	1.722,8	1.260,0	1.236,1	2.833,6	1.216,2	46,4	60,5
2.2.3.1.2. Otplate	-663,3	-793,7	-518,3	-955,0	-2.414,1	-1.847,0	-103,5	-225,1
2.2.3.2. Kratkoročni krediti	-2,3	78,6	-91,2	544,9	121,7	-434,2	88,6	112,6
2.2.4. Ostali sektori	316,3	1.023,9	967,9	1.331,7	2.384,5	3.772,4	830,1	789,1
2.2.4.1. Dugoročni krediti	336,0	977,0	932,4	1.277,2	2.295,6	3.162,9	625,1	625,1
2.2.4.1.1. Povučena kreditna sredstva	1.494,5	2.140,3	2.232,5	2.686,4	4.183,9	5.816,0	1.266,2	1.276,8
2.2.4.1.2. Otplate	-1.158,5	-1.163,3	-1.300,1	-1.409,2	-1.888,3	-2.653,1	-641,1	-651,8
2.2.4.2. Kratkoročni krediti	-19,7	46,9	35,5	54,5	88,9	609,5	205,0	164,0
2.3. Gotovina i depoziti	1.209,5	879,6	487,5	366,1	817,2	-206,6	406,1	-641,8
2.3.1. Država	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,6	0,3
2.3.2. Banke	1.209,3	879,5	487,5	366,1	817,1	-206,6	406,6	-642,1
2.4. Ostale obveze	-0,9	-0,7	3,0	2,8	2,7	2,7	0,8	0,8

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica

u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006. ^a	2007. ^a	2008.	
							1.tr. ^a	2.tr. ^b
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-15.744,2	-14.637,6	-11.167,9	-14.828,6	-19.912,8	-23.877,8	-18.372,2	-13.210,0
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-24.275,5	-24.051,3	-20.094,6	-23.586,7	-28.021,9	-31.528,7	-19.984,9	-15.192,4
1.1. Prihodi	85.611,4	102.483,3	111.525,2	117.995,0	130.801,0	143.956,0	24.802,7	39.120,8
1.2. Rashodi	-109.886,9	-126.534,6	-131.619,8	-141.581,7	-158.822,9	-175.484,7	-44.787,6	-54.313,2
2. Roba i usluge (3+4)	-19.986,2	-15.671,7	-15.083,2	-16.508,1	-19.478,8	-23.132,6	-17.962,2	-9.443,3
2.1. Prihodi	82.206,3	99.192,2	106.225,6	112.693,7	124.269,8	134.451,3	22.385,8	36.474,4
2.2. Rashodi	-102.192,6	-114.863,9	-121.308,8	-129.201,8	-143.748,6	-157.583,9	-40.348,1	-45.917,7
3. Roba	-44.117,7	-52.759,8	-50.327,5	-55.568,1	-61.083,9	-69.218,6	-18.690,2	-22.554,7
3.1. Prihodi	39.216,5	42.190,2	49.507,8	53.397,7	61.988,6	67.424,8	16.217,9	17.970,5
3.2. Rashodi	-83.334,1	-94.949,9	-99.835,3	-108.965,8	-123.072,5	-136.643,4	-34.908,1	-40.525,2
4. Usluge	24.131,4	37.088,0	35.244,3	39.060,0	41.605,1	46.086,0	728,0	13.111,4
4.1. Prihodi	42.989,9	57.002,0	56.717,8	59.296,0	62.281,2	67.026,4	6.167,9	18.503,9
4.2. Rashodi	-18.858,5	-19.914,0	-21.473,5	-20.236,0	-20.676,1	-20.940,5	-5.439,9	-5.392,5
5. Dohodak	-4.289,2	-8.379,5	-5.011,4	-7.078,6	-8.543,1	-8.396,1	-2.022,7	-5.749,1
5.1. Prihodi	3.405,1	3.291,2	5.299,6	5.301,3	6.531,2	9.504,7	2.416,9	2.646,4
5.2. Rashodi	-7.694,3	-11.670,7	-10.311,0	-12.379,9	-15.074,3	-17.900,8	-4.439,6	-8.395,5
6. Tekući transferi	8.531,3	9.413,6	8.926,8	8.758,1	8.109,0	7.650,9	1.612,7	1.982,3
6.1. Prihodi	10.761,2	11.639,9	11.872,9	12.047,2	12.005,6	11.562,1	2.548,1	2.949,0
6.2. Rashodi	-2.229,9	-2.226,3	-2.946,1	-3.289,1	-3.896,5	-3.911,1	-935,4	-966,7
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	18.920,4	20.752,3	18.727,4	22.064,2	27.225,7	30.400,6	15.760,3	12.267,5
B1. Kapitalne transakcije	3.847,2	771,3	235,5	396,8	-980,5	253,4	35,2	87,4
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	20.561,8	29.333,4	18.828,5	27.742,8	38.519,6	35.462,3	20.784,5	12.875,8
1. Izravna ulaganja	4.183,5	12.706,4	4.452,8	9.093,0	18.830,9	25.267,6	7.645,1	5.707,5
1.1. U inozemstvo	-4.486,9	-801,9	-2.077,2	-1.415,4	-1.277,5	-1.325,3	1.149,9	-1.075,3
1.2. U Hrvatsku	8.670,4	13.508,3	6.530,0	10.508,5	20.108,3	26.592,9	6.495,2	6.782,8
2. Portfeljna ulaganja	-3.260,4	6.593,2	2.097,8	-8.725,0	-3.779,9	286,7	1.118,5	-392,5
2.1. Sredstva	-4.839,6	938,6	-5.563,8	-4.195,8	-3.241,9	-2.715,7	1.972,4	384,0
2.2. Obveze	1.579,2	5.654,5	7.661,6	-4.529,2	-537,9	3.002,4	-853,9	-776,5
3. Financijski derivati	0,0	0,0	0,0	-659,4	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostala ulaganja	19.638,7	10.033,7	12.277,9	28.034,2	23.468,6	9.908,0	12.021,0	7.560,8
4.1. Sredstva	3.322,5	-16.854,7	-3.680,4	7.419,8	-5.121,7	-12.079,9	3.807,0	1.983,6
4.2. Obveze	16.316,1	26.888,4	15.958,3	20.614,4	28.590,3	21.987,9	8.214,0	5.577,2
B3. Međunarodne pričuve	-5.488,5	-9.352,4	-336,5	-6.075,4	-10.313,4	-5.315,1	-5.059,4	-695,7
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-3.176,2	-6.114,7	-7.559,5	-7.235,6	-7.312,9	-6.522,9	2.611,9	942,6

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji banaka.

sečju 2001. i prva dva tromjesečja 2002. odnose na efekt promjene valuta država članica EMU u euro.

U razdoblju od 1995. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u origi-

nalnim valutama pretvorene u američke dolare primjenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a

na kraju razdoblja, u milijunima eura

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke						Devizne pričuve banaka	
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Devize			
						Ukupno	Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice	
1994.	prosinac	1.145,7	3,7	–	–	1.142,0	1.142,0	–	716,6
1995.	prosinac	1.479,0	109,1	–	–	1.369,9	1.288,4	81,4	1.038,1
1996.	prosinac	1.867,7	101,3	0,0	–	1.766,3	1.627,6	138,7	1.549,2
1997.	prosinac	2.303,7	133,4	0,1	–	2.170,2	1.825,2	345,0	2.078,9
1998.	prosinac	2.400,2	197,1	0,1	–	2.203,0	1.642,6	560,4	1.607,0
1999.	prosinac	3.012,7	188,7	0,2	–	2.823,7	2.449,8	373,9	1.344,7
2000.	prosinac	3.783,2	158,5	0,2	–	3.624,5	2.763,0	861,5	2.310,7
2001.	prosinac	5.333,6	122,9	0,2	–	5.210,5	3.469,7	1.740,7	4.056,0
2002.	prosinac	5.651,3	2,3	0,2	–	5.648,8	3.787,8	1.861,0	2.581,6
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	–	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1
2004.	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	–	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1
2005.	prosinac	7.438,4	0,9	0,2	–	7.437,3	3.834,5	3.602,8	2.938,4
2006.	prosinac	8.725,3	0,7	0,2	–	8.724,4	4.526,9	4.197,5	3.315,0
2007.	listopad	8.973,8	1,3	0,2	–	8.972,3	4.361,1	4.611,2	3.946,8
	studen	9.112,3	0,8	0,2	–	9.111,3	4.462,5	4.648,8	4.180,6
	prosinac	9.307,4	0,8	0,2	–	9.306,5	4.533,9	4.772,5	4.388,9
2008.	siječanj	9.332,8	1,0	0,2	–	9.331,6	4.527,3	4.804,2	4.316,4
	veljača	9.676,9	0,6	0,2	–	9.676,1	4.510,9	5.165,2	4.112,5
	ožujak	9.841,7	1,1	0,2	–	9.840,4	4.954,5	4.885,9	3.904,5
	travanj	9.928,5	1,1	0,2	–	9.927,2	4.955,3	4.971,9	3.711,8
	svibanj	10.051,2	0,8	0,2	–	10.050,2	4.432,0	5.618,2	3.485,7
	lipanj	9.941,2	0,8	0,2	–	9.940,2	3.509,5	6.430,7	3.542,5
	srpanj	9.788,8	1,0	0,2	–	9.787,7	3.296,2	6.491,4	4.027,1
	koovoz	9.839,8	0,7	0,2	–	9.839,0	3.371,8	6.467,2	4.220,4
	rujan ^b	9.808,7	0,7	0,2	–	9.807,9	3.076,3	6.731,6	4.304,8

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a.^b Preliminarni podaci**Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka**

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neu-

skladenosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od posebnih prava vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neuskladenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

na kraju razdoblja, u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)										
A. Službene međunarodne pričuve	5.651,3	6.554,1	6.436,2	7.438,4	8.725,3	9.307,4	9.841,7	9.941,2	9.788,8	9.839,8
1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	4.246,9	5.740,1	6.235,4	7.337,3	8.162,8	8.911,0	9.040,4	9.040,2	8.952,5	9.033,6
a) Dužnički vrijednosni papiri	1.861,0	3.207,2	3.262,0	3.602,8	4.197,5	4.772,5	4.885,9	6.430,7	6.491,4	6.467,2
Od toga: Izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b) Ukupno valuta i depoziti kod:	2.385,9	2.532,9	2.973,3	3.734,5	3.965,3	4.138,4	4.154,5	2.609,5	2.461,1	2.566,4
i) Ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	325,1	271,1	233,1	407,3	198,7	190,7	199,7	265,9	181,3	190,5
ii) Banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Od toga: Locirane u inozemstvu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
iii) Banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava	2.060,8	2.261,8	2.740,3	3.327,2	3.766,6	3.947,7	3.954,9	2.343,6	2.279,8	2.375,9
Od toga: Locirane u zemlji o kojoj se izvještava	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
3) Posebna prava vučenja (SDR)	2,3	0,7	0,6	0,9	0,7	0,8	1,1	0,8	1,0	0,7
4) Zlato	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5) Ostale devizne pričuve	1.401,9	813,1	200,0	100,0	561,6	395,5	800,0	900,0	835,2	805,4
– Obratni repo poslovi	1.401,9	813,1	200,0	100,0	561,6	395,5	800,0	900,0	835,2	805,4
B. Ostale devizne pričuve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
– Oročeni depoziti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
C. Ukupno (A+B)	5.651,3	6.554,1	6.436,2	7.438,4	8.725,3	9.307,4	9.841,7	9.941,2	9.788,8	9.839,8
II. Obvezni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)	-740,9	-1.538,0	-988,6	-899,7	-650,5	-521,1	-1.032,1	-1.015,0	-1.017,5	-1.034,0
a) Hrvatska narodna banka	-167,4	-646,9	-1,8	-1,1	-1,6	-2,0	-1,8	-1,5	-1,9	-1,5
Do 1 mjesec	-136,9	-355,9	-	-	-	-	-	-	-	-
Glavnica	-136,9	-355,9	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamate	-2,2	-1,9	-1,8	-1,1	-1,6	-2,0	-1,8	-1,5	-1,9	-1,5
Preko 1 do 3 mjeseca	-26,5	-288,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Glavnica	-26,5	-288,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamate	-0,1	-0,7	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-1,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Glavnica	-1,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamate	-0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b) Središnja država (bez republičkih fondova)	-573,5	-891,1	-986,8	-898,6	-648,9	-519,1	-1.030,3	-1.013,5	-1.015,6	-1.032,5
Do 1 mjesec	-98,1	-85,9	-76,5	-77,9	-48,3	-47,6	-13,0	-49,6	-5,8	-11,7
Glavnica	-98,1	-85,9	-76,5	-77,9	-48,3	-47,6	-13,0	-49,6	-5,8	-11,7
Kamate	-42,8	-34,4	-13,8	-	-	-	-	-	-	-
Preko 1 do 3 mjeseca	-8,6	-9,3	-510,1	-603,0	-138,4	-133,2	-227,4	-65,4	-82,1	-96,0
Glavnica	-8,6	-9,3	-510,1	-603,0	-138,4	-133,2	-227,4	-65,4	-82,1	-96,0
Kamate	-148,1	-168,3	-169,0	-	-	-	-	-	-	-
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-176,2	-495,2	-143,7	-160,2	-399,8	-284,5	-648,6	-776,7	-815,8	-825,6
Glavnica	-176,2	-495,2	-143,7	-160,2	-399,8	-284,5	-648,6	-776,7	-815,8	-825,6
Kamate	-99,7	-98,0	-73,8	-57,5	-62,3	-53,8	-141,3	-121,8	-111,8	-99,1
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
a) Kratke pozicije (-)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Do 1 mjesec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 1 do 3 mjeseca	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b) Duge pozicije (+)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Do 1 mjesec	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 1 do 3 mjeseca	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Ostalo	-21,5	-363,5	-	-	-	-	-	-	-	-
– Odljevi s osnove repo poslova (-)	-21,5	-363,5	-	-	-	-	-	-	-	-
Do 1 mjesec	-21,5	-363,1	-	-	-	-	-	-	-	-
Glavnica	-21,5	-363,1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamate	0,0	-0,4	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 1 do 3 mjeseca	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Glavnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamate	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Glavnica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamate	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-762,4	-1.901,5	-988,6	-899,7	-650,5	-521,1	-1.032,1	-1.015,0	-1.017,5	-1.034,0
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Potencijalne devizne obveze	-1.631,0	-1.300,4	-1.772,9	-2.273,1	-2.734,9	-2.607,4	-3.071,0	-2.919,3	-2.708,8	-2.772,9
a) Izdane garancije s dospeljećem od 1 godine	-685,9	-426,8	-370,9	-443,8	-478,9	-662,1	-729,1	-597,6	-605,2	-735,4

– Hrvatska narodna banka	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država (bez republičkih fondova)	–685,9	–426,8	–370,9	–443,8	–478,9	–662,1	–729,1	–597,6	–605,2	–735,4
Do 1 mjesec	–52,3	–55,8	–62,7	–59,6	–71,9	–54,3	–187,2	–51,3	–12,5	–50,3
Preko 1 do 3 mjeseca	–35,2	–94,9	–33,9	–53,0	–84,8	–42,4	–117,2	–83,4	–108,3	–96,5
Preko 3 mjeseca do 1 godine	–598,3	–276,1	–274,4	–331,2	–322,2	–565,3	–424,7	–463,0	–484,3	–588,6
b) Ostale potencijalne obveze	–945,1	–873,6	–1.402,0	–1.829,3	–2.256,0	–1.945,3	–2.341,9	–2.321,7	–2.103,6	–2.037,5
– Hrvatska narodna banka	–945,1	–873,6	–1.402,0	–1.829,3	–2.256,0	–1.945,3	–2.341,9	–2.321,7	–2.103,6	–2.037,5
Do 1 mjesec	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 1 do 3 mjeseca	–945,1	–873,6	–1.402,0	–1.829,3	–2.256,0	–1.945,3	–2.341,9	–2.321,7	–2.103,6	–2.037,5
Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država (bez republičkih fondova)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– BIS (+)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– MMF (+)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	–1.631,0	–1.300,4	–1.772,9	–2.273,1	–2.734,9	–2.607,4	–3.071,0	–2.919,3	–2.708,8	–2.772,9
IV. Bilješke										
a) Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
U tome: Središnja država (bez republičkih fondova)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
b) Devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
c) Založena imovina	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
d) Repo poslovi s vrijednosnim papirima	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	–20,0	–351,0	–	–	–	–	–0,2	–1,5	–1,1	–1,3
– Posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	1.330,3	785,1	180,7	88,5	559,5	389,7	788,9	913,3	848,6	794,8
e) Financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
f) Valutna struktura službenih međunarodnih pričuva	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– SDR i valute koje čine SDR	5.651,3	6.554,1	6.436,2	7.438,1	8.725,0	9.307,1	9.841,6	9.941,1	9.788,7	9.839,7
– Valute koje ne čine SDR	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1
– Po pojedinim valutama:										
USD	1.600,8	1.937,6	1.609,1	1.104,5	1.266,0	1.357,2	2.680,3	2.719,9	2.592,7	2.597,6
EUR	4.047,9	4.615,6	4.826,3	6.332,5	7.458,0	7.944,2	7.159,4	7.219,7	7.194,3	7.240,7
Ostale	2,6	0,9	0,8	1,3	1,3	6,0	2,0	1,7	1,8	1,5

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a "International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001".

Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A.) prikazuju one oblike imovine kojima se HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po videnju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospelja, devizne oročene depozite s preostalim dospeljem do godine dana, pričuvnu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospelja izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna

kratka i duga pozicija deviznih terminkih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (predznak –) koje rezultiraju iz međovalutnih swapova između HNB-a i domaćih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predloška prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuve banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuve, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po videnju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak –) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predloška prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospeljem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B., koji također čine zalag. Repo

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		7,087680	0,524825	1,079616	0,371511	4,381907	9,166621	5,994736	3,692176
1995.		6,757247	0,518724	1,047746	0,321349	4,425013	8,250868	5,229850	3,649215
1996.		6,805527	0,513812	1,062870	0,352204	4,407070	8,476847	5,433979	3,614716
1997.		6,960719	0,505335	1,056368	0,362049	4,248502	10,089408	6,161849	3,556098
1998.		7,139159	0,514631	1,080018	0,366853	4,396452	10,537622	6,362284	3,620795
1999.		7,581823	0,550993	1,155840	0,391568	4,739965	11,514804	7,122027	3,876528
2000.		7,633852	0,554774	1,163773	0,394256	4,903244	12,530514	8,287369	3,903127
2001.		7,471006	0,542939	1,138947	0,385845	4,946810	12,010936	8,339153	3,819865
2002.		7,406976				5,049125	11,793108	7,872490	
2003.		7,564248				4,978864	10,943126	6,704449	
2004.		7,495680				4,854986	11,048755	6,031216	
2005.		7,400047				4,780586	10,821781	5,949959	
2006.		7,322849				4,656710	10,740292	5,839170	
2007.		7,336019				4,468302	10,731537	5,365993	
2007.	listopad	7,320799				4,384000	10,512950	5,149405	
	studen	7,339884				4,453499	10,365513	5,004536	
	prosinac	7,315282				4,410997	10,172190	5,022677	
2008.	siječanj	7,326929				4,516125	9,821601	4,987008	
	veljača	7,266515				4,516712	9,689673	4,933374	
	ožujak	7,266614				4,623619	9,389891	4,689464	
	travanj	7,265563				4,558372	9,128528	4,606358	
	svibanj	7,254953				4,467798	9,161309	4,663891	
	lipanj	7,247010				4,487972	9,154517	4,665242	
	srpanj	7,229828				4,469877	9,111242	4,580458	
	kolovoz	7,196063				4,437266	9,088553	4,797094	
	rujan	7,126375				4,465702	8,911952	4,955398	

poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obratnih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predlošku.

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godišnji prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u godini, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u mjesecu, prema

tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Podaci o godišnjim i mjesečnim prosjecima srednjih deviznih tečajeva HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama. Za razdoblja izračuna od početka 1992. godine, kad je hrvatski dinar bio zakonito sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj, pa do uvođenja kune 30. svibnja 1994. godišnji i mjesečni prosjeci iskazani su u kunskoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva za euro u razdoblju od 1992. do kraja 1998. prosjeci su srednjih deviznih tečajeva koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,514000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.		7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2005.		7,375626				4,744388	10,753209	6,233626	
2006.		7,345081				4,571248	10,943208	5,578401	
2007.		7,325131				4,412464	9,963453	4,985456	
2007.	listopad	7,350060				4,380250	10,543767	5,106691	
	studen	7,313666				4,435482	10,227473	4,962455	
	prosinac	7,325131				4,412464	9,963453	4,985456	
2008.	siječanj	7,249864				4,492696	9,752306	4,896241	
	veljača	7,277476				4,536797	9,547987	4,823034	
	ožujak	7,256652				4,612377	9,160126	4,593981	
	travanj	7,263753				4,498794	9,241416	4,665224	
	svibanj	7,250440				4,453861	9,231525	4,677703	
	lipanj	7,246264				4,509187	9,127427	4,594968	
	srpanj	7,221125				4,427965	9,180758	4,633084	
	kolovoz	7,161648				4,431987	8,895352	4,858978	
	rujan	7,107741				4,480139	8,929323	4,961427	

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Tablica prikazuje srednje devizne tečajeve HNB-a koji se primjenjuju posljednjega dana promatranog razdoblja.

Podaci o srednjim deviznim tečajevima HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama.

Za razdoblja od početka vremenske serije 1992. godine do uvođenja kune 30. svibnja 1994. srednji devizni tečajevi koji se primjenjuju na kraju razdoblja iskazani su u kunsjoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Srednji devizni tečajevi za euro koji su se primjenjivali posljednjeg dana promatranog razdoblja od 1992. do kraja 1998. srednji su devizni tečajevi na kraju razdoblja koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

indeksi 2001. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks potrošačkih cijena
1996.	prosinac	83,88	90,19	96,70
1997.	prosinac	87,77	93,06	98,84
1998.	prosinac	91,09	95,99	95,39
1999.	prosinac	99,25	102,78	102,09
2000.	prosinac	101,63	100,07	101,91
2001.	prosinac	99,07	98,63	98,89
2002.	prosinac	95,99	95,65	96,26
2003.	prosinac	94,18	94,55	94,71
2004.	prosinac	90,42	90,61	90,85
2005.	prosinac	91,52	94,33	90,99
2006.	prosinac	88,42	92,51	87,96
2007.	listopad	86,23	89,29	85,16
	studen	85,72	89,52	84,31
	prosinac	85,58	88,97	83,10
2008.	siječanj	85,50	87,75	82,55
	veljača	84,74	87,30	82,25
	ožujak	83,57	86,68	81,32
	travanj	83,12	86,77	80,57
	svibanj	83,30	87,36	80,50
	lipanj	83,25	87,34	80,28
	srpanj	82,69	86,10 ^a	79,67 ^a
	kolovoz	83,45	85,93 ^a	80,55 ^a
rujan	83,60			

^a Preliminarni podaci

Napomena: Od 1.1.2001. serija cijena koja se odnosi na eurozonu uključuje i Grčku. Slovenija je 1. siječnja 2007. postala članicom Ekonomske i monetarne unije, te se u skladu s tim ponder pripisan slovenskom tolaru (0,2%) pridružuje euru, čiji ponder sada iznosi 70,8% (prije 70,6%). Ponderi pripisani američkom dolaru (27,2%), funti sterlinga (1,0%) te švicarskom franku (1,0%) ne mijenjaju se.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Počevši od Biltena HNB-a broj 94 (lipanj 2004.) prikazane serije indeksa efektivnih tečajeva kune izračunate su u skladu s modifikacijama osnovne metodologije HNB-a za izračunavanje indeksa nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune, koja je objavljena u Okviru 2. Biltena HNB-a broj 64 (listopad 2001.). Ponderi su određeni na osnovi prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od siječnja 2000. do prosinca 2005. godine (prije od srpnja 1996. do siječnja 2000.). Tako novi ponder pripisan euru iznosi 70,6% (prije 66,2%), američkom dolaru 27,2% (prije 30,7%), funti sterlinga 1,0% (prije 1,2%), švicarskom franku 1,0% (prije 1,6%) te slovenskom tolaru 0,2% (kao i prije). Bazno razdoblje za izračunavanje indeksa efektivnih tečajeva kune je 2001.

godina (prije 1995. godina). Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja je ponderirani geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflacioniranje se koriste indeksi cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima i indeksi potrošačkih cijena, odnosno ukupni harmonizirani indeks potrošačkih cijena za zemlje članice eurozone. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine koriste indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Podaci za posljednja dva mjeseca su preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka koje objavljuju statistički uredi zemalja čije cijene ulaze u izračun indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.		2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII. ^{b*}	III.*	VI.*	VII.*	VIII.
1. Država	5.884,9	6.570,7	7.257,3	7.047,3	6.667,7	6.663,0	6.729,4	6.607,7	6.672,9	6.644,0	6.708,5
Kratkoročni	1,3	1,3	2,7	2,0	1,3	5,3	3,3	6,3	6,7	6,7	8,7
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	1,3	1,3	2,7	2,0	1,3	5,3	3,3	6,3	6,7	6,7	8,7
Kašnjenja otplate glavnice	0,9	0,9	2,4	1,8	0,0	1,1	0,3	0,3	0,4	0,5	2,4
Kašnjenja otplate kamata	0,4	0,4	0,3	0,2	1,2	4,2	2,9	6,0	6,4	6,3	6,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.883,6	6.569,4	7.254,6	7.045,3	6.666,5	6.657,7	6.726,2	6.601,4	6.666,1	6.637,3	6.699,8
Obveznice	3.950,4	4.306,6	4.662,4	4.052,1	3.640,5	3.563,6	3.591,2	3.499,2	3.339,6	3.321,8	3.349,3
Kredit	1.932,1	2.260,5	2.590,2	2.990,6	3.024,1	3.093,0	3.133,8	3.101,2	3.325,6	3.314,8	3.349,7
Trgovinski kredit	1,1	2,3	2,1	2,6	1,9	1,2	1,2	1,1	0,9	0,8	0,8
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	23,2	365,9	2,4	2,6	2,6	2,3	2,3	1,7	2,0	2,0	2,0
Kratkoročni	23,2	365,9	2,4	2,6	2,6	2,3	2,3	1,7	2,0	2,0	2,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	21,5	363,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1,7	2,6	2,4	2,6	2,6	2,3	2,3	1,7	2,0	2,0	2,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	3.798,7	6.140,1	7.731,7	8.978,7	10.222,6	8.879,1	8.888,2	9.424,9	8.694,9	8.344,5	7.819,8
Kratkoročni	1,2	605,5	1.969,2	2.505,2	3.362,7	2.361,2	2.358,3	2.932,8	2.453,5	2.316,2	2.060,7
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,3	604,6	519,9	1.064,8	1.150,4	710,8	708,2	801,6	913,9	873,7	641,1
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	1.448,4	1.438,6	2.211,1	1.648,8	1.648,8	2.129,4	1.537,1	1.440,9	1.418,1
Ostale obveze	0,8	0,9	0,9	1,7	1,2	1,7	1,3	1,8	2,5	1,6	1,5
Kašnjenja otplate glavnice	0,5	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3
Kašnjenja otplate kamata	0,4	0,7	0,9	1,7	1,2	1,5	1,2	1,6	2,3	1,3	1,2
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.797,5	5.534,7	5.762,5	6.473,6	6.859,9	6.517,9	6.529,9	6.492,1	6.241,3	6.028,3	5.759,1
Obveznice	0,0	0,0	453,2	456,6	457,9	459,0	459,0	463,8	468,6	451,0	452,7
Kredit	1.900,6	2.798,5	3.517,4	3.822,7	4.217,3	3.565,1	3.577,0	3.538,7	3.368,6	3.323,5	3.088,3
Gotovina i depoziti	1.896,9	2.736,2	1.791,9	2.194,3	2.184,7	2.493,9	2.493,9	2.489,7	2.404,2	2.253,7	2.218,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	4.030,9	4.945,7	5.895,6	7.264,0	9.502,5	13.451,9	13.711,0	14.561,8	15.410,8	15.950,3	16.262,8
Kratkoročni	472,6	512,9	535,2	707,7	700,9	1.478,2	861,4	1.124,7	1.518,4	1.564,5	1.674,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	33,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0
Kredit	25,4	68,1	98,5	140,2	155,0	681,0	506,1	722,6	777,6	821,0	825,8
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	47,5	22,2	23,2	27,8	35,9	31,1	34,1	34,5	35,3	44,2	53,4
Ostale obveze	399,7	389,0	413,5	539,8	510,0	766,0	321,1	366,6	705,4	699,3	795,1
Kašnjenja otplate glavnice	366,5	356,3	377,1	496,3	460,6	683,4	266,7	309,9	635,8	626,4	707,6
Kašnjenja otplate kamata	33,2	32,7	36,3	43,5	49,4	82,6	54,4	56,7	69,7	72,9	87,5
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.558,2	4.432,8	5.360,4	6.556,2	8.801,6	11.973,7	12.849,6	13.437,1	13.892,4	14.385,8	14.588,5
Obveznice	171,9	344,8	377,9	375,3	306,4	401,6	405,1	415,2	402,3	390,4	392,2
Kredit	3.174,9	3.933,0	4.852,7	6.017,1	8.349,8	11.282,3	12.163,0	12.740,9	13.183,8	13.695,0	13.881,8
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	211,5	155,0	129,8	163,8	145,4	289,8	281,4	281,0	306,3	300,4	314,5

Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	1.405,4	1.861,4	2.046,1	2.455,0	2.878,4	3.932,8	3.893,1	4.319,0	4.516,5	4.550,1	4.573,4
Kratkoročni	79,8	122,3	124,1	184,6	233,9	540,4	493,3	669,5	739,2	761,8	743,5
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	29,9	38,7	33,0	36,5	51,2	216,8	339,4	481,1	436,4	463,4	470,9
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	49,9	83,6	91,2	148,1	182,7	323,6	153,9	188,4	302,8	298,5	272,5
Kašnjenja otplate glavnice	42,0	73,4	78,1	128,7	158,2	293,9	128,9	164,8	275,8	276,3	250,2
Kašnjenja otplate kamata	7,9	10,2	13,1	19,4	24,5	29,7	25,0	23,7	27,0	22,2	22,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1.325,7	1.739,1	1.921,9	2.270,4	2.644,5	3.392,5	3.399,7	3.649,5	3.777,3	3.788,3	3.829,9
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.291,6	1.707,6	1.892,2	2.236,8	2.618,1	3.374,5	3.387,5	3.638,1	3.768,5	3.780,0	3.821,8
Trgovinski kredit	34,1	31,5	29,8	33,6	26,4	18,0	12,2	11,4	8,8	8,2	8,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	15.143,1	19.883,8	22.933,0	25.747,7	29.273,9	32.929,2	33.224,0	34.915,2	35.297,1	35.490,9	35.366,5

^a Prema starom sustavu izvještavanja

^b Prema novom sustavu izvještavanja

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi: dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repo ugovore) neovisno o ugovorenom dospeljeću, depozita primljenih od stranih osoba te trgovinskih kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim dospeljećem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Sektor država prikazuje inozemne dugove opće države, koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste) te lokalnu državu. Sektor središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Sektor banke prikazuje dugove banaka. Ostali domaći sektori prikazuju dugove ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, trgovačkih društava, neprofitnih institucija i stanovništva, uključujući obrtnike. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%).

Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospeljeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza. Pri tome je ročnost instrumenata koji se uključuju u poziciju Gotovina i depoziti za sektor banke raspoloživa od početka 2004. godine te se za ranija razdoblja ova pozicija u cijelosti iskazuje kao dugoročna.

Stanje bruto inozemnog duga uključuje nepodmirene dospeljele

obveze s osnove glavnice i kamata, obračunate nedospjele kamate te buduće otplate glavnice.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Objavljeni podaci preliminarni su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjesečje.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora.

Javni sektor pritom obuhvaća opću državu (koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove i lokalnu državu), središnju banku te javna i mješovita poduzeća. Javna poduzeća su poduzeća u 100%-tnom vlasništvu poslovnih subjekata iz javnog sektora. Mješovita poduzeća su poduzeća u kojima poslovni subjekt iz javnog sektora sudjeluje u vlasništvu mješovitog poduzeća s više od 50%.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji poslovni subjekt iz javnog sektora.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora.

Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.		2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII. ^{b*}	III.*	VI.*	VII.*	VIII.
1. Bruto inozemni dug javnog sektora	7.211,5	8.327,6	8.580,3	8.500,4	8.256,8	9.259,5	9.407,6	9.330,5	9.532,8	9.558,5	9.763,1
Kratkoročni	60,8	415,8	29,5	23,1	41,7	72,5	59,4	101,8	119,8	132,3	128,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	21,9	391,2	0,7	2,3	15,2	35,4	35,6	74,7	76,2	88,9	90,5
Gotovina i depoziti	1,7	2,6	2,4	2,6	2,6	2,3	2,3	1,7	2,0	2,0	2,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	37,2	22,1	26,4	18,2	23,9	34,7	21,5	25,4	41,6	41,4	35,5
Kašnjenja otplate glavnice	35,0	20,5	25,4	17,1	20,6	29,9	17,4	13,1	30,6	29,9	26,2
Kašnjenja otplate kamata	2,1	1,6	1,0	1,1	3,3	4,8	4,1	12,3	11,0	11,6	9,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	7.150,2	7.911,5	8.549,6	8.476,3	8.213,6	9.185,2	9.346,4	9.227,0	9.411,3	9.424,5	9.633,4
Obveznice	3.950,4	4.306,6	4.662,4	4.052,1	3.640,5	3.859,7	3.891,0	3.803,0	3.647,4	3.614,7	3.643,6
Kredit	3.118,5	3.554,4	3.833,2	4.314,5	4.485,2	5.120,3	5.240,8	5.207,5	5.496,3	5.556,2	5.722,7
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,7	9,6	10,2
Trgovinski krediti	81,4	50,6	54,1	109,7	87,9	205,2	214,6	216,5	248,0	243,9	256,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,5	0,3	1,2	1,0	1,5	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7
2. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	559,5	433,7	334,1	290,8	204,2	139,9	138,1	109,3	106,4	81,7	83,1
Kratkoročni	21,8	21,1	23,5	22,1	17,2	11,3	9,8	8,1	8,1	6,6	6,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	21,8	21,1	23,5	22,1	17,2	11,3	9,8	8,1	8,1	6,6	6,9
Kašnjenja otplate glavnice	13,9	14,3	15,6	14,5	14,4	9,4	8,4	7,0	7,0	6,6	6,9
Kašnjenja otplate kamata	7,9	6,8	7,9	7,6	2,8	1,9	1,4	1,1	1,1	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	537,8	412,6	310,6	268,8	187,0	128,6	128,3	101,2	98,4	75,1	76,2
Obveznice	31,2	31,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	502,5	378,9	309,1	267,0	187,0	128,6	128,3	101,2	98,4	75,1	76,2
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	4,0	2,5	1,5	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	7.372,1	11.122,4	14.018,6	16.956,4	20.812,9	23.529,9	23.678,3	25.475,4	25.657,8	25.850,7	25.520,3
Kratkoročni	415,8	1.048,6	2.456,4	3.172,3	4.008,7	3.763,3	3.156,1	3.955,6	3.852,8	3.750,5	3.610,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	33,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0
Kredit	25,4	644,8	617,7	1.202,7	1.290,2	1.356,4	1.178,7	1.449,6	1.615,3	1.605,8	1.376,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	1.448,4	1.438,6	2.211,1	1.648,8	1.648,8	2.129,4	1.537,1	1.440,9	1.418,1
Trgovinski krediti	47,5	22,2	23,2	27,8	35,9	31,1	34,1	34,5	35,3	44,2	53,4
Ostale obveze	342,9	347,9	367,1	503,2	471,5	727,0	294,5	341,2	665,1	659,6	763,0
Kašnjenja otplate glavnice	318,9	322,6	338,5	466,4	425,6	645,4	241,4	290,2	598,8	590,6	677,3
Kašnjenja otplate kamata	24,0	25,3	28,6	36,8	45,8	81,7	53,0	51,0	66,3	68,9	85,7
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.551,4	8.212,8	9.517,3	11.330,1	13.927,4	15.835,5	16.630,9	17.202,7	17.290,2	17.551,7	17.337,8
Obveznice	140,7	313,7	831,1	831,8	764,3	564,4	564,4	575,2	563,1	548,4	550,6
Kredit	3.386,6	5.058,6	6.817,9	8.249,0	10.919,0	12.691,4	13.504,7	14.072,2	14.263,7	14.692,3	14.510,7
Gotovina i depoziti	1.896,9	2.736,2	1.791,9	2.194,3	2.184,7	2.493,9	2.493,9	2.489,7	2.404,2	2.253,7	2.218,1
Trgovinski krediti	127,1	104,3	76,3	55,0	59,4	85,8	68,0	65,6	59,2	57,2	58,4
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	1.404,9	1.861,1	2.044,9	2.454,0	2.876,9	3.931,1	3.891,3	4.317,0	4.514,8	4.548,4	4.571,7
Ukupno (1+2+3)	15.143,1	19.883,8	22.933,0	25.747,7	29.273,9	32.929,2	33.224,0	34.915,2	35.297,1	35.490,9	35.366,5

^a Prema starom sustavu izvještavanja^b Prema novom sustavu izvještavanja

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

u milijunima eura

	Bruto inozemni dug 31.8.2008.	Trenutačno dospijeće	Projekcija otplate glavnice												
			3.tr.08.	4.tr.08.	1.tr.09.	2.tr.09.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	Ostalo
1. Država	6.708,5	8,7	122,9	201,6	578,0	323,7	324,5	1.179,0	924,1	1.498,7	330,6	267,1	737,6	369,4	1.068,8
Kratkoročni	8,7	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	8,7	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	2,4	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	6,3	6,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	6.699,8	0,0	122,9	201,6	578,0	323,7	324,5	1.179,0	924,1	1.498,7	330,6	267,1	737,6	369,4	1.068,8
Obveznice	3.349,3	0,0	78,0	17,5	522,2	155,9	95,5	720,9	563,4	1.057,2	47,1	29,6	526,1	29,6	279,9
Krediti	3.349,7	0,0	44,9	184,1	55,9	167,8	228,9	458,0	360,6	441,5	283,5	237,3	211,5	339,7	788,8
Trgovinski krediti	0,8	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	2,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	7.819,8	1,5	1.466,3	691,3	189,7	868,3	2.157,6	1.917,4	689,8	1.019,6	378,3	89,3	78,7	44,4	1.443,3
Kratkoročni	2.060,7	1,5	1.348,0	385,7	93,1	187,0	1.733,7	325,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	641,1	0,0	418,2	128,9	0,0	93,9	547,1	93,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1.418,1	0,0	929,7	256,8	93,1	93,1	1.186,6	231,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	1,5	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	1,2	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	5.759,1	0,0	118,4	305,6	96,7	681,3	423,9	1.591,9	689,8	1.019,6	378,3	89,3	78,7	44,4	1.443,3
Obveznice	452,7	0,0	2,7	0,0	0,0	0,0	2,7	450,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	3.088,3	0,0	25,1	193,0	33,9	618,6	218,1	891,2	416,3	810,7	378,3	89,3	78,7	44,4	161,3
Gotovina i depoziti	2.218,1	0,0	90,6	112,5	62,8	62,8	203,2	250,7	273,4	208,9	0,0	0,0	0,0	0,0	1.282,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	16.262,8	795,1	576,4	1.115,1	808,5	734,5	1.691,5	2.891,9	2.017,1	2.072,8	1.633,5	628,2	585,6	508,6	3.438,5
Kratkoročni	1.674,3	795,1	84,5	368,3	265,8	90,9	452,8	426,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	825,8	0,0	84,5	368,3	212,4	90,9	452,8	373,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	53,4	0,0	0,0	0,0	53,4	0,0	0,0	53,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	795,1	795,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	707,6	707,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	87,5	87,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	14.588,5	0,0	491,9	746,8	542,7	643,7	1.238,7	2.465,5	2.017,1	2.072,8	1.633,5	628,2	585,6	508,6	3.438,5
Obveznice	392,2	0,0	8,3	0,0	0,0	0,0	8,3	0,0	0,0	90,7	0,0	0,0	0,0	0,0	293,3
Krediti	13.881,8	0,0	467,1	701,4	495,3	597,9	1.168,5	2.293,5	1.956,6	1.964,6	1.631,4	627,8	585,6	508,6	3.145,2
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	314,5	0,0	16,5	45,4	47,4	45,8	61,9	172,0	60,5	17,5	2,1	0,4	0,0	0,0	0,1

Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	4.573,4	272,5	153,1	477,2	226,4	264,4	630,3	858,9	431,4	465,1	545,4	204,9	98,2	364,5	702,3
Kratkoročni	743,5	272,5	47,4	145,0	168,7	79,5	192,4	278,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	470,9	0,0	47,4	145,0	168,7	79,5	192,4	278,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	272,5	272,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	250,2	250,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	22,3	22,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.829,9	0,0	105,7	332,3	57,7	184,9	437,9	580,3	431,4	465,1	545,4	204,9	98,2	364,5	702,3
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	3.821,8	0,0	104,8	331,0	57,2	184,5	435,8	578,3	430,1	464,0	544,7	204,3	97,7	364,5	702,3
Trgovinski krediti	8,1	0,0	0,9	1,3	0,5	0,4	2,1	2,0	1,2	1,1	0,7	0,6	0,5	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	35.366,5	1.077,9	2.320,6	2.485,3	1.802,7	2.190,9	4.805,9	6.847,1	4.062,3	5.056,2	2.887,8	1.189,4	1.500,1	1.286,9	6.652,9
Dodatak: Procjena plaćanja kamata			0,1	332,9	313,2	285,1	333,0	1.135,5	900,0	747,8	486,8	423,2	362,3	294,1	1.243,6

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

Tablica prikazuje stanje bruto inozemnog duga i projekciju otplate glavnice te procijenjena plaćanja kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja. Projekcija otplate glavnice kod stavke Gotovina i depoziti nerezidenata izrađena je na osnovi dostupnih podataka monetarne statistike o izvornom i preostalom dospjeću.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite

nerezidenata, repo poslove te hibridne i podređene instrumente niti zatezne kamate s tih osnova. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi kamatne stope koja vrijedi u trenutku zaključenja ugovora i ne obuhvaćaju varijacije kamatnih stopa koje su moguće kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata, koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.		2008.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	XII. ^a	XII. ^{b*}	III.*	VI.*	VII.*	VIII.
1. Ostali domaći sektori	4.030,9	4.945,7	5.895,6	7.264,0	9.502,5	13.451,9	13.711,0	14.561,9	15.410,8	15.950,3	16.262,8
Kratkoročni	472,6	512,9	535,2	707,7	700,9	1.478,2	861,4	1.124,7	1.518,4	1.564,5	1.674,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	33,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0
Krediti	25,4	68,1	98,5	140,2	155,0	681,0	506,1	722,6	777,6	821,0	825,8
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	47,5	22,2	23,2	27,8	35,9	31,1	34,1	34,5	35,3	44,2	53,4
Ostale obveze	399,7	389,0	413,5	539,8	510,0	766,0	321,1	366,6	705,4	699,3	795,1
Kašnjenja otplate glavnice	366,5	356,3	377,1	496,3	460,6	683,4	266,7	309,9	635,8	626,4	707,6
Kašnjenja otplate kamata	33,2	32,7	36,3	43,5	49,4	82,6	54,4	56,7	69,7	72,9	87,5
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	3.558,2	4.432,8	5.360,4	6.556,2	8.801,6	11.973,7	12.849,6	13.437,1	13.892,4	14.385,8	14.588,5
Obveznice	171,9	344,8	377,9	375,3	306,4	401,6	405,1	415,2	402,3	390,4	392,2
Krediti	3.174,9	3.933,0	4.852,7	6.017,1	8.349,8	11.282,3	12.163,0	12.740,9	13.183,8	13.695,0	13.881,8
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	211,5	155,0	129,8	163,8	145,4	289,8	281,4	281,0	306,3	300,4	314,5
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1. Ostale bankarske institucije	17,5	26,3	25,4	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	1,1	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	1,1	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otplate kamata	1,1	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	16,5	25,3	25,4	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	16,5	25,3	25,4	25,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Nebankarske financijske institucije	304,9	685,1	981,2	1.249,1	1.873,7	2.630,7	2.750,8	2.930,7	3.119,7	3.220,9	3.285,2
Kratkoročni	3,1	2,7	9,5	19,6	60,1	201,6	188,4	176,4	222,7	229,7	231,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	5,4	14,3	46,5	184,5	159,5	165,3	213,3	220,6	221,6
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	3,1	2,7	4,0	5,3	13,6	17,1	29,0	10,3	9,4	9,1	9,7
Kašnjenja otplate glavnice	2,1	1,5	1,5	2,9	6,4	2,9	14,7	6,3	3,6	4,3	5,3
Kašnjenja otplate kamata	1,1	1,2	2,5	2,4	7,2	14,2	14,3	3,9	5,9	4,9	4,4
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	301,8	682,5	971,7	1.229,5	1.813,7	2.429,2	2.562,3	2.754,3	2.897,0	2.991,2	3.053,8
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	301,8	681,8	971,7	1.229,3	1.813,6	2.429,1	2.562,3	2.753,8	2.896,4	2.990,6	3.053,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski krediti	0,0	0,7	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,5
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3. Javna trgovačka društva	822,0	1.005,9	972,4	1.120,8	1.168,5	1.997,4	2.082,7	2.158,1	2.295,4	2.284,9	2.372,0
Kratkoročni	31,6	41,8	20,6	13,3	31,6	48,3	52,3	89,7	95,9	107,5	108,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,4	25,7	0,0	0,0	15,2	35,4	35,6	74,7	76,2	88,9	90,5
Trgovinski krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	31,2	16,2	20,6	13,3	16,4	12,9	16,7	15,1	19,7	18,6	17,5
Kašnjenja otplate glavnice	29,8	15,5	20,0	12,5	14,5	12,5	15,9	11,7	15,3	13,6	14,7
Kašnjenja otplate kamata	1,4	0,7	0,6	0,8	1,9	0,5	0,9	3,4	4,3	5,1	2,8
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	790,4	964,0	951,9	1.107,6	1.136,9	1.949,0	2.030,4	2.068,4	2.199,5	2.177,4	2.264,1
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	296,2	299,8	303,8	307,8	293,0	294,3

Kredit	726,3	929,6	919,4	1.026,8	1.066,8	1.470,2	1.547,5	1.574,1	1.665,6	1.661,4	1.733,5
Trgovinski kredit	64,1	34,4	32,5	80,7	70,1	182,7	183,1	190,5	226,1	223,1	236,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4. Mješovita trgovačka društva	480,9	384,9	347,1	328,7	416,5	594,9	591,3	561,1	560,9	625,8	678,9
Kratkoročni	4,7	6,8	3,9	5,3	6,3	16,5	1,5	4,0	15,2	16,1	9,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	2,2	0,7	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	4,7	4,6	3,2	3,0	6,3	16,5	1,5	4,0	15,2	16,1	9,3
Kašnjenja otplate glavnice	4,4	4,1	3,0	2,9	6,1	16,4	1,2	1,2	15,0	15,8	9,1
Kašnjenja otplate kamata	0,3	0,6	0,1	0,1	0,2	0,1	0,3	2,8	0,3	0,3	0,3
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	476,3	378,1	343,2	323,4	410,2	578,4	589,8	557,1	545,7	609,7	669,6
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	460,1	364,3	323,6	297,0	394,3	557,1	559,5	532,2	524,7	589,6	649,7
Trgovinski kredit	16,2	13,8	19,6	26,4	15,9	21,3	30,3	24,9	21,0	20,1	19,9
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5. Ostala trgovačka društva	2.335,3	2.763,8	3.473,2	4.428,1	5.929,1	8.062,2	8.043,7	8.674,6	9.186,3	9.570,8	9.662,9
Kratkoročni	426,7	454,3	482,9	654,8	578,8	1.174,3	606,6	841,9	1.177,6	1.204,2	1.318,5
Instrumenti tržišta novca	0,0	33,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	24,2	39,8	81,7	122,0	86,9	451,2	299,4	470,8	481,8	505,3	507,2
Trgovinski kredit	47,5	22,2	23,2	27,8	35,9	31,1	34,1	34,5	35,3	44,2	53,4
Ostale obveze	355,1	358,6	378,1	505,1	456,0	692,0	273,1	336,6	660,5	654,8	757,9
Kašnjenja otplate glavnice	326,7	330,7	346,8	467,5	420,3	630,2	234,1	290,0	601,3	592,0	677,8
Kašnjenja otplate kamata	28,4	27,9	31,3	37,5	35,7	61,8	39,0	46,6	59,2	62,8	80,1
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	1.908,6	2.309,6	2.990,2	3.773,3	5.350,3	6.887,9	7.437,1	7.832,7	8.008,7	8.366,6	8.344,4
Obveznice	171,9	344,8	377,9	375,3	306,4	105,4	105,4	111,4	94,6	97,4	97,9
Kredit	1.627,0	1.874,6	2.545,3	3.348,9	4.989,1	6.701,7	7.268,7	7.660,6	7.859,3	8.216,2	8.192,3
Trgovinski kredit	109,7	90,1	67,1	49,1	54,8	80,8	63,0	60,7	54,8	52,9	54,3
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.6. Neprofitne institucije	3,3	2,8	4,0	4,9	5,3	5,4	3,3	3,2	3,1	3,1	3,2
1.7. Obrtnici i trgovci	40,9	50,0	42,7	35,2	26,8	24,1	23,9	21,3	19,8	19,3	18,9
1.8. Kućanstva	26,1	26,9	49,7	71,5	82,7	137,2	215,3	212,7	225,7	225,4	241,8

^a Prema starom sustavu izvještavanja

^b Prema novom sustavu izvještavanja

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007. ^a	2008.	
							1.tr. ^a	2.tr. ^b
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-7.275,1	-10.716,7	-15.371,6	-20.229,0	-29.972,1	-39.636,6	-37.516,8	-36.664,5
2. Sredstva	12.492,1	14.347,6	15.117,6	16.042,7	18.242,9	21.158,1	20.453,4	20.285,1
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.606,8	1.626,7	1.563,4	1.729,8	1.833,1	2.325,3	2.216,0	2.435,0
2.2. Portfeljna ulaganja	876,5	737,4	1.506,0	2.136,8	2.575,9	3.022,0	2.416,1	2.358,2
2.2.1. Vlasnička ulaganja	79,1	141,3	176,8	418,0	720,4	1.601,6	1.077,4	1.117,9
2.2.2. Dužnička ulaganja	797,4	596,1	1.329,1	1.718,8	1.855,4	1.420,4	1.338,7	1.240,3
Obveznice	787,5	593,7	1.168,7	1.571,6	1.464,0	1.140,0	1.117,3	1.019,4
Instrumenti tržišta novca	9,9	2,4	160,4	147,1	391,4	280,4	221,4	221,0
2.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostala ulaganja	4.357,4	5.429,5	5.612,1	4.737,7	5.108,6	6.503,4	5.979,7	5.550,6
2.4.1. Trgovinski krediti	222,5	253,4	221,6	263,0	230,6	248,8	233,7	229,7
2.4.2. Krediti	108,9	102,1	102,2	146,2	239,5	295,7	315,4	352,4
2.4.3. Gotovina i depoziti	4.026,0	5.074,0	5.288,2	4.328,5	4.638,3	5.958,9	5.430,6	4.968,5
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	5.651,3	6.554,1	6.436,1	7.438,4	8.725,3	9.307,4	9.841,7	9.941,2
3. Obveze	19.767,1	25.064,3	30.489,1	36.271,6	48.215,0	60.794,7	57.970,2	56.949,6
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	5.790,8	6.808,6	9.114,2	12.332,4	20.782,0	30.381,8	26.323,2	25.193,0
3.2. Portfeljna ulaganja	4.361,0	4.918,4	5.981,6	5.530,4	5.442,4	5.840,7	5.438,7	5.213,8
3.2.1. Vlasnička ulaganja	238,7	233,4	488,1	646,5	1.037,5	1.416,6	1.059,5	1.003,3
3.2.2. Dužnička ulaganja	4.122,2	4.685,1	5.493,5	4.883,9	4.404,8	4.424,2	4.379,1	4.210,5
Obveznice	4.122,2	4.651,4	5.493,5	4.883,9	4.404,8	4.424,2	4.378,2	4.210,5
Instrumenti tržišta novca	0,0	33,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0
3.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Ostala ulaganja	9.615,4	13.337,3	15.393,4	18.408,7	21.990,6	24.572,2	26.208,4	26.542,8
3.4.1. Trgovinski krediti	260,0	179,5	155,1	194,2	183,3	322,1	316,6	338,5
3.4.2. Krediti	7.055,0	10.027,9	11.578,7	14.035,5	16.896,6	19.332,1	20.891,9	21.531,1
3.4.3. Gotovina i depoziti	1.898,6	2.738,8	3.242,7	3.635,6	4.398,3	4.145,0	4.620,8	3.943,3
3.4.4. Ostala pasiva	401,8	391,2	417,0	543,5	512,5	773,0	379,1	729,9

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (Balance of Payments Manual, 5. izdanje, 1993.). Izvori podataka su izvješća banaka, trgovačkih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u izvještajne obavlja se:

- primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesečnoga srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije,
- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima preuzimaju se iz statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. Stanja vlasničkih ulaganja prate se od početka 2001. godine i korigiraju se za promjene službenog indeksa Zagrebačke burze (CROBEX).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor banke uključuje banke.

Polozicije Portfeljna dužnička ulaganja kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u

dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke, u kojem se nalaze i potraživanja i obveze za obveznice i instrumente tržišta novca.

Polozicije Ostala ulaganja – Trgovinski krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Polozicije Ostala ulaganja – Krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Polozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Sredstava pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora država od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka.

Polozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti kod Obveza pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu na osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Polozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadržava podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007. ^a	2008.	
							1.tr. ^a	2.tr. ^b
Izravna ulaganja, neto	-4.183,9	-5.181,9	-7.550,8	-10.602,7	-18.948,9	-28.056,5	-24.107,2	-22.758,0
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	1.606,8	1.626,7	1.563,4	1.729,8	1.833,1	2.325,3	2.216,0	2.435,0
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	1.569,1	1.587,0	1.502,3	1.610,4	1.725,0	2.214,9	2.092,3	2.293,4
1.1.1. Sredstva	1.569,1	1.587,0	1.502,3	1.610,4	1.725,0	2.214,9	2.092,3	2.293,4
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	37,7	39,7	61,2	119,3	108,2	110,4	123,6	141,6
1.1.1. Sredstva	49,9	63,4	89,6	138,0	144,8	175,4	179,4	204,2
1.2.2. Obveze	12,2	23,7	28,4	18,7	36,6	64,9	55,7	62,6
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	5.790,8	6.808,6	9.114,2	12.332,4	20.782,0	30.381,8	26.323,2	25.193,0
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	4.400,6	4.972,7	7.116,4	9.920,6	17.961,3	26.826,1	22.903,3	21.615,9
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	4.400,6	4.972,7	7.116,4	9.920,6	17.961,3	26.826,1	22.903,3	21.615,9
2.2. Ostala ulaganja	1.390,2	1.835,9	1.997,8	2.411,8	2.820,8	3.555,7	3.419,9	3.577,1
2.2.1. Sredstva	0,3	1,8	19,9	20,1	21,1	24,2	26,6	28,4
2.2.2. Obveze	1.390,5	1.837,7	2.017,7	2.431,9	2.841,8	3.579,9	3.446,5	3.605,5
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci**Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja**

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	
							1.tr.	2.tr. ^a
Portfeljna ulaganja, neto	-3.486,5	-4.183,3	-4.475,6	-3.393,6	-2.866,5	-2.818,7	-3.022,6	-2.855,5
1. Sredstva	874,4	735,1	1.506,0	2.136,8	2.575,9	3.022,0	2.416,1	2.358,2
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	77,1	139,0	176,8	418,0	720,4	1.601,6	1.077,4	1.117,9
1.1.1. Banke	7,4	4,7	5,1	5,9	6,7	8,3	8,3	15,2
1.1.2. Ostali sektori	69,6	134,2	171,8	412,1	713,7	1.593,3	1.069,1	1.102,7
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	797,4	596,1	1.329,1	1.718,8	1.855,4	1.420,4	1.338,7	1.240,3
2. Obveze	4.361,0	4.918,4	5.981,6	5.530,4	5.442,4	5.840,7	5.438,7	5.213,8
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	238,7	233,4	488,1	646,5	1.037,5	1.416,6	1.059,5	1.003,3
2.1.1. Banke	44,5	46,3	64,7	84,0	156,7	168,0	140,9	113,3
2.1.2. Ostali sektori	194,3	187,1	423,4	562,6	880,8	1.248,5	918,7	889,9
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	4.122,2	4.685,1	5.493,5	4.883,9	4.404,8	4.424,2	4.379,1	4.210,5
2.2.1. Obveznice	4.122,2	4.651,4	5.493,5	4.883,9	4.404,8	4.424,2	4.378,2	4.210,5
2.2.1.1. Država	3.950,4	4.306,6	4.662,4	4.052,1	3.640,5	3.563,6	3.499,2	3.339,6
2.2.1.2. Banke	0,0	0,0	453,2	456,6	457,9	459,0	463,8	468,6
2.2.1.3. Ostali sektori	171,9	344,8	377,9	375,3	306,4	401,6	415,2	402,3
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	0,0	33,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0
2.2.2.1. Ostali sektori	0,0	33,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0

^a Preliminarni podaci.

Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja

u milijunima eura

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007. ^a	2008.	
							1.tr. ^a	2.tr. ^b
Ostala ulaganja, neto	-5.258,0	-7.907,9	-9.781,4	-13.671,0	-16.882,0	-18.068,8	-20.228,7	-20.992,2
1. Sredstva	4.357,4	5.429,5	5.612,1	4.737,7	5.108,6	6.503,4	5.979,7	5.550,6
1.1. Trgovinski krediti	222,5	253,4	221,6	263,0	230,6	248,8	233,7	229,7
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	222,5	253,4	221,6	262,7	230,4	248,8	233,7	229,7
Dugoročni krediti	216,3	211,5	181,4	190,6	177,4	228,7	217,1	214,4
Kratkoročni krediti	6,2	41,9	40,2	72,1	53,0	20,1	16,6	15,4
1.2. Krediti	108,9	102,1	102,2	146,2	239,5	295,7	315,4	352,4
1.2.1. Hrvatska narodna banka	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5
Dugoročni krediti	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5
1.2.2. Država	4,8	5,3	7,0	8,7	9,5	17,8	19,1	19,8
Dugoročni krediti	4,8	5,3	7,0	8,7	9,5	17,8	19,1	19,8
1.2.3. Banke	97,5	87,1	81,6	113,2	188,5	214,8	217,6	223,3
Dugoročni krediti	72,9	63,1	62,6	85,3	140,0	160,0	164,9	167,5
Kratkoročni krediti	24,6	23,9	19,0	27,9	48,5	54,8	52,6	55,9
1.2.4. Ostali sektori	5,9	9,1	13,0	23,6	40,9	62,5	78,2	108,8
Dugoročni krediti	5,8	9,1	11,7	23,3	40,7	62,4	77,9	105,7
Kratkoročni krediti	0,1	0,0	1,3	0,3	0,2	0,1	0,3	3,1
1.3. Gotovina i depoziti	4.026,0	5.074,0	5.288,2	4.328,5	4.638,3	5.958,9	5.430,6	4.968,5
1.3.1. Država	115,7	81,9	8,9	54,2	26,4	69,8	62,9	74,7
1.3.2. Banke	2.754,3	3.916,8	4.319,7	3.112,2	3.499,9	4.715,1	4.171,1	3.695,3
1.3.3. Ostali sektori	1.156,0	1.075,4	959,7	1.162,1	1.111,9	1.174,0	1.196,5	1.198,5
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	9.615,4	13.337,3	15.393,4	18.408,7	21.990,6	24.572,2	26.208,4	26.542,8
2.1. Trgovinski krediti	260,0	179,5	155,1	194,2	183,3	322,1	316,6	338,5
2.1.1. Država	1,1	2,3	2,1	2,6	1,9	1,2	1,1	0,9
Dugoročni krediti	1,1	2,3	2,1	2,6	1,9	1,2	1,1	0,9
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	259,0	177,2	153,0	191,6	181,3	320,9	315,6	337,6
Dugoročni krediti	211,5	155,0	129,8	163,8	145,4	289,8	281,0	306,4
Kratkoročni krediti	47,5	22,2	23,2	27,8	35,9	31,1	34,5	31,3
2.2. Krediti	7.055,0	10.027,9	11.578,7	14.035,5	16.896,6	19.332,1	20.891,9	21.531,1
2.2.1. Hrvatska narodna banka	21,5	363,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
Kredit i zajmovi MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	1.932,1	2.260,5	2.590,2	2.990,6	3.024,1	3.093,0	3.101,1	3.321,6
Dugoročni krediti	1.932,1	2.260,5	2.590,2	2.990,6	3.024,1	3.093,0	3.101,1	3.321,6
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	1.901,0	3.403,0	4.037,3	4.887,5	5.367,8	4.275,8	4.340,2	4.281,2
Dugoročni krediti	1.900,6	2.798,5	3.517,4	3.822,7	4.217,3	3.565,1	3.538,6	3.367,4
Kratkoročni krediti	0,3	604,6	519,9	1.064,8	1.150,4	710,8	801,6	913,9
2.2.4. Ostali sektori	3.200,3	4.001,0	4.951,3	6.157,3	8.504,8	11.963,3	13.450,6	13.927,6
Dugoročni krediti	3.174,9	3.933,0	4.852,7	6.017,1	8.349,8	11.282,3	12.684,6	13.118,5
Kratkoročni krediti	25,4	68,1	98,5	140,2	155,0	681,0	766,1	809,0
2.3. Gotovina i depoziti	1.898,6	2.738,8	3.242,7	3.635,6	4.398,3	4.145,0	4.620,8	3.943,3
2.3.1. Hrvatska narodna banka	1,7	2,6	2,4	2,6	2,6	2,3	1,7	2,0
2.3.2. Banke	1.896,9	2.736,2	3.240,3	3.632,9	4.395,7	4.142,6	4.619,1	3.941,3
2.4. Ostale obveze	401,8	391,2	417,0	543,5	512,5	773,0	379,1	729,9

^a Revidirani podaci. ^b Preliminarni podaci

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti

u milijunima kuna

	2004.	2005.	2006.	2007.	2007.				2008.	
					III.	VI.	IX.	XII.	I.	II.
1. PRIHODI (A + B)	87.019,3	92.642,5	100.392,6	113.386,2	8.076,5	8.996,5	10.133,8	10.233,2	10.143,3	9.172,5
A) Državni proračun	80.463,5	85.653,0	95.234,1	108.297,0	7.800,9	8.607,4	9.703,0	9.758,1	9.849,9	8.765,5
B) Izvanproračunski korisnici	6.555,8	6.989,5	5.158,5	5.089,2	275,6	389,1	430,8	475,1	293,4	407,0
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	129,9	38,0	293,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	663,1	863,9	848,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	15,5	18,9	18,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	1.224,4	1.227,8	1.526,9	2.041,2	161,3	156,5	187,2	279,7	105,7	126,2
5. Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost	170,7	214,7	659,8	1.102,9	53,9	62,7	79,3	119,3	76,2	119,3
6. Hrvatske autoceste	2.295,4	2.547,0	1.271,1	1.375,3	54,1	123,6	139,1	33,6	82,3	87,9
7. Hrvatske ceste	1.417,8	1.474,7	64,7	119,9	3,3	36,0	16,4	29,6	3,3	2,7
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	575,9	367,4	409,6	391,4	2,4	5,5	5,4	4,6	24,2	65,4
9. Hrvatski fond za privatizaciju	62,9	237,0	65,9	58,3	0,6	4,8	3,4	8,4	1,7	5,5
2. RASHODI (A + B)	86.941,4	92.332,1	98.751,4	109.075,0	8.811,9	8.387,0	9.172,4	11.460,1	7.969,4	9.311,3
A) Državni proračun	81.861,2	86.715,6	91.979,7	103.004,9	8.481,0	7.884,4	8.729,9	10.527,3	7.601,9	8.977,0
B) Izvanproračunski korisnici	5.080,3	5.616,5	6.771,7	6.070,1	331,0	502,6	442,4	932,8	367,5	334,3
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	587,4	382,2	565,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	831,3	914,3	931,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	141,3	145,9	155,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	1.426,3	1.489,5	1.779,1	2.099,0	104,1	157,7	184,0	369,6	137,7	28,2
5. Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost	32,4	172,0	734,8	1.083,3	72,9	60,3	110,1	115,3	46,5	102,6
6. Hrvatske autoceste	752,3	1.085,1	1.272,7	1.509,8	72,2	182,6	78,4	217,0	92,9	128,4
7. Hrvatske ceste	934,6	1.062,4	1.226,9	1.241,9	75,6	83,1	61,2	218,7	82,2	70,0
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	314,5	183,0	27,4	47,8	1,1	9,3	1,4	1,4	1,2	0,8
9. Hrvatski fond za privatizaciju	60,1	182,1	78,4	88,2	5,0	9,6	7,3	10,9	7,0	4,3
NETO/BRUTO OPERATIVNI SALDO (1 – 2)	77,8	310,3	1.641,2	4.311,2	-735,4	609,5	961,4	-1.226,9	2.173,9	-138,8
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE (3.1. + 3.2. – 3.3.)	77,8	310,3	1.641,2	4.311,2	-735,4	609,5	961,4	-1.226,9	2.173,9	-138,8
3.1. PROMJENA NETO NEFINANCIJSKE IMOVINE	8.373,5	6.699,4	6.108,6	7.811,0	412,3	520,2	590,7	1.373,0	291,2	367,4
Nabava	8.648,4	7.024,2	6.836,4	8.378,6	459,0	540,8	616,5	1.439,1	316,0	388,1
A) Državni proračun	1.663,9	1.828,8	1.908,5	3.043,9	101,7	126,7	191,6	717,6	76,4	46,8
B) Izvanproračunski korisnici	6.984,5	5.195,4	4.927,9	5.334,7	357,3	414,1	424,9	721,5	239,6	341,2
Prodaja	274,9	324,8	727,7	567,7	46,8	20,7	25,9	66,2	24,9	20,7
A) Državni proračun	244,4	275,1	352,7	498,7	32,3	20,5	23,6	52,5	22,2	20,6
B) Izvanproračunski korisnici	30,5	49,6	375,1	69,0	14,5	0,1	2,3	13,6	2,6	0,1
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (1 – 2 – 3.1.)	-8.295,6	-6.389,1	-4.467,4	-3.499,8	-1.147,7	89,3	370,8	-2.599,8	1.882,7	-506,1
TRANSAKCIJE U FINANCIJSKOJ IMOVINI I OBAVEZAMA (FINANCIRANJE) (3.3. – 3.2.)	8.295,6	6.389,1	4.467,4	3.499,8	1.147,7	-89,3	-370,8	2.599,8	-1.882,7	506,1
3.2. PROMJENA NETO FINANCIJSKE IMOVINE	28,4	1.609,8	-2.576,7	-2.939,2	-755,0	-193,9	560,4	-2.488,4	998,9	-90,9
3.2.1. Tuzemna imovina	18,6	1.614,6	-2.593,4	-2.957,2	-755,0	-196,7	560,4	-2.493,0	998,9	-90,9
A) Državni proračun	138,6	1.747,7	-3.063,9	-3.752,8	-785,6	-235,8	690,4	-3.008,2	1.176,1	-84,8
B) Izvanproračunski korisnici	-120,0	-133,1	470,5	795,6	30,6	39,2	-130,0	515,1	-177,2	-6,0
3.2.2. Inozemna imovina	9,8	-4,9	16,7	18,0	0,0	2,7	0,0	4,7	0,0	0,0
A) Državni proračun	9,8	-4,9	16,7	18,0	0,0	2,7	0,0	4,7	0,0	0,0
B) Izvanproračunski korisnici	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. PROMJENA NETO OBEVEZA	8.324,0	7.998,8	1.890,7	560,6	392,6	-283,3	189,6	111,5	-883,8	415,3
3.3.1. Tuzemne obveze	4.107,7	12.041,7	5.282,8	2.017,1	472,3	-390,7	185,3	-250,7	-326,3	341,7
A) Državni proračun	4.038,7	10.591,6	3.166,3	1.477,6	277,8	-388,0	193,5	192,9	-321,1	343,6
B) Izvanproračunski korisnici	69,0	1.450,1	2.116,5	539,5	194,5	-2,6	-8,2	-443,6	-5,1	-1,9
3.3.2. Inozemne obveze	4.216,3	-4.042,8	-3.392,1	-1.456,5	-79,6	107,4	4,3	362,2	-557,5	73,6
A) Državni proračun	270,3	-5.080,6	-3.943,2	-2.980,2	-93,6	-195,6	-30,7	26,6	-467,4	0,3
B) Izvanproračunski korisnici	3.946,0	1.037,8	551,2	1.523,7	14,0	303,0	35,1	335,5	-90,2	73,3

Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija.
Napomena: Na gotovinskom načelu. Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I2: Operacije državnog proračuna

u milijunima kuna

	2004.	2005.	2006.	2007.	2007.				2008.	
					III.	VI.	IX.	XII.	I.	II.
1. PRIHODI	80.463,5	85.653,0	95.235,6	108.320,6	7.803,2	8.607,4	9.702,8	9.770,1	9.849,9	8.765,5
1.1. Porezi	47.149,9	50.687,6	58.469,1	64.234,5	4.502,2	5.157,1	5.256,5	4.675,8	5.940,1	5.181,6
1.2. Socijalni doprinosi	29.477,6	31.301,3	33.877,1	37.203,5	2.929,4	3.116,4	3.149,9	3.209,7	3.385,9	3.177,7
1.3. Pomoći	10,1	27,5	196,0	428,0	10,8	40,8	29,3	102,8	33,4	16,4
1.4. Ostali prihodi	3.825,9	3.636,6	2.693,3	6.454,5	360,7	293,1	1.267,1	1.781,8	490,5	389,8
2. RASHODI	83.131,1	87.857,5	95.950,0	108.007,6	8.703,5	8.150,7	9.007,1	12.328,1	7.831,1	9.168,1
2.1. Naknade zaposlenima	22.268,3	23.182,6	24.313,9	27.545,1	2.152,2	2.224,9	2.250,1	2.555,0	2.406,9	2.367,2
2.2. Korištenje dobara i usluga	4.358,7	4.951,9	6.069,1	7.162,4	521,9	486,7	546,0	1.087,7	382,2	449,8
2.3. Potrošnja dugotrajne imovine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Kamate	3.972,5	4.387,0	4.713,6	4.535,0	715,5	370,6	373,7	319,4	289,1	1.105,8
2.5. Subvencije	4.968,1	5.248,7	5.670,8	6.492,0	582,6	349,2	731,3	662,7	359,5	636,6
2.6. Pomoći	3.420,3	3.796,8	6.653,0	8.363,2	379,6	495,2	511,4	2.429,2	374,5	343,5
2.7. Socijalne naknade	39.730,9	41.358,5	43.444,6	48.176,0	4.013,5	3.851,3	4.251,6	4.474,2	3.847,0	3.941,1
2.8. Ostali rashodi	4.412,4	4.931,9	5.085,0	5.733,9	338,2	372,7	343,1	799,8	171,9	324,0
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE	-2.667,6	-2.204,5	-714,4	313,0	-900,3	456,7	695,6	-2.557,9	2.018,8	-402,5
3.1. Promjena neto nefinancijske imovine	1.419,5	1.553,7	1.555,8	2.545,2	69,5	106,2	168,0	665,1	54,2	26,2
3.1.1. Dugotrajna imovina	1.384,6	1.517,0	1.595,1	2.625,7	62,1	99,3	159,8	650,4	53,0	24,7
3.1.2. Zalihe	0,0	0,0	-80,2	-161,4	-1,3	0,0	0,0	-7,2	0,0	-0,2
3.1.3. Pohranjene vrijednosti	7,5	7,2	7,8	9,6	0,9	2,6	0,3	0,6	0,1	1,2
3.1.4. Neproizvedena imovina	27,3	29,5	33,1	71,3	7,8	4,3	7,9	21,2	1,0	0,5
3.2. Promjena neto financijske imovine	222,0	1.752,8	-3.047,2	-3.734,8	-785,6	-233,1	690,4	-3.003,5	1.176,1	-84,8
3.2.1. Tuzemna imovina	212,2	1.757,7	-3.063,9	-3.752,8	-785,6	-235,8	690,4	-3.008,2	1.176,1	-84,8
3.2.2. Inozemna imovina	9,8	-4,9	16,7	18,0	0,0	2,7	0,0	4,7	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Promjena neto obveza	4.309,0	5.510,9	-777,0	-1.502,6	184,2	-583,6	162,8	219,5	-788,5	343,9
3.3.1. Tuzemne obveze	4.038,7	10.591,6	3.166,3	1.477,6	277,8	-388,0	193,5	192,9	-321,1	343,6
3.3.2. Inozemne obveze	270,3	-5.080,6	-3.943,2	-2.980,2	-93,6	-195,6	-30,7	26,6	-467,4	0,3

Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija.
Napomena: Na gotovinskom načelu. Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I3: Dug središnje države

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.			
	XII. ^a	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.*	III.*	VI.*	VII.*	VIII.
1. Unutarnji dug središnje države	31.421,5	34.736,4	41.517,0	55.028,8	59.732,5	63.029,8	64.525,5	64.893,3	65.001,8	64.172,7
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	23.320,0	28.160,8	37.223,7	50.559,5	54.216,7	56.506,5	57.669,9	57.573,2	57.890,3	57.147,8
Trezorski zapisi	5.632,7	6.548,1	9.022,5	12.533,4	12.662,2	11.975,3	11.874,6	12.038,2	11.913,1	11.136,0
Instrumenti tržišta novca	0,1	0,3	–	0,9	–	–	–	–	–	–
Obveznice	15.887,9	17.422,0	23.080,1	30.716,0	34.827,9	38.795,2	38.556,3	37.409,4	37.342,7	37.076,2
Krediti Hrvatske narodne banke	0,5	1,4	3,3	1,4	0,9	1,0	–	1,0	–	0,9
Krediti banaka	1.798,8	4.189,1	5.117,8	7.307,8	6.725,7	5.735,0	7.239,0	8.124,6	8.634,5	8.934,7
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	8.101,5	6.575,5	4.293,3	4.469,2	5.515,8	6.523,4	6.855,6	7.320,1	7.111,5	7.024,9
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	4.460,7	3.616,4	2.040,1	176,9	253,1	121,5	105,2	103,4	103,6	100,4
Krediti banaka	3.640,7	2.959,1	2.253,2	4.292,3	5.262,6	6.401,8	6.750,4	7.216,7	7.007,9	6.924,5
2. Inozemni dug središnje države	43.399,6	49.924,7	55.437,5	51.769,5	48.833,5	49.082,6	47.754,1	48.160,6	47.803,1	47.870,0
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	37.432,1	41.041,9	42.231,2	36.414,5	32.556,6	29.408,8	28.054,8	27.498,3	27.179,7	27.256,5
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	28.719,3	32.115,1	32.919,3	27.020,1	22.836,9	20.397,3	19.556,3	18.388,1	18.222,9	18.243,5
Krediti	8.712,8	8.926,8	9.311,9	9.394,5	9.719,7	9.011,4	8.498,5	9.110,1	8.956,9	9.012,9
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	5.967,6	8.882,8	13.206,3	15.354,9	16.276,9	19.673,8	19.699,3	20.662,3	20.623,3	20.613,5
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	680,4	816,9	2.846,8	2.866,5	3.903,0	5.908,9	5.836,3	5.811,7	5.763,9	5.742,7
Krediti	5.287,2	8.066,0	10.359,5	12.488,4	12.373,9	13.764,9	13.863,1	14.850,6	14.859,4	14.870,9
3. Ukupno (1+2)	74.821,1	84.661,1	96.954,5	106.798,2	108.566,0	112.112,4	112.279,7	113.053,9	112.804,9	112.042,7
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske										
– domaća	7.528,1	6.895,4	4.642,0	5.345,9	7.312,8	7.919,9	7.402,9	7.651,6	7.535,5	7.829,4
– inozemna	8.764,6	8.713,0	7.787,7	7.248,8	6.965,0	9.572,4	9.754,5	9.931,7	9.781,0	10.286,7

^a Iznimno od napomene u dijelu "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama", u ovoj tablici dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka u dijelu 2. Inozemni dug središnje države, reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od (uključujući) prosinca 1998. godine, a u dijelu 1. Unutarnji dug središnje države od (uključujući) prosinca 2002. godine.

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s podacima Ministarstva financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjega i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Bilanca Hrvatske

narodne banke i Konsolidirana bilanca banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2005. = 100			Lančani indeksi				Godišnji mjesečni indeksi			
		Indeksi potrošačkih cijena			Indeksi potrošačkih cijena ^a			Cijene pri proizvođačima	Indeksi potrošačkih cijena ^b			Cijene pri proizvođačima
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge	
1994.	prosinac	100,2	100,1	100,8	100,2	97,0	95,0	108,1	94,5
1995.	prosinac	100,2	100,2	99,8	100,5	103,7	102,4	109,3	101,6
1996.	prosinac	100,0	100,2	99,5	100,3	103,4	102,3	108,7	101,5
1997.	prosinac	100,7	100,3	102,3	99,9	103,8	102,7	108,2	101,6
1998.	prosinac	82,1	84,6	73,7	100,3	100,4	100,0	100,0	105,4	104,3	109,2	97,9
1999.	prosinac	85,3	87,2	78,5	100,6	100,8	100,0	100,3	103,9	103,1	106,5	105,9
2000.	prosinac	90,0	92,0	82,8	100,4	100,4	100,1	100,2	105,5	105,5	105,5	111,2
2001.	prosinac	92,1	93,2	88,5	100,4	100,4	100,5	99,0	102,4	101,3	106,8	96,9
2002.	prosinac	93,8	94,2	92,6	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8	101,1	104,6	102,3
2003.	prosinac	95,4	95,7	94,6	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6	102,2	101,0
2004.	prosinac	98,0	98,0	98,0	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7	102,5	103,6	104,8
2005.	prosinac	101,6	101,4	102,0	100,5	100,5	100,5	99,7	103,6	103,5	104,1	102,7
2006.	prosinac	103,7	102,8	106,4	100,0	100,0	100,2	100,0	102,0	101,4	104,2	101,9
2007.	listopad	107,3	107,0	108,3	100,3	100,5	99,7	100,4	104,3	104,8	102,3	104,9
	studeni	108,4	108,3	108,6	101,0	101,2	100,2	100,6	104,6	105,3	102,4	105,4
	prosinac	109,7	109,5	110,0	101,2	101,2	101,3	100,4	105,8	106,6	103,4	105,8
2008.	siječanj	110,4	109,9	111,9	100,7	100,4	101,7	102,3	106,2	107,0	103,7	107,4
	veljača	110,3	109,5	112,6	99,9	99,6	100,7	100,3	105,8	106,4	103,8	107,5
	ožujak	110,9	110,4	112,4	100,6	100,8	99,8	100,8	105,7	106,4	103,5	107,6
	travanj	111,7	111,4	112,5	100,7	100,9	100,1	100,4	105,7	106,2	104,0	107,7
	svibanj	113,0	113,0	112,5	101,1	101,4	100,0	101,3	106,4	107,1	104,1	108,7
	lipanj	113,8	113,8	113,4	100,7	100,7	100,8	101,3	107,6	108,5	104,7	109,6
	srpanj	113,9	113,7	114,3	100,1	99,9	100,8	102,4	108,4	109,6	104,6	112,0
	kolovoz	113,6	113,1	114,7	99,7	99,5	100,3	99,9	107,4	108,3	104,4	111,0
	rujan	113,8	113,8	113,5	100,2	100,6	98,9	99,9	106,4	107,0	104,4	110,3

^a Od siječnja 1992. do prosinca 1997. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.

^b Od siječnja 1992. do prosinca 1998. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.
Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Početkom 2004. godine Državni zavod za statistiku uveo je indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa potrošačkih cijena od

siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku seriju indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila usklađena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004.). Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2005. = 100 ^a			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
1998.	prosinac	87,3	88,6	80,0	99,9	99,9	100,0
1999.	prosinac	89,8	91,1	82,3	100,1	100,1	100,1	102,9	102,9	103,0
2000.	prosinac	92,8	93,9	86,5	100,4	100,4	100,2	103,3	103,0	105,0
2001.	prosinac	93,9	94,6	89,8	99,8	99,7	100,3	101,2	100,8	103,8
2002.	prosinac	95,0	95,6	91,9	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	prosinac	96,2	96,4	94,7	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	prosinac	98,4	98,5	97,4	100,1	100,1	100,4	102,3	102,2	102,9
2005.	prosinac	101,3	101,4	101,0	100,1	100,0	100,5	103,0	102,9	103,7
2006.	prosinac	103,6	103,6	103,6	99,8	99,7	100,3	102,3	102,2	102,5
2007.	listopad	107,2	107,3	106,4	100,8	101,1	98,9	103,4	103,4	103,1
	studenj	108,0	108,2	106,7	100,8	100,9	100,3	104,0	104,2	103,4
	prosinac	108,8	109,1	107,2	100,8	100,8	100,4	105,0	105,3	103,5
2008.	siječanj	108,7	108,8	108,2	99,9	99,7	101,0	105,3	105,6	103,8
	veljača	108,7	108,7	108,8	100,0	99,9	100,5	105,1	105,3	103,7
	ožujak	109,3	109,3	109,1	100,5	100,6	100,3	105,1	105,4	103,8
	travanj	110,1	110,3	109,2	100,7	100,8	100,1	105,3	105,5	104,0
	svibanj	111,3	111,4	110,3	101,0	101,1	101,0	105,6	105,8	104,3
	lipanj	112,4	112,2	112,8	101,0	100,7	102,3	106,5	106,7	105,7
	srpanj	112,1	111,6	115,2	99,8	99,4	102,1	106,8	107,0	105,8
	kolovoz	112,5	111,9	116,0	100,4	100,3	100,7	106,6	106,8	105,3
	rujan	113,1	113,0	113,2	100,5	101,0	97,6	106,3	106,6	105,2

^a Od siječnja 2007. DZS objavljuje indeks potrošačkih cijena na novoj bazi: 2005. = 100.
Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Temeljni indeks potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među

ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 111 dobara i usluga, čiji udio u košarici za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2005. godini iznosi 30,06% (od toga 6,93 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 23,13 postotnih bodova na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

u tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1994.	prosinac	1.646,0	119,0	153,4	233,2
1995.	prosinac	1.883,0	99,4	114,4	145,7
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
2004.	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9
2005.	prosinac	4.473,0	97,3	103,7	104,9
2006.	prosinac	4.735,0	97,0	105,9	105,2
2007.	kolovoz	4.869,0	100,3	105,1	105,2
	rujan	4.743,0	97,4	104,4	105,1
	listopad	4.871,0	102,7	106,3	105,2
	studenj	5.131,0	105,3	105,1	105,2
	prosinac	4.958,0	96,6	104,7	105,2
2008.	siječanj	5.019,0	101,2	105,9	105,9
	veljača	4.993,0	99,5	107,4	106,7
	ožujak	5.042,0	101,0	105,3	106,2
	travanj	5.036,0	99,9	106,0	106,2
	svibanj	5.174,0	102,7	106,1	106,2
	lipanj	5.167,0	99,9	106,6	106,2
	srpanj	5.234,0	101,3	107,8	106,5

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača

indeksni bodovi, originalni podaci

Godina	Mjesec	Kompozitni indeksi			Indeksi odgovora						
		Indeks pouzdanja potrošača	Indeks očekivanja potrošača	Indeks raspoloženja potrošača	I1	I2	I3	I4	I7	I8	I11
1999.	listopad	-33,7	-14,9	-46,3	-38,4	-12,1	-49,9	-17,6	35,5	-50,7	-69,7
2000.	listopad	-20,9	3,5	-32,2	-26,2	1,2	-22,0	5,7	26,9	-48,3	-63,6
2001.	listopad	-27,0	-11,4	-35,6	-29,6	-10,0	-35,9	-12,7	22,9	-41,3	-62,3
2002.	listopad	-25,2	-8,3	-29,3	-22,6	-5,1	-31,2	-11,5	20,1	-34,1	-64,0
2003.	listopad	-22,2	-4,5	-25,0	-21,5	-2,6	-26,5	-6,4	14,7	-27,1	-65,2
2004.	listopad	-23,9	-7,9	-22,0	-19,1	-4,1	-30,5	-11,6	22,5	-16,5	-57,3
2005.	prosinac	-26,4	-13,7	-25,6	-16,4	-5,9	-34,4	-21,5	27,6	-25,9	-50,6
2006.	prosinac	-18,9	-4,7	-15,4	-10,9	1,1	-22,4	-10,5	16,9	-12,9	-49,4
2007.	studen	-15,3	-2,5	-16,3	-13,0	0,9	-18,7	-5,8	6,9	-17,1	-49,4
	prosinac	-24,7	-15,5	-24,5	-16,8	-9,8	-31,8	-21,2	12,8	-25,0	-54,8
2008.	siječanj	-21,0	-12,4	-22,8	-15,5	-6,9	-29,8	-17,9	9,1	-23,1	-50,0
	veljača	-24,2	-16,1	-28,1	-21,1	-8,0	-35,7	-24,2	10,0	-27,5	-54,4
	ožujak	-24,1	-13,7	-27,2	-21,9	-6,4	-38,4	-20,9	14,9	-21,2	-54,2
	travanj	-20,5	-11,4	-24,7	-21,5	-6,3	-30,7	-16,4	6,4	-21,8	-53,0
	svibanj	-26,8	-18,9	-29,4	-22,5	-10,7	-40,6	-27,0	12,1	-25,1	-57,3
	lipanj	-34,7	-32,0	-34,9	-28,6	-23,8	-49,4	-40,1	17,6	-26,7	-57,4
	srpanj	-30,5	-26,3	-35,0	-29,1	-17,4	-48,2	-35,1	13,5	-27,8	-56,0
	kolovoz	-29,5	-24,7	-34,4	-25,8	-17,5	-45,6	-31,8	15,6	-31,8	-53,2
	rujan	-29,3	-22,8	-36,4	-30,2	-17,3	-48,5	-28,2	15,1	-30,6	-56,7
	listopad	-28,0	-19,5	-33,7	-25,9	-10,9	-44,3	-28,1	20,0	-30,8	-53,1

Tablica J4: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača

HNB-ova anketa pouzdanja potrošača provodi se od travnja 1999. godine prema metodologiji Europske komisije pod nazivom Zajednički harmonizirani program europskih anketa pouzdanja. Ovo se HNB-ovo anketno istraživanje do travnja 2005. godine provodilo jednom u tromjesečju (u siječnju, travnju, srpnju i listopadu). Od svibnja 2005. godine Hrvatska narodna banka anketno istraživanje provodi svakoga mjeseca, u suradnji s Europskom komisijom, koristeći se njezinom tehničkom i financijskom pomoći. Za izradu i provedbu Ankete odgovorna je jedino Hrvatska narodna banka.

Upitnik sadržava ukupno 25 pitanja kojima se ispituje percepcija potrošača glede promjena ekonomskih pojava s kojima se oni svakodnevno susreću. Na osnovi odgovora iz Ankete o pouzdanju potrošača utvrđuje se vrijednost indeksa odgovora prema zadanoj metodologiji. Iz vrijednosti indeksa odgovora izračunava se i prati kretanje triju kompozitnih indeksa: indeksa pouzdanja potrošača (IPP), indeksa raspoloženja potrošača (IRP) i indeksa očekivanja potrošača (IOP). Svaki navedeni kompozitni indeks za sebe aritmetička je sredina indeksa odgovora (I), tj. prosjek prethodno kvantificiranih odgovora na pojedina pitanja iz ankete:

$$I_i = \sum_z^k r_i \cdot w_i$$

gdje je: r vrijednost odgovora, w udio ispitanika koji su se opredijelili za pojedini odgovor (ponder), i pitanje iz upitnika, z ponudeni/oda-

brani odgovor, k broj ponuđenih odgovora na pojedino pitanje.

Vrijednosti navedenih indeksa kreću se u rasponu $-100 < I_i < 100$. Veće vrijednosti indeksa u odnosu na prethodno razdoblje upućuju na porast očekivanja (optimizma) u pogledu specifičnog područja obuhvaćenog pojedinim pitanjem.

U tablici su prikazane vrijednosti odabranih indeksa odgovora na pitanja:

I1: Kako se tijekom proteklih 12 mjeseci promijenila financijska situacija u vašem kućanstvu?

I2: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti financijska situacija u vašem kućanstvu?

I3: Što mislite, kako se tijekom posljednjih 12 mjeseci promijenila ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I4: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I7: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti broj nezaposlenih?

I8: S obzirom na ukupnu ekonomsku situaciju, mislite li da je sada pravo vrijeme za kupnju trajnih dobara za kućanstvo (namještaja, stroja za pranje rublja, televizora i sl.)?

I11: Koliko je vjerojatno da ćete tijekom sljedećih 12 mjeseci uspjeti išta uštedjeti?

Komponente kompozitnih indeksa su:

IPP: I2, I4, I7×(-1), I11

IOP: I2, I4

IRP: I1, I3, I8.

Popis banaka i štedionica

1. listopada 2008.

Banke koje imaju odobrenje za rad

1. Banco Popolare Croatia d.d., Zagreb
2. Banka Brod d.d., Slavonski Brod
3. Banka Kovanica d.d., Varaždin
4. Banka Splitsko-Dalmatinska d.d., Split
5. Centar banka d.d., Zagreb
6. Credo banka d.d., Split
7. Croatia banka d.d., Zagreb
8. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Rijeka
9. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
10. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
11. Imex banka d.d., Split
12. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
13. Jadranska banka d.d., Šibenik
14. Karlovačka banka d.d., Karlovac
15. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
16. Kvarner banka d.d., Rijeka
17. Međimurska banka d.d., Čakovec
18. Nava banka d.d., Zagreb
19. OTP banka Hrvatska d.d., Zadar
20. Partner banka d.d., Zagreb
21. Podravska banka d.d., Koprivnica
22. Primorska banka d.d., Rijeka
23. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
24. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
25. Samoborska banka d.d., Samobor
26. Slatinska banka d.d., Slatina
27. Slavonska banka d.d., Osijek
28. Soci t  G n rale – Splitska banka d.d., Split
29. Štedbanka d.d., Zagreb
30. Vaba d.d. banka Varaždin, Varaždin
31. Veneto banka d.d., Zagreb
32. Volksbank d.d., Zagreb
33. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Štedne banke koje imaju odobrenje za rad

1. Obrtnička štedna banka d.d., Zagreb

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. HPB – Stambena štedionica d.d., Zagreb
2. PBZ Stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
5. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

Ostale institucije koje imaju odobrenje za rad i veliko ovlaštenje

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb

Predstavništva inozemnih banaka

1. Bank für K rnten und Steiermark AG, Zagreb
2. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
3. Deutsche Bank AG, Zagreb
4. Komercijalna banka a.d., Zagreb
5. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb
6. Union de Banques Arabes et Fran aises – UBAF, Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Agroobrtnička banka d.d., Zagreb	14.6.2000.
2. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.5.2002.
3. Cibalae banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
4. Glumina banka d.d., Zagreb	30.4.1999.
5. Gradska banka d.d., Osijek	3.5.1999.
6. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.4.2000.
7. Ilirija banka d.d., Zagreb	6.4.1999.
8. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.4.1999.
9. Međimurska štedionica d.d., Čakovec	17.3.2004.
10. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	8.9.2000.
11. Źupanjska banka d.d., Źupanja	3.5.1999.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.5.2000.
2. Križevačka banka d.d., Križevci	3.1.2005.
3. Primus banka d.d., Zagreb	23.12.2004.
4. Štedionica Dora d.d., Zagreb	1.1.2002.
5. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb	28.12.2001.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	7.3.2001.
2. Marvil štedionica d.d., Zagreb	8.6.2001.
3. Zagrebačka štedionica d.d., Zagreb	22.3.2000.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. listopada 2008.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	dr. sc. Željko Rohatinski
Članovi Savjeta	prof. dr. Boris Cota Davor Holjevac prof. dr. Vlado Leko dr. sc. Branimir Lokin dr. sc. Željko Lovrinčević Relja Martić mr. sc. Adolf Matejka prof. dr. Silvije Orsag mr. sc. Tomislav Presečan prof. dr. Jure Šimović dr. sc. Sandra Švaljek dr. sc. Mladen Vedriš prof. dr. Boris Vujčić

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	dr. sc. Željko Rohatinski
Zamjenik guvernera	prof. dr. Boris Vujčić
Viceguverner	Davor Holjevac
Viceguverner	Relja Martić
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije	Irena Kovačec
Sektor za devizne poslove	Željko Jakuš
Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka	mr. sc. Diana Jakelić
Sektor plana, analize i računovodstva	Neven Barbaroša
Sektor platnog prometa	mr. sc. Mario Žgela
Sektor za informatičke tehnologije	Boris Ninić
Sektor podrške poslovanju	mr. sc. Michael Faulend
Sektor za međunarodnu suradnju	

Kratice i znakovi

BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BZ	– blagajnički zapisi
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
DZS	– Državni zavod za statistiku
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (<i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
ILO	– Međunarodna organizacija rada (<i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OP	– obvezna pričuva
PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja

pr.	– proizvodi
SDA	– Središnja depozitarna agencija
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– HT – Hrvatske telekomunikacije d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
tromjes.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

HRK	– kuna
ATS	– austrijski šiling
FRF	– francuski franak
DEM	– njemačka marka
CHF	– švicarski franak
GBP	– funta sterlinga
ITL	– talijanska lira
USD	– američki dolar
SIT	– slovenski tolar
EUR	– euro
JPY	– jen

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
∅	– prosjek
a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak

